

Stichting Het nederlandse pensioenfonds

Jaarverslag 2020

Leeswijzer

Stichting Het nederlandse pensioenfonds is een Algemeen Pensioenfonds en is vanaf 1 januari 2017 operationeel. Het nederlandse pensioenfonds voert in 2020 pensioenregelingen uit in 5 afgescheiden collectiviteitkringen te weten Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco. Ten behoeve van het bestuur en beheer van Het nederlandse pensioenfonds beschikt Het nederlandse pensioenfonds over een bestuursbureau (hierna: Bedrijfsomgeving).

De indeling van het jaarverslag is wettelijk voorgeschreven. In dit jaarverslag vindt u achtereenvolgens en telkens afzonderlijk voor de Bedrijfsomgeving en voor iedere collectiviteitkring:

- Bestuursverslagen en verslag raad van toezicht (Bedrijfsomgeving) en belanghebbendenorganen (collectiviteitkringen)
- Jaarrekening en financiële verantwoordingen
- Overige gegevens

De volledige opgave staat weergegeven in de inhoudsopgave op pagina 3.

Alle bedragen in dit jaarverslag zijn weergegeven in duizenden euro tenzij anders is aangegeven.

Inhoud

Kerncijfers 5

Kerncijfers Collectiviteitkring 1	6
Kerncijfers Pensioenkring Arcadis	8
Kerncijfers Pensioenkring OWASE	10
Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep	12
Kerncijfers Pensioenkring Sweco	14

Bestuursverslag 16

Bedrijfsomgeving	17
Verslag van de raad van toezicht over 2020	50
Bestuursverslag Collectiviteitkring 1	53
Verslag van het belanghebbendenorgaan	77
Bestuursverslag Pensioenkring Arcadis	82
Verslag van het belanghebbendenorgaan	106
Bestuursverslag Pensioenkring OWASE	111
Verslag van het belanghebbendenorgaan	136
Bestuursverslag Pensioenkring Randstad Groep	141
Verslag van het belanghebbendenorgaan	161
Bestuursverslag Pensioenkring Sweco	166
Verslag van het belanghebbendenorgaan	188
Ondertekening bestuursverslag	191

Jaarrekening 192

Jaarrekening Bedrijfsomgeving	195
Financiële verantwoording Collectiviteitkring 1	212
Financiële verantwoording Pensioenkring Arcadis	246
Financiële verantwoording Pensioenkring OWASE	280
Financiële verantwoording Pensioenkring Randstad Groep	315
Financiële verantwoording Pensioenkring Sweco	345
Ondertekening jaarrekening	377

Overige gegevens 378

Statutaire regeling omtrent bestemming van het saldo van baten en lasten	379
Actuariële verklaring Collectiviteitkring 1	380
Actuariële verklaring Pensioenkring Arcadis	382
Actuariële verklaring Pensioenkring OWASE	384
Actuariële verklaring Pensioenkring Randstad Groep	386
Actuariële verklaring Pensioenkring Sweco	388
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	390

Bijlagen 402

Personalia Bedrijfsomgeving	403
Personalia Collectiviteitkring 1	404
Personalia Pensioenkring Arcadis	405
Personalia Pensioenkring OWASE	406
Personalia Pensioenkring Randstad Groep	407
Personalia Pensioenkring Sweco	408
Sleutelhouders, adviseurs, actuaris en onafhankelijk accountant	409
Rapportagenormen Code Pensioenfondsen	410

Kerncijfers

Kerncijfers Collectiviteitkring 1

Collectiviteitkring 1 is opgericht op 1 januari 2017. De vergelijkende cijfers hebben betrekking op de sindsdien verstreken periode.

Kerncijfers Collectiviteitkring 1	2020	2019	2018	2017
Aantal werkgevers	11	7	5	4
Aantal deelnemers				
Actieve deelnemers	5.284	3.879	3.452	3.239
Gewezen deelnemers	6.050	3.551	2.876	2.309
Pensioengerechtigden	340	272	243	236
	11.674	7.702	6.571	5.784
Pensioenuitvoering				
Feitelijke premie	31.512	23.182	18.705	19.405
Kostendekkende premie	37.251	27.133	21.663	21.157
Gedempte kostendekkende premie	21.278	18.832	15.679	17.641
Pensioenuitvoeringskosten	462	381	339	297
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	82	92	92	85
Uitkeringen	2.211	1.986	1.850	1.790
Vermogenssituatie en solvabiliteit				
Aanwezig eigen vermogen	-5.368	4.119	8.540	16.160
Minimaal vereist eigen vermogen	25.653	12.347	9.047	7.416
Vereist eigen vermogen	94.023	46.320	37.916	32.817
Voorziening	567.014	268.318	197.503	155.071
Pensioenvermogen	561.646	272.437	206.043	171.231
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	99,1%	101,5%	104,3%	110,4%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	116,6%	117,3%	119,2%	121,2%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,5%	104,6%	104,6%	104,8%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	93,5%	102,1%	109,2%	109,1%
Reële dekkingsgraad (in %)	75,7%	80,9%	87,7%	87,2%
Beleggingsportefeuille				
Aandelen	153.173	80.944	50.535	54.734
Vastrentende waarden	296.981	139.707	128.388	103.482
Vastgoedbeleggingen	68.669	34.592	23.812	12.402
Derivaten	31.784	12.484	116	-2.413
Totaal beleggingen	550.607	267.727	202.851	168.205

Kerncijfers Collectiviteitkring 1	2020	2019	2018	2017
Beleggingsperformance				
Beleggingsrendement (in %)	12,80%	21,48%	0,05%	3,03%
Benchmark rendement (in %)	13,80%	21,47%	-0,78%	0,89%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,31%	0,36%	0,43%	0,39%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,14% ¹	0,06%	0,11%	0,21%

¹ Een deel van de transactiekosten is vergoed door toetredende partijen, waardoor de transactiekosten inclusief deze vergoeding op 0,10% van het vermogen uitkomen.

Kerncijfers Pensioenkring Arcadis

Pensioenkring Arcadis is opgericht op 1 juli 2018. De vergelijkende cijfers hebben betrekking op de sindsdien verstreken periode.

Kerncijfers Pensioenkring Arcadis	2020	2019	2018
Aantal werkgevers	3	3	4
Aantal deelnemers			
Actieve deelnemers	2.204	2.176	2.121
Gewezen deelnemers	3.626	3.516	3.409
Pensioengerechtigden	2.603	2.597	2.558
	8.433	8.289	8.088
Pensioenuitvoering			
Feitelijke premie	24.659	24.626	12.120
Kostendekkende premie	39.026	32.426	15.871
Gedempte kostendekkende premie	24.659	24.626	12.120
Pensioenuitvoeringskosten	1.387	1.283	656
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	289	269	140
Uitkeringen	30.396	29.881	14.905
Vermogenssituatie en solvabiliteit			
Aanwezig eigen vermogen	58.900	86.344	34.426
Minimaal vereist eigen vermogen	55.041	49.504	42.969
Vereist eigen vermogen	249.459	240.628	228.419
Voorziening	1.337.621	1.202.696	1.045.377
Pensioenvermogen	1.396.249	1.289.040	1.079.803
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	104,4%	107,1%	103,2%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	118,6%	120,0%	121,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,1%	104,1%	104,1%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	98,8%	105,0%	108,9%
Reële dekkingsgraad (in %)	81,2%	84,8%	88,8%
Beleggingsportefeuille			
Aandelen	513.978	475.530	429.682
Vastrentende waarden	722.435	683.183	523.953
Vastgoedbeleggingen	149.239	115.651	93.830
Derivaten	139.492	71.963	15.312
Overig	9.561	13.827	13.335
Totaal beleggingen	1.534.705	1.360.154	1.070.858

Kerncijfers Pensioenkring Arcadis	2020	2019	2018
Beleggingsperformance			
Beleggingsrendement (in %)	9,00%	20,36%	-2,82%
Benchmark rendement (in %)	10,10%	21,07%	-2,19%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen	0,36%	0,36%	0,16%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen	0,08%	0,10%	0,04%

Kerncijfers Pensioenkring OWASE

Pensioenkring OWASE is opgericht op 1 januari 2020. Vergelijkende cijfers ontbreken derhalve.

Kerncijfers Pensioenkring OWASE		2020
Aantal werkgevers		21
Aantal deelnemers		
Actieve deelnemers		1.271
Gewezen deelnemers		1.598
Pensioengerechtigden		1.625
		4.494
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie		14.578
Kostendekkende premie		20.842
Gedempte kostendekkende premie		14.578
Pensioenuitvoeringskosten		950
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)		328
Uitkeringen		22.888
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Aanwezig eigen vermogen		118.169
Minimaal vereist eigen vermogen		38.830
Vereist eigen vermogen		182.907
Voorziening		949.834
Pensioenvermogen		1.068.003
Aanwezige dekkingsgraad (in %)		112,4%
Vereiste dekkingsgraad (in %)		119,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)		104,1%
Beleidsdekkingsgraad (in %)		105,7%
Reële dekkingsgraad (in %)		87,2%
Beleggingsportefeuille		
Aandelen		443.602
Vastrentende waarden		569.227
Vastgoedbeleggingen		54.104
Derivaten		744
Totaal beleggingen		1.067.677

Kerncijfers Pensioenkring OWASE		2020
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (in %)		8,70%
Benchmark rendement (in %)		10,10%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen		0,30%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen		0,08%

Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep

Pensioenkring Randstad Groep is opgericht op 1 januari 2020. Vergelijkende cijfers ontbreken derhalve.

Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep	2020
Aantal werkgevers	1
Aantal deelnemers	
Arbeidsongeschikten	154
Gewezen deelnemers	14.664
Pensioengerechtigden	974
	15.792
Pensioenuitvoering	
Feitelijke premie	n.v.t.
Kostendekkende premie	n.v.t.
Gedempte kostendekkende premie	n.v.t.
Pensioenuitvoeringskosten	937
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)	831
Uitkeringen	10.531
Vermogenssituatie en solvabiliteit	
Aanwezig eigen vermogen	-75.667
Minimaal vereist eigen vermogen	59.013
Vereist eigen vermogen	136.802
Voorziening	1.471.329
Pensioenvermogen	1.395.662
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	94,9%
Vereiste dekkingsgraad (in %)	109,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,0%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	92,5%
Reële dekkingsgraad (in %)	75,2%
Beleggingsportefeuille	
Aandelen	246.586
Vastrentende waarden	998.601
Vastgoedbeleggingen	82.145
Derivaten	95
Overig	66.984
Totaal beleggingen	1.394.411

Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep		2020
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (in %)		10,70%
Benchmark rendement (in %)		11,50%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen		0,29%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen		0,07%

Kerncijfers Pensioenkring Sweco

Pensioenkring Sweco is opgericht op 1 juli 2020. Vergelijkende cijfers ontbreken derhalve.

Kerncijfers Pensioenkring Sweco		2020
Aantal werkgevers		4
Aantal deelnemers		
Actieve deelnemers		1.520
Gewezen deelnemers		3.620
Pensioengerechtigden		1.757
		6.897
Pensioenuitvoering		
Feitelijke premie		8.058
Kostendekkende premie		9.247
Gedempte kostendekkende premie		6.702
Pensioenuitvoeringskosten		633
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer (in euro)		193
Uitkeringen		13.876
Vermogenssituatie en solvabiliteit		
Aanwezig eigen vermogen		23.353
Minimaal vereist eigen vermogen		48.207
Vereist eigen vermogen		114.810
Voorziening		1.160.345
Pensioenvermogen		1.183.698
Aanwezige dekkingsgraad (in %)		102,0%
Vereiste dekkingsgraad (in %)		109,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)		104,2%
Beleidsdekkingsgraad (in %)		99,1%
Reële dekkingsgraad (in %)		81,2%
Beleggingsportefeuille		
Aandelen		283.890
Vastrentende waarden		792.016
Vastgoedbeleggingen		81.144
Derivaten		250.076
Overig		0
Totaal beleggingen		1.407.126

Kerncijfers Pensioenkring Sweco		2020
Beleggingsperformance		
Beleggingsrendement (in %)		4,10%
Benchmark rendement (in %)		4,60%
Kosten vermogensbeheer in % van gem. belegd vermogen		0,11%
Transactiekosten in % van gem. belegd vermogen		0,01%

Bestuursverslag

Bedrijfsomgeving

Voorwoord van de voorzitter

Het jaar 2020 gaat de geschiedenis in als een bijzonder jaar. Een jaar waarin we in de greep raakten van het coronavirus dat voor veel leed heeft gezorgd bij een groot deel van onze samenleving. Maar ook een jaar waarin we een flinke groei hebben doorgemaakt en onze ambitie op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen hebben aangescherpt.

Coronavirus

Het coronavirus heeft in 2020 het leven van velen op z'n kop gezet en houdt ons allen in 2021 nog steeds in de greep. Onze vrijheid is door de maatregelen aanzienlijk ingeperkt, maar bovenal raakt corona de gezondheid van veel mensen. We hebben zorgen over onze dierbaren en velen hebben al dierbaren verloren aan het virus. Niet weten hoe het virus zich in de toekomst verder zal ontwikkelen maakt mensen onzeker over gezondheid, werk en sociaal leven. Ook veel werkgevers zijn flink geraakt door de crisis, hebben hun bedrijf verplicht moeten sluiten en maken zich zorgen over de toekomst van hun bedrijf en werknemers.

Corona had in 2020 ook impact op bestuursactiviteiten en operationele processen binnen het fonds. Zo zijn we het afgelopen jaar gedwongen om te focussen op de impact van het thuiswerken op de operationele processen en was er bijzondere aandacht voor de effecten van corona op de financiële markten en de beleggingsportefeuilles van onze kringen. Daarnaast hebben de maatregelen net als bij veel andere bedrijven impact gehad op de manier waarop we met elkaar overleggen, door te vergaderen via het computerscherm. Gelukkig is het vaccineren begonnen en biedt dit hoop voor de nabije toekomst.

Groei van het fonds

Voor de groei van Het nederlandse pensioenfonds was 2020 een bijzonder goed jaar. Op 1 januari 2020 zijn Stichting Pensioenfonds OWASE en de aangesloten werkgevers toegetreden in een nieuwe besloten pensioenkring: Pensioenkring OWASE. Op datzelfde moment is ook Stichting Pensioenfonds Randstad toegetreden in een nieuwe besloten pensioenkring: Pensioenkring Randstad Groep. Op 1 juli 2020 zijn Stichting Pensioenfonds Grontmij en werkgever Sweco Nederland Holding B.V. toegetreden in een nieuwe besloten pensioenkring: Pensioenkring Sweco. Onze vijfde kring binnen Het nederlandse pensioenfonds. In Collectiviteitkring 1 hebben we de volgende nieuwe werkgevers verwelkomd: Ortec International, Ortec Finance en B&S. De Algemene Werkgeversvereniging Nederland (AWVN) heeft de opgebouwde pensioenen in november 2020, met individuele instemming van de werknemers, overgedragen naar Het nederlandse pensioenfonds.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Duurzaam en verantwoord beleid wint aan belang. Thema's als terugdringen van armoede en honger, veilige arbeidsomstandigheden, eerlijke beloning, gelijke kansen voor iedereen en toegang tot onderwijs worden steeds belangrijker.

De Sustainable Development Goals (SDGs) van de Verenigde Naties hebben duidelijk meer aandacht gekregen. Klimaatverandering is een serieuze bedreiging. Overheden en steeds meer bedrijven maken er beleid op en passen hun gedrag aan. Het nederlandse pensioenfonds heeft er voor gekozen om haar ambitie uit te breiden naar een 'do better-beleid'. Dat betekent naast een 'best-in-class' aanpak, waarbij we alleen nog maar beleggen in ondernemingen die relatief goed scoren op maatschappelijk verantwoord ondernemen, we ook aandacht willen schenken aan specifieke SDG thema's in onze beleggingsportefeuille. We zijn oprecht blij met onze nieuwe ambitie. We maken een mooie stap voorwaarts, die ook goed uitvoerbaar is. Tenslotte hebben we ook een ambitie op het gebied van CO2 reductie in onze portefeuille vastgelegd.

Vooruitblik naar 2021 en verder

Een aantal werkgevers wil liefst zo snel mogelijk over naar een beschikbare premiereregeling. In het nieuwe stelsel kan men kiezen tussen twee verschillende contractvormen: het nieuwe pensioencontract en de verbeterde premiereregeling. Het nederlandse pensioenfonds gaat beide regelingen uitvoeren. We hopen dat invaren straks voor alle kringen binnen ons fonds mogelijk wordt in beide contractvormen, ook voor gesloten fondsen.

Het nederlandse pensioenfonds is wendbaar om de toekomst aan te kunnen. Met onze nieuwe, moderne systemen, zonder last van historie, zijn we flexibel, hebben we een sterke focus op schaalvoordeel en houden we de kosten laag. Met deze schaalbare techniek kunnen we als algemeen pensioenfonds continuïteit bieden in een veranderende wereld. We zien de uitwerking en implementatie van het Pensioenakkoord dan ook met vertrouwen en belangstelling tegemoet. Met de wijziging van het pensioenstelsel willen wij onze aangesloten werkgevers zo goed mogelijk begeleiden en ontzorgen waar het kan en werken we in gepast tempo door aan de groei van Het nederlandse pensioenfonds.

Ons motto is "wie snel wil gaat alleen, wie ver wil gaat samen". Samen bouwen we aan een duurzame toekomst. Waarbij we van toegevoegde waarde willen zijn voor onze deelnemers en aangesloten werkgevers.

Verder hopen we het coronavirus nu snel achter ons te kunnen laten. Gezondheid gaat boven alles.

Dank

Wij danken de belanghebbendenorganen, de raad van toezicht, het bestuursbureau en onze partners a.s.r. Pensioenfondsen Services en Kempen Capital Management, die allen hebben bijgedragen aan het functioneren van het fonds, voor hun inspanningen en toewijding. In het bijzonder bedanken we de werkgevers, hun medewerkers en de gepensioneerden voor het in ons gestelde vertrouwen.

Namens het bestuur,

José Suarez Menendez, voorzitter

Karakteristieken van Het nederlandse pensioenfonds

Doelstelling

Het nederlandse pensioenfonds is in januari 2016 opgericht. Het heeft op grond van artikel 112a van de Pensioenwet als een van de eerste algemeen pensioenfondsen (APF's) in Nederland op 30 september 2016 van De Nederlandsche Bank (DNB) een vergunning verkregen om het bedrijf van algemeen pensioenfonds uit te oefenen. Een algemeen pensioenfonds is een pensioenfonds dat één of meer pensioenregelingen uitvoert en daartoe één of meer collectiviteitkringen instelt. Per collectiviteitkring houdt het APF een afgescheiden vermogen aan.

Het fonds heeft ten doel deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, hun nagelaten betrekkingen en gewezen partners per collectiviteitkring te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, invaliditeit en overlijden.

Missie, visie en strategie

Missie

1. Een pensioenfonds zijn dat een alternatief biedt voor pensioenfondsen die een ander onderkomen zoeken, maar wel pensioenfonds willen blijven.
2. Het realiseren van het pensioen dat werkgevers met hun werknemers hebben afgesproken op een maatschappelijke verantwoorde wijze.
3. Het realiseren van continuïteit, schaalgrootte en een solide organisatie tegen zo laag mogelijke kosten.

Visie

Wij vinden het handhaven van een collectief pensioen maatschappelijk relevant. Het pensioenlandschap is continu aan verandering onderhevig en er staan ons nog vele veranderingen te wachten. Het antwoord op verandering is mee veranderen, de capaciteit om onszelf en onze organisatie op tijd aan te kunnen passen aan de veranderingen bepalen de kans op succes.

Strategie

Onze strategie is gericht op het realiseren van onze missie met het volle besef van onze visie.

- Eenvoud en efficiëntie: Dit heeft als doel om kosten te beheersen, de bedrijfsvoering te beheersen en uitlegbaar en begrijpelijk beleid te kunnen voeren. We zoeken naar eenvoud in alles wat we doen, ook bij complexe vraagstukken. Deze strategie passen we toe op alle beleidsterreinen en dus ook op ons beleid ten aanzien van het opbouwen van Het nederlandse pensioenfonds: een toekomstbestendig APF voor de lange termijn begint met een gezond beleid voor de opbouw. Dit is in het belang van de deelnemers en werkgevers.
- Samenwerking: Wie snel wil gaat alleen, wie ver wil gaat samen. Samenwerking verhoogt de continuïteit van de organisatie en het fonds. We staan dicht bij onze werkgevers en deelnemers met onze regisseurs, van welkomstregisseur tot pensioenregisseur. We kennen de dilemma's van onze deelnemers en werkgevers en spreken hun taal. Onze belanghebbendenorganen worden door belanghebbenden zelf bemenst en wij zien het als onze taak om onze belanghebbendenorganen in staat te stellen beleidsvoorstellen goed te kunnen beoordelen.
- Uitbesteding: Bij de uitbesteding kiezen we voor solide partners die de lange termijn doelstelling van Het nederlandse pensioenfonds kunnen ondersteunen door zelf ook een solide op de lange termijn gerichte organisatie te zijn.
- Onafhankelijkheid: Het nederlandse pensioenfonds maakt en bepaalt zijn eigen beleid. Wij hebben ons eigen bestuursbureau en een onafhankelijke fiduciair manager. Dit versterkt Het nederlandse pensioenfonds in haar taak om de belangen van de (gewezen) deelnemers, werkgevers en gepensioneerden zo goed mogelijk te borgen.
- Wendbaarheid: Een wendbare organisatie zowel in denken als in doen, om ons op tijd aan te kunnen passen aan veranderingen. Deze strategie passen we toe bij de selectie in de uitbesteding, de ICT en het aannemen van medewerkers, omvang van het bestuur, etc.

- Vertrouwen: Gedegen en succesvolle implementaties van nieuwe klanten dragen bij aan het vertrouwen van deelnemers en werkgevers.

Toelichting missie, visie en strategie 2020

Het nederlandse pensioenfonds biedt een toekomst voor pensioenfondsden die een ander onderkomen zoeken, maar wel 'pensioenfonds' willen blijven. Wij zien de belangstelling voor Het nederlandse pensioenfonds nog steeds toenemen. Dat blijkt uit de gesprekken die wij voeren met geïnteresseerde pensioenfondsden en werkgevers en door de aanvragen van offertes die wij mogen ontvangen.

Het jaar 2020 was voor de groei van Het nederlandse pensioenfonds een goed jaar. Per 1 januari 2020 zijn twee nieuwe besloten collectiviteitkringen van start gegaan: Pensioenkring OWASE en Pensioenkring Randstad Groep. Per 1 juli 2020 is een nieuwe besloten collectiviteitkring, Pensioenkring Sweco gestart.

Daarnaast hebben we in Collectiviteitkring 1 drie nieuwe werkgevers verwelkomd: Ortec International, Ortec Finance en B&S. De Algemene Werkgeversvereniging Nederland (AWVN) heeft de opgebouwde pensioenen in november 2020, met individuele instemming van de werknemers, overgedragen aan Het nederlandse pensioenfonds.

Het nederlandse pensioenfonds wil op een maatschappelijk verantwoorde wijze met de toevertrouwde middelen omgaan. Wij hebben de overtuiging dat verantwoord beleggen de beleggingsrisico's beperkt en tot verantwoorde, stabiele en goede beleggingsresultaten zal leiden. Het sluit daarbij aan bij ons streven naar (maatschappelijke) lange termijn waardecreatie via onze beleggingen.

In 2020 hebben wij onze ambitie met betrekking tot het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid nader uitgewerkt en vastgesteld. Deze ambitie is het zogenaamde 'Do Better'-beleid, aangezien wij de overtuiging hebben dat een duurzame oplossing, die integraal wordt toegepast, beleggingsrisico's beperkt en minimaal een gelijk financieel rendement oplevert.

Het 'Do Better'-beleid houdt in dat er naast een best-in-class aanpak, een CO2-reductiedoelstelling en specifieke thema's worden gehanteerd. Met een best-in-class aanpak wordt nagestreefd te beleggen in ondernemingen, die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Naast de best-in-class selectie met CO2-reductiedoelstelling wordt een additionele selectie uitgevoerd op basis van thema's. Wij hebben ons in 2020 georiënteerd op de keuzemogelijkheden van thema's. Hiervoor is enerzijds het raamwerk van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's; Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties gehanteerd. Anderzijds hebben wij gekeken welke SDG's het beste aansluiten bij langetermijntrends in de maatschappij en heeft deze getoetst bij onze kringen. In de paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen wordt het MVB-beleid nader toegelicht.

Het nederlandse pensioenfonds voert meerdere verschillende pensioenregelingen uit, voor verschillende belanghebbenden. Het is de kracht van een algemeen pensioenfonds om dat op kostenefficiënte en schaalbare wijze uit te voeren.

Samen met onze uitbestedingspartner a.s.r. Pensioenfonds Services hebben wij één pensioenadministratiesysteem opgezet waarmee we verschillende pensioenregelingen in kunnen richten. Zo kunnen we alle DB- en CDC-regelingen uitvoeren, met eigen parameters die flexibel per kring en per werkgever in te vullen zijn. Om de kosten laag te houden, bieden we elke nieuwe toetreders een overgang naar dit systeem aan; zo houden we één beheersbaar modulair systeem. Inmiddels weten we uit ervaring dat de transitie naar dit systeem goed, vlot en beheerst verloopt. Deze techniek maakt dat we het vermogen hebben om te groeien.

Kringen

Bij Het nederlandse pensioenfonds kan een werkgever of pensioenfonds kiezen voor een open collectiviteitkring of, als die niet past, voor een eigen besloten collectiviteitkring.

Het pensioenfonds is per 1 januari 2017 gestart met één open collectiviteitkring 'Collectiviteitkring 1' voor meerdere werkgevers. Het nederlandse pensioenfonds voert in 2020 in Collectiviteitkring 1 de

pensioenregeling uit voor de medewerkers van de Efteling, DAS Rechtsbijstand, DAS Legal Finance, de Vereniging Nederlandse Verkeersvliegers, Jindal Films Kerkrade B.V. en Antargaz Nederland B.V.

We hebben in 2020 nieuwe werkgevers, (gewezen) deelnemers en gepensioneerden mogen verwelkomen in Collectiviteitkring 1. Ortec heeft de pensioenregeling per 1 oktober ondergebracht in Collectiviteitkring 1. Het betreft de opgebouwde pensioenaanspraken- en rechten van de Nederlandse deelnemers van ORTEC International B.V. (ORTEC) en van Ortec Finance B.V. Algemene Werkgeversvereniging Nederland (AWVN) heeft de opgebouwde pensioenen in november 2020, met individuele instemming van de werknemers, overgedragen. De tot 1 januari 2020 opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten zijn ondergebracht in Collectiviteitkring 1. Stichting Pensioenfonds B&S heeft de pensioenregeling per 1 augustus ondergebracht in Collectiviteitkring 1. Het betreft de opgebouwde pensioenaanspraken- en rechten.

Het pensioenfonds is per 1 juli 2018 gestart met een nieuwe besloten collectiviteitkring voor de medewerkers van Arcadis Nederland B.V. De verplichtingen en beschikbare middelen zijn per 1 juli 2018 overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht. Vanaf diezelfde datum voeren we ook de pensioenregeling uit voor Arcadis Nederland B.V.

Per 1 januari 2020 zijn twee nieuwe besloten collectiviteitkringen van start gegaan: Pensioenkring OWASE voor de medewerkers van 26 werkgevers die zijn voortgekomen uit buizenfabrikant Wavin en Pensioenkring Randstad Groep voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van Stichting Pensioenfonds Randstad. De verplichtingen en beschikbare middelen van Stichting Pensioenfonds OWASE respectievelijk Stichting Pensioenfonds Randstad zijn per 1 januari 2020 overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht.

Per 1 juli 2020 is een nieuwe besloten collectiviteitkring, Pensioenkring Sweco, gestart voor de medewerkers van Sweco Nederland. De verplichtingen en beschikbare middelen van Stichting Pensioenfonds Grontmij zijn per 1 juli 2020 overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht.

Het bestuur

Samenstelling bestuur

Het nederlandse pensioenfonds heeft gekozen voor een onafhankelijk bestuursmodel. De onafhankelijke bestuurders staan onder toezicht van een raad van toezicht. Het bestuur legt verantwoording af aan de belanghebbendenorganen en aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen. Daarnaast krijgen zij (deels) beleidsinstemming van de belanghebbendenorganen en in voorkomende gevallen ook van de Vergadering van Belanghebbendenorganen. Het bestuursbureau en verschillende commissies ondersteunen het bestuur.

De samenstelling van het bestuur per 31 december 2020

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortjaar	Geslacht
José Suarez Menendez	Voorzitter	2 ^e	31-12-2023	1969	M
André van Vliet	Secretaris	2 ^e	31-12-2023	1967	M
Mila Hoekstra	Bestuurslid	2 ^e	31-12-2024	1963	V

De samenstelling van het bestuur is in 2020 niet gewijzigd. Wel is Mila Hoekstra herbenoemd voor een tweede termijn, nadat de herijkte profielschets is goedgekeurd door de raad van toezicht en haar passendheid op het profiel door de raad van toezicht is vastgesteld. De duur van deze tweede termijn is vier jaar.

Beleggingsadviescommissie

Het bestuur bepaalt haar beleggingsbeginselen, beleggingsstrategie en het beleggingsbeleid met ondersteuning van de beleggingsadviescommissie, die tevens toeziet op de implementatie en het beheer hiervan. De commissie rapporteert haar bevindingen, gekoppeld aan beeldvorming en oordeelsvorming, aan het bestuur op zodanige wijze dat het bestuur in staat gesteld wordt op adequate wijze besluiten te kunnen nemen. Tevens bereidt de beleggingsadviescommissie de wijzigingen voor van het beleggingsbeleid, mede op

basis van de ALM-studies en de haalbaarheidstoets. De beleggingsadviescommissie adviseert het bestuur over de voorgenomen benoeming en het ontslag van operationele vermogensbeheerders na voorstellen hiertoe door de fiduciair manager op basis van de criteria van het pensioenfonds, de belegging van de vrij beschikbare middelen, de timing daarvan en het aanbrengen van onder- of overwegingen van beleggingscategorieën binnen de grenzen van het beleggingsplan. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de strategische, tactische en operationele invulling van het beleggingsbeleid.

Uitgangspunt is dat activiteiten op het gebied van verantwoord beleggen zullen bijdragen aan verantwoorde, stabiele en goede beleggingsresultaten.

De beleggingsadviescommissie bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit het bestuur. De directeur bestuursbureau en de financieel risico expert wonen de vergaderingen van de commissie bij. Tevens heeft de sleutelfunctiehouder risicobeheer een standing invitation om de vergaderingen van de commissie bij te wonen. Op verzoek van de commissie worden de vergaderingen ook bijgewoond door een vertegenwoordiging van de fiduciair manager van het fonds.

Risk- en auditcommissie

De risk- en auditcommissie is verantwoordelijk voor het zodanig geven van inzicht aan het bestuur in de risico's die het pensioenfonds loopt en in de opzet en werking van de maatregelen ter beheersing van die risico's, dat het bestuur initieënd kan optreden. Daarnaast heeft de risk- en auditcommissie een adviserende en beleidsvoorbereidende rol met betrekking tot integraal risicomanagement vraagstukken. De commissie heeft tevens adviesrecht bij de benoeming van de certificerend actuaire, de externe accountant en de compliance officer.

De risk- en auditcommissie bestaat uit een vertegenwoordiging vanuit het bestuur. De manager bedrijfsvoering woont de vergaderingen bij. De compliance officer, de sleutelfunctiehouder interne audit en de sleutelfunctiehouder risicobeheer hebben een standing invitation om de vergaderingen van de commissie bij te wonen. Op uitnodiging kan de externe accountant, de certificerend actuaire en/of adviserend actuaire ook vergaderingen bijwonen.

Klachten- en geschillencommissie

De klachten- en geschillencommissie beslist in eerste aanleg over geschillen tussen een of meer belanghebbenden en Het nederlandse pensioenfonds, op basis van de statuten en reglementen van Het nederlandse pensioenfonds en de pensioenreglementen van de betrokken collectiviteitkring.

De klachten- en geschillencommissie komt bijeen wanneer nodig. De taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de klachten- en geschillencommissie zijn vastgelegd in een klachten- en geschillenreglement. Begin 2020 is mevrouw Karin Bitter door het bestuur benoemd als lid van de commissie voor de periode 1 maart 2020 tot en met 31 december 2023. Omdat er in 2020 geen klachten en geschillen zijn geweest, is de commissie niet bijeen gekomen.

De samenstelling van de klachten- en geschillencommissie is op 31 december 2020

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op
Wim Witjes	Voorzitter	1 ^e	31-12-2022
Quirijn Ligtenstein	Lid	1 ^e	31-12-2022
Karin Bitter	Lid	1 ^e	31-12-2023

Bestuursbureau

Het nederlandse pensioenfonds heeft een eigen bestuursbureau. De medewerkers van het bestuursbureau zijn in dienst van het fonds. Dit bestuursbureau draagt onder verantwoordelijkheid van het bestuur zorg voor de beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Ook zorgt het bestuursbureau voor de dagelijkse aansturing en monitoring van de uitbestedingspartners. Daarnaast ondersteunt het bureau het bestuur bij de invulling van de onafhankelijke risicofunctie en de onafhankelijke oordeelsvorming. Het bureau volgt de ontwikkelingen in

de pensioensector en de relevante wet- en regelgeving, inclusief het toezicht hierop. Ook ondersteunt het bestuursbureau de raad van toezicht. Daarnaast worden de belanghebbendenorganen vanuit het bestuursbureau ondersteund door kringregisseurs.

Naast beleidsondersteuning is het bestuursbureau betrokken bij de gesprekken die worden gevoerd met potentiële toetreders en bij het uitbrengen van de offertes aan werkgevers en pensioenfondsen.

Het jaar 2020 stond in het teken van de toetreding en collectieve waardeoverdracht van Stichting Pensioenfonds Grontmij naar een eigen besloten pensioenkring per 1 juli 2020 en de collectieve waardeoverdracht van Ortec Finance, Ortec International, AWWN en B&S naar Collectiviteitkring 1. Daarnaast heeft het bestuursbureau zich bezig gehouden met het aanscherpen van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en is gestart met de voorbereidingen op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie personen, zijnde een voorzitter en twee leden. De raad van toezicht is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en welk deelbelang dan ook, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. De raad van toezicht heeft een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot opleiding, achtergrond, persoonlijkheid, ervaring en geslacht.

In 2020 heeft er geen wisseling plaatsgevonden in de raad van toezicht. Piet Molenaar, wiens zittingstermijn afliep op 30 september 2020, is herbenoemd voor een tweede termijn van vier jaar. De raad van toezicht heeft in 2020 in volledige samenstelling gefunctioneerd.

In 2020 heeft de raad van toezicht negen keer vergaderd. Daarnaast heeft de raad van toezicht zeven keer vergaderd met het bestuur. Tevens heeft de raad van toezicht één keer met het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1, één keer met het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis, één keer met het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco, één keer met het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE en één keer met het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep vergaderd. Daarnaast waren er twee gezamenlijke vergaderingen met de Vergadering van Belanghebbendenorganen en één vergadering met het bestuur en het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 en één vergadering met het bestuur en het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis.

De samenstelling van de raad van toezicht op 31 december 2020

Naam	Functie	Huidige termijn		Geboortjaar	Geslacht
		Termijn	eindigt op		
Gérard Aben	Voorzitter	2 ^e	30-09-2023	1950	M
Piet Molenaar	Lid	2 ^e	30-09-2024	1962	M
Orpa Bisschop	Lid	1 ^e	30-09-2021	1968	V

Uitbesteding

Het nederlandse pensioenfonds heeft de administratieve uitvoering van de pensioenregeling, het fiduciair management en het vermogensbeheer uitbesteed aan derde partijen. Hiervoor is een uitbestedingsbeleid vastgesteld, waarin is bepaald aan welke eisen de uitbesteding moet voldoen. De uitbestedingen dragen bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering van Het nederlandse pensioenfonds tegen een aanvaardbaar kostenniveau.

Met de uitbestedingspartners zijn concrete afspraken over vergoedingen gemaakt. De prestatiebeloningen in de contracten zijn zodanig dat ze de partijen niet aanmoedigen om meer risico te nemen dan het bestuur aanvaardbaar acht. Het bestuursbureau voert periodiek overleg met de uitbestedingspartners over de kwaliteit van de uitvoering en rapporteert hierover aan commissies en het bestuur. Het bestuur is tot de conclusie gekomen dat er op dit moment geen redenen zijn om uitbestedingspartners te heroverwegen, al zijn er altijd punten ter verbetering.

Uitbesteden brengt ook risico's met zich mee. Het uitbestedingsrisico (het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en de kwaliteit van de uitbestedingspartners onvoldoende gewaarborgd is) komt aan bod in paragraaf Integraal Risicomanagement.

Uitbestedingspartners

Het nederlandse pensioenfonds maakt gebruik van de volgende uitbestedingspartners:

- Een pensioenadministrateur voor de operationele werkzaamheden voor de pensioenadministratie, de pensioencommunicatie en de actuariële en financiële administratie van het fonds. Bij aanvang van de activiteiten van Het nederlandse pensioenfonds is a.s.r. Pensioenfondsen Services via een uitbestedingsovereenkomst aangesteld als de pensioenadministrateur.
- Een fiduciair manager voor ondersteuning bij de beleggingsstrategie, het beleggingsbeleid en de implementatie hiervan. Hieronder valt het selecteren van operationele vermogensbeheerders, die vervolgens door het bestuur worden aangesteld. Bij aanvang van de activiteiten van Het nederlandse pensioenfonds is Kempen Capital Management N.V. (KCM) aangesteld via een uitbestedingsovereenkomst als de fiduciair manager van het pensioenfonds.
- Operationeel vermogensbeheerders (OVB's) voor het feitelijke beheer van (delen van) het pensioenkapitaal. Deze OVB's selecteren wij specifiek op basis van vastgestelde criteria van Het nederlandse pensioenfonds.
- Een custodian voor het centraal administreren en bewaren van de beleggingen. Maar ook voor het uitvoeren van de bewaarfunctie van de bankrekeningen van het pensioenfonds voor stortingen en onttrekkingen aan het pensioenkapitaal. Bij aanvang van de activiteiten van Het nederlandse pensioenfonds is KAS BANK N.V. als de custodian aangesteld. In de loop van 2019 is KAS BANK verder gegaan onder de naam CACEIS Investor Services.
- Daarnaast heeft Het nederlandse pensioenfonds de inrichting en beheer ICT-omgeving bestuursbureau uitbesteed aan DeLorentz & Partners B.V. Overige dienstverleners waar het bestuur werkzaamheden aan heeft uitbesteed zijn; Mett, Legisway, DocWolves en HR2day.

Financiële paragraaf

Weerstandsvermogen

Een van de vergunningseisen is dat Het nederlandse pensioenfonds beschikt over voldoende weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is bedoeld om de bedrijfsrisico's van het fonds te kunnen opvangen. Deze risico's brengen wij niet ten laste van de collectiviteitkringen van het fonds.

Financiering van de niet-financiële risico's vindt plaats vanuit het wettelijk vereist weerstandsvermogen van Het nederlandse pensioenfonds. Het weerstandsvermogen biedt Het nederlandse pensioenfonds de mogelijkheid om opgetreden schades ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. De risicoanalyse herijken we jaarlijks met behulp van het ICAAP-model ("Internal Capital Adequacy Assessment Process"). Naarmate de tijd voortschrijdt krijgen wij op basis van ervaring steeds beter inzicht in processen en risico's. In 2020 heeft de herijking van de ICAAP plaatsgevonden en is het benodigde risicokapitaal vastgesteld op € 454.608 voor 2020. Dit is een toename ten opzichte van 2019 (€ 411.800), met name door groei van het fonds en hoger benodigd risicokapitaal met betrekking tot het pensioenakkoord en alle veranderingen die dit met zich meebrengt.

Voor het wettelijk vereist weerstandsvermogen houden wij een aparte administratie bij. Wij kunnen daardoor aantonen dat Het nederlandse pensioenfonds altijd beschikt over het minimale vereiste weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is bij aanvang gefinancierd door een achtergestelde lening van ASR Nederland N.V. en door een bijdrage van ASR waarop geen terugbetalingsverplichting rust.

In de administratie van het wettelijk vereist weerstandsvermogen administreren wij de bijdragen aan en rechten op het wettelijk vereist weerstandsvermogen per kring afzonderlijk.

Voor toetredende partijen geldt dat het weerstandsvermogen wordt gevormd door een vast percentage van het pensioenvermogen onder beheer van het pensioenfonds. Het nederlandse pensioenfonds rekent over alle ontvangen bedragen een opslag van 0,2%:

- een opslag van 0,2% in de bij werkgevers in rekening gebrachte premie
- een opslag van 0,2% in de koopsom bij een collectieve waardeoverdracht
- een onttrekking aan de collectiviteitkring ter grootte van 0,2% van de wettelijke overdrachtswaarde bij inkomende individuele waardeoverdrachten
- een afslag van 0,2% van het positieve beleggingsrendement dat binnen de collectiviteitkringen wordt behaald.

Indien het beheerd pensioenvermogen daalt door negatieve beleggingsresultaten, uitkeringen, uitgaande individuele waardeoverdrachten of uittreding van een werkgever wordt 0,2% onttrokken aan het weerstandsvermogen mits het minimaal verplichte weerstandsvermogen aanwezig blijft.

Op basis van de voorgaande financieringsbronnen blijft het weerstandsvermogen binnen Het nederlandse pensioenfonds altijd op het vereiste niveau.

Garantstelling

ASR Nederland N.V. heeft tot en met 31 december 2024 een garantstelling afgegeven aan Het nederlandse pensioenfonds om aanloopkosten van het pensioenfonds op te kunnen vangen. Het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds beoordeelt periodiek of beroep op (een deel van) de garantstelling moet worden gedaan. Het hoger dan benodigd weerstandsvermogen en de garantstelling waarborgen de solvabiliteit.

Kosten uitvoering bedrijfsomgeving

Het fonds maakt voor de uitvoering van de regeling diverse kosten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kosten die wel en niet direct toegerekend kunnen worden aan een kring. De kosten die niet direct toegerekend worden aan een kring bestaan uit de kosten voor de bedrijfsomgeving, zoals de kosten van de raad van toezicht, het bestuur en het bestuursbureau. De kosten die wel direct toegerekend kunnen worden aan een kring kunnen onderverdeeld worden in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten.

De kosten voor de bedrijfsvoering van Het nederlandse pensioenfonds bestaan uit:

- De vergoedingen aan bestuur en raad van toezicht;
- De kosten voor de inhuur van (onafhankelijke) deskundigen (niet zijnde deskundigen die door de belanghebbendenorganen worden ingeschakeld);
- De kosten voor contributies, voor zover niet aan een kring toe te rekenen;
- De kosten van het bestuursbureau, bestaande uit personeelskosten, inhuur derden en advieskosten;
- Overige kosten waaronder huisvestingskosten en onderhoudskosten, verzekeringspremie voor verzekeringen afgesloten door en voor het pensioenfonds, zoals onder andere de beroepsaansprakelijkheidsverzekering en schadeverzekeringen;
- Aanloopkosten van Collectiviteitkring 1.

Ongeacht de kosten voor de bedrijfsvoering, brengt Het nederlandse pensioenfonds per collectiviteitkring een vast bedrag in rekening, gerelateerd aan de omvang van het gemiddeld belegd vermogen per kalenderjaar.

Als de werkelijke kosten voor de bedrijfsvoering minder bedragen dan het zojuist genoemde bedrag per collectiviteitkring, voegen we het restant toe aan het eigen vermogen van Het nederlandse pensioenfonds. Hierdoor ontstaat een buffer die nodig is voor de bedrijfsvoering.

Als de werkelijke kosten voor de bedrijfsvoering meer bedragen dan het bedrag dat we per collectiviteitkring in rekening brengen, onttrekken we het tekort aan het vermogen van Het nederlandse pensioenfonds. Als dat eigen vermogen ontoereikend is, kunnen we het tekort niet verhalen op één of meerdere andere kringen en wordt er beroep gedaan op de garantstelling.

Bezoldiging bestuur en raad van toezicht

Met ingang van 1 januari 2020 is als gevolg van de groei van het fonds, de tijdsbesteding toegenomen van 1,5 dag naar 2 dagen per week voor de bestuursleden en van 2 naar 2,5 dag per week voor de voorzitter. De beloning is in 2020 dienovereenkomstig aangepast.

Overzicht bezoldiging leden van het bestuur en van de raad van toezicht

Honoraria	2020	2019
Voorzitter bestuur	85	68
Overige 2 leden bestuur	136	102
Voorzitter raad van toezicht	26	27
Overige 2 leden raad van toezicht	34	34
Totaal	281	231

De in deze specificatie genoemde bedragen zijn in €/1000 en exclusief BTW.

Pensioenbeheer

Het nederlandse pensioenfonds voert meerdere verschillende pensioenregelingen uit, voor verschillende belanghebbenden. Het is de kracht van een algemeen pensioenfonds om dat op kostenefficiënte en schaalbare wijze uit te voeren.

Eén systeem, meerdere regelingen

Samen met onze uitbestedingspartner a.s.r. Pensioenfondsen Services hebben wij één pensioenadministratiesysteem opgezet waarmee we verschillende pensioenregelingen in kunnen richten. Zo kunnen we alle DB- en CDC- regelingen uitvoeren, met eigen parameters die flexibel per kring en per werkgever in te vullen zijn. We zijn ook in staat om DC-regelingen uit te voeren. Om de kosten laag te houden, bieden we elke nieuwe toetredster een soepele overgang naar deze systematiek aan; zo houden we één beheersbaar modulair systeem. Inmiddels weten we uit ervaring dat de transitie van administratie naar dit systeem goed, vlot en beheerst verloopt. Deze techniek maakt ons schaalbaar naarmate we groeien.

Besloten kring of open kring

We bieden een toekomstbestendig onderkomen aan een toenemend aantal pensioenfondsen. Dat kan door toetreding tot een gedeelde, open collectiviteitskring of door toetreding tot een eigen besloten kring. In het eerste geval is de financiële opzet van de kring al bekend en kijken we op welke wijze de nieuwe toetredster het beste kan instromen. In het tweede geval wordt een nieuwe kring toegevoegd. Dat is een optie voor liquiderende pensioenfondsen die groot genoeg zijn. Hierbij wordt in de regel de financiële opzet van het overkomende fonds overgenomen in de kring. In een besloten kring kunnen we ook premiedepots overnemen.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeginselen

De (nominale) verplichtingen en een maximaal waardevast pensioen zijn de uitgangspunten van het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Hiervoor worden risico's geaccepteerd om rendement te behalen en de uitvoeringskosten beperkt te houden. De beleggingsbeginselen vormen de algemene overtuiging van het pensioenfonds ten aanzien van beleggen en de houding ten aanzien van de risico's. Deze beleggingsbeginselen vormen ook de uitgangspunten voor het strategisch beleggingsbeleid van de kringen.

Het pensioenfonds gebruikt de volgende beginselen bij haar beleggingsbeleid:

Langetermijnvisie

Gezien het lange termijn karakter van de verplichtingen zal het pensioenfonds zich bij het formuleren van haar beleggingsstrategie primair richten op de lange termijn. De beleggingsstrategie kan worden beïnvloed door korte termijn beperkingen en overwegingen.

Verantwoord passief

Het pensioenfonds gelooft dat een benchmark (index) een belangrijk hulpmiddel is bij het construeren van een portefeuille, maar dat het klakkeloos volgen van een index vaak niet efficiënt is. Door het selectief afwijken

van de index kunnen transactiekosten worden beperkt. Dit geldt in sterke mate voor vermogenscategorieën met een beperkte transparantie en liquiditeit. Daarnaast bestaan er marktnevenwichtigheden waar het pensioenfonds als lange termijn belegger van kan profiteren. Per saldo resulteert dit in een performance waarbij de benchmark inclusief kosten beheerst en consistent wordt overtroffen.

Afweging rendement en risico

Risico-/rendementsprofielen van asset categorieën en individuele titels variëren over tijd. Het fonds monitort dit profiel via de rapportages en indien het risico-/rendementsprofiel naar het oordeel van het bestuur niet meer past zal het bestuur de allocatie heroverwegen. Diversificatie is een van de manieren om de effecten van de volatiliteit te mitigeren.

Voorzichtigheidsbeginsel

Het pensioenfonds hanteert het voorzichtigheidsbeginsel (Prudent Person-beginsel). Het vermogen wordt op zo'n manier belegd dat de veiligheid, kwaliteit en liquiditeit van de middelen voldoende zijn gewaarborgd.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het pensioenfonds hecht vanuit haar maatschappelijke verantwoordelijkheid aan maatschappelijk verantwoord beleggen als onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid. Daartoe wordt in het beleggingsbeleid rekening gehouden met milieu-, sociale en governancefactoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen, het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen en het kunnen aanhouden van specifiek op deze factoren gerichte beleggingen. De consequenties daarvan zijn zichtbaar in de inrichting van de portefeuille en worden door het bestuur gemonitord.

Diversificatie

Diversificatie is belangrijk. Door een goede spreiding over de beleggingscategorieën, regio's, landen en beleggingsstijlen wordt een optimale verhouding tussen rendement en risico bepaald. Risico's die naar verwachting niet beloond worden, worden, voor zover in de portefeuille aanwezig, deels of geheel afgedekt.

Beheersing kosten

De kosten die samenhangen met het vermogensbeheer en beleggingstransacties moeten acceptabel zijn in relatie tot de geleverde prestatie en de bijdrage aan het portefeuille-resultaat; dit geldt voor (stapeling van) fees die betaald dienen te worden voor investeringen in beleggingsfondsen alsmede voor transactiekosten voor (onnodig veel) transacties in de portefeuille.

Gedegen processen

Bij de selectie van beleggingen spelen operationele aspecten, zoals kosten, transparantie, begrijpelijkheid en kennis van het beleggingsproduct en een transparant beleggingsproces, naast verwacht rendement en risicoprofiel, een belangrijke rol.

Illiquide beleggingen

Het pensioenfonds heeft een lange verplichtingenhorizon. Daardoor is het pensioenfonds in staat om een deel van het vermogen in illiquide assetcategorieën te beleggen, waarmee een extra vergoeding wordt ontvangen.

Derivaten

Derivaten zijn efficiënte hulpmiddelen bij hedging. Het gebruik van derivaten wordt beperkt tot het afdekken van risico's en het efficiënt kunnen beheren van de portefeuille.

Onafhankelijk Fiduciair Management

De fiduciair manager ondersteunt Het nederlandse pensioenfonds bij de verschillende aspecten van vermogensbeheer: van advies over het strategische beleggingsbeleid tot managersselectie, van implementatie tot monitoring en rapportering.

Het nederlandse pensioenfonds heeft het fiduciair management uitbesteed aan KCM (Kempen Capital Management). KCM heeft als onafhankelijke partij diepgaande kennis van vermogensbeheer met een bewezen track record. KCM bedient vanuit haar rol als fiduciair manager meerdere Nederlandse pensioenfonds en

is daarmee goed bekend met de relevante wet- en regelgeving, ook op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

KCM heeft wereldwijd toegang tot gespecialiseerde vermogensbeheerders, zowel op het gebied van liquide als illiquide beleggingscategorieën waaronder ook op het gebied van niet-beursgenoteerd vastgoed. Op grond van haar schaalomvang en uitgebreide netwerk is zij uitstekend in staat om maatwerk te leveren tegen scherpe vergoedingen.

Beleggingsbeleid

Per kring krijgt het strategisch beleggingsbeleid vorm op basis van de verplichtingen, de beleggingsbeginselen van Het nederlandse pensioenfonds en de risicohouding van de kring. Het strategisch beleggingsbeleid evalueren we jaarlijks en stellen we normaal gesproken vast voor een periode van minimaal drie jaar.

Als vertaling van het strategisch beleggingsbeleid stellen we jaarlijks een beleggingsplan vast. Hierin staat hoe binnen de kring het vermogen het volgende kalenderjaar wordt belegd en hoe risico's worden beheerst.

Het dagelijks beheer van de beleggingen krijgt uitvoering aan de hand van beleggingsmandaten of via beleggingsfondsen van gespecialiseerde (externe) vermogensbeheerders. De fiduciair manager selecteert, stuurt aan en monitort deze beleggingen. In de beleggingsmandaten en fondsvoorwaarden zijn de beleggingsdoelstellingen en -richtlijnen en de randvoorwaarden vastgelegd.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het nederlandse pensioenfonds wil op een maatschappelijk verantwoorde wijze met de toevertrouwde middelen omgaan. Het bestuur verwacht dat activiteiten op het gebied van verantwoord beleggen zullen bijdragen aan goed inzicht in mogelijkheden en risico's en daarmee tot verantwoorde, stabiele en goede beleggingsresultaten zullen leiden. Het sluit daarbij aan bij ons streven naar (maatschappelijke) lange termijn waardecreatie via onze beleggingen.

Het nederlandse pensioenfonds streeft ernaar om via een doorlopend due diligence proces de financiële en niet-financiële duurzaamheidsrisico's op het gebied van milieu, mensenrechten, arbeidsomstandigheden of corruptie in kaart te brengen en deze risico's vervolgens te stoppen, te voorkomen of te beperken. Deze duurzaamheidsrisico's ofwel ESG-risico's zijn omstandigheden op Ecologisch, Sociaal of Governance-gebied die, indien een dergelijke situatie zich voordoet, een werkelijk of mogelijk wezenlijk negatief effect op de waarde van de belegging kunnen veroorzaken.

Het bestuur heeft ten behoeve van het bovenstaande een Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Beleid (MVB-beleid) vastgesteld dat wordt uitgevoerd door de dienstverleners van Het nederlandse pensioenfonds. Dit MVB-beleid wordt periodiek getoetst en geactualiseerd. Daarnaast is het MVB-beleid onderdeel van het strategische beleggingsbeleid en is het onderdeel van de selectie van externe dienstverleners zoals externe beleggingsfondsen.

Het doel van Het nederlandse pensioenfonds is:

1. om te streven naar vergaand MVB-beleid onder voorwaarde van beheerst portefeuillebeheer en binnen de mogelijkheden van Het nederlandse pensioenfonds;
2. om in te zetten op voor Het nederlandse pensioenfonds specifieke MVB-thema's;
3. om te voldoen aan geselecteerde MVB initiatieven.

Het nederlandse pensioenfonds houdt binnen het gehele beleggingsproces rekening met duurzaamheidsrisico's. Hierdoor weegt het fonds de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren mee. In dit proces identificeert, beschrijft, beoordeelt en prioriteert het fonds per (beleggings-)beslissing welke duurzaamheidsrisico's relevant zijn.

Het nederlandse pensioenfonds gebruikt het OESO-richtsnoer¹ voor institutionele beleggers als leidraad voor het vormgeven van de MVB-due diligence procedure. Door due diligence (ofwel gepaste zorgvuldigheid)

¹ Het OESO-richtsnoer is beschikbaar via deze link: <https://mneguidelines.oecd.org/RBC-for-Institutional-Investors.pdf>

toe te passen volgens de OESO-Richtlijnen, kunnen schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu of corruptie worden voorkomen. Het nederlandse pensioenfonds heeft het due diligence proces, zoals wordt aangegeven in het OESO-richtsnoer, vertaald in haar MVB-beleidscyclus. De due diligence wordt uitgevoerd door onze externe fiduciaire manager.

In de beoordeling, prioritering en vervolgens het nemen van beheersmaatregelen houdt Het nederlandse pensioenfonds rekening met de omvang en de aard van de activiteiten en de beschikbare beleggingsmogelijkheden. Tevens wordt er specifiek stilgestaan in hoeverre de effecten afwijken (of aansluiten) bij de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs uit 2015. De effecten van duurzaamheidsrisico's en de effectiviteit van de beheersmaatregelen worden gemonitord, geëvalueerd en gerapporteerd.

IMVB-Convenant

Het nederlandse pensioenfonds heeft het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen Convenant (IMVB) ondertekend met als doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector. Dit Convenant is gestart per 1 januari 2019 met een looptijd van vier jaar en behelst de implementatie in Nederland van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (OESO-richtlijnen²) en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs³), welke de basis vormen van dit Convenant.

Met de ondertekening van het IMVB-convenant onderschrijft het fonds daarmee de verantwoordelijkheden die voortkomen uit de UNGPs en de OESO-Richtlijnen om de actuele en potentiële negatieve impact van beleggingen te voorkomen dan wel aan te pakken. Wij verwachten eveneens van onze externe fiduciaire manager, ESG-dienstverleners en/of vermogensbeheerders, en van ondernemingen waarin wij beleggen dat zij conform deze internationale standaarden handelen en dit publiekelijk kenbaar maken.

SRD II

In 2017 is de Europese "Shareholder Rights Directive" (SRD II) in werking getreden en recent omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe institutionele beleggers als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij hierover communiceren met de deelnemer. Het nederlandse pensioenfonds heeft de voorschriften van deze richtlijn in 2020 geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen tot uiting gekomen, wat op onze website is geplaatst.

Uitsluiting

Door uitsluiting voldoet het fonds aan relevante wetgeving en het is een middel om betrokkenheid te voorkomen (of te mitigeren) bij activiteiten die niet passen bij het beleid of een onacceptabel risico meebrengen op reputatieschade of op negatieve impact op de waarde van de beleggingen.

Op basis van het MVB-beleid besluit het fonds om bedrijven met ernstige negatieve gevolgen voor haar stakeholders uit te sluiten. Hier staan niet alleen de risico's voor de onderneming centraal, maar ook die voor de (mogelijk) getroffen stakeholders, zoals werknemers of lokale gemeenschappen. Voor andere minder ernstige gevallen prioriteert het fonds issues en gebruikt het haar invloed via actief eigenaarschap om de impact te voorkomen en/of te mitigeren.

Actief eigenaarschap (stembeleid en engagement)

Het uitoefenen van stemrecht is een belangrijk onderdeel van een goed functionerende governance structuur voor bedrijven. Het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds acht het vanuit haar positie van belang om zich als een betrokken aandeelhouder te gedragen. Daarom maakt het fonds actief gebruik van haar stemrecht op alle aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven waarin wordt belegd. Tevens streeft het fonds er naar om invulling te geven aan de richtlijnen die volgen uit de Shareholder Rights Directive II, en zal een toelichting worden gegeven indien dit op onderdelen niet mogelijk is ('comply or explain'). Aangezien Het nederlandse pensioenfonds belegt in beleggingsfondsen, bepaalt niet het fonds maar de beheerder van het betreffende beleggingsfonds het stembeleid. Het nederlandse pensioenfonds ziet toe op de uitvoering hiervan via de fiduciair manager.

² www.oesorichtlijnen.nl/oeso-richtlijnen/algemene-informatie-oeso-richtlijnen

³ [Rightswww.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf](https://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf)

De engagement-activiteiten van Het nederlandse pensioenfonds zijn uitbesteed aan de fiduciair manager. De fiduciair manager voert de dialoog met ondernemingen, waarbij indien nodig wordt samengewerkt met andere aandeelhouders. Het nederlandse pensioenfonds streeft via de vermogensbeheerders naar een constructieve dialoog ('engagement') met de bedrijven waarin het belegt op het gebied van milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur. Het belangrijkste doel van deze dialoog is om maatschappelijke problemen aan de orde te stellen en de onderneming aan te sporen negatieve maatschappelijke impact op te lossen. Dit leidt tot lange termijn waardecreatie.

In het MVB-jaarverslag wordt verantwoording afgelegd op de wijze waarop is gestemd en over de engagement-activiteiten van het fonds.

Ambitie MVB-beleid

In 2020 heeft Het nederlandse pensioenfonds haar ambitie met betrekking tot het MVB-beleid nader uitgewerkt en vastgesteld. Deze beoogde ambitie voor het fonds is het zogenaamde 'Do Better'-beleid, aangezien het fonds de overtuiging heeft dat een duurzame oplossing, die integraal wordt toegepast, beleggingsrisico's beperkt en minimaal een gelijk financieel rendement levert.

Het beoogde 'Do Better'-beleid houdt in dat er naast een **best-in-class aanpak**, een **CO2-reductiedoelstelling** en specifieke **thema's** worden gehanteerd.

Met een best-in-class aanpak wordt nagestreefd om alleen te beleggen in ondernemingen, die relatief goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Het nederlandse pensioenfonds streeft naar CO2-reductie in de gehele portefeuille in lijn met de internationale afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs. Gezien de beschikbaarheid van en betrouwbaarheid van implementatiemogelijkheden en informatie, zal hierbij eerst naar de categorie aandelen ontwikkelde landen worden gekeken. In 2021 wil het fonds voor deze categorie een CO2-reductiedoelstelling bepalen. Andere beleggingscategorieën zoals bijvoorbeeld bedrijfsobligaties volgen later. De ambitie is om op langere termijn een CO2-reductiedoelstelling te formuleren, welke geldt voor de gehele beleggingsportefeuille.

Naast de best-in-class selectie met CO2-reductiedoelstelling wordt een additionele selectie uitgevoerd op basis van thema's. Het nederlandse pensioenfonds heeft zich in 2020 georiënteerd op de keuzemogelijkheden van thema's. Hiervoor heeft het fonds enerzijds het raamwerk van de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's; Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties gehanteerd. Anderzijds heeft het fonds gekeken welke SDG's het beste aansluiten bij lange termijn trends in de maatschappij en uiteraard ook bij de deelnemers van onze kringen. Vervolgens heeft Het nederlandse pensioenfonds op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen aan de hand van de SDG's de volgende thema's gedefinieerd:

- Klimaat (SDG 13)
- Duurzame energie (SDG 7)
- Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)
- Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)

Het MVB Do Better-beleid wordt in 2021 als eerste toegepast op de beleggingscategorie aandelen ontwikkelde landen. Vervolgens zullen andere categorieën volgen zoals onder andere aandelen opkomende landen, bedrijfsobligaties en vastgoed.

Verder ligt de focus de komende drie jaren op het implementeren van de Europese SFDR-richtlijn, IMVB-vereisten en initiatieven die voortvloeien uit de Europese klimaatwetgeving. Het nederlandse pensioenfonds houdt rekening met de verdergaande eisen die aan pensioenfondsen worden gesteld ten aanzien van verantwoord beleggen en neemt hierin een proactieve rol. Het MVB-beleid zal de komende jaren in ontwikkeling blijven.

Op de invulling van het MVB-beleid per kring wordt nader ingegaan in de vermogensbeheerparagrafen Maatschappelijk verantwoord beleggen Collectiviteitkring 1, Maatschappelijk verantwoord beleggen Pensioenkring Arcadis, Maatschappelijk verantwoord beleggen Pensioenkring OWASE, Maatschappelijk verantwoord beleggen Pensioenkring Randstad Groep en Maatschappelijk verantwoord beleggen Pensioenkring Sweco.

Beleggingen bedrijfsomgeving

Het nederlandse pensioenfonds moet volgens de Pensioenwet een wettelijk weerstandvermogen aanhouden. Het weerstandvermogen dient voor het opvangen van bedrijfsrisico's van het APF. Dit zijn risico's waarvan de eventuele gevolgen niet ten laste kunnen worden gebracht van de aangesloten collectiviteitkringen. Het nederlandse pensioenfonds volgt daarbij de voorwaarden zoals door De Nederlandsche Bank gepubliceerd over hoe hoog het weerstandvermogen moet zijn en hoe een APF het weerstandvermogen moet aanhouden. Het weerstandvermogen dient liquide en risicovrij te worden aangehouden, het doel is niet het behalen van rendement. Daarom wordt het weerstandvermogen aangehouden op een deposito, belegd in hoogwaardig kortlopend staatspapier of in een geldmarktfonds binnen de genoemde voorwaarden.

Integraal Risicomanagement

Ontwikkelingen risicomanagement

2020 kenmerkt zich vanuit meerdere opzichten als een bewogen jaar met positieve en minder positieve ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen/gebeurtenissen hebben er voor gezorgd dat de risicomanagement functie op veel vlakken een actieve rol heeft gespeeld binnen Het nederlandse pensioenfonds. Op hoofdlijnen betreft dit onder andere:

- Het uitbreken van de coronapandemie;
- Het uitvoeren van de eigenrisicobeoordeling (hierna: ERB);
- Het pensioenakkoord;
- De verdere groei van Het nederlandse pensioenfonds;
- Diverse risico inhoudelijke ontwikkelingen op bijvoorbeeld IT/cyber risico.

Hieronder zal op een aantal van de benoemde onderwerpen een nadere toelichting worden gegeven.

Corona

Eind 2019 stak het coronavirus de kop op. Gedurende het eerste kwartaal van 2020 heeft het virus ook Europa in volle omgang bereikt. De impact van het coronavirus is voor risicomanagement in het eerste deel van 2020 een van de belangrijkste onderwerpen van gesprek geweest.

Naast de uitvoering van de reguliere risicomanagementtaken is vooral gekeken naar welke impact het coronavirus heeft op de continuïteit van Het nederlandse pensioenfonds in de breedste zin van het woord. Ten behoeve hiervan is een risicoanalyse uitgevoerd waarin gekeken is welke risico's als gevolg van het uitbreken van de coronapandemie kunnen ontstaan op de gebieden: continuïteit bestuursprocessen, continuïteit uitvoering van kritieke pensioenadministratieprocessen, continuïteit uitvoering van kritieke vermogensbeheerprocessen en impact op de financiële risico's.

Crisisteam

Deze coronarisicoanalyse is gedurende het jaar op een continue basis gemonitord. Hierbij is de risicoanalyse een belangrijke inputbron geweest voor het crisisteam. Een andere belangrijke input bron betroffen de periodieke status updates ontvangen van de belangrijkste uitbestedingspartijen over de impact van de coronapandemie op de bedrijfsvoering. Het crisisteam kwam gedurende het 2de en 3de kwartaal in eerste instantie wekelijks en in een latere fase 2-wekelijks bij elkaar. Vanaf het 4de kwartaal is het crisisteam weer ontbonden en is de monitoring op de coronapandemie onderdeel van de bestuursagenda geworden.

Operationele processen

Ondanks de zware impact van de coronapandemie heeft Het nederlandse pensioenfonds nagenoeg op alle vlakken door kunnen draaien. Processen vinden allemaal doorgang, maar dan vanuit huis. Dit geldt zowel voor de bestuurlijke processen (inclusief processen op het bestuursbureau) als ook de operationele processen, IT-processen en financiële processen bij onze uitbestedingspartijen.

Naast het uitvoeren van de primaire processen is gedurende 2020 onder andere gekeken naar zaken als het "key person" risk, het tijdig kunnen voldoen aan wet & regelgeving (waaronder jaarwerk processen) en de

beheersing van de (onder)uitbesteding in de keten. Op al deze risico's zijn passende maatregelen genomen die in de praktijk effectief hebben gewerkt.

Financiële positie

De financiële markten lieten forse verliezen zien eind februari en begin maart 2020, met aanzienlijk dalende dekkingsgraden als gevolg. Ondanks de schok op de financiële markten heeft Het nederlandse pensioenfonds zijn beleggingsbeleid en daarvan afgeleide beleggingsplannen voor 2020 zoveel als mogelijk uitgevoerd.

Door de ontstane situatie op de financiële markten in de eerste helft van 2020 was het soms moeilijk, dan wel onmogelijk (of tegen onredelijk hoge kosten), om de zogenaamde herbalancering uit te voeren op precies het gewenste tijdstip. Eén van de maatregelen die hierop zijn genomen is geweest om hier een optimum in te vinden tussen enerzijds herbalancering naar gewenste marktexposure en anderzijds de uitvoeringsmogelijkheden (met inbegrip van de kosten).

Met betrekking tot het liquiditeitsrisico belegt Het nederlandse pensioenfonds een deel van zijn portefeuille in beleggingen die snel liquide te maken zijn. Naast een voldoende cashpositie is het liquiditeitsrisico hiermee voldoende beheerst. Dit risico heeft zich gedurende 2020 niet gemanifesteerd.

Eigenrisicobeoordeling

Het nederlandse pensioenfonds heeft in 2020 voor het eerst een ERB uitgevoerd. Met het uitvoeren van de eigenrisicobeoordeling heeft Het nederlandse pensioenfonds nog beter inzicht gekregen in de samenhang tussen de strategie van het pensioenfonds, de materiële risico's die het pensioenfonds kunnen bedreigen en de mogelijke consequenties hiervan voor de pensioenen van de deelnemers en voor het pensioenfonds zelf. Met betrekking tot de ERB is zowel gekeken naar de risico's op stichtingsniveau (met name de niet-financiële en strategische risico's) en de risico's op individueel kring niveau (financiële risico's).

Deze ERB bestaat uit twee delen:

- Reguliere ERB, met als centrale vragen:
 - o Wat zijn de materiële risico's, die de strategische doelstellingen van Het nederlandse pensioenfonds kunnen bedreigen?
 - o Wat zijn de eventuele verbeterpunten ten aanzien van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer?
- Specifieke ERB, met als centrale vraag:
 - o Wat is de impact van het nieuwe pensioenstelsel (hoofddijnenakkoord 12 juni 2020) op de strategische doelstellingen, het risicoprofiel en de risico's van Het nederlandse pensioenfonds?
 - o Welke acties moeten worden ondernomen om deze risico's te beperken?

Op hoofdlijnen is de conclusie van de ERB dat het risicomanagement binnen Het nederlandse pensioenfonds zich op een goed volwassenheidsniveau bevindt. Suggesties uit de ERB voor verdere verbetering van het risicomanagement zijn o.a. verdere versterking van IT-risicomanagement binnen de 1ste lijn, nog betere vastlegging/aantoonbaarheid van de risicodiscussie bij bestuursbesluiten en het explicieter maken van de relatie tussen de risico's en de missie/visie en strategie.

De bevindingen en uitkomsten van de ERB zijn input voor het risicomanagement-jaarplan 2021

Reguliere risicomanagement

Gedurende 2020 heeft het reguliere risicomanagement-proces en de governance naar behoren gefunctioneerd. Hierbij werkt Het nederlandse pensioenfonds conform de IORP II wetgeving met 3 sleutelfunctionarissen. Dit betreffen:

- Sleutelfunctiehouder risicobeheer
- Sleutelfunctiehouder actuariel
- Sleutelfunctiehouder interne audit.

Ieder van deze sleutelfunctiehouders heeft zijn eigen aandachtgebied waarbij er een sterke interactie tussen de 3 sleutelhouders aanwezig is. Gedurende 2020 heeft dit zich vertaald naar onder andere periodieke

overleggen tussen de sleutelfunctiehouders waarbij bevindingen en observaties vanuit de verschillende disciplines gedeeld zijn.

De sleutelfunctiehouder risicobeheer en de sleutelfunctiehouder actuariael zijn veelvuldig betrokken bij de onafhankelijke opinies bij bestuursbesluiten.

Het risicomanagementproces wordt per kwartaal gemonitord conform het risicomanagementbeleid van het fonds. Hierbij zijn de onderkende risico's, de governance rondom risicomanagement en het proces rondom risicomanagement aan bod gekomen. Het beleid en risicomanagementraamwerk is erop gericht om risico's zo te beheersen dat sprake is van een verantwoorde en evenwichtige afweging tussen deze risico's enerzijds en rendement, stabiliteit in het verwacht pensioen, uitvoeringsefficiëntie en kosten anderzijds. Hierbij realiseert het bestuur zich dat sommige risico's zich anders kunnen voordoen dan vooraf ingeschat.

Specifiek is er vanuit risicomanagement veel betrokkenheid geweest bij de implementatie van nieuwe kringen door middel van risicoanalyses en risico-opinies. Met de verdere groei is het continuïteitsrisico van Het nederlandse pensioenfonds verder verbeterd. Hierbij blijft het strategisch risico een van de belangrijkste risico's binnen het Nederlandse pensioenfonds. Met name het pensioenakkoord zorgt voor een nieuwe dynamiek waarvoor ook Het nederlandse pensioenfonds zich klaar voor moet maken.

Last but not least is er gedurende 2020 veel aandacht besteed aan de verdere beheersing van het IT/cyber risico. Dit zal ook in 2021 een belangrijk speerpunt van Het nederlandse pensioenfonds zijn.

Risicoraamwerk

Voor een adequate risicobeheersing heeft Het nederlandse pensioenfonds een risicoraamwerk ingericht. Dit is gebaseerd op FIRM/FOCUS en waar nodig verder aangevuld. Dit risicoraamwerk onderscheidt in totaal 41 onderliggende risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden behandeld in paragraaf Risicomanagement Collectiviteitkring 1, Risicomanagement Pensioenkring Arcadis, Risicomanagement Pensioenkring OWASE, Risicomanagement Pensioenkring Randstad Groep en Risicomanagement Pensioenkring Sweco.

Overzicht onderkende risico's pensioenfonds

1) Strategische risico's		2) Financiële risico's		3) Niet-Financiële risico's		4) Integriteit risico's	
1.1 Business model	1.2 Impact Wet & Regelgeving op strategie	2.1 Dekkingsgraad	2.2 Rente /matching	3.1 IT (strategie & beleid, beveiliging, beheersbaarheid, continuïteit)	3.2 Uitbesteding	4.1 Witwassen	4.2 Fiscale Fraude
1.3 Omgeving (ind concurrentie)	1.4 Publiciteit Hnp & APF algemeen	2.3 Valuta	2.4 Liquiditeit	3.3 Juridisch/ wet & regelgeving/ compliance	3.4 Communicatie	4.3 Corruptie	4.4 Omzetting Sanctie wetgeving
1.5 Besturing/ governance	1.6 Focus, Visie & Strategie	2.5 Markt	2.6 Krediet/ tegenpartij	3.5 Interne beheersing	3.6 Medewerkers Hnpf	4.5 Terrorisme financiering	4.6 Belangen verstrengeling
		2.7 Verzekering technisch	2.8 Concentratie	3.7 Continuïteit (operationeel)	3.8 Continuïteit (financieel)	4.7 Interne Fraude	4.8 Externe Fraude
		2.9 Deelnemers bestand	2.10 Inflatie risico	3.9 Privacy risico	3.10 ESG risico niet financieel	4.9 Cybercrime	4.10 Maatsch. onbetamelijk gedrag
		2.11 ESG risico financieel	2.12 Premie risico	3.11 Implementatie risico		4.11 Markt manipulatie	4.12 Uitkerings fraude

Belangrijkste risico's bedrijfsomgeving

Uitbesteding

Onder het uitbestedingsrisico verstaan we het risico dat de continuïteit van de bedrijfsvoering, integriteit en de kwaliteit van de externe dienstverleners onvoldoende gewaarborgd is. Vanwege het feit dat Het nederlandse pensioenfonds de administratieve uitvoering van de pensioenregeling, het fiduciair management en het

vermogensbeheer heeft uitbesteed aan derde partijen, is het uitbestedingsrisico een van de belangrijkste risico's binnen het risicoraamwerk.

Ten behoeve van de beheersing van het uitbestedingsrisico heeft Het nederlandse pensioenfonds een breed scala aan beheersmaatregelen geïmplementeerd:

- Het nederlandse pensioenfonds beschikt ten aanzien van elke uitbestedingspartij over een uitbestedingsovereenkomst die voldoet aan de wettelijke regels op het gebied van uitbesteding;
- Met de uitbestedingspartijen zijn nadere afspraken omtrent procedures, processen, informatieversterving en te leveren diensten vastgelegd in een Service Level Agreement;
- Het nederlandse pensioenfonds ontvangt en beoordeelt periodieke rapportages (waaronder ISAE 3402 Type II rapportages, risicoverantwoordingsrapportages en SLA-rapportages van de uitbestedingspartijen);
- Periodieke overleggen waarin de niet-financiële risicorapportage van de uitbestedingspartij wordt besproken;
- Ad-hoc analyses op voldoen aan beleid van Het nederlandse pensioenfonds door de uitbestedingspartij.

Met de beschikbare set aan beheersmaatregelen wordt Het nederlandse pensioenfonds voldoende in staat gesteld de uitbestedingsrisico's goed te monitoren en te beheersen.

IT/cyberisico

Een belangrijk deel van de kritische IT-systemen ligt bij derden, waardoor het IT-risico in belangrijke mate een uitbestedingsrisico is. Het IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen, IT-infrastructuur en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd zijn. Daardoor kunnen de doelstellingen van Het nederlandse pensioenfonds in gevaar komen. Dit risico beperkt zich niet tot de IT-infrastructuur, zoals in gebruik bij Het nederlandse pensioenfonds, maar omvat tevens de IT-infrastructuur bij de serviceproviders. Belangrijke sub-risico's bij uitbesteding zijn onder andere cyberisico en dataprivacyrisico.

Gedurende 2020 heeft Het nederlandse pensioenfonds stappen gezet in het verder professionaliseren van het IT risico beheersing. Halverwege 2020 heeft Het nederlandse pensioenfonds een Gap-analyse uitgevoerd in hoeverre ze voldoet aan de vereisten zoals opgenomen in de 'Good Practice' Informatiebeveiliging (COBIT 58 controls) van De Nederlandsche Bank. Op hoofdlijnen is de uitkomst dat Het nederlandse pensioenfonds in grote mate voldoet aan deze vereisten. Die controls die nog niet op het vereiste niveau lagen zijn verbeteracties opgezet welke eind 2020 zijn opgeleverd.

Aanvullend is het IT-beleid en Informatiebeveiligingsbeleid geüpdatet. Nieuw in 2020 zijn de concretisering van de digitale strategie en het IT jaarplan.

Businessmodel en omgevingsrisico

Het nederlandse pensioenfonds is een algemeen pensioenfonds (APF). Een APF is nog relatief nieuw in de pensioensector en de kans blijft bestaan dat het businessmodel van het APF niet (voldoende) aanslaat dan wel dat de marktpotentie pas later dan gepland op gang komt. Een en ander heeft als risico dat Het nederlandse pensioenfonds niet in staat is om binnen de gestelde tijd voldoende schaalomvang te creëren waarmee het op lange termijn bestendig is.

Om dit risico te mitigeren volgt Het nederlandse pensioenfonds de marktontwikkelingen op de voet en bespreekt het de propositie op regelmatige basis. Hierbij wordt gekeken naar de gehele propositie, van kostenniveau tot communicatie en beleggingsbeleid. Dit beeld wordt vervolgens afgezet tegen de concurrentie.

Dit risico is gedurende 2020 steeds verder afgenomen met het aantrekken van een aantal grote nieuwe toetreders waarmee de beoogde schaalomvang binnen bereik komt. Ondanks deze groei in zowel aantallen klanten als beheerd vermogen blijft het Business- en Omgevingsrisico een van de belangrijkste risico's. Te meer nu Het nederlandse pensioenfonds ook klaar moet zijn voor en aansluiten op het pensioenakkoord dat uiterlijk vanaf 2027 van kracht zal zijn. Omdat Het nederlandse pensioenfonds wendbaar is en werkt met nieuwe, moderne systemen, zonder last van historie, zijn we flexibel, hebben we een sterke focus op schaalvoordeel en houden we de kosten laag. Het fonds ziet de implementatie van het Pensioenakkoord en de groei van het fonds met vertrouwen tegemoet. Het fonds en a.s.r. Pensioenfonds Services zijn een projectgroep opgestart die zich bezig houdt met de uitwerking en implementatie van het pensioenakkoord.

Integriteitsrisico's en fraude

Het bestuur hecht groot belang aan een goede reputatie van Het nederlandse pensioenfonds. Bewaking van integriteit en het voorkomen van fraude zijn daarom belangrijke aandachtspunten.

Dat is dan ook een van de redenen dat Het nederlandse pensioenfonds het integriteit beleid, de incidentenregeling en de klokkenluidersregeling heeft geactualiseerd. Tevens heeft Het nederlandse pensioenfonds in 2020 een Systematische IntegriteitsRisicoAnalyse (SIRA) uitgevoerd. Het bestuur is van mening dat de genomen beheersmaatregelen ertoe leiden dat het integriteitsrisico's voldoende zijn gemitigeerd.

Daarnaast monitoren Het nederlandse pensioenfonds en haar uitbestedingspartners op verschillende plaatsen om mogelijke fraude te detecteren. Er zijn beheersmaatregelen om fraude te voorkomen of, als fraude toch zou optreden, te bestrijden. Dit betreft onder andere:

- Screening van medewerkers
- Adequate functiescheiding
- 4-ogen controles en
- Het hebben van en uitvoering geven aan gedragscode.

In 2020 zijn geen gevallen van fraude geconstateerd.

Belangrijkste financiële risico's

Liquiditeitsrisico

In de dagelijkse bedrijfsvoering hanteert Het nederlandse pensioenfonds een regulier budget waarin de financiering van de bedrijfskosten op stichtingsniveau is opgenomen inclusief de financiering hiervan door onder andere de collectiviteitskringen. De feitelijke ontwikkeling wordt gevolgd aan de hand van een liquiditeitsprognose. Mocht blijken dat er additionele liquiditeiten noodzakelijk zijn, dan kan het fonds aanspraak maken op de financiële garantstelling die door a.s.r. is verleend. De continuïteit van de financiering van de bedrijfsvoering is daarmee geborgd.

Kredietrisico

Kredietrisico valt nooit helemaal uit te sluiten. Het nederlandse pensioenfonds kijkt bij de binnenkomst van een nieuwe klant naar de kredietwaardigheid als onderdeel van het klanttoetredingsbeleid. Gedurende het jaar worden ontwikkelingen gevolgd bij aangesloten werkgevers en de eventuele impact op kredietrisico. Doordat Het nederlandse pensioenfonds sterke ondernemingen in de kringen heeft zitten heeft dit risico zich gedurende 2020 niet gemanifesteerd.

Kredietrisico was daarnaast een belangrijk risico binnen de uitgevoerde specifieke coronarisicoanalyse. Gedurende het jaar heeft Het nederlandse pensioenfonds extra aandacht besteed aan het volgen van de ontwikkelingen bij de aangesloten bedrijven binnen de kringen en de impact hiervan op Het nederlandse pensioenfonds. Gedurende 2020 heeft het kredietrisico zich ondanks de coronapandemie niet gemanifesteerd en is gedurende het jaar binnen de risk appetite gebleven.

Solvabiliteitsrisico

Wettelijk wordt verlangd dat Het nederlandse pensioenfonds een weerstandsvermogen aanhoudt ter grootte van 0,2% van de waarde van het beheerde pensioenvermogen met een minimum van € 500 duizend en met een maximum van € 20 miljoen. Dit weerstandsvermogen dient om de financiële gevolgen van het zich materialiseren van risico's op te kunnen vangen. Deze risico's worden jaarlijks door Het nederlandse pensioenfonds ingeschat door het toepassen van ICAAP (uitkomst 2020: € 454.608). Het nederlandse pensioenfonds heeft het beleid om bovenop het wettelijk weerstandsvermogen van 0,2% een aanvullend weerstandsvermogen beschikbaar te hebben. Hiervoor is € 900 duizend beschikbaar gesteld. Dit bedrag is daarmee ruimschoots hoger dan de uitkomst van de ICAAP. Bovendien kent Het nederlandse pensioenfonds een garantstelling die door a.s.r. is verleend. Het hoger dan benodigd weerstandsvermogen en de garantstelling waarborgen de solvabiliteit.

Risicomanagementsysteem

Het ingerichte risicoraamwerk helpt het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds om vanuit de lange- en kortetermijndoelstellingen van het fonds risico's structureel in kaart te brengen, zodat we ieder kwartaal kunnen bepalen of het beheersingskader goed werkt of aanpassing behoeft. Daarbij nemen we ook interne en externe omgevingsfactoren in acht. Binnen dit raamwerk brengen we financiële en niet-financiële risico's en beheersmaatregelen in beeld.

Onderstaand schema geeft het risicomanagementproces op hoofdlijnen weer.

Voor een effectieve beheersing van de risico's die het fonds loopt, is het noodzakelijk om de onderlinge afhankelijkheid van risico's te doorgronden. Het integrale risicomanagementproces geeft het bestuur de benodigde structuur om risico's te onderkennen en op een consistente manier beheersmaatregelen te treffen. Gedurende 2020 heeft het fundament op het gebied van risicobeleid, risicoraamwerk, proces en governance goed gewerkt.

Met de huidige inrichting en werking van het risicomanagementtraamwerk is het bestuur van mening dat de relevante risico's worden onderkend en geadresseerd. Hiermee wordt een beheerste en integere bedrijfsvoering in voldoende mate geborgd.

Vooruitblik 2021 risicomanagement

Zoals het er nu naar uit ziet zal ook 2021 nog in het teken van de impact van de coronapandemie blijven staan. Gedurende 2020 heeft Het nederlandse pensioenfonds hier veel aandacht aan besteed onder andere doormiddel van een aparte coronarisicoanalyse. Deze risicoanalyse zal ook in 2021 nog een belangrijk middel zijn om de impact van de coronapandemie op Het nederlandse pensioenfonds te blijven monitoren.

Voor 2021 zal het risicomanagement verder in het teken staan van de opvolging van de aanbevelingen zoals die uit de Eigen Risico Beoordeling (ERB) zijn gekomen. In 2021 zal bijvoorbeeld een sterkere koppeling gemaakt worden tussen de verschillende risico's en de impact op de missie, visie en strategie.

Vanuit financieel risico perspectief zal de focus van risicomanagement liggen op:

- het "DNB" beleggingsonderzoek welke gedurende 2021 uitgevoerd zal gaan worden;
- verdere uitwerking van het ESG risico binnen het risicoraamwerk.

Het IT- en cyberrisico zal ook in 2021 verhoogde aandacht van risicomanagement blijven vragen. Met name de verdere versterking van de IT-risicobeheersing binnen de 1ste lijn verder vormgegeven worden.

Naast bovenstaande activiteiten verwachten we vanuit de toezichthouder verschillende sectorbrede uitvragen/enquêtes met betrekking tot de inrichting en werking van het risicomanagementsysteem.

Pensioenakkoord

Het pensioenakkoord heeft een serieuze invloed op de toekomst van Het nederlandse pensioenfonds en biedt daarbij zeker nieuwe kansen. De verdere uitwerking van het pensioenakkoord is eveneens een heel belangrijk aandachtsgebied vanuit risicomanagement.

In 2020 is een specifieke ERB uitgevoerd *“Wat is de impact van het pensioenakkoord op het risicoprofiel en de risico’s van Het nederlandse pensioenfonds?”*. Hierbij zijn de potentiële kansen en risico’s in kaart gebracht die het pensioenakkoord heeft op de strategische doelstellingen van Het nederlandse pensioenfonds. Vragen als *“hoe verandert het pensioenakkoord de markt”* en *“hoe sluit de propositie van Het nederlandse pensioenfonds hier het beste op aan?”* zijn hierbij aan de orde gekomen. Om deze vragen echt goed te kunnen beantwoorden is het noodzakelijk dat de wetgeving hieromtrent in de loop van 2021 definitief wordt.

Naast de impact op de strategische doelstellingen van Het nederlandse pensioenfonds zal in 2021 een meer specifieke risicoanalyse inventarisatie uitgevoerd worden waarbij vanuit verschillende invalshoeken de impact (en bijbehorende risico’s) van het pensioenakkoord op Het nederlandse pensioenfonds in kaart gebracht zal worden. Te denken valt hierbij aan zaken als:

- Kritische tijdspaden met betrekking tot besluitvorming;
- Impact op IT systemen;
- Datakwaliteit;
- Impact op beleggingsbeleid;
- Etc.

Hierbij zal risicomanagement een rol spelen in zowel de strategische fase van uitwerking tot de meer operationele fase van implementatie.

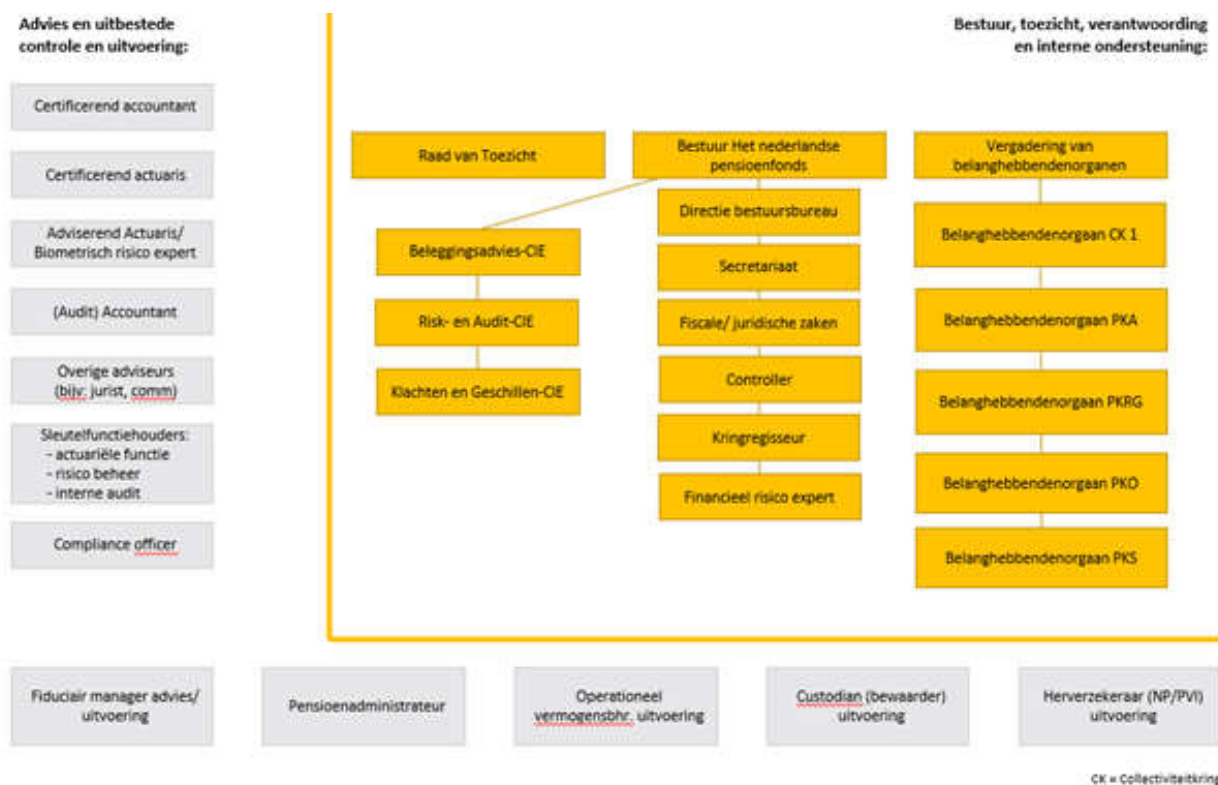
Governance & Compliance

Bestuursmodel

Het nederlandse pensioenfonds wordt bestuurd door een onafhankelijk bestuur. De keuze voor het onafhankelijk bestuursmodel is gebaseerd op een sterkte-zwakteanalyse voor bestuursmodellen die voorhanden is. Een model met onafhankelijke professionele bestuurders heeft duidelijk de voorkeur. Dit hangt samen met het karakter van een APF, de complexiteit van de organisatie en het feit dat de partijen die deelname aan een APF overwegen, beperking van de governancelast vaak als belangrijk argument aanvoeren. In een onafhankelijk model bestaat het belanghebbendenorgaan, waar veel zwaardere bevoegdheden zijn neergelegd dan bij een verantwoordingsorgaan. Wij hechten aan de betrokkenheid van de belanghebbenden op de belangrijke (strategische) onderwerpen, om zo een goed alternatief te kunnen bieden voor het eerdere pensioenfonds. De leden van het belanghebbendenorgaan worden – anders dan leden van het verantwoordingsorgaan – als medebeleidsbepalers aangemerkt. De voorkeur voor de duidelijke taak- en rolverdeling binnen een ‘two tiermodel’ maakt dat voor het onafhankelijke bestuursmodel is gekozen. Dit biedt de mogelijkheid om de medezeggenschap bij impactvolle bestuursbesluiten voor de belanghebbenden van het fonds via een belanghebbendenorgaan goed te verankeren.

De belanghebbendenorganen adviseren het pensioenfonds desgevraagd of op eigen initiatief over aangelegenheden die de betrokken collectiviteitkring betreffen. De belanghebbendenorganen bewaken in hoeverre het bestuur de belangen van de verschillende groepen evenwichtig afweegt. Daarnaast heeft ieder belanghebbendenorgaan advies- en goedkeuringsbevoegdheid ten aanzien van een aantal voorgenomen besluiten van het bestuur met betrekking tot de eigen kring, zoals vastgelegd in de statuten.

De governancestructuur is in de volgende afbeelding schematisch weergegeven.

Werkwijze binnen bestuur

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor de pensioenregelingen die Het Nederlandse pensioenfonds uitvoert. Het bestuur laat zich ondersteunen door commissies, te weten een risk- en auditcommissie en een beleggingsadviescommissie. Binnen Het Nederlandse pensioenfonds fungeren de commissies als voorbereidende commissies voor het bestuur en kennen de commissies geen rol in de tweede of derde lijn van het risicomanagementtraamwerk van het fonds. De tweede en derde lijn zijn daarmee onafhankelijk van de uitvoering en de eerste lijn ingericht; zij rapporteren direct aan het bestuur.

Het bestuur vindt dat een commissie toegevoegde waarde moet hebben voor de bestuurlijke kwaliteit. Gezien de bestuurlijke omvang geldt dit voor een risk- en auditcommissie en een beleggingsadviescommissie. Daarmee bereidt het bestuur zich voor op verdere groei, met een organisatiestructuur die aansluit op de huidige bestuurlijke omvang. Tevens borgt het bestuur met de instelling van deze commissies dat de taken die binnen het domein van deze commissies vallen de focus krijgen die het bestuur noodzakelijk acht. Zeker omdat zowel het beheerd vermogen als de risico's in een kort tijdsbestek aanmerkelijk kunnen toenemen. De taken die (nog) niet in een commissie zijn belegd worden direct door het bestuur behandeld.

Het bestuur krijgt op alle beleidsterreinen ondersteuning van het bestuursbureau.

Naleving Code Pensioenfondsen

Bij de inrichting van Het Nederlandse pensioenfonds heeft de Code Pensioenfondsen als leidraad gediend. In 2018 is een nieuwe versie van de Code Pensioenfondsen verschenen. De normen zijn gegroepeerd in 8 thema's. De acht thema's zijn:

1. Verantwoordelijkheid nemen
2. Vertrouwen waarmaken
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen

8. Transparantie bevorderen.

Deze zijn hieronder toegelicht. Vervolgens geven we een overzicht van de normen waar we gemotiveerd van afwijken (volgens het “pas-toe of leg-uit” principe). In de bijlage bij dit jaarverslag “Bijlage Rapportagenormen Code Pensioenfondsen” wordt, conform het advies van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen, voor een achttal normen specifiek aangegeven wat de vindplaats is in dit verslag.

Toelichting op de normen die we naleven

Thema 1 Vertrouwen waarmaken

Normen 1 – 9 gaan over vertrouwen waarmaken. Dat blijkt vooral uit adequaat bestuur, maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en zorgvuldig risicomanagement. De normen zijn onder andere vastgelegd in de statuten, ABTN en het uitbestedingsbeleid. In beleidsdocumenten is beschreven dat het bestuur altijd eindverantwoordelijk is. In het jaarverslag legt het bestuur verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Daarnaast is het bestuur in gezamenlijke vergaderingen ook rechtstreeks in gesprek met het belanghebbendenorgaan van iedere collectiviteitkring en met de Vergadering van Belanghebbendenorganen.

Het bestuur heeft beleggingsbeleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen vastgelegd. Het bestuur volgt een zogenoemd ‘top-down beleggingsproces’. Verantwoord beleggen is onderdeel van het strategisch beleid van ons fonds en onderdeel van onze missie. Bij de haalbaarheidstoets worden de belanghebbenden betrokken via het belanghebbendenorgaan.

Het bestuur heeft een document integraal risicomanagement vastgesteld. Evaluatie vindt jaarlijks plaats. Er is een jaarkalender opgesteld voor de risicomanagementcyclus. Ook in het financieel crisisplan staan de risico's en bijbehorende beheersmaatregelen beschreven met betrekking tot de financiële risico's. Het bestuur heeft naast een financieel crisisplan ook een noodprocedure voor spoedeisende situaties opgesteld. Dit is vastgelegd in het Business Continuity Plan.

Thema 2 Verantwoordelijkheid nemen

Normen 10 – 14 gaan over verantwoordelijkheid nemen voor de uitvoering van de pensioenregeling.

Het bestuur draagt te allen tijde de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering. Specifieke taken zijn uitbesteed aan uitbestedingspartners en de taak- en rolverdeling is daarbij expliciet vastgelegd. De normen zijn verankerd in het uitbestedingsbeleid van het fonds. Ieder kwartaal rapporteert de uitbestedingspartij over de dienstverlening en de mate waarin de SLA-normen zijn gerealiseerd. In de SLA's met uitbestedingspartners is geregeld dat het bestuur jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten kritisch evalueert.

In het uitbestedingsbeleid van het fonds is vastgelegd dat in de overeenkomst tot uitbesteding ten minste wordt vastgelegd dat gewaarborgd is dat de partij aan wie wordt uitbesteed de werkzaamheden niet deels of geheel op zijn beurt uitbesteed aan een derde partij, anders dan met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming daarvoor van het pensioenfonds. Er is een volledige “look-through” naar onder- en onderonderuitbesteding. Daarnaast moet iedere uitbestedingspartij aantonen dat hij een beloningsbeleid voert waarbij het variabele deel niet kan leiden tot ongewenste beloningsprikkelers zodat de belangen van het fonds niet in gevaar kunnen worden gebracht. In de uitbestedingsovereenkomst met dienstverleners is de aansprakelijkheid over schade als gevolg van toerekenbare tekortkomingen vastgelegd.

Thema 3 Integer handelen

Normen 15 – 22 gaan over hoe het bestuur een cultuur van integriteit en compliance bevordert. Deze normen zijn uitgewerkt in de ABTN's, de gedragscode, het integriteitsbeleid en het uitbestedingsbeleid. In het jaarverslag van het fonds wordt inzicht gegeven in de door de leden uitgeoefende relevante nevenfuncties. Het onderwerp compliance maakt structureel onderdeel uit van de bestuursagenda. Het bestuur heeft een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling vastgesteld. Het bestuur van het fonds heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer vervult een onafhankelijke rol binnen het fonds. De compliance officer heeft als taak toe te zien op de naleving van relevante wet- en regelgeving en de gedragscode, zowel binnen het fonds en de fondsorganen als bij de uitbestedingspartners.

Thema 4 Kwaliteit nastreven

Normen 23 – 30 gaan over hoge kwaliteitseisen, het beleid dat daarop gevoerd wordt en het lerend

vermogen van de organisatie. Het bestuur heeft een geschiktheidsplan opgesteld dat ervoor zorgt dat de deskundigheid van het bestuur continu op peil is. Het bestuur is zich bewust van een continue veranderende wereld en ziet het als zijn verantwoordelijkheid de deskundigheid up to date te houden. Er zijn specifieke profielschetsen opgesteld voor bestuursleden, de leden van de raad van toezicht en de leden van de belanghebbendenorganen. Het bestuur, de raad van toezicht en de belanghebbendenorganen evalueren jaarlijks hun eigen functioneren (en periodiek onder leiding van een derde) en zorgen voor permanente educatie van de leden.

In de statuten is de besluitvorming van het bestuur vastgelegd. Hier is beschreven dat elke bestuurder één stem heeft. Het bestuur neemt besluiten aan bij gewone meerderheid van stemmen.

Het bestuur heeft een regeling voor de behandeling van klachten opgesteld. Deze klachtenregeling is samen met de geschillenregeling opgenomen in een integrale klachten- en geschillenregeling.

Thema 5 Zorgvuldig benoemen

Normen 31 – 40 hebben betrekking op zorgvuldig handelen bij (her)benoeming en ontslag, zorgen voor geschiktheid, complementariteit en diversiteit in de samenstelling van de organen van het fonds. Het geschiktheidsplan stelt dat de samenstelling van het bestuur (en overige bestuursorganen) complementair en divers moet zijn. In het beleidsplan diversiteit is aangegeven hoe een divers samengesteld bestuur (en overige organen) er uit moet zien. Bij het invullen van vacatures wordt rekening gehouden met complementariteit en diversiteit. Bij het opstellen van de profielen en de werving wordt rekening gehouden met diversiteit.

Bepaald is dat een termijn van een bestuurder vier jaar duurt en een bestuurder maximaal tweemaal herbenoemd kan worden. De belanghebbendenorganen kennen een evenwichtige vertegenwoordiging van de collectiviteitkring. De belanghebbendenorganen hebben een rooster van aftreden opgesteld. In de statuten staat omschreven wat de procedure bij schorsing en/of ontslag is. Bestuursleden, leden van de raad van toezicht en van het belanghebbendenorgaan worden benoemd met inachtneming van een profielschets.

Thema 6 Gepast belonen

Normen 41 – 45 gaan over een verantwoord en beheerst beloningsbeleid, gericht op kwaliteit, continuïteit en consistentie. Dit is vastgelegd in beloningsbeleid. Hierin staat aangegeven dat bij de bepaling van de hoogte van de beloningen zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de Wet normering topinkomens. Tevens wordt jaarlijks expliciet aangegeven wat de beloningen zijn voor bestuur, raad van toezicht en de belanghebbendenorganen.

Het bestuur hanteert onder andere de volgende uitgangspunten in het beloningsbeleid. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. Het beloningsbeleid is in overeenstemming met de werkzaamheden, risicoprofiel, doelstellingen, het langetermijnbelang, de financiële stabiliteit en de prestaties van het pensioenfonds als geheel en draagt bij aan een deugdelijk, prudent en doeltreffend bestuur van het pensioenfonds. De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het feitelijk tijdsbeslag. Het beloningsbeleid wordt zoveel als mogelijk gekoppeld aan objectieve en maatschappelijk aanvaarde normen. Het pensioenfonds hanteert geen prestatiegerelateerde beloningen.

Thema 7 Toezicht houden en inspraak waarborgen

Normen 46 – 57 gaan over hoe het fonds het intern toezicht waarborgt op de kwaliteit en integriteit van de bedrijfsvoering.

Onafhankelijkheid van de raad van toezicht is onderdeel van de profielschets bij de werving. Door de raad van toezicht wordt een jaarplanning met thema's ter beoordeling opgesteld en afgestemd met bestuur. De raad van toezicht volgt deze code. Deze raad heeft minstens zes keer per jaar overleg met het bestuur en geeft in een van deze overleggen haar oordeel over het functioneren van het bestuur. De raad van toezicht rapporteert haar bevindingen over het functioneren van het bestuur respectievelijk het fonds jaarlijks schriftelijk en licht deze rapportage mondeling toe. De rapportage van de raad van toezicht wordt in het bestuursverslag opgenomen. Daarin wordt onder meer ingegaan op het gevoerde toezicht over de Code Pensioenfondsen en de verhouding bestuur en toezicht. Als er onderdelen van de Code Pensioenfondsen zijn waar in het afgelopen jaar bijzondere aandacht naar is uitgegaan, dan wordt dat in de rapportage vermeld. De raad van toezicht legt verantwoording af aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen en hiermee ook aan de werkgevers.

De samenwerkingsafspraken met de belanghebbendenorganen zijn in overleg vastgesteld en in de reglementen vastgelegd. In de reglementen is opgenomen dat de belanghebbendenorganen waarborgen dat de leden onafhankelijk en kritisch kunnen opereren. In de statuten zijn de taken en bevoegdheden en de ontslagprocedures vastgelegd. Het bestuur legt verantwoording af aan een belanghebbendenorgaan van een kring over het beleid van het fonds en de wijze waarop het is uitgevoerd voor zover dit beleid of de wijze van uitvoering uitsluitend betrekking heeft op de collectiviteitkring waarvoor het desbetreffende belanghebbendenorgaan is ingesteld. Er is minimaal 2 keer per jaar overleg met elk belanghebbendenorgaan. Daarnaast legt het bestuur verantwoording af aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen over kringoverstijgend beleid en de wijze van uitvoering door het fonds.

Als het bestuur een accountant of actuaris niet-controlewerkzaamheden wil laten verrichten, verstrekt het bestuur hiervoor een afzonderlijke opdracht. Het bestuur beoordeelt ten minste eens in de vier jaar het functioneren van de accountant en de actuaris.

Thema 8 Transparantie bevorderen

Normen 58 – 65 gaan over hoe het fonds openheid nastreeft, communiceert over missie, visie en risico's en verantwoording aflegt over gevoerd beleid. Het bestuur hecht aan transparantie en heeft dit in diverse beleidsdocumenten vastgelegd. Het bestuur beschrijft in het jaarverslag helder en duidelijk de missie, visie en strategie van ons fonds. En het geeft daarin aan in hoeverre ons fonds de gestelde doelen heeft bereikt. Het bestuur rapporteert in het jaarverslag ook over de naleving van de gedragscode en de Code Pensioenfondsen en over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.

Het bestuur van het fonds heeft haar werkzaamheden uitbesteed die als gevolg van de complexiteit van regelgeving door een externe partij effectiever en efficiënter kunnen worden verricht dan door middel van een uitvoering in eigen beheer. Dit geldt ook voor het uitvoeren van verzekerings- en beleggingsproducten. Het bestuur is van oordeel dat de belangen van de deelnemers bij deze uitbesteding beter zijn gediend. In het jaarverslag wordt informatie hieromtrent opgenomen.

De uitwerking rond transparantie en communicatie ligt vast in het communicatiebeleidsplan. Om zo effectief mogelijk te zijn, zet ons fonds moderne communicatiemiddelen in ter verhoging van de effectiviteit.

Het fonds beschikt over een klachten- en geschillenregeling. Deze is toegankelijk via de website van het fonds. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten.

Toelichting op normen en waarden waarvan we afwijken

Op één punt wordt niet voldaan aan de Code. Het betreft de norm 33.

Norm 33 stelt dat zowel in het bestuur en in het belanghebbendenorgaan ten minste één man en één vrouw moeten zitten, en dat er zowel mensen van boven als onder de 40 jaar in zitten. Het bestuur streeft ernaar om deze norm na te leven in het diversiteitsbeleid.

In het bestuur en de raad van toezicht zitten twee mannen en één vrouw. In het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 heeft één vrouw zitting. Het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis heeft vier mannen, maar heeft twee nieuwe vrouwelijke aspirantleden. Voor beiden is in 2021 instemming van De Nederlandsche Bank ontvangen. In 2020 zijn 3 nieuwe kringen toegetreden en zijn leden geworven voor de belanghebbendenorganen van Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco. Dat heeft geleid tot twee vrouwelijke leden voor Pensioenkring OWASE, twee voor Pensioenkring Randstad Groep en twee voor Pensioenkring Sweco (waarvan één aspirantlid).

In het bestuur en raad van toezicht zitten geen leden onder de 40 jaar. De belanghebbendenorganen van Pensioenkring OWASE en Pensioenkring Randstad Groep hebben geen (aspirant)leden onder de 40 jaar. Het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis heeft één lid onder de veertig jaar. Het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco heeft twee aspirantleden onder de veertig jaar. Voor beide aspirantleden van Pensioenkring Sweco is in 2021 instemming van De Nederlandsche Bank ontvangen. Het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 heeft met ingang van februari 2021 één aspirantlid onder de veertig jaar.

Het bestuur is zich bewust dat de huidige situatie afwijkt van hetgeen beoogd wordt met de norm uit de Code en ziet het als zijn taak hier alert op te blijven bij het invullen van de vacatures. In het geschiktheidsplan

is het streven naar complementariteit en diversiteit als taak opgenomen. Bij het opstellen van de profielen en de werving wordt rekening gehouden met het diversiteitsbeleid. Het bestuur heeft een stappenplan diversiteit vastgesteld om de diversiteit binnen het fonds te waarborgen. Bij een driekoppig bestuur en raad van toezicht is het echter lastig om naast kennis- en ervaringseisen tevens te voldoen aan alle diversiteitseisen. Het bestuur heeft de ambitie om een klankbordgroep van wisselende samenstelling in te richten met jonge deelnemers om periodiek mee van gedachten te wisselen. De klankbordgroep kan tevens als kweekvijver voor de belanghebbendenorganen fungeren.

Geschiktheidsbevordering en zelfevaluatie

In 2020 heeft het bestuur het geschiktheidsplan geëvalueerd en vastgesteld. Dit plan heeft als doel om de geschiktheid van bestuurders en (mede-)beleidsbepalers van Het nederlandse pensioenfonds te waarborgen en te bevorderen.

In het jaar 2020 zijn in het kader van permanente educatie, naast persoonlijke opleidingen, seminars en themabijeenkomsten bijgewoond. Het bestuur heeft in een themamiddag stilgestaan bij de digitale strategie en een kennissessie georganiseerd over de Eigen Risico Beoordeling. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 is een themamiddag georganiseerd over de impact van corona, het pensioenakkoord, de marktontwikkelingen en de impact op de premie 2021. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan OWASE is een kennissessie georganiseerd over de ALM studie voor de kring en een kennissessie over ESG en over het samenvoegen van kringen. Voor de leden van het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep is een kennissessie over ESG georganiseerd. Voor alle leden van het belanghebbendenorgaan is een gezamenlijke kennissessie georganiseerd over het pensioenakkoord.

Onderdeel van de geschiktheidscyclus is de jaarlijkse zelfevaluatie van de verschillende pensioenfondsorganen. In 2020 heeft de zelfevaluatie plaatsgevonden voor het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1, het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis, het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE en het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep.

Gedragscode

Het nederlandse pensioenfonds hecht grote waarde aan het op integere wijze behalen van de doelstellingen. Om te voorzien in eenduidige uitleg van het begrip integriteit en in een juiste toepassing hiervan, heeft Het nederlandse pensioenfonds integriteitsbeleid opgesteld. Een nadere uitwerking van het integriteitsbeleid is vastgelegd in onderliggende beleidsdocumenten als de gedragscode, de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling. In 2020 heeft het bestuur alle documenten geëvalueerd en herzien waar nodig.

Door uitvoering van het beleid en het toepassen van deze regelingen voorkomen we belangenconflicten. Daardoor is het voor iedereen duidelijk wat van hem of haar wordt verwacht.

In het geval van uitbesteding borgt Het nederlandse pensioenfonds dat de uitbestedingspartner minimaal in lijn handelt met de gedragscode van het fonds. De eigen gedragscode is van toepassing op de verbonden personen van Het nederlandse pensioenfonds. Dit zijn de medewerkers van het bestuursbureau, de leden van de raad van toezicht en de leden van de belanghebbendenorganen. De gedragscode is ook van toepassing op de bestuurders, in de hoedanigheid van insider van Het nederlandse pensioenfonds.

Algemene Verordening Gegevensbescherming

In 2019 heeft de Werkgroep AVG van de Pensioenfederatie na overleg met de Autoriteit Persoonsgegevens de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens ontwikkeld. Deze gedragslijn biedt pensioenfondsen een kader om de Algemene Verordening Gegevensbescherming na te leven. De Algemene Ledenvergadering van de Pensioenfederatie heeft in juni 2019 de Gedragslijn Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen vastgesteld. Deze is na een "gewenningsperiode" van zes maanden, per 1 januari 2020, in werking getreden. Het nederlandse pensioenfonds heeft in 2020 de gedragslijn nageleefd.

Communicatie

Het nederlandse pensioenfonds is opgericht met een duidelijke doelstelling: het realiseren van het pensioen dat werkgevers met hun werknemers hebben afgesproken, en waarvan zij de waarde begrijpen. Wij hechten groot belang aan transparante communicatie en geloven in de meerwaarde van heldere, interactieve, evenwichtige, duidelijke, correcte en tijdige communicatie. Bij voorkeur digitaal. Niet alleen over de inhoud van de pensioenregeling en de pensioenbedragen, maar ook over de risico's en het handelingsperspectief. Onze communicatie is hierop afgestemd.

De belangrijkste punten in de communicatie in 2020 waren de welkomstinformatie richting nieuwe werkgevers en deelnemers van Collectiviteitkring 1 en de (proces)communicatie richting werkgevers en deelnemers van de nieuwe kringen Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco. Alle nieuwe deelnemers zijn geïnformeerd over hoe hun pensioen is overgegaan van de oude uitvoerder naar Het nederlandse pensioenfonds en er zijn welkomstbrieven verstuurd. In het kader van de overgangen zijn verschillende voorlichtingsbijeenkomsten gehouden door de oorspronkelijke pensioenfondsen en door de werkgevers, telkens in goede samenwerking met Het nederlandse pensioenfonds. De deelnemers van Pensioenkring Arcadis zijn begin 2020 geïnformeerd over de nieuwe pensioenregeling die per 1 januari 2020 is ingegaan.

In meer algemene zin hebben we de doelgroepen geïnformeerd over de ontwikkeling van de dekkingsgraden en de ontwikkelingen rondom het pensioenakkoord.

Identiteit van het fonds

De identiteit van Het nederlandse pensioenfonds is verder verankerd op de website, de deelnemers- en werkgeversportalen en in de overige communicatiemiddelen. Het nederlandse pensioenfonds staat voor persoonlijk, solide en wendbaar. Het fonds is nuchter en no-nonsense. De visuele identiteit is dat ook en valt op door eenvoud, rust en overzichtelijkheid. We gebruiken geen ingewikkelde termen en spreken altijd duidelijk, beknopt en eenvoudig. We schrijven positief, maar verstoppen niets. We zijn eigentijds, maar doen niet mee aan trends. Fotografie en beeldmateriaal is persoonlijk.

Persoonlijke informatie

De website speelt in op de digitale toekomst en is ingericht volgens het 'Google'-principe. Een deelnemer (waaronder ook gepensioneerden) of werkgever geeft zijn zoekterm in de zoekbalk en de kennisbank genereert passende antwoorden. Ook is er de mogelijkheid om direct vragen te stellen door middel van de chat-functionaliteit. Daarmee wordt de informatievoorziening beter toegesneden op de persoonlijke behoefte van de vrager naast de communicatie op relevante momenten zodat er optimaal inzicht en overzicht is. De pensioenregisseur geeft persoonlijke aandacht daar waar dat gewenst is bijvoorbeeld bij het proces van pensioneren. Daarnaast is er ook de mogelijkheid om telefonisch of via whatsapp contact op te nemen.

Communicatieprincipes

De pensioencommunicatie van Het nederlandse pensioenfonds is gebaseerd op een aantal principes, die richting geven aan de wijze waarop we communiceren met deelnemers en werkgevers en aan de contentstrategie.

- *Digitaal*: we bieden volledig digitaal inzicht en overzicht. Actuele pensioengegevens zijn in het persoonlijke pensioenportaal 'Mijn Pensioen' online beschikbaar en gemakkelijk te wijzigen.
- *Aansluiten op behoeften van deelnemers en werkgevers*: de communicatie wordt zo veel mogelijk afgestemd op de behoefte, situatie of vraag van de deelnemer en werkgever, zowel qua inhoud als qua timing.
- *Behulpzaam en toegankelijk*: we willen naast de deelnemer en de werkgever staan en 'helpen door te doen'. We willen voor elke doelgroep relevante communicatie en contactmomenten bieden op een persoonlijke, eenvoudige en toegankelijke manier.
- *Relevantie, duidelijke informatie gericht op actie*: we bieden inhoudelijk juiste informatie tijdig aan, die voor alle informatiedragers consistent is. Dusdanig dat hij of zij de tijd heeft om na te denken over zijn of haar positie en eventuele vervolgstappen. Het bieden van handelingsperspectief staat hierbij centraal.

- *Privacy*: we benadrukken dat Het nederlandse pensioenfonds geen informatie aan derden verstrekt anders dan voor de uitoefening van het pensioenbedrijf.

Communicatiedoelen

Op de lange termijn streeft Het nederlandse pensioenfonds met de communicatie de volgende doelstellingen na: •

- Doelgroepen op een persoonlijk manier informeren met relevante informatie, zoveel mogelijk toegespitst op hun levensfase of life-event. Speciale aandacht is er voor actieven vanaf 55 jaar. Deze groep wordt via de kringpagina op de website en via het UPO uitgenodigd om contact op te nemen met de pensioenregisseur om inzicht te krijgen in de pensioensituatie en om de juiste pensioenkeuzes te kunnen maken. De deelnemer kan een afspraak maken met een Pensioenregisseur voor een persoonlijk gesprek. Ruim met keuze mogelijkheden 6 maanden voor pensioen datum. 6 maanden voor de AOW-datum wordt de deelnemer benaderd door de pensioenregisseur, die hen begeleidt in het gehele proces.
- De werkgever heeft een belangrijke rol als vraagbaak voor deelnemers. Het nederlandse pensioenfonds zorgt ervoor dat werkgevers deze rol zo goed en gemakkelijk mogelijk kunnen uitvoeren.
- De pensioencommunicatie draagt bij aan de kennis, houding en het gedrag van deelnemers. Wij vinden het specifiek belangrijk dat onze deelnemers:
 - Hun eigen pensioen snappen.
 - Weten wat ze straks krijgen en weten of dit genoeg is.
 - Weten welke keuzes ze hebben.
 - Weten wat ze zelf kunnen doen.
 - Weten dat wij er voor hen zijn.
 - Weten dat we alles zo goed en efficiënt mogelijk organiseren.
 - Weten waar ze ons kunnen vinden en hoe ze met ons kunnen praten.
- Maar bovenal vinden we het belangrijk dat onze deelnemers en werkgevers tevreden zijn over Het nederlandse pensioenfonds en over onze dienstverlening.
- Dit moet ertoe leiden dat de deelnemer, slaper en pensioengerechtigde Het nederlandse pensioenfonds ervaren als betrokken, klaarstaand, betrouwbaar, en als een fonds dat weet wie de deelnemer is en goed op zijn geld let.

Communicatie per collectiviteitkring

Op de website staat de algemene informatie over het gehele fonds. In 2020 zijn de kringpagina's ontwikkeld. Elke collectiviteitkring heeft een eigen pagina met kring specifieke informatie. Daarnaast wordt het onderscheid per collectiviteitkring gemaakt in de verdere portalen. Er is een werkgeversportaal en een deelnemersportaal. Het deelnemersportaal is kring specifiek en integraal gekoppeld aan het pensioenadministratiesysteem. Zo hebben deelnemers altijd en op elk gewenst moment, real time, volledig inzicht in hun persoonlijke pensioensituatie en de aan hen verzonden correspondentie of kunnen zij bepaalde acties doorgeven. Alleen die informatie die betrekking heeft op die betreffende persoon of werkgever in die betreffende kring is weergegeven. Hier staat de regeling die van kracht is. Wij informeren de werkgever over actuele ontwikkelingen in de pensioensector en, indien relevant, over de gevolgen voor de regeling of uitvoering.

Focus in 2021

In 2020 heeft het bestuur een nieuw communicatiebeleidsplan vastgesteld voor 2021-2023. Dit plan heeft een overlap zowel qua inhoud als qua kalenderjaren met het vorige beleidsplan 2019-2021. In 2020 zijn er wel drie besloten kringen bijgekomen en daarmee is besloten om het nieuwe beleidsplan een jaar naar voren te halen.

De focuspunten voor 2021 zijn:

- *Kernwaarden laden*: we willen concrete invulling geven aan de kernwaarden in onze communicatiemiddelen en content.
- *Verplichte communicatie vereenvoudigen*: we gaan van informeren naar communiceren, van algemene informatie naar persoonsgerichte informatie en van uitleg van de pensioenregeling naar relevante (feitelijke) informatie over life events. Maar ook naar persoonlijke verhalen achter die events waar deelnemers zich in kunnen herkennen, wat verbindt.

- *Segmentatie*: uit de evaluatie Wet Pensioencommunicatie en recentelijk onderzoek is gebleken dat het verwerken van informatie vooral een leeftijds- en levensfase gebonden zaak is. Gedurende de looptijd van dit plan kijken we welke vorm van segmentatie relevant en haalbaar is binnen ons fonds.
- *Ontzorgen actieven en werkgevers*: we onderzoeken hoe we de band met de werkgevers kunnen versterken en met hen kunnen samenwerken om beter aan te kunnen sluiten bij de werknemers die bij ons pensioen opbouwen.
- *Blijvende focus op digitalisering*: de komende jaren blijven we acties doen om het aantal aanmeldingen voor digitale communicatie flink te laten toenemen. We doen dit op maat per kring. Ook zullen de pensioenkranten in de toekomst vooral digitaal zijn.
- *Eigen verantwoordelijkheid nemen*: we zetten al jaren in op het vergroten van de verantwoordelijkheid van de deelnemer. De slag die we uiteindelijk willen maken is dat de deelnemer die verantwoordelijkheid ook gaat nemen en daadwerkelijk aan de slag gaat met zijn financiële toekomst.

Wet- en regelgeving

Relevante ontwikkelingen

Nieuw pensioenstelsel

Op 16 december 2020 is het concept wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd. Na een consultatiefase zal het wetsvoorstel in de loop van 2021 naar de Tweede Kamer gaan. In 2021 moet er dus nog veel worden uitgewerkt. Het nederlandse pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes 'het nieuwe contract' en de 'verbeterde premieregeling'. Sociale partners zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader.

Overgang naar nieuwe stelsel Het nederlandse pensioenfonds streeft naar een toekomstbestendige oplossing waarbij kostenefficiëntie, solidariteit en collectief risicodelen het uitgangspunt is. Het streven is om zodra dat mogelijk is beide varianten van pensioenopbouw die het pensioenakkoord toestaat uit te voeren. Daarbij zien we voordelen van het invaren van de oude pensioenaanspraken. We dragen er zorg voor dat alle deelnemers, de aangesloten werkgevers en nieuwe toetreders bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel maximaal ontzorgd worden.

De huidige pensioenregelingen van onze kringen zijn uitkeringsovereenkomsten en kunnen na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet. Vanaf 2027 mag de nieuwe pensioenopbouw alléén nog plaatsvinden in een premieregeling. Sociale partners zullen straks bepalen welke premieregeling en welke premie zij willen afspreken. Er zijn straks twee contracten; Het nieuwe Pensioencontract (NPC) of de Wet verbeterde premieregeling (WVP). De premie is voor iedereen in de kring gelijk en wordt collectief belegd (NPC) of persoonlijk belegd (WVP).

- In het nieuwe pensioencontract heeft de deelnemer een aandeel in een gezamenlijke pensioenpot. De waarde van die gezamenlijke pensioenpot en de pensioenuitkering die daaruit wordt betaald is afhankelijk van de beleggingsresultaten. Er wordt een buffer aangehouden (solidariteitsreserve) om schommelingen op te vangen en risico's te delen tussen generaties.

- In de verbeterde premieregeling heeft de deelnemer een individuele pensioenpot die collectief wordt belegd o.b.v. lifecycles. Dat betekent dat de premies van jongeren risicovoller worden belegd dan van oudere deelnemers. De deelnemer kan daarin nog keuzes maken en afwijken van deze standaard. In de uitkeringsfase kunnen pensioengerechtigden kiezen voor een variabele of een vaste pensioenuitkering.

Het pensioen staat niet meer vast Het nieuwe pensioenstelsel wordt transparanter en persoonlijker. Net als in het huidige stelsel worden de pensioenpremies van werkgevers en werknemers belegd. Als het goed gaat met de economie en met de beleggingen dan groeit het verwachte pensioen. Ook gepensioneerden profiteren daarvan. Maar pensioenen worden lager als het slechter gaat. Het pensioen wordt dus beweeglijker, maar voor deelnemers die dicht bij hun pensioen zitten, wordt de beweeglijkheid kleiner. Dit zorgt ervoor dat het pensioen van gepensioneerden zo min mogelijk schommelt. Bij pensionering kan worden gekozen voor een hoger startpensioen maar is er minder kans op toekomstige verhogingen en dus grotere kans op koopkrachtverlies.

Nabestaandenpensioenen

Onderdeel van de nieuwe pensioentoezeggingen is de standaardisering van het nabestaandenpensioen. De toezegging voor zowel het partnerpensioen als het wezenpensioen wordt volledig op risicobasis en onafhankelijk van de diensttijd. Voor het partnerpensioen wordt het fiscale maximum 50% van het salaris en voor het wezenpensioen 20%, met een vaste eindleeftijd voor de uitkering van 25 jaar. De dekking na afloop van het dienstverband wordt eveneens fors hoger.

Planning besluitvormingsproces

2021 is het jaar waarin het wetgevingsproces wordt gestart. Het jaar wordt door Het Nederlandse Pensioenfonds benut om kennis te delen, kaders, wensen en randvoorwaarden te definiëren, inzicht te geven aan de belanghebbendenorganen en de sociale partners en het ontwikkelen van nieuwe producten. De periode 2023 en 2024 staat in het teken van het transitieplan. In deze fase maken de sociale partners een keuze voor het soort contract, worden er afspraken gemaakt over bestaande opgebouwde rechten, over eventuele compensatie en de financiering hiervan. In deze fase worden ook mogelijke varianten doorgerekend, vindt onderzoek plaats naar de risicohouding en solidariteit en de kosten. Voorts wordt in deze fase de uitvoerbaarheid getoetst.

Uiterlijk 1 januari 2025 zullen de definitieve afspraken met sociale partners zijn gemaakt en is het transitieplan gereed. Indien een kring ervoor kiest om niet in te varen zal het oude FTK weer van kracht zijn. Op 1 juli 2025 volgt dan de opdrachtaanvaarding door het fonds. Op dat moment wordt gestart met de implementatiefase. Hierin worden de afspraken uitgewerkt en geïmplementeerd. Uiterlijk 1 januari 2027 is de implementatiefase gereed.

De communicatiefase is al in 2020 van start gegaan met kennissessies voor de leden van de belanghebbendenorganen. Ook de landingspagina's voor de deelnemers en werkgevers op onze website zorgen ervoor dat alle stakeholders goed worden geïnformeerd. Zodra er besluiten zijn genomen krijgen deelnemers persoonlijk inzicht in de hoogte van het pensioen dat zij voor de overstap mochten ontvangen en het verwachte pensioen na de overstap. Uiterlijk op 1 januari 2027 zal bij alle kringen de nieuwe regeling geïmplementeerd zijn.

Invaren

Sociale partners moeten met elkaar afspreken wat ze doen met de opgebouwde pensioenen. De hoofdregel is dat er wordt ingevaren. Invaren betekent dat de opgebouwde pensioenen - ook die van de gepensioneerden - worden ingebracht in de nieuwe regeling. Er kan alleen worden afgezien van invaren als dit erg ongunstig uitpakt voor de belanghebbenden en invaren dus onevenwichtig is. Een ALM-studie zal als instrument dienen om een besluit te onderbouwen. Deelnemers kunnen individueel geen bezwaar maken tegen het besluit tot invaren. Wel hebben de belanghebbendenorganen goedkeuringsrecht over het invaarbesluit en hebben gepensioneerden en slapers hoorrecht.

Gesloten fondsen

Gesloten pensioenfondsen nemen een bijzondere positie in omdat er geen nieuwe opbouw plaats vindt. Voor invaren is vereist dat sociale partners nieuwe pensioenregeling overeenkomen, echter sociale partners of de werkgever zijn niet meer in beeld. Voor gesloten pensioenfondsen blijft vooralsnog in principe het huidige FTK van kracht. Het Nederlandse Pensioenfonds zal de toegezegde pensioenen blijven uitvoeren o.b.v. het onderliggende pensioenreglement. Indien het wenselijk is dat ook voor de bestaande pensioenen bij gesloten pensioenfondsen de nieuwe financiële spelregels zullen gaan gelden, zal er een afwijkende juridische constructie gemaakt moeten worden. In het consultatiedocument is door de APF-en gezamenlijk hier bijzondere aandacht voor gevraagd.

Transitie-FTK – overgangsperiode 2023-2026

Voor pensioenfondsen die verwachten te zullen invaren geldt van 2023 tot en met 2026 het Transitie FTK. Omdat nu nog de regels van het financieel toetsingskader (FTK) gelden kan het zijn dat een pensioenfonds in het huidige pensioenstelsel zou moeten korten, terwijl dit in het nieuwe pensioenstelsel niet nodig zou zijn. Daarom is er een overgangsperiode mogelijk met een transitie-FTK. In deze periode wordt voorkomen dat er besluiten worden genomen die niet aansluiten bij het nieuwe pensioenstelsel.

- Voor pensioenfondsen die gebruik maken van het transitie-FTK geldt een minimale dekkingsgraad van 90%. Pensioenfondsen die hieraan voldoen hoeven in principe niet te korten, tenzij niet kan worden aangetoond dat de kring voor 1 januari 2027 kan toegroeien naar een richtdekkingsgraad. De richtdekkingsgraad is de

dekkingsgraad die benodigd is voor een verantwoorde, uitlegbare en evenwichtige overstap naar het nieuwe stelsel en bedraagt ten minste 95%. Hiertoe dient jaarlijks een overbruggingsplan te worden opgesteld in plaats van het herstelplan. Dit plan wordt goedgekeurd door het belanghebbendenorgaan.

- In deze fase kunnen ook al eerder toeslagen worden verleend, nl. bij een dekkingsgraad boven het minimaal vereist eigen vermogen. Er hoeft dan geen sprake te zijn van toekomstbestendige toeslagverlening.

Als blijkt dat kringen in de toekomst de reeds opgebouwde pensioenen niet willen of mogen invaren in het nieuwe stelsel, dan kan de kring geen gebruik maken van de vrijstellingsregeling en kunnen de pensioenen alsnog verlaagd worden in 2021. In de loop van 2021 zal daarover meer duidelijkheid komen.

Belangrijke rol voor het belanghebbendenorgaan

Het belanghebbendenorgaan krijgt goedkeuringsrecht op het overbruggingsplan, de inrichting van de buffer en het invaren vanuit de bestaande regeling. Gepensioneerden en slapers krijgen een hoorrecht bij beslissingen over invaren. Daarnaast krijgt het belanghebbendenorgaan adviesrecht over de wijziging van de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement en over eventuele compensatieafspraken (indien hiervoor bestaand vermogen wordt ingezet). Het bestuur informeert het belanghebbendenorgaan bij alle stappen die zij neemt voor en na het overleg met sociale partners.

Wet automatische waardeoverdracht klein pensioen

Per 1 maart 2018 is de Wet waardeoverdracht klein pensioen in werking getreden. Door deze wetwijziging mag een klein pensioen (in 2018: een aanspraak van minder dan € 474,11 bruto per jaar) voor de pensioendatum niet langer worden afgekocht. Daarvoor in de plaats is de mogelijkheid gekomen om een klein pensioen automatisch over te dragen naar een de pensioenuitvoerder waar de deelnemer actief pensioen opbouwt.

Het nederlandse pensioenfonds maakt voor Collectiviteitkring 1 en Pensioenkring Arcadis geen gebruik van deze mogelijkheid, maar draagt pas over als betrokkene zelf aangeeft dat te willen. Voor de twee nieuwe kringen Pensioenkring OWASE en Pensioenkring Randstad Groep is vanaf 1 januari 2020 sprake van automatische uitgaande waardeoverdracht van klein pensioen. Voor Pensioenkring Randstad Groep zijn de (meeste) pensioenaanspraken voor 1 januari 2018 opgebouwd en collectief premievrij geworden. Deze pensioenaanspraken kunnen onder de huidige wetgeving nog niet worden overgedragen. Dit kan op termijn mogelijk wel. Het nederlandse pensioenfonds werkt in alle kringen mee aan ontvangst van een automatische inkomende waardeoverdracht.

Verder regelt de wet dat hele kleine pensioenen (een aanspraak van maximaal € 2 bruto per jaar) vanaf 1 januari 2019 van rechtswege vervallen. De vrijval komt ten gunste van de kring. De ratio achter het vervallen van de hele kleine pensioenen is dat de kosten om het hele kleine pensioen in de boeken van het pensioenfonds te behouden meer bedragen dan de waarde van het pensioen.

Europese richtlijn Sustainable Finance Disclose Regulation (SFDR)

Op grond van de SFDR moet een pensioenuitvoerder een verklaring op de website opnemen over het meewegen van de negatieve impact van het beleggingsbeleid op duurzaamheidsfactoren. Het pensioenfonds moet verklaren of het de negatieve impact op duurzaamheidsfactoren meeweegt, en zo ja, hoe het beleid daarop is afgestemd. De richtlijn dient gedeeltelijk voor 10 maart 2021 door pensioenfondsen te zijn geïmplementeerd. Het nederlandse pensioenfonds heeft voor 10 maart het SFDR template op de website gepubliceerd. In de Pensioen 1-2-3 wordt hiernaar verwezen.

Wet Digitale Overheid

De Wet digitale overheid brengt met zich mee dat pensioenuitvoerders verplicht worden om een aantal voorgeschreven inlogmethodes beschikbaar te hebben voor (gewezen) deelnemers bij de toegang tot hun pensioenaanspraken (via een mijnomgeving). De Wet digitale overheid heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij de (semi-)overheid. Met veilig en betrouwbaar inloggen wordt bedoeld dat burgers elektronische identificatiemiddelen (eID) krijgen met een hogere mate van betrouwbaarheid dan het huidige DigiD. De wet is op 18 februari 2020 door de Tweede Kamer aangenomen. Het exacte moment van inwerkingtreding is nog niet bekend.

Implementatie wet Ultimate Beneficial Owners (UBO)

Op 23 juni 2020 is de Implementatiewet registratie uiteindelijk belanghebbenden van vennootschappen en andere juridische entiteiten aangenomen door de Eerste Kamer. Vanaf 27 september 2020 zijn stichtingen

verplicht om UBO's in een zogeheten UBO-register in te schrijven. Dit is het gevolg van de vierde Europese anti-witwasrichtlijn. Doel van het register is het kunnen identificeren van natuurlijke personen die achter een juridische entiteit 'verscholen' zitten. De UBO's worden tijdig geregistreerd.

Toezichthouders DNB en AFM

In 2020 heeft er regulier overleg plaatsgevonden met De Nederlandsche Bank. Het fonds heeft in 2020 meegewerkt aan de uitvraag niet-financiële risico's, een themaonderzoek inrichting compliance functie en een uitvraag in het kader van de beeldvorming over de veranderingen (en de impact daarvan op de pensioenadministratie) als gevolg van het nieuwe pensioenstelsel.

De uitvraag niet-financiële risico's bestond uit twee delen: de niet-financiële risico's en de integriteitsrisico's. Beide vragenlijsten zijn tijdig aangeleverd bij De Nederlandsche Bank.

Het fonds heeft in 2020 meegewerkt aan een informatieverzoek van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) 'Toezichtrapportage inzicht tweedepijlerpensioenmarkt'. Daarnaast heeft het fonds in 2020 meegewerkt aan een onderzoek naar de communicatie rondom het verlagen van pensioenopbouw. De Autoriteit Financiële Markten beoordeelde de nieuwsbrief van Pensioenkring Arcadis en heeft geconstateerd dat de nieuwsbrief tijdig is verstuurd en dat Het nederlandse pensioenfonds voldoet aan de wet.

De Autoriteit Financiële Markten heeft in 2020 onderzoek gedaan naar transparantie en verantwoording van de uitvoeringskosten in de jaarverslagen van pensioenfondsen. Naar aanleiding hiervan heeft de Autoriteit Financiële Markten in 2021 een rapport uitgebracht met algemene bevindingen en aanbevelingen. Naar aanleiding van dit rapport is in het jaarverslag 2020 extra aandacht besteed aan de verantwoording en transparantie van kosten. In 2021 zal dit een vervolg krijgen.

Aan Het nederlandse pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Vooruitblik 2021

Corona

Zoals gemeld in het Voorwoord van de voorzitter en in de paragraaf Integraal Risicomanagement, is de impact van het coronavirus in 2020 een van de belangrijkste onderwerpen van gesprek geweest, zowel op fondsniveau als in de kringen. Zoals het er nu naar uit ziet zal ook 2021 nog in het teken van de impact van de coronapandemie blijven staan. Gedurende 2020 heeft Het nederlandse pensioenfonds hier veel aandacht aan besteed onder andere doormiddel van een aparte coronarisicoanalyse. Deze risicoanalyse zal ook in 2021 nog een belangrijk middel zijn om de impact van de coronapandemie op Het nederlandse pensioenfonds te blijven monitoren.

Het blijft ook in 2021 een belangrijk aandachtspunt om goed te blijven monitoren welke onvoorziene risico's er optreden bij het langer blijven werken op afstand. Ook al is de huidige situatie niet meer nieuw en zijn de gevolgen van het thuiswerken redelijk goed in beeld en onder controle.

MVB-Beleid

In 2020 heeft Het nederlandse pensioenfonds haar ambitie met betrekking tot het MVB-beleid nader uitgewerkt en vastgesteld. Deze beoogde ambitie voor Het nederlandse pensioenfonds is het zogenaamde 'Do Better'-beleid, aangezien het fonds de overtuiging heeft dat een duurzame oplossing, die integraal wordt toegepast, beleggingsrisico's beperkt en minimaal een gelijk financieel rendement levert.

Het MVB Do Better-beleid wordt in 2021 als eerste toegepast op de beleggingscategorie aandelen ontwikkelde landen. Vervolgens zullen andere categorieën volgen zoals onder andere aandelen opkomende landen, bedrijfsobligaties en vastgoed.

De focus ligt de komende drie jaren op het implementeren van de Europese SFDR-richtlijn, IMVB-vereisten en initiatieven die voortvloeien uit de Europese klimaatwetgeving. Het nederlandse pensioenfonds houdt

rekening met de verdergaande eisen die aan pensioenfondsen worden gesteld ten aanzien van verantwoord beleggen en neemt hierin een proactieve rol.

Pensioenakkoord

Het nederlandse pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes 'het nieuwe contract' en de 'verbeterde premieregeling'. Sociale partners zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader. De huidige CDC-regeling kan na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet.

We ontzorgen waar mogelijk de deelnemers en werkgevers richting het nieuwe stelsel en zijn voornemens om per 1 januari 2022 te starten met een kring voor opbouw van een beschikbare premie (DC kring). Hierdoor is het mogelijk voor onze huidige werkgevers om een beschikbare premieregeling te starten en later hun opgebouwde aanspraken daar weer bij te voegen.

Groei van het fonds

Het nederlandse pensioenfonds biedt een toekomst voor pensioenfondsen die een ander onderkomen zoeken, maar wel 'pensioenfonds' willen blijven. Wij zien de belangstelling voor Het nederlandse pensioenfonds nog steeds toenemen. Dat blijkt uit de gesprekken die wij voeren met geïnteresseerde pensioenfondsen en werkgevers en door de aanvragen van offertes die wij mogen ontvangen.

Het nederlandse pensioenfonds zet in op twee belangrijke doelgroepen. Ten eerste zijn dat de ondernemingspensioenfondsen die een ander onderkomen zoeken. Voor deze pensioenfondsen ziet Het nederlandse pensioenfonds kansen voor verdere kostenverlaging door schaalvergroting en toekomstbestendige governance met daarbij het behoud van de eigen identiteit. Voor deze pensioenfondsen en bijbehorende werkgevers bieden wij maatwerkoplossingen in een besloten kring of via een open collectiviteitskring. Ten tweede vormen werkgevers met een verzekerde regeling een belangrijke doelgroep voor de open collectiviteitskring. Bij de verzekerde regelingen staat de betaalbaarheid van middelloonregelingen onder druk en is er vrijwel geen toeslagpotentieel. De mogelijkheden die het Financieel Toetsingskader (FTK) biedt om binnen Het nederlandse pensioenfonds enige mate van premiedemping met een reële kans op toeslag te realiseren, is daarom voor veel werkgevers een aantrekkelijk alternatief.

Wij realiseren ons dat een besluit tot het elders onderbrengen van de uitvoering van de pensioenregeling voor veel pensioenfondsen en werkgevers ingrijpend is. Dit vraagt veel vertrouwen, afstemming en betrokkenheid. Het nederlandse pensioenfonds helpt de werkgevers en bestuurders van pensioenfondsen daarbij. Wij hechten eraan om als echt pensioenfonds te opereren. De betrokkenheid van de belanghebbenden bij een pensioenregeling wordt ingevuld door het belanghebbendenorgaan, waarin de eigenheid blijft bestaan door de belangrijke bevoegdheden die aan dit orgaan worden toevertrouwd.

Het nederlandse pensioenfonds is met veel toewijding opgericht en we weten tegelijkertijd dat we nooit uitontwikkeld zullen zijn. Bij de verdere invulling staan we open voor de ideeën en suggesties van onze werkgevers, deelnemers en de pensioenfondsen, die naar ons over komen. We zijn ervan overtuigd dat dit ons verder brengt.

Verslag van de raad van toezicht over 2020

Verslag van de raad van toezicht

Samenstelling van de raad

Het nederlandse pensioenfonds heeft het intern toezicht ingericht middels een raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit drie leden. De zittingstermijn bedraagt vier jaar met de mogelijkheid van herbenoeming voor opnieuw vier jaar. De leden treden af volgens een door de raad vastgesteld rooster. De raad is zodanig samengesteld dat de leden ten opzichte van elkaar, het bestuur en andere mogelijke belanghebbenden, onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Taken

De raad van toezicht heeft als wettelijke taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur, de algemene gang van zaken bij het fonds, een adequate risicobeheersing en op een evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Daarnaast is het de taak van de raad van toezicht om het bestuur advies te geven. De raad van toezicht betreft de Code Pensioenfondsen en de naleving hiervan bij zijn taak. De taken en werkzaamheden van de raad zijn opgenomen in de statuten en vastgelegd in het reglement van de raad van toezicht. De raad van toezicht legt verantwoording over haar werkzaamheden af aan de Vergadering van Belanghebbendenorganen, de belanghebbendenorganen en daarmee ook aan de werkgevers.

Visie op toezicht

De raad van toezicht heeft de visie dat het bestuurlijk functioneren en de bestuurlijke processen het fundament vormen voor intern toezicht. De raad ziet de uitwerking van de strategie, het daarbij horende beleidskader als fundament voor de invulling van een beheerste en integere bedrijfsvoering. Ook de governance en de principes die aan het beleid ten grondslag liggen zijn belangrijke ijkpunten voor de raad en voor zijn beoordeling van de wijze waarop het bestuur haar taak uitvoert.

De raad houdt zich bij haar werkzaamheden aan de principes en normen van de Code Pensioenfondsen en de VITP Toezichtcode. De raad richt het intern toezicht zo in dat de belangen van het fonds en haar belanghebbenden steeds worden behartigd. De raad stelt jaarlijks een jaarplan op waarin aangegeven wordt hoe het zijn taken invult en welke onderwerpen centraal zullen staan. Voor 2020 heeft de raad van toezicht, naast de reguliere toezichtthema's, als aandachtspunten vastgesteld: strategie: continuïteit en impact pensioen akkoord, governance, monitoring strategische beleidscyclus vermogensbeheer en risicomanagement.

Overleg

De raad van toezicht heeft in 2020 tien keer vergaderd (waarvan éénmaal over het jaarverslag) en zeven keer vergaderd met het bestuur (waarvan éénmaal over het jaarverslag).

Met elk belanghebbendenorgaan heeft de raad twee vergaderingen gehad, waarvan éénmaal gezamenlijk met het bestuur.

Ten slotte is ook tweemaal met de Vergadering van Belanghebbendenorganen gesproken. Daarnaast vindt periodiek overleg plaats met de sleutelfunctiehouders van het fonds.

Bevindingen en goedkeuring

Bevindingen

Strategie: continuïteit en impact pensioenakkoord

Het nederlandse pensioenfonds heeft een sterke positie verworven in de markt van APF'en. Een verdere groei is noodzakelijk om de continuïteit en de toekomstbestendigheid te waarborgen. De raad van toezicht heeft in gesprekken met het bestuur de robuustheid van de strategie besproken, ook in het licht van het nieuwe Pensioenakkoord. De raad is van mening dat het realiseren van de beoogde groei randvoorwaardelijk is voor

de toekomstbestendigheid en dat het bestuur de strategische drivers goed op het netvlies heeft waarmee zij op proactieve wijze de strategische uitdagingen kan adresseren.

Governance

De raad van toezicht heeft op verschillende momenten in het jaar met het bestuur gesproken over de opzet en werking van de governance van het fonds in de brede context van de bestuurlijke gremia, het bestuursbureau, de uitvoeringsorganisaties en sleutelfunctiehouders. De raad is van mening dat dit op een goede wijze is ingevuld. De sleutelfunctiehouders hebben inmiddels conform gekozen inrichting hun toegevoegde waarde in het bestuurlijke proces getoond. Met de gerealiseerde groei is er een groei in het aantal kringen. Aandachtspunt hierbij blijft de efficiënte inrichting hiervan in de governance en de uitvoering.

Strategische beleidscyclus vermogensbeheer

De raad heeft de strategische beleidscyclus beoordeeld op basis van gesprekken en diverse rapportages. De raad is van mening dat het bestuur de ontwikkelingen van de portefeuilles goed volgt en evenwichtige besluiten neemt, waarbij een adequate risicoafweging plaatsvindt. Een aandachtspunt is dat rapportages voldoende aansluiten bij de informatiebehoefte van het bestuur.

De uitbreiding van het aantal kringen maakt het steeds belangrijker dat het bestuur de uitvoering van het beleggingsbeleid voor de verschillende kringen harmoniseert. Ongeacht de specifieke verschillen in strategisch beleggingsbeleid per kring komt het de beheersing van de beleggingen ten goede wanneer vergelijkbare categorieën per kring op dezelfde wijze worden uitgevoerd. De raad constateert dat het bestuur hier in 2020 voldoende aandacht aan heeft besteed en dit ook voor komende jaren als belangrijk punt heeft benoemd.

Risicomanagement

Het risicomanagement van het fonds is op professionele wijze ingevuld. In 2020 is een eerste Eigen Risico Beoordeling uitgevoerd, waarbij zowel het proces als de uitkomsten gedegen zijn. Daarnaast was de pandemie onderwerp van bespreking.

Corona

Begin 2020 is de wereld getroffen door het coronavirus. De negatieve gevolgen voor de financiële markten bleken aanvankelijk zeer groot. De raad van toezicht heeft gedurende 2020 meerdere malen hierover met het bestuur gesproken.

Goedkeuring

Goedkeuring bestuursverslag 2020

Op 10 juni 2021 heeft de raad in een vergadering met het bestuur het jaarverslag 2020 besproken en goedgekeurd.

Collectieve waardeoverdrachten

Gedurende 2020 hebben wij drie collectieve waardeoverdrachten goedgekeurd, te weten de waardeoverdrachten van B&S en AWWN naar Collectiviteitkring 1 en de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds Grontmij naar de eigen Pensioenkring Sweco. Wij constateerden dat deze trajecten om tot collectieve waardeoverdracht te komen zorgvuldig zijn doorlopen.

Profielschets/functieprofielen bestuurders

De raad van toezicht heeft de gewijzigde functieprofielen van de bestuursleden beoordeeld en goedgekeurd. In het kader van de herbenoeming van een van de bestuursleden heeft een gesprek plaatsgevonden met de raad.

Vooruitblik

Voor 2021 staan, naast de reguliere toezichtonderwerpen, de aandachtspunten algemene gang van zaken (jaarplan bestuur), strategie (continuïteit en implementatie van het pensioenakkoord, governance (onder andere complexiteit governance in het licht van het pensioen akkoord), monitoring strategische beleidscyclus vermogensbeheer (specifiek ESG en MVB) en risicomanagement (onder andere de digitale strategie en ESG en MVB) op de jaarkalender van de raad van toezicht.

Samenwerking en ondersteuning

Wij waarderen de constructieve, transparante en open samenwerking met het bestuur en de ondersteuning binnen het pensioenfonds. Wij hebben toegang tot het online portaal met alle relevante documenten met betrekking tot het fonds.

Badhoevedorp, 15 juni 2021

Gérard Aben, voorzitter
Orpa Bisschop
Piet Molenaar

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 19 april 2021 overleg gevoerd met de raad van toezicht over het bestuursverslag 2020 en heeft kennisgenomen van het verslag van de raad van toezicht over 2020. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop de raad van toezicht de taken afgelopen jaar heeft uitgeoefend. In de samenwerking is sprake van een open cultuur en constructief overleg. De positief kritische houding van de raad van toezicht heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan diverse onderwerpen te weten de waardeoverdrachten van B&S en AWVN naar Collectiviteitkring 1 en de collectieve waardeoverdracht van Pensioenfonds Grontmij naar de eigen Pensioenkring Sweco. Daarnaast heeft de raad van toezicht onder andere een bijdrage geleverd aan de strategie, governance, monitoring strategische beleidscyclus vermogensbeheer en risicomanagement. Het bestuur dankt de raad van toezicht voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Collectiviteitkring 1

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. De eerste toetreders zijn VNV, DAS Rechtsbijstand, DAS Legal Finance en de Efteling. Per 1 januari 2018 is Ocean Network Express (Netherlands) B.V. toegetreden, van wie ook de bestaande verplichtingen en beleggingen zijn overgedragen door middel van een collectieve waardeoverdracht.

Per 1 januari 2019 zijn Jindal Films Europe Kerkrade B.V. en Antargaz Nederland B.V. toegetreden tot Collectiviteitkring 1. Per 1 oktober 2020 is de pensioenregeling van Ortec International B.V. en Ortec Finance B.V. ondergebracht bij Collectiviteitkring 1. De pensioenregeling maakte eerst deel uit van Volo pensioenkring 'Kring Secundo'. Nadat het APF Volo Pensioen is stopgezet heeft een collectieve waardeoverdracht plaatsgevonden naar Het nederlandse pensioenfonds. Per 1 november is AWWN toegetreden zonder nieuwe opbouw en per 1 december B&S. De uitvoeringsovereenkomst met Ocean Network Express (Netherlands) B.V. is per 1 januari 2020 stopgezet.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Het belanghebbendenorgaan bestaat uit vertegenwoordigers van (gewezen) deelnemers en werkgevers. Bij toename van het aantal gepensioneerden binnen de kring zal het belanghebbendenorgaan uitgebreid worden met een lid namens de gepensioneerden. In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan vijf keer vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan vijf keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met het bestuur en de raad van toezicht. Daarnaast is het belanghebbendenorgaan bijeen gekomen voor kennissessies en een zelfevaluatie.

Samenstelling Belanghebbendenorgaan Collectiviteitkring 1 op 31 december 2020

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortjaar	Geslacht
Daan van Baarsen	Vicevoorzitter en lid namens werkgevers	2 ^e	1-1-2025	1961	M
Valerie van den Berg	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-12-2024	1964	V
Jan-Hendrik Gualthérie van Weezel	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-12-2024	1976	M
Hans Kennis	Onafhankelijk voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	1972	M
Bas van Tilborg	Lid namens deelnemers	2 ^e	1-1-2025	1971	M

Eind 2019 is de termijn van de voorzitter van het belanghebbendenorgaan, de heer N. Freese, voortijdig geëindigd wegens aanvaarding van een betrekking elders. Kort daarna is ook de heer Guy van Doremalen teruggetreden als lid van het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1. Daarmee zijn twee vacatures ontstaan in 2020. Om de continuïteit van het belanghebbendenorgaan te waarborgen, is in 2020 gestart met een externe interim voorzitter (zonder stemrecht). Na een oproep tot kandidaatstelling heeft vanuit de werknemers mevrouw Valerie van den Berg zich kandidaat gesteld als opvolger van de heer Niels Freese. Omdat er slechts een kandidaat was, zijn er geen verkiezingen gehouden. Vanuit de werkgevers is de heer de heer Jan-Hendrik A.K. Gualthérie van Weezel als kandidaat voorgedragen als opvolger van de heer Guy van Doremalen. Beide kandidaten zijn eind 2020 getoetst door De Nederlandsche Bank en benoemd.

De heer Daan van Baarsen en de heer Bas van Tilborg hebben zich in 2020 beschikbaar gesteld voor een tweede termijn. Omdat er geen tegenkandidaten waren, is voor beiden de tweede termijn is ingegaan.

Na uitbreiding van het aantal zetels is in februari 2021 de heer J.W. de Vries door de werkgevers voorgedragen als lid van het belanghebbendenorgaan. De heer De Vries is inmiddels voor toetsing aan De Nederlandsche Bank voorgedragen. Om de pariteit binnen het belanghebbendenorgaan te behouden zal gestart worden met de werving van een kandidaat namens de pensioengerechtigden.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

De aangesloten werkgevers kunnen binnen de kaders van Het nederlandse pensioenfonds en de collectiviteitkring de details van de pensioenregeling invullen. Hieronder volgt een korte samenvatting van deze kaders. De precieze inhoud van de pensioenregelingen is opgenomen in het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregelingen Collectiviteitkring 1

Betreft	Invulling
Type regeling	Uitkeringsregeling op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.
Pensioendatum	Eerste dag van de maand waarin de deelnemer 68 wordt. De pensioenleeftijd sluit aan bij de fiscale pensioenleeftijd. Bij een wijziging van de fiscale pensioenleeftijd wordt de pensioendatum voor zowel de in de toekomst op te bouwen pensioenaanspraken alsmede de reeds opgebouwde pensioenaanspraken automatisch aangepast (inclusief conversie op basis van collectieve actuariële gelijkwaardigheid). Werkgevers kunnen een andere pensioendatum kiezen. Bij een wijziging van de fiscale pensioenleeftijd worden deze pensioenaanspraken niet aangepast.
Pensioengevend salaris (fulltime)	Het geldende salaris op basis van het pensioenreglement van de aangesloten werkgever met een maximum van € 110.111 (2020).
Franchise (opbouwgedeelte)	De geldende franchise op basis van het pensioenreglement van de aangesloten werkgever. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	Percentage van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris minus franchise) tussen 0,500% en 1,875%.
Opbouwpercentage partnerpensioen (optioneel)	Percentage van de pensioengrondslag tussen 0,350% en 1,313%.
Partnerpensioensysteem	Voor alle deelnemers wordt een partnerpensioen opgebouwd volgens het onbepaalde-man-/vrouwsysteem. Ten aanzien van het risicodeel wordt eveneens het onbepaalde systeem gehanteerd.
ANW Pensioen	De regeling kent een vrijwillig ANW Pensioen. Er kan worden gekozen voor een verzekerd bedrag ter grootte van 25%, 50%, 75% of 100% van de Anw-uitkering. Het ANW Pensioen gaat in na uw overlijden en wordt daarna niet meer aangepast. Er wordt geen toeslag verleend op het ANW Pensioen
Opbouwpercentage wezenpensioen (optioneel)	Percentage van de pensioengrondslag tussen 0,070% en 0,263%.
Wezenpensioensysteem	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 21 jaar, met een verlenging tot 27 jaar bij arbeidsongeschikte of studerende kinderen. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen. Voor alle deelnemers wordt een wezenpensioen verzekerd op basis van het onbepaalde-kind-systeem. De werkgever kan kiezen of dit op opbouwbasis is of op risicobasis.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het algemene toeslagbeleid van de collectiviteitkring.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid van 35% of meer wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet voor rekening van de collectiviteitkring op basis van 6 klassen.

Premiebeleid

Voor de financiering van de pensioentoezegging wordt door Het Nederlandse pensioenfonds premie geheven. Het bestuur van Het Nederlandse pensioenfonds stelt jaarlijks de premie vast die de aangesloten werkgevers zijn verschuldigd om de collectiviteitkring in staat te stellen aan de pensioenverplichtingen te voldoen.

Kostendekkende premie

Het fonds stelt jaarlijks op collectiviteitkringniveau een kostendekkende premie vast zoals bedoeld in artikel 128 van de Pensioenwet op basis van de volgende elementen:

1. De actuarieel benodigde premie voor de nominale pensioenopbouw en risicodekking; en
2. Een solvabiliteitsopslag ter grootte van het procentuele vereist eigen vermogen; en
3. Een opslag voor uitvoeringskosten; en
4. De actuarieel benodigde premie voor toeslagen.

Daarbij geldt dat:

- Onderdeel 1 wordt berekend aan de hand van de actuariële grondslagen die ten grondslag liggen aan de technische voorziening. Voor premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (VPA) geldt een opslag.
- Onderdeel 2 wordt berekend als de procentuele omvang van het vereist eigen vermogen per de start van het kalenderjaar, vermenigvuldigd met onderdeel 1.
- Onderdeel 3 wordt bepaald als de jaarlijkse uitvoeringskosten, onder aftrek van de vrijgevallen opslag voor toekomstige uitvoeringskosten als gevolg van uitkeringen.
- Onderdeel 4 is voor de kostendekkende premie nihil.

Gedempte kostendekkende premie

Het nederlandse pensioenfonds stelt met ingang van het jaar 2018 de gedempte kostendekkende premie vast op basis van dezelfde elementen als de kostendekkende premie. De verschillen zijn de volgende:

Onderdeel 1 wordt berekend op basis van een rentetermijnstructuur gebaseerd op een verwachte waarde van het toekomstig rendement. Voor de vaststelling van de verwachte waarde van het toekomstig rendement wordt uitgegaan van de berekeningsmethodiek zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen.

- Het verwacht netto meetkundig rendement op vastrentende waarden, bedoeld in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen wordt vastgesteld voor een periode van vijf jaar (2017 tot en met 2021) op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september 2016.
- Het verwacht netto meetkundig rendement op zakelijke waarden wordt bepaald op basis van de maximaal te hanteren parameters zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfondsen.
- Het strategische beleggingsbeleid is het uitgangspunt voor het vaststellen van de verwachte waarde van het toekomstig rendement. Bij een wijziging van het strategische beleggingsbeleid wordt het netto verwacht beleggingsrendement opnieuw vastgesteld.
- Iedere vijf jaar wordt de peildatum voor de rentetermijnstructuur bijgesteld, voor het eerst per 30 september 2021. Voor het overige worden dezelfde grondslagen gehanteerd als voor de kostendekkende premie.

Onderdeel 4 wordt bepaald als het verschil tussen

- onderdeel 1 waarbij conform artikel 4 van het Besluit FTK Pensioenfondsen aanvullend rekening wordt gehouden met toekomstige toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer, bedoeld in artikel 23a, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid van het Besluit FTK Pensioenfondsen (inclusief ingroeipad voor de eerste vijf jaar conform de CPB-raming september 2016 met een prijsindexcijfer van 0,1%, die wordt vastgezet voor een periode van vijf jaar (2017 tot en met 2021)), en
- onderdeel 1, onder aftrek van onderdeel 2.

Onderdeel 4 zal nooit negatief zijn.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is gelijk aan de gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement, verhoogd met een opslag die afhankelijk is van de premiedekkingsgraad per 30 september van het voorgaande jaar. Door de gedaalde rente daalt de premiedekkingsgraad en daarmee stijgt de premiedekkingsgraad-afhankelijke opslag. Dit heeft een behoorlijk effect op de premie die werkgevers moeten betalen of ingeval van een premieplafond op het opbouwpercentage. Daarom is met ingang van 2020 het premiebeleid zodanig aangepast dat de totale feitelijke premie op collectiviteitkringniveau maximaal 20% stijgt of daalt ten opzichte

van het voorgaande jaar, voor zover deze stijging of daling niet wordt veroorzaakt door wijzigingen in het deelnemersbestand. Voorwaarde is wel dat de feitelijke premie nooit lager zal zijn dan de gedempte kostendekkende premie.

In 2020 is er een opslag gehanteerd van 48,1% (2019: 23,1%).

Premiebeleid 2021

Als gevolg van de sterke rentedaling in 2020 in combinatie met de nieuwe parameters van de Commissie Parameters, die vanaf 1 januari 2021 gelden, zou de premie van Collectiviteitkring 1 voor het jaar 2021 naar verwachting wederom fors stijgen. Het bestuur heeft de vraag gesteld of de huidige premiestelling voldoende evenwichtig is. Bovendien had het bestuur in 2019 bij het vaststellen van het beleid met betrekking tot de begrenzing van de premie reeds aangegeven dat overgang naar de lagere maximale parameters in 2020 ook aanleiding zou zijn om de premiedekkingsgraadopslag te actualiseren.

Daarom heeft het bestuur, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, besloten om de kern van het premiebeleid (namelijk: gedempte kostendekkende premie per werkgever, verhoogd met een (premiedekkingsgraad afhankelijke) opslag) te behouden, maar om de (premiedekkingsgraad afhankelijke) opslag op een andere wijze vast te stellen. Deze opslag wordt vanaf 2021 vastgesteld op basis het verschil tussen de gedempte kostendekkende premie op basis van maximale parameters en de kostendekkende premie op basis van een reëel verwacht rendement van 0,9% en berekend als een percentage op de gedempte kostendekkende premie. De premieopslag voor 2021 is vastgesteld op 33,6%.

Toeslagbeleid

De maatstaf voor toekenning van toeslagverlening in Collectiviteitkring 1 is het CBS-consumumentenprijsindexcijfer, alle bestedingen. In 2020 is besloten om de referentieperiode voor het bepalen van de prijsindex aan te passen van oktober-oktober naar september-september. Deze sluit dan aan bij de peildatum van de toeslagverlening (30 september). Bij de vaststelling van de toeslag per 1 januari 2021 wordt bij wijze van overgangsmaatregel uitgegaan van de referentieperiode oktober 2019 - september 2020.

Wijzigingen reglementen en uitvoeringsovereenkomst

In 2020 is het pensioenreglement van Collectiviteitkring 1 op onderdelen aangepast:

- Door de toetreding tot de kring van AWWN met een gesloten regeling is het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement aangepast.
- Voortzetting van de pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid was gebaseerd op een bevroren pensioengrondslag. Dit is gewijzigd. Voor het vaststellen van de pensioengrondslag wordt thans uitgegaan van de actuele franchise in de regeling en wordt het salaris geïndexeerd.
- Verder zijn de nieuwe fiscale bedragen opgenomen.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen voor Collectiviteitkring 1 bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Collectiviteitkring 1 en telt ook niet mee in de balans van Collectiviteitkring 1. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Collectiviteitkring 1 ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

De beleidsdekkingsgraad daalde gedurende 2020 van 102,1% naar 93,5%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2020 gedaald naar 99,1%. Dit is 2,4 procentpunt lager dan ultimo 2019. Deze daling was het gevolg van een daling van de rentes, de rendementsportefeuille behaalde namelijk een positief rendement en droeg daardoor positief bij

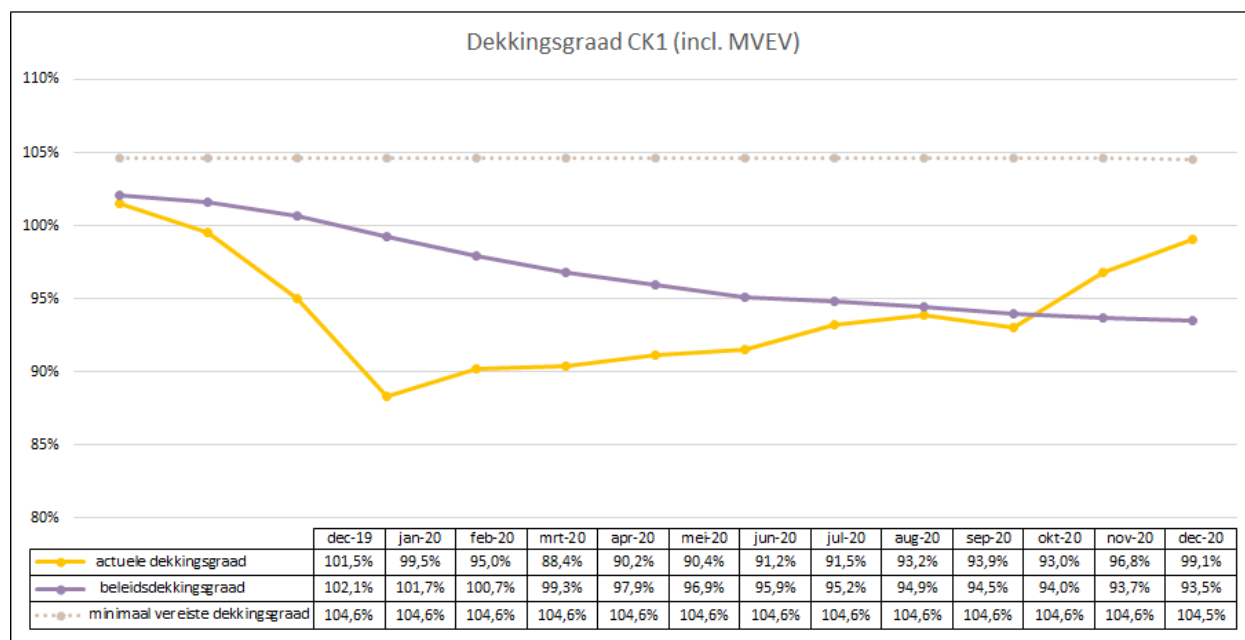
aan de dekkinggraad. De gedaalde rente had een positief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 50% is afgedekt was de stijging van de waarde van de verplichtingen groter.

Samenvatting ontwikkeling financiële positie Collectiviteitkring 1 in 2020

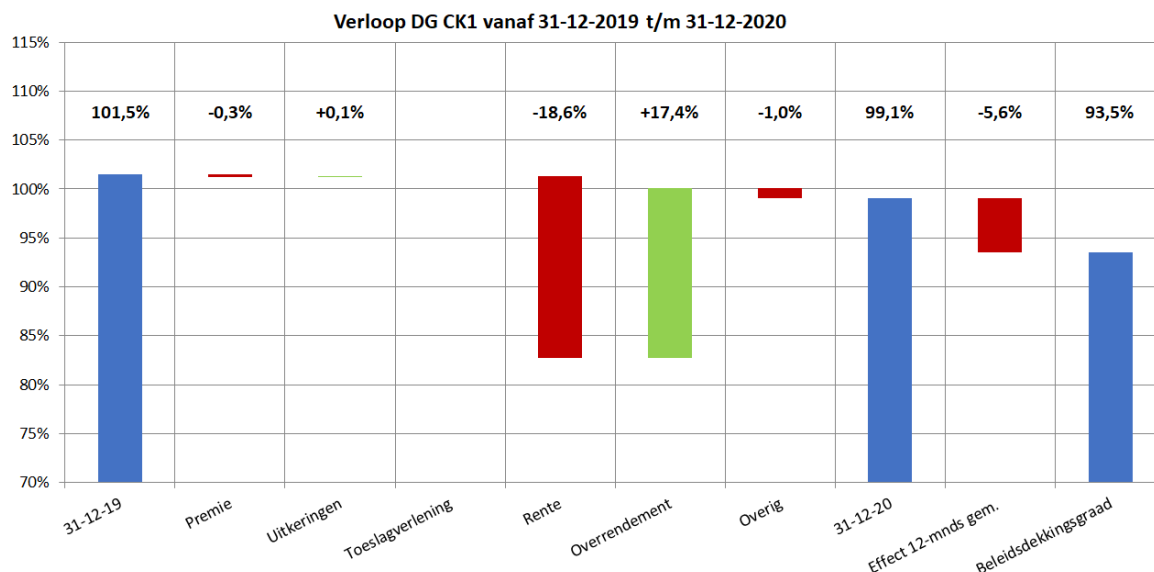
Omschrijving	Pensioen-vermogen	Technische voorziening	Dekkingsgraad
Stand 1 januari	272.437	268.318	101,5%
Premiebijdragen (regulier)	31.117	31.583	-0,3%
Uitkeringen	-2.211	-2.218	0,1%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	60.370	-18,6%
Beleggingsresultaten	45.468	-1.007	17,4%
Overige oorzaken en kruiseffecten	214.835	209.968	-1,0%
Stand 31 december	561.646	567.014	99,1%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat hier de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2019. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel en nieuwe ervaringssterfte verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkinggraad en beleidsdekkinggraad van Collectiviteitkring 1 in 2020

Ontwikkeling dekkinggraad Collectiviteitkring 1 in 2020

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met het contant maken op basis van een gemiddelde rekenrente van 0,37%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkinggraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. De beleidsdekkinggraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkinggraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Collectiviteitkring 1 bevindt zich ultimo 2020 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkinggraad lager is dan de vereiste dekkinggraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkinggraad is bepaald op 116,6% (2019: 117,3%). Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 118,8% (2019: 119,5%). De vereiste dekkinggraad wordt door de custodian berekend en is de basis voor de formele rapportages. Het is gebleken dat in deze berekening het strategische beleggingsbeleid niet volledig wordt gehanteerd. Daardoor komt de vereiste dekkinggraad lager uit en bevindt deze zich ogenschijnlijk buiten de bandbreedte die is vastgesteld in de risicohouding. Indien het strategisch beleid volledig zou worden toegepast bevindt deze zich binnen de bandbreedte. Met de custodian wordt overlegd over aanpassing van haar berekeningsmethodiek. Het fonds heeft voor 1 april 2021 een update van het herstelplan opgesteld.

De beleidsdekkinggraad voldeed ultimo 2020 ook niet aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), waardoor de kring een dekkingstekort heeft. Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2020 is de minimaal vereiste dekkinggraad 104,5% (2019: 104,6%). De beleidsdekkinggraad lag voor het eerst per eind 2019 lager dan de minimaal vereiste dekkinggraad, waardoor de 5-jaars termijn, waarna het fonds direct moet herstellen tot het MVEV, is ingegaan per 31 december 2019. Wanneer de beleidsdekkinggraad gedurende vijf jaar lager is dan de dekkinggraad die behoort bij het MVEV, zal het fonds maatregelen moeten nemen. Dit is eind 2020 niet van toepassing.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2020 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	101,5%	101,5%
Premiebijdragen (regulier)	-0,3%	-0,4%
Uitkeringen	0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-18,6%	0,0%
Beleggingsresultaten	17,4%	3,1%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-1,0%	0,0%
Stand 31 december	99,1%	104,2%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 99,1% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 104,2% op die datum.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad in lijn het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door met name de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel, de aanpassing van de ervaringssterfte en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2020 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2029 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

Toeslagverlening

Binnen Collectiviteitkring 1 bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Collectiviteitkring 1 is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen, tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning. Tot 2021 werd als referentieperiode oktober-oktober gehanteerd. Bij

de vaststelling van de toeslag per 1 januari 2021 wordt bij wijze van overgangsmaatregel uitgegaan van de referentieperiode oktober 2019 - september 2020.

Collectiviteitkring 1 volgt de systematiek van toekomst bestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2021 is daarom geen toeslag toegekend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 0,67%.

Inhaaltoeslag

Indien de toeslag in enig jaar niet volledig wordt toegekend, kan dit in een later stadium hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag eveneens per 1 januari. Hiervan kan sprake zijn indien

1. er een reserveoverschot is; en
2. de reële dekkingsgraad minimaal 100% is.

Het voor inhaaltoeslagen beschikbare vermogen wordt bepaald als maximaal 20% van het vermogen boven het maximum van de situaties waarin precies aan voorwaarden a en b wordt voldaan. Voor het toekennen van inhaaltoeslagen worden daarbij de volgende aanvullende voorwaarden gehanteerd:

- Inhaaltoeslagen en herstel van kortingen worden op collectieve basis verleend. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen actieven, inactieven, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.
- Inhaaltoeslagen en herstel van kortingen worden toegepast als een percentage van het voor de individuele deelnemer totaal te herstellen bedrag. Dit percentage wordt berekend door het beschikbare vermogen te delen door de waarde van het totaal aan gemiste toeslagverleningen en doorgevoerde kortingen. Hierbij wordt geen termijn gehanteerd en geen onderscheid gemaakt tussen gemiste toeslagverleningen en doorgevoerde kortingen.
- Naast (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig waren ten tijde van de toekenning van de niet volledige toeslag, komen ook deelnemers die zijn toegetreden middels een CWO – over de periode voor toetreding – in aanmerking voor herstel van de gemiste toeslag. Dit tot maximaal het hoogste percentage dat door de aanwezige deelnemers in de kring aan toeslag is gemist.
- Alleen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig zijn ten tijde van het herstel van de niet volledige toeslag, komen voor herstel in aanmerking.
- Er vindt geen nabetaling aan pensioengerechtigden plaats van in het verleden niet uitgekeerde pensioenrechten die het gevolg zijn van het niet volledig toekennen van de toeslag.

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2018	0,00%	1,30%	1,30%	1,30%
2019	0,05%	2,10%	2,05%	3,38%
2020	0,00%	2,70%	2,70%	6,17%
2021	0,00%	0,67%	0,67%	6,88%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Actuariële paragraaf

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendekkende premie en de (ongedempte) kostendekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Kwantificering feitelijke, gedempte en kostendekkende premie

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	30.055	10.748	10.748
Risicopremie overlijden	421	322	322
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	1.107	1.108	1.108
Totale koopsom	31.583	12.178	12.178
Kostenopslag pensioenbeheer	395	395	395
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	6.789	6.789
Opslag instandhouding VEV	5.273	1.916	1.916
dekkingsgraadafhankelijke opslag	0	0	10.234
Totaal premiebijdragen	37.251	21.278	31.512

Analyse van het resultaat

In 2020 is een negatief resultaat behaald van € -9.487 duizend (2019: € -4.421 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben. Ter vergelijking zijn de cijfers over 2019 opgenomen.

Resultatenbron

Omschrijving	2020	2019
Beleggingen en rekenrente	-14.920	-3.953
Premies	-2.387	-1.158
Waardeoverdachten	-11.540	-30
Kosten	0	0
Uitkeringen	7	6
Kanssystemen	1.047	824
Toeslagverlening/korting	0	0
Incidentele mutaties TV	-1	-20
Wijziging Grondslagen	17.997	0
Andere oorzaken	310	-90
Resultaat	-9.487	-4.421

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2020	2019
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	44.443	44.442
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.007	487
Wijziging marktrente	-60.370	-48.882
Totaal beleggingen en rekenrente	-14.920	-3.953

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2020 zijn:

- De drie binnenkomende waardeoverdrachten zijn ingekocht op basis van de dekkingsgraad op het moment van binnenkomen. Het resultaat op deze waardeoverdrachten is daardoor gelijk aan de afwijking van de dekkingsgraad met 100%.
- Beleggingen/marktrente:
Door een wijziging van de nominale rekenrente stegen de technische voorzieningen met € 60.370 duizend en dit heeft derhalve een verlies veroorzaakt. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 1.007 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,324% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2019). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 44.443 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / marktrente € 14.920 duizend negatief.
- Bijdragen:
Op premie is een negatief resultaat behaald van € 2.387 duizend. De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendekkende premie op basis van verwacht rendement. De werkelijke kosten van de pensioenopbouw zijn vastgesteld op grond van de marktrente.
- Wijziging grondslagen:
Door het toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 en de nieuwe ervaringssterfte is de voorziening met € 17.997 duizend afgenomen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Collectiviteitkring 1 zijn in 2020 op de volgende punten aangepast:

- Overlevingstafel
Het bestuur heeft in 2020 besloten om over te stappen naar de meest recente algemene overlevingstafel zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Dit is Prognosetafel AG2020 die in 2020 is gepubliceerd. Met het toepassen van de prognosetafel AG2020 hanteert Het Nederlandse pensioenfonds de meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en er wordt daarmee rekening gehouden met een voorzienbare trend in de overlevingskansen.
- Ervaringssterfte
Bij het oprichten van Collectiviteitkring 1 is gekozen voor een uniforme ervaringssterfte (CVS2006-2015) uit oogpunt van eenvoud en uniformiteit en mede vanwege het gebrek aan voldoende data destijds. Inmiddels is er meer data beschikbaar en zijn er nieuwe toetreders binnen de kring verwelkomd. In 2020 is daarom een onderzoek gedaan en naar aanleiding daarvan besloten de ervaringssterfte te baseren op het inkomensmodel van Sprenkels & Verschuren. In het S&V inkomensmodel wordt uitgegaan van data van het CBS met betrekking tot het overlijden, opgesplitst naar het inkomen van mensen. Het S&V inkomensmodel is een voorbeeld van een model waarmee een fondsspecifieke ervaringssterfte, uitgaande van een algemene maatstaf, kan worden verkregen. De nieuwe ervaringssterfte wordt vanaf 2021 ook in de premie gehanteerd.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorzieningen, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Collectiviteitkring 1 op de balansdatum lager is dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden). De beleidsdekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van Collectiviteitkring 1 is naar zijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Collectiviteitkring 1.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Collectiviteitkring 1

In 2019 is voor Collectiviteitkring 1 een ALM-studie uitgevoerd. Op basis daarvan is besloten het strategische beleggingsbeleid niet te wijzigen, de vermogensverdeling blijft bestaan uit 60% vastrentende waarden en 40% zakelijke waarden, in combinatie met een 50% afdekking van het renterisico en 75% afdekking van de belangrijkste valutarisico's (de US dollar en het Britse pond). In 2020 is valuta-afdekking van de Japanse yen hieraan toegevoegd. In vervolg op de ALM is de verdeling binnen zakelijke waarden aangepast door de allocatie naar alternatieve categorieën, die niet was ingevuld, niet meer op te nemen. Genoteerd onroerend goed is toegevoegd, net als een allocatie naar hypotheek binnen vastrentende waarden.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Dat wil zeggen dat gestreefd wordt naar (risico)gecontroleerde outperformance van de afgesproken benchmarks, terwijl gezorgd wordt voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren.

Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

In het vierde kwartaal van 2020 heeft de kring drie collectieve waardeoverdrachten mogen verwelkomen;

- Per 1 oktober de collectieve waardeoverdracht van Volo pensioen, kring Secundo van circa € 105 miljoen.
- Per 1 november de collectieve waardeoverdracht van AWWN van circa € 40 miljoen.
- Per 1 december de collectieve waardeoverdracht van B&S van circa € 71 miljoen.

Deze nieuwe instroom is conform het geldende beleggingsbeleid belegd.

Ontwikkelingen op de financiële markten

Terugblik markten 2020

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd bevestigd. Maar al snel werden de enorme gevolgen van corona voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandeed, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, de enorme stijging van de werkloosheid in de Verenigde Staten, waarbij in een tijdsbestek van slechts twee weken liefst tien miljoen mensen hun baan verloren, de snelste afname van economische groei en de grootste daling van de olieprijs tot zelfs een negatief niveau.

Centrale banken reageerden met nieuwe beleidsmaatregelen: renteverlagingen, opkoopprogramma's en grootschalige verstrekking van liquiditeiten. Ook overheden hebben met grote steunpakketten de economieën voor nog meer schade weten te behoeden. Niettemin hebben economische cijfers over het tweede kwartaal een ongekende krimp laten zien.

Op de financiële markten was het eerste kwartaal van 2020 een uitermate slechte periode voor beleggers. Maar de maatregelen van centrale banken en overheden hebben beleggers gerustgesteld. Ook de totstandkoming van een Europees Herstelfonds droeg bij aan een beter sentiment. En in de loop van het jaar zijn markten dan ook, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was onder invloed van bovengenoemde trends sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren.

Eind 2020 werd eindelijk een Brexit overeenkomst gesloten. Positief is dat er uiteindelijk toch een akkoord is, waarbij goederen zonder extra tarieven verhandeld kunnen worden, ondanks meer administratieve belemmeringen. Negatief is dat er over diensten nauwelijks iets is geregeld. Brexit heeft dan ook negatieve gevolgen voor de economie van het VK. Dat markten positief reageerden op de deal komt mogelijk mede doordat eventuele Brexit-verliezen in het niet vallen bij de schade door de coronapandemie.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro. In de VS werden de officiële rentetarieven sterk verlaagd, terwijl dit in de eurozone niet gebeurde. Ook het Britse pond verzwakte, onder invloed van de Brexit perikelen, met ruim 5%. De Japanse yen daalde 3% ten opzichte van de euro.

Aandelen ontwikkelde markten

Aandelenmarkten kenden een grillig verloop in 2020. Na een slecht eerste kwartaal trad in het tweede kwartaal een sterk herstel op. De doorbraken in de ontwikkeling van een effectief vaccin gaven de markten in het vierde kwartaal nog verdere steun. Hierdoor sloot de wereldwijde aandelenindex 2020 uiteindelijk met een winst van ruim 13% in euro af.

De verschillen tussen markten waren groot. Zo hadden vooral sectoren als energie, financials en vastgoedaandelen het moeilijk door de economische recessie. Andere sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen kenden een bijzonder goed jaar door sterke consumentenbestedingen en een versnelde digitaliseringstrend. Regionaal gezien presteerden de opkomende markten en Amerikaanse aandelen het best. Britse aandelen bleven duidelijk achter.

Vastgoed

Vastgoed was afgelopen jaar de categorie die wellicht het hardst door corona werd getroffen. De gedwongen sluiting van winkels en het grootschalige thuiswerken zette een groot deel van de vastgoedsector (winkels, kantoren) onder druk. Logistieke centra en datacenters konden wel profiteren van de toegenomen internetverkoop en het thuiswerken. Ook woningen lieten, ondanks de economische recessie, nog steeds goede rendementen zien.

De lastige omstandigheden waren goed te zien in de rendementsontwikkeling van beursgenoteerd vastgoed. Wereldwijd liet deze categorie een daling zien van 17%, in Europa was dat een daling van 13%.

Vastrentende waarden

Het afgelopen jaar is de rente vooral in de VS gedaald. De Fed verlaagde de rente met 1,5%-punt tot circa nul. Centrale banken hebben hun opkoopprogramma's uitgebreid en kopen nu vooral staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties op. De lage rentes hebben een hernieuwde search for yield door beleggers in gang gezet.

De Duitse 10-jaars rente daalde in 2020 van -0,19% naar -0,57%. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van 3,1% zien. Kredietopslagen lieten een vergelijkbaar beeld als de aandelenmarkt zien. In het eerste kwartaal liepen de opslagen sterk uit, maar in het restant van het jaar trad herstel op. Hierdoor boekten Europese bedrijfsobligaties uiteindelijk een rendement van 2,6%. Ook high yield obligaties en obligaties uit opkomende markten kenden uiteindelijk een goed jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

De categorie hoogrentende landen kwam onder druk te staan door corona. Hierdoor liepen zowel de risico-opslagen van staatsobligaties uit hoogrentende landen in dollars als in lokale valuta sterk op en kwamen valuta van opkomende markten onder druk te staan. De initiële risk-off reactie was terug te zien in uitstroom van kapitaal naar andere beleggingscategorieën en het stilvallen van nieuwe uitgaven van obligaties van hoogrentende landen. Tegen het einde van 2020 waren risico-opslagen en valuta uit opkomende landen weer enigszins hersteld door monetaire ondersteuning van centrale banken, de zoektocht naar rendement en de betere economische vooruitzichten, echter het rendement van de categorie over 2020 bleef negatief.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 30% matching- en 70% rendementsportefeuille. Ten opzichte van de strategische allocatie is de categorie hoogrentende bedrijven ook in 2020 onderwogen gebleven ten gunste van de categorie staatsobligaties van opkomende landen.

2020	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2020	Rendement portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	30	30	34,7	40,1
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	30	30		
Rendementsportefeuille	70	70	4,0	2,8
Aandelen ontwikkelde landen	22	22	4,6	2,2
Aandelen opkomende landen	5,5	5,5	10,1	8,5
Niet-genoteerd onroerend goed	10	10	8,5	8,5
Beursgenoteerd onroerend goed	2,5	2,5	-15,6	-16,6
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	15	15	2,8	2,7
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	10	10	3,6	3,6
Vastrentende waarden hoogrentende bedrijfsobligatie	2,5	0	n/a	n/a
Vastrentende waarden hoogrentende landen	2,5	5	-5,0	-4,6
Totaal*	100	100	12,8	13,8
* incl valutahedge				

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Collectiviteitkring 1 loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. In 2020 is het beleid om 50% van dit renterisico af te dekken niet gewijzigd. De feitelijke afdekking per ultimo 2020 bedroeg 49,1%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De afdekking heeft grotendeels plaatsgevonden met behulp van vastrentende beleggingen in de matchingportefeuille. Binnen het LDI mandaat wordt er belegd in staatsobligaties, renteswaps en geldmarktfondsen. Daarnaast dragen de beleggingen in bedrijfsobligaties en hypotheekleningen bij aan de afdekking.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

Collectiviteitkring 1 houdt in haar afdekkingsbeleid rekening met de lagere rentegevoeligheid van de lange verplichtingen die het gevolg is van de zogenaamde Ultimate Forward Rate ('UFR') component in de toezichtcurve. In lijn daarmee wordt de verdeling van de rentegevoeligheid van de beleggingen over de verschillende looptijden aangesloten op de toezichtcurve. Vanaf 2020 zal de UFR-methode worden aangepast wat zal leiden tot een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. Besloten is deze toename niet te volgen in het afdekkingsbeleid, het extra rendement van dit besluit zal naar verwachting voldoende opwegen tegen het extra risico.

De swaprente is gedaald in 2020 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen als de matchingportefeuille positief was. Het achterblijvende rendement van de matchingportefeuille t.o.v. de verplichtingen (de benchmark) wordt enerzijds verklaard door de ontwikkeling van de staat/swap spread en anderzijds door de curvepositionering. De rente op Duitse, Franse en Nederlandse overheidsleningen is

minder hard gedaald dan de swaprente waardoor de waardeinstijging van deze leningen achterbleef bij de verplichtingen. Daarnaast daalde in 2020 de korte rente minder hard dan de lange rente. De portefeuille was in 2020 licht overwogen op korte looptijden en licht onderwogen op langere looptijden, posities die voortvloeien uit efficiënt portefeuillebeheer (beperken transactiekosten). Per saldo droegen deze factoren negatief bij aan het resultaat.

Rendementsportefeuille: aandelen en risicovolle vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën, behalve beursgenoteerd vastgoed en obligaties opkomende landen, leverden een positieve bijdrage aan de rendementsportefeuille van Collectiviteitkring 1. Het beleggingsresultaat werd met name bepaald door de positieve rendementen op aandelen en niet-genoteerd onroerend goed.

De semi-passieve fondsen binnen aandelen en bedrijfsobligaties presteerden beter dan de benchmarks. De passieve fondsen rendeerden conform verwachting, in lijn met of beter dan de benchmark. Bij illiquide categorieën zoals niet-genoteerd onroerend goed wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 80% ontwikkelde landen en 20% opkomende landen. In 2020 is de regio-allocatie voor aandelen ontwikkelde landen in de portefeuille aangepast door toevoeging van de regio Pacific. Gezien de voorkeur voor een gematigde overweging van Europa ten opzichte van Noord-Amerika is gekozen voor een regioverdeling binnen aandelen ontwikkelde landen van 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific.

Daarnaast is er verder invulling gegeven aan de categorie niet-genoteerd onroerend goed door commitments af te geven aan fondsen van Bouwinvest en Prologis om de doelallocatie van 10% te realiseren. Totdat deze commitments daadwerkelijk worden opgevraagd door de fondsen is deze allocatie tijdelijk ingevuld bij beursgenoteerd onroerend goed.

Net als voorgaande jaren is de allocatie naar hoogrentende bedrijfsobligaties in 2020 niet ingevuld. Besloten is dit in 2021 in te gaan vullen als een geschikte beleggingsmogelijkheid is geselecteerd inclusief MVB-integratie. Deze allocatie is gedurende 2020 belegd in hoogrentende landen. Binnen deze categorie is, waar kostenefficiënt mogelijk, overgegaan op passieve beleggingsfondsen die expliciet ESG doelstellingen doorvoeren.

Valuta-afdekking

Collectiviteitkring 1 dekt het valutarisico van de US dollar en het Britse pond voor 75% af. In verband met het toevoegen van de regio Pacific binnen de aandelenportefeuille wordt vanaf het vierde kwartaal ook de Japanse Yen voor 75% afgedekt. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels tenietgedaan. Indien de euro verzwakt ten opzichte van andere valuta gebeurt het omgekeerde.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro en ook het Britse pond en de Japanse Yen verzwakten. Doordat deze valuta's in waarde afnamen heeft de valuta-afdekking per saldo positief bijgedragen aan het resultaat van de rendementsportefeuille.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het nederlandse pensioenfonds heeft een beleid maatschappelijk verantwoord beleggen. Vanuit dit beleid wordt in het beleggingsbeleid van Collectiviteitkring 1 rekening gehouden met milieu-, sociale en governance-factoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement) en het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen. Klimaat speelt hierbij een belangrijke rol. Voor de beleggingsportefeuille vinden verschillende engagementactiviteiten plaats op dit gebied door vermogensbeheerders aan te spreken op hun klimaatbeleid.

Verder worden de beleggingen beoordeeld aan de hand van internationale normen zoals vastgelegd in de United Nations Global Compact Principles (UNGC), de Internationale Labour Organisation's (ILO) Conventions en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPHR). Beleggingen die op basis

van deze normen slecht scoren worden uitgesloten. Als onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid is verder het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant ondertekend met het doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector.

Recent is de Europese: "Shareholder Rights Directive" (SRD II) omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe institutionele beleggers als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij hierover communiceren met de deelnemer. Het nederlandse pensioenfonds heeft deze richtlijn in 2020 geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen tot uiting gekomen, wat op de website is geplaatst.

Collectiviteitskring 1 heeft in 2020 verdere stappen ondernomen om het MVB-beleid te implementeren. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en hoogrentende landen wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten. Zo is Aberdeen Standard Life als duurzame bedrijfsobligatie-fondsmanager toegevoegd aan de bestaande duurzame managers. Binnen de categorie hoogrentende landen belegt de pensioenkring sinds 2020 via een passieve oplossing, waarbij het gewicht van de landen onder andere wordt bepaald door de ESG-score.

In 2021 zal Het nederlandse pensioenfonds verder gaan om binnen deze en andere beleggingscategorieën de ambities ten aanzien van het MVB-beleid verder uit te werken en te implementeren, zie paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Collectiviteitkring 1 diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfonds maken met elkaar worden vergeleken.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2020 € 462 duizend (2019: € 381 duizend). Omgerekend is dit € 82 (2019: € 92) per (actieve) deelnemer en pensioengerechtigde.

De administratiekosten zijn in 2020 gestegen door meer aangesloten deelnemers. De adviserende en certificerende actuariskosten en accountantskosten zijn gestegen door onder andere drie inkomende collectieve waardeoverdrachten in 2020. De kosten belanghebbendenorgaan zijn gestegen door hogere vacatiegelden en hogere opleiding- en cursuskosten van het belanghebbendenorgaan. Gemiddeld genomen zijn de administratieve uitvoeringskosten per (actieve) deelnemer gedaald van € 92 in 2019 naar € 82 in 2020.

Het fonds heeft een benchmarkonderzoek laten doen over 2019 bij Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Kenmerkend voor Collectiviteitkring 1 is dat de regeling minder complex, meer geautomatiseerd en meer servicegericht is dan de benchmark. De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn voor Collectiviteitkring 1 met € 92 substantieel lager dan de benchmark over 2019. De bestuurskosten per deelnemer zijn lager door het gekozen APF model. Ook de administratie-, advies- en controlekosten zijn per deelnemer lager dan de benchmark in 2019. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Omschrijving	2020	2019
Administratiekosten pensioenadministratie	515	391
Certificerend actuaaris	51	30
Adviserend actuaaris	90	21
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	68	46
Belanghebbendenorgaan	59	26
Verkiezing belanghebbendenorgaan	0	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	50	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	23	19
Governancekosten Bestuursbureau	56	54
Overige kosten	4	3
Compensatie kostenresultaat	-454	-259
Totaal	462	381
Actieve deelnemers	5.284	3.879
Pensioengerechtigden	340	272
Totaal	5.624	4.151
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	82	92

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2020 voor de Collectiviteitkring 1 zijn uitgekomen op € 1.523 duizend, een stijging ten opzichte van 2019. Het gemiddeld belegd vermogen is wel toegenomen en bedroeg in 2020 € 336 miljoen tegenover € 247 miljoen in 2019. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de totale kosten vermogensbeheer uitgekomen op 0,45%, een stijging ten opzichte van 2019 (0,42%). Deze relatieve toename in kosten komt door gestegen transactiekosten in 2020, vanwege corona turbulentie op financiële markten maar vooral vanwege toename van het vermogen door drie collectieve waardeoverdrachten in het vierde kwartaal 2020. Een deel van de transactiekosten is vergoed door toetredende partijen, zie de toelichting hierover bij transactiekosten hieronder.

Benchmarking van de kosten 2019

Voor de kring is over het jaar 2019 een kostenbenchmarking uitgevoerd voor zowel de kosten voor het vermogensbeheer als voor de pensioenadministratie. Deze analyse is verzorgd door het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI).

De peergroep, waarmee Collectiviteitkring 1 voor het vermogensbeheer wordt vergeleken, bestond in 2019 uit 11 pensioenfondsen met een beheerd vermogen kleiner dan € 1,5 miljard. Uit die vergelijking kwam naar voren dat de kosten van het vermogensbeheer van Collectiviteitkring 1 in 2019 lager waren dan de IBI Kostenbenchmark.

Deze IBI Kostenbenchmark 2019 voor Collectiviteitkring 1 bedraagt 0,38%, exclusief transactiekosten. Deze benchmark is een door IBI berekende kostennorm, die aangeeft wat de kosten voor de kring zouden zijn geweest als de portefeuille zou zijn gemanaged tegen de gemiddelde kosten van de peergroep. De door Collectiviteitkring 1 gerapporteerde vermogensbeheerkosten over 2019 bedragen 0,36%, exclusief transactiekosten. De vermogensbeheerkosten zijn derhalve 0,02% lager dan de IBI Benchmark.

Verder komt uit de vergelijking naar voren dat de kring bij alle beleggingscategorieën een hoger rendement heeft behaald dan de peergroep.

Naar aanleiding van deze IBI kostenbenchmarking 2019 en na afstemming met de fiduciër over de kosten vermogensbeheer 2020 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het nederlandse pensioenfonds is met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

Specificatie kosten vermogensbeheer

2020	Beheer- kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	110	112	222	0,07%
Aandelen	178	196	374	0,11%
Vastrentende waarden	190	161	351	0,10%
Overige beleggingen	5	3	8	0,00%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. Overlay	483	472	955	0,28%
Kosten overlay beleggingen	98	0	98	0,03%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	581	472	1.053	0,31%
Kosten vermogensbeheer				
Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau	74		74	0,02%
Kosten fiduciair beheer	193		193	0,06%
Bewaarloon	24		24	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	0		0	-
Overige kosten	179		179	0,05%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	470		470	0,14%
Totaal kosten vermogensbeheer	1.051		1.523	0,45%

Totale kosten

De totale kosten zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of

transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten zijn gestegen van 0,42% in 2019 tot 0,45% in 2020.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,45% in 2020 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- **Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2020 € 581 duizend ofwel 0,17% van het vermogen. Ten opzichte van 2019 zijn deze kosten in percentage van het vermogen in 2020 gelijk gebleven op 0,17%.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2020 € 470 duizend ofwel 0,14% van het vermogen en zijn relatief gedaald vanwege de toenemende schaalvoordelen door groei van de kring en van Het nederlandse pensioenfondsen als geheel. Deze kosten dalen daardoor in percentage van het vermogen van 0,19% in 2019 naar 0,14% in 2020.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2020 € 472 duizend ofwel 0,14% van het vermogen. De transactiekosten zijn gestegen van 0,06% in 2019 naar 0,14%⁴ in 2020, vanwege corona turbulentie op financiële markten maar vooral vanwege toename van het vermogen door drie collectieve waardeoverdrachten in het vierde kwartaal 2020. De toename van het vermogen door de toegetreden partijen is conform het geldende beleggingsbeleid belegd.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Collectiviteitkring 1 worden weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Deze vermogensbeheerkosten over het gemiddeld belegd vermogen exclusief de transactiekosten zijn gedaald van 0,36% in 2019 naar 0,31% in 2020, bestaande uit 0,17% beheerkosten en 0,14% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

De risicohouding van Collectiviteitkring 1 is door het bestuur van Het nederlandse pensioenfondsen vastgesteld. Deze risicohouding wordt getoetst aan de risicohouding van aangesloten partijen. Aanpassingen aan de risicohouding vinden plaats in overleg met het belanghebbendenorgaan.

De mate waarin Collectiviteitkring 1 risico's accepteert, wordt kwantitatief uitgedrukt in twee maatstaven:

- Voor de korte termijn: het (maximale en minimale) niveau van het vereist eigen vermogen.
- Voor de lange termijn: de ondergrenzen voor het pensioenresultaat.

Voor de vaststelling van de risicohouding heeft het bestuur een ALM-studie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het verwachte verloop van de financiële positie, de premie en de toeslagen in de komende jaren. Op basis van de ALM-studie bedraagt het vereist eigen vermogen gemiddeld 20% binnen een bandbreedte afhankelijk van marktvolatiliteit van circa 17% tot 23%. Het bestuur heeft gekozen voor een maximale VEV van 23%.

⁴ Een deel van de transactiekosten is vergoed door toegetreden partijen, waardoor de transactiekosten inclusief deze vergoeding op 0,10% van het vermogen uitkomen.

Voor de langetermijnrisicohouding staat het pensioenresultaat centraal, conform de definitie zoals gehanteerd in de haalbaarheidstoets ("koopkrachtbehoud"). Deze gaat uit van een horizon van 60 jaar. Aangezien de prijsinflatie de maatstaf voor toeslagverlening is, is het niet realistisch om uit te gaan van volledig koopkrachtbehoud als minimumnorm. Op basis van de haalbaarheidstoets verwacht Collectiviteitkring 1 een pensioenresultaat van 93,4% (niveau 2020). Om te voorkomen dat er bij een kleine verslechtering van de marktomstandigheden een beleidswijziging noodzakelijk is, is gekozen voor een ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat van 80%.

In een slechtweersscenario zal toeslagverlening voor langere tijd onder druk komen te staan. Om die reden is gekozen voor een slechtweerpensioenresultaat dat minimaal gelijk moet zijn aan het nominale pensioen. Dit komt ongeveer overeen met een pensioenresultaat van 50%, dus een relatieve afwijking ten opzichte van het verwachte pensioenresultaat van 40%.

Periodieke toetsing van de financiële opzet aan de risicohouding vindt gescheiden plaats voor de kortetermijn- en de langetermijnrisicohouding.

Financieel Crisisplan

Voor Collectiviteitkring 1 is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2020 van kracht. Na een forse verslechtering van de financiële positie in de eerste helft van 2020 is deze in de 2de helft van het jaar verbeterd als gevolg van het herstel op de financiële markten.

Risicomanagement

In paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 41 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Collectiviteitkring 1.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Collectiviteitkring 1 gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft niet alleen betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het renteafdekkingsbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR. Voor het gewenste renteafdekkingsniveau is het noodzakelijk om derivaten (o.a. renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het nederlandse pensioenfonds beheert dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Collectiviteitkring 1 het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% afdekt. De afdekking wordt gerealiseerd via een portefeuille van valutatermijncontracten, derivaten waarmee op termijn valuta's kunnen worden ge- of verkocht. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Het nederlandse pensioenfonds heeft de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren". Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring en is vastgesteld op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De vermogensbeheerovereenkomst legt vast dat de vermogensbeheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met de beleggingsadviescommissie en het bestuur alternatieve maatregelen kan overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken. Voorbeeld hiervan in 2020 is een aanpassing in de timing van de re-balance n.a.v. de hoge volatiliteit op de financiële markten op dat moment.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld door het bestuur en bevatten alle restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkingsgraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Veranderingen in de marktrente zoals in deze tabel weergegeven komen met vertraging tot uitdrukking in de beleidsdekkingsgraad. Dit komt doordat een rekenrente op UFR-basis moet worden gehanteerd, waardoor de lange termijn rentes met vertraging naar de marktniveaus toe bewegen. Daarnaast is de

beleidsdekkingsgraad een 12-maands voortschrijdend gemiddelde, wat tot verdere demping leidt van de beweging van de beleidsdekkingsgraad.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	87,0	94,8	102,5
-0,50%	88,1	96,8	105,5
0,00%	89,3	99,1	108,8
0,50%	90,7	101,6	112,4
1,00%	92,3	104,4	116,5

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor o.a. gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Collectiviteitkring 1 bij Het nederlandse pensioenfonds groter zijn dan de uitkeringen. Uit dien hoofde is het liquiditeitsrisico beperkt. Hierbij gaat het erom of Collectiviteitkring 1 tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Desalniettemin is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en regelmatig wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Collectiviteitkring 1 bij een zwaarweerscenario voldoende cash of een ander onderpand kan leveren. Een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten is vastgesteld en dit wordt regelmatig getoetst door het bestuur op houdbaarheid.

Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het nederlandse pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Collectiviteitkring 1 kunnen voldoen".

Collectiviteitkring 1 loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van valutacontracten en swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het nederlandse pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico voor Collectiviteitkring 1 te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het nederlandse pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Collectiviteitkring 1 raakt.

- Er zijn standaardcontracten (ISDA/CSA) opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld op basis van een grondige analyse van de financiële situatie van Collectiviteitkring 1.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het nederlandse pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte van Collectiviteitkring 1 is dan het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen (NP), premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVA) en ANW Pensioen. De vorm van herverzekering voor NP, PVA en ANW Pensioen is een volledige herverzekering en geen stop loss-constructie.

De aanname is dat naar mate de collectiviteitkring in volume toeneemt de behoefte aan herverzekering van NP, PVA en ANW Pensioen afneemt. Door een grotere omvang neemt de impact van opgetreden schades van individuele deelnemers op het collectief af. Het nederlandse pensioenfonds heeft voor Collectiviteitkring 1 een herverzekeringscontract afgesloten met een looptijd van 1 jaar af met ASR Levensverzekering N.V. met optie tot verlenging. Het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds besluit jaarlijks of het contract wordt verlengd.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2021

Corona

Het coronavirus had enorme impact op het jaar 2020. Ook in 2021 zal het virus van grote invloed zijn op de financiële positie van de kring nu het lijkt dat het virus nog lang aanwezig zal zijn. Het bestuur houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en anticipeert en communiceert zodra dit nodig is.

Financiële markten

Met nog hoge coronabesmettingscijfers en strenge lockdowns in vooral Europese landen, lijkt het er begin 2021 niet op dat de wereldeconomie spoedig volledig zal herstellen. Maar er zijn drie redenen om positief naar de toekomst te kijken. Ten eerste zullen de lockdowns effect sorteren. Ten tweede zal het virus aan het eind van de winter op natuurlijke wijze minder snel verspreid worden, net als de griep. Dat effect is duidelijk te zien in Australië, waar het nu zomer is. Ten derde is er een begin gemaakt met het vaccineren. Er zijn al meerdere vaccins beschikbaar (waaronder Westerse, Chinese en Russische vaccins) en er zitten er nog meer in de pijplijn. De VS en het VK lopen voorop met de vaccinaties, maar we verwachten dat ook in andere geïndustrialiseerde landen snel zal worden opgeschaald.

Bemoedigend is ook dat de wereldeconomie wat momentum heeft opgebouwd. Producenten in de industriële sector kregen in december in veel landen meer vertrouwen in de toekomst. Wereldwijd steeg de inkoopmanagersindex voor de industrie zelfs naar het hoogste niveau sinds 2018. Voor de dienstensector daalde de inkoopmanagersindex in de VS, maar het cijfer duidt nog steeds op groei. In de eurozone was juist het omgekeerde te zien: een flinke stijging maar nog wel krimp.

Het fiscale en monetaire beleid zal ondersteunend blijven werken. In de VS is op de valreep van 2020 een stimuleringspakket van 900 miljard dollar goedgekeurd. Daarin is onder andere opgenomen dat hogere

werkloosheidsuitkeringen doorlopen tot in maart. Bovendien wordt er eenmalig 600 dollar per persoon uitgekeerd en is er extra steun voor het midden- en kleinbedrijf.

Misschien is stijgende inflatie of inflatieverwachtingen en stijgende rente wel het grootste risico voor beleggers. Economisch herstel kan leiden tot hogere rentes, vooral in de VS. Met de winst in Georgia heeft de Democratische partij naast het presidentschap ook controle over het Huis van Afgevaardigden en de Senaat. Daardoor wordt het voor president Biden gemakkelijker zijn politieke agenda uit te voeren. Fiscale stimulering via hogere uitgaven, deels gefinancierd met hogere belastingen en deels door hogere tekorten staan hoog op die agenda. Hogere overheidstekorten en hogere groei kunnen op termijn tot hogere rentestanden leiden.

Ontwikkeling financiële positie

Pensioenverlagingen zijn in 2021 niet aan de orde, maar verhogingen ook niet. De actuele dekkingssgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 3,5% gestegen van 99,1 naar 102,6%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingssgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingssgraad met 2,9%. De beleidsdekkingssgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 1,4% gestegen van 93,5% naar 94,9%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

Pensioenakkoord

Op 16 december 2020 is het concept wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd. Na een consultatiefase zal het wetsvoorstel in de loop van 2021 naar de Tweede Kamer gaan. In 2021 moet er dus nog veel worden uitgewerkt. Ook Het nederlandse pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes 'het nieuwe contract' en de 'verbeterde premieregeling'. Sociale partners zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader. De huidige regeling kan na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet.

Groei

In 2021 verwachten wij weer een aantal nieuwe werkgevers en pensioenfondsen welkom te kunnen heten in de kring, zowel met nieuwe opbouw als met collectieve waardeoverdracht van aanspraken die in het verleden zijn opgebouwd. Hiermee zullen zowel het belegd vermogen als het premievolume van Collectiviteitkring 1 verder stijgen, wat de continuïteit en de stabiliteit van de kring ten goede komt.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 hebben vertegenwoordigers namens de werkgevers en de (gewezen) deelnemers zitting. Er zijn twee leden vanuit elke geleding. Omdat er relatief weinig pensioengerechtigden zijn in Collectiviteitkring 1 zijn er op dit moment geen vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden. Bij toename van het aantal pensioengerechtigden in de kring zal het belanghebbendenorgaan uitgebreid worden met een lid namens de pensioengerechtigden.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af over het beleid en de uitvoering van het beleid, aan de belanghebbendenorganen en de vergadering van belanghebbendenorganen. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het bestuursverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Daarnaast bewaakt het belanghebbendenorgaan conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden onafhankelijk en kritisch ten opzichte van de achterban en van elkaar kunnen opereren.

Thema's belanghebbendenorgaan

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 zes keer vergaderd over thema's aangaande Collectiviteitkring 1. Daarnaast heeft het ook vijf keer vergaderd met het bestuur, één keer met de raad van toezicht en één keer met de raad van toezicht en het bestuur samen. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeengekomen voor een tweetal kennissessies en een zelfevaluatie. Een delegatie van het bestuursbureau woont de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan bij.

In de kennissessies en tijdens de vergaderingen is het belanghebbendenorgaan een aantal keren bijgepraat over de ontwikkelingen rondom het nieuwe pensioenakkoord en over het ESG-beleid van het fonds.

Omdat de dekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 eind 2019 lager was dan het vereist eigen vermogen, heeft Het Nederlandse pensioenfonds een brief ontvangen van De Nederlandsche Bank dat voor Collectiviteitkring 1 een herstelplan moest worden ingediend voor 1 april 2020. Nadat het bestuur het herstelplan van Collectiviteitkring 1 had geactualiseerd, heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend en heeft het bestuur het herstelplan vastgesteld.

Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend aan de toetreding van B&S, AWWN en Ortec Finance B.V. en Ortec International B.V.

Andere belangrijke onderwerpen van gesprek in 2020 waren de begroting, het toetredingsbeleid voor de Collectiviteitkring, het toeslagbeleid, voortzetting pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid en het premiebeleid.

Zo is goedkeuring gegeven om de (premiedekkingsgraad afhankelijke) opslag op de premie aan te passen zodat de premiedekkingsgraad meer in lijn wordt gebracht met de actuele dekkingsgraad. Hiermee wordt bereikt dat de premie evenwichtiger is en voor de periode tot het nieuwe pensioenstelsel stabiel wordt.

Verder is goedkeuring verleend om de referentieperiode voor het bepalen van de prijsindex (CBS-consumentenprijs-indexcijfer alle bestedingen) aan te passen van oktober-oktober naar september-september.

Deze periode sluit beter aan bij de peildatum van de toeslagverlening. De prijsindex van september wordt in november gepubliceerd door het CBS. Het toeslagbesluit wordt door het bestuur in december genomen zodat de toeslagen tijdig in de administratie kunnen worden verwerkt.

Met betrekking tot de voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid is besloten om de opbouw te baseren op het geïndexeerde salaris minus de actuele franchise in de regeling in plaats van op basis van een bevroren pensioengrondslag. Dit is aangepast omdat het voor een pensioenfonds niet is toegestaan om premievrij pensioen op te bouwen bij arbeidsongeschiktheid over een bevroren pensioengrondslag.

Daarnaast is advies gevraagd over de voorgestelde aanpassingen in het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst. Hierin zijn onder andere teksten verduidelijkt naar aanleiding van de nieuwe toetreders. Tevens is het pensioenreglement aangepast door de toetreding van AWWN met een gesloten pensioenregeling.

Jaarlijks wordt de Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van de collectiviteitkring herijkt en opnieuw vastgesteld door het bestuur. Wijzigingen dit jaar betroffen onder andere de Eigenrisicobeoordeling (ERB), de AO/IB, de waarderingsgrondslagen waaronder de nieuwe prognosetafel en de vaststelling van de feitelijke premie. Het belanghebbendenorgaan heeft hier positief over geadviseerd.

Ten slotte heeft het belanghebbendenorgaan positief geadviseerd over het communicatiejaarplan 2021.

De toekomstige bezetting van het belanghebbendenorgaan is tevens onderwerp van gesprek geweest.

Per 1 januari 2020 zijn zowel de voorzitter van het belanghebbendenorgaan en lid namens de deelnemers, Niels Freese als Guy van Dorenmalen, lid namens de werkgever, afgetreden. Daarmee zijn twee vacatures ontstaan in 2020. Na een oproep tot kandidaatstelling heeft Jan Hendrik Gualthérie van Weezel zich kandidaat gesteld voor de vrijgevallen zetel van Guy van Dorenmalen. Na een oproep tot kandidaatstelling, heeft vanuit de werknemers Valerie van den Berg zich kandidaat gesteld als opvolger van Niels Freese. Beide kandidaten zijn eind 2020 positief getoetst door De Nederlandsche Bank. Het voorzitterschap van het belanghebbendenorgaan is vanaf 2020 tijdelijk ingevuld met een onafhankelijke externe voorzitter, Hans Kennis. Hiermee borgt het belanghebbendenorgaan dat er continuïteit en voldoende kennis aanwezig is binnen het orgaan. Het belanghebbendenorgaan heeft ingestemd met een uitbreiding van het aantal zetels van 4 naar 6. Inmiddels wordt daar invulling aan gegeven.

Adviezen en goedkeuringen

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten.

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend aan de volgende voorgenomen besluiten van het bestuur:

- Vastellen van het herstelplan 2020
- Toetreding B&S
- Toetreding AWWN
- Toetreding Ortec Finance B.V. en Ortec International B.V.
- Aanpassing premiebeleid
- Aanpassing toeslagbeleid

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan van Collectiviteitkring 1 in 2020 advies uit:

- Bestuursverslag
- Begroting 2021 Collectiviteitkring 1
- ABTN
- Communicatiejaarplan 2021 Collectiviteitkring 1
- Reglementswijziging en wijziging uitvoeringsovereenkomst i.v.m. nieuwe fiscale bedragen en nieuwe toetreders en voortzetting pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid

Overige activiteiten

Het belanghebbendenorgaan heeft twee educatieve bijeenkomsten gehad met de andere gremia samen. Op de eerste bijeenkomst werd een toelichting gegeven inzake het nieuwe pensioenakkoord en de aanpassingen van de te hanteren maximale parameters. De tweede stond in het teken van het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-beleid) van het fonds. Daarnaast heeft een sessie plaatsgevonden met werkgevers, ondernemingsraden en sociale partners om de betrokkenheid bij het belanghebbendenorgaan te vergroten. Aan bod kwam de ambitie van het fonds en de manier waarop het MVB-beleid is verankerd in de manier van beleggen, onder andere via uitsluitingen en engagement. Ook de beoordeling van klimaatrisico's bij beleggingsbeslissingen en de impact van MVB op het rendement kwam aan bod. Duidelijk werd dat het mogelijk is om per kring eigen accenten aan te brengen.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Met veel genoegen hebben wij geconstateerd dat in 2020 de volgende werkgevers zijn toegetreden tot Collectiviteitkring 1: Per 1 oktober 2020 is de pensioenregeling van Ortec International B.V. en Ortec Finance B.V. ondergebracht bij Collectiviteitkring 1. De pensioenregeling maakte eerst deel uit van Volo pensioenkring 'Kring Secundo'. Nadat het APF Volo Pensioen is stopgezet heeft een collectieve waardeoverdracht plaatsgevonden naar Het nederlandse pensioenfonds. Per 1 november is AWWN toegetreden zonder nieuwe opbouw en per 1 december B&S. Ondanks een moeilijk jaar waarin het coronavirus ons in de greep hield, zijn wij erg blij dat onze kring is gegroeid met nieuwe toetreders, hoewel de noodzakelijke groei van de kring een punt van aandacht blijft voor de toekomst. Er zijn nog veel onzekerheden met betrekking tot het Pensioenakkoord, maar wij verwachten dat het nieuwe stelsel kansen biedt voor andere werkgevers om zich aan te sluiten bij Het nederlandse pensioenfonds. Het nederlandse pensioenfonds biedt voor iedereen een plek, zowel voor werkgevers die willen kiezen voor het Nieuwe Pensioencontract (NPC) als voor de Wet verbeterde premieregeling.

Wij zijn op open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur.

Uiteraard delen wij de zorg van het bestuur over de wereldwijde coronapandemie en de gevolgen daarvan, ook voor Collectiviteitkring 1. We zien dat het bestuur een bestendige lijn blijft volgen en de belanghebbenden goed informeert en we hopen samen met hen dat onze (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en werkgevers in goede gezondheid door de coronacrisis heen komen. Ook wij wensen iedereen die met het virus in aanraking komt veel beterschap toe.

Oordeel

Wij stellen vast dat het bestuur in 2020 grote inspanning heeft geleverd om invulling te geven aan de doelstellingen van het pensioenfonds. Zo heeft 2020 een forse groei laten zien van de kring, de grootste groei van de kring sinds de start. Qua dekkingsgraad loopt het nog niet heel voorspoedig, maar we verwachten een mooi herstel als we de coronacrisis achter ons hebben gelaten.

Wij spreken waardering uit voor de bijdrage van het bestuur aan de ontwikkeling van het fonds gedurende het verslagjaar. Wij constateren voorts dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2020 een juiste weerspiegeling geeft van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten inzake Collectiviteitkring 1. Op 17 mei 2021 heeft de raad van toezicht verantwoording afgelegd aan ons. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij de werkzaamheden goed kunnen uitvoeren en hopen wij dit in komende periode op deze wijze voort te zetten.

17 mei 2021

Hans Kennis, technisch voorzitter
Daan van Baarsen, vice-voorzitter

Bas van Tilborg
Valerie van den Berg
Jan Hendrik Gualthérie van Weezel

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 17 mei 2021 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het positieve oordeel 2020. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan afgelopen jaar gefunctioneerd heeft en de taken heeft uitgeoefend. In de samenwerking heerst een open cultuur waarin ruimte is om kritisch te zijn en inhoudelijke discussies te voeren. Het belanghebbendenorgaan heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de toetreding van B&S, AWVN en Ortec Finance B.V. en Ortec International B.V. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan in 2020 met het bestuur onder andere gesproken over de begroting, het toetredingsbeleid voor de Collectiviteitkring, het toeslagbeleid, voortzetting pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid en het premiebeleid. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging voorop staat. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring Arcadis

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Per 1 juli 2018 zijn de opgebouwde aanspraken van de inmiddels geliquideerde Stichting Pensioenfonds Arcadis Nederland door middel van een collectieve waardeoverdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring Arcadis. Ook de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken uit hoofde van de cao van de aangesloten werkgever en gelieerde ondernemingen die onder de cao van Arcadis vallen, is ondergebracht in Pensioenkring Arcadis.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis bestaat uit vertegenwoordigers namens deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden. Op 1 juli 2020 liepen de zittingstermijnen af van Gert Kroon, vertegenwoordiger namens de werkgever en Bram Mommers, vertegenwoordiger namens de deelnemers. Beiden leden hebben zich niet kandidaat gesteld voor een nieuwe termijn van vier jaar. In december heeft het bestuur officieel afscheid genomen van beide leden. Daarbij heeft het bestuur bijzondere dank uitgesproken voor de rol die zij hebben vervuld in de transitie van het Arcadis Pensioenfonds naar Het nederlandse pensioenfonds en hun bijdrage aan het belanghebbendenorgaan.

Na verkiezingen is Gwenn van der Schee gekozen tot kandidaat namens de deelnemers als opvolgster van Bram Mommers. De werkgever heeft Sandra Bolder als kandidaat voorgedragen als opvolgster van Gert Kroon.

Samenstelling Belanghebbendenorgaan Pensioenkring Arcadis op 31 december 2020

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortjaar	Geslacht
Sandra Bolder	Aspirantlid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1974	V
Breun Breunissen	Voorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2022	1950	M
Fer Saelman	Plaatsvervangend lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2021	1944	M
Gwenn van der Schee	Aspirantlid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1970	V
Marcel Stuart	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2021	1963	M
Gabe van Wijk	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1989	M

De Nederlandsche Bank heeft in januari 2021 ingestemd met de benoeming van Sandra Bolder tot lid van het belanghebbendenorgaan. In mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met de benoeming van Gwenn van der Schee tot lid van het belanghebbendenorgaan.

Bij de start van de kring is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan zes keer vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd met het bestuur en één keer met de raad van toezicht.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het nederlandse pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor de werknemers in dienst van de werkgever Arcadis Nederland BV en gelieerde ondernemingen die onder de cao van Arcadis vallen. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) verplichtingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Deelnemers aan de pensioenregeling zijn alle werknemers van de aangesloten werkgever en daaraan gelieerde ondernemingen en de bestuurders van de aangesloten werkgever en daaraan gelieerde ondernemingen op wie de pensioenregeling van toepassing is, die conform de uitvoeringsovereenkomst zijn aangemeld bij Het nederlandse pensioenfonds en waarvan de details ten aanzien van het deelnemerschap van de werknemers aan de pensioenregeling zijn vastgelegd in het pensioenreglement.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling in 2020, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring Arcadis

Betreft	Invulling
Type regeling	Middelloodregeling met het karakter van een Collectieve beschikbare premieregeling.
Pensioendatum	De pensioendatum is 68 jaar. De opbouw stopt bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd. De mogelijkheid wordt geboden om eerder met pensioen te gaan, hetgeen zes maanden van tevoren aangegeven moet worden; de vroegste pensioenleeftijd is 55 jaar.
Pensioengevend salaris (fulltime)	12 maal het maandsalaris per 1 januari, verhoogd met de vakantietoeslag. Het pensioensalaris is gemaximeerd op EUR 110.111 (2020).
Franchise (opbouwgedeelte)	De franchise (2020: EUR 15.178) wordt jaarlijks per 1 januari vastgesteld en bedraagt 10/7e van het per 1 januari van het betreffende jaar op jaarbasis geldende AOW-bedrag voor een AOW-gerechtigde die gehuwd is met een andere AOW-gerechtigde. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	Het beoogde opbouwpercentage is 1,63% per deelnemersjaar. De feitelijke opbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de premie.
Ouderdomspensioen	De deelnemer bouwt ieder kalenderjaar een pensioen op ter grootte van het opbouwpercentage vermenigvuldigd met de in het betreffende jaar geldende pensioengrondslag. De opbouw stopt bij het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd.
Partnerpensioen	Het te bereiken partnerpensioen bedraagt 70% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen dat de deelnemer op basis van het laatst geldende pensioenreglement. Het partnerpensioen geldt voor zowel de gehuwde als niet gehuwde partners.
Wezenpensioen	Het te bereiken wezenpensioen bedraagt 14% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen dat de deelnemer op basis van het laatst geldende pensioenreglement en alle voorgaande pensioenreglementen had kunnen behalen indien hij/zij tot de AOW-gerechtigde leeftijd zou hebben deelgenomen.
Uitkering wezenpensioen	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 21 jaar. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het toeslagbeleid van Pensioenkring Arcadis.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van WIA van tenminste 35% en/ of in de zin van WAO van tenminste 15% of meer wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk premievrij voortgezet op basis van 6 klassen.

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring Arcadis 3 aanvullende regelingen. Dit betreft het WAO-excedentpensioen, WAO-hiaatpensioen en het WIA-excedentpensioen.

Premiebeleid

De pensioenregeling voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt gekarakteriseerd als een zogenaamde collectieve beschikbare premieregeling (CDC). In deze regeling staat de werkgever niet garant voor de pensioenrechten, maar alleen voor het betalen van een vooraf afgesproken vaste premie voor de jaarlijkse pensioenopbouw. Deze pensioenopbouw vindt op een vergelijkbare wijze plaats als in een middelloodregeling. Is de beschikbaar gestelde premie in enig jaar niet toereikend om de in dat jaar toe te kennen aanspraken te financieren, dan wordt de toekenning van het pensioen zodanig aangepast dat de premie wel toereikend is. Ook in de situatie van tekorten bij het pensioenfonds, bijvoorbeeld door lagere

rentestanden of tegenvallende beleggingsopbrengsten, springt de werkgever niet bij. De deelnemers dragen het risico. Keerzijde van deze risicoverdeling tussen werkgever en werknemers is dat eventuele overschotten bij het pensioenfonds ook niet terug gaan naar de werkgever. Tekorten en overschotten zijn dus voor het collectief van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

Toereikendheid van de premie

De premie voor de opbouw van pensioen dient op grond van wet- en regelgeving (gedempt) kostendekkend te zijn. De toets of de premie kostendekkend is werd voor Pensioenkring Arcadis tot en met 2019 jaarlijks uitgevoerd mede op basis van de 10 jaars-gemiddelde rente.

Bij aanvang van de vijfjarige contractperiode van de pensioenovereenkomst (2015 t/m 2019) werd meer premie ontvangen dan benodigd. In overleg met sociale partners zijn de premieoverschotten aan de Egalisatievoorziening Actieven (EVA) gedoteerd om daarmee een eventueel premietekort in de latere jaren op te kunnen vangen. Verder werd afgesproken dat als er in de egalisatievoorziening geen middelen meer waren om een premietekort op te vangen, het nabestaandenpensioen gedeeltelijk tot geheel op risicobasis zou worden verzekerd. Als ook deze maatregel onvoldoende soelaas bood, dan zou vervolgens het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen worden verlaagd.

Eind 2019 eindigde de pensioenovereenkomst van Arcadis. De sociale partners, werkgever en vakorganisaties, hebben daarom nieuwe afspraken met elkaar gemaakt. Door de aanhoudende lage rente zijn de pensioenen steeds duurder geworden. Daarom hebben sociale partners een extra bijdrage van 0,6%-punt van de salarissom afgesproken. Ook is afgesproken dat de eind 2019 aanwezige egalisatievoorziening aangewend zou worden voor de pensioenopbouw in de periode 2020-2022.

Hoeveel pensioen er voor de premie kan worden ingekocht is afhankelijk van de wijze waarop de gedempte kostendekkende premie wordt vastgesteld. Vanwege de aanhoudende lage rente beweegt de gemiddelde rente zich steeds meer richting de actuele rente, waardoor de pensioenopbouw onder druk kwam te staan. De werkgever heeft zich georiënteerd op alternatieven en heeft het bestuur verzocht om voor de gedempte kostendekkende premie vanaf 2020 niet langer uit te gaan van een gemiddelde van de rente, maar over te stappen naar een systematiek op basis van verwacht rendement. Het bestuur heeft, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan en op basis van een evenwichtige belangenafweging van alle belanghebbenden, besloten om voor een periode van 3 jaar, ingaand op 1 januari 2020, de gedempte kostendekkende premie voor Pensioenkring Arcadis te baseren op basis van een verwacht rendement van 1,9%, of zoveel lager als op basis van het Besluit FTK Pensioenfonds is toegestaan. Voor excassokosten zijn de premies verhoogd met 2,1%. De systematiek van het verrekenen van premieoverschotten of -tekorten met de egalisatievoorziening is ongewijzigd voortgezet, evenals de maatregelen die worden ingezet als de egalisatievoorziening niet meer toereikend is om premietekorten op te vangen.

Ten gevolge van de nieuwe afspraken is het streefopbouwpercentage voor de nieuwe periode 2020 – 2022 vastgesteld op 1,63%. Het pensioenreglement is hierop begin 2020 aangepast.

Aanpassingen pensioenregeling en uitvoeringsovereenkomst 2021

Eind 2020 zijn wijzigingen doorgevoerd in het pensioenreglement die vanaf 2021 gaan gelden. Zo is besloten om de toeslagmaatstaf aan te passen van CPI alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen.

De berekening van de flexfactoren zal vanaf 2021 worden gebaseerd op het 36-maandsgemiddelde van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september van het voorafgaande jaar in plaats van het 5 jaarsgemiddelde. Voorts geldt vanaf 2021 voor de berekening van de flexfactoren een man-vrouw-verhouding die wordt afgeleid uit de technische voorziening van de actieve en premievrije deelnemers met een leeftijd minder dan 5 jaar voor de reguliere pensioendatum van de kring.

Als gevolg van de overname door Arcadis van het bedrijf Over Morgen en de opname van de medewerkers van Over Morgen in de pensioenregeling van Pensioenkring Arcadis is het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst aangepast.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen voor Pensioenkring Arcadis bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring Arcadis en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring Arcadis. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Arcadis ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

De beleidsdekkingsgraad daalde gedurende 2020 van 105,0% naar 98,8%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2020 gedaald naar 104,4%. Dit is 2,7 procentpunt lager dan ultimo 2019. Deze daling was het gevolg van een daling van de rentes, de rendementsportefeuille behaalde namelijk een positief rendement en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad. De gedaalde rente had een positief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 50% is afgedekt was de stijging van de waarde van de verplichtingen groter.

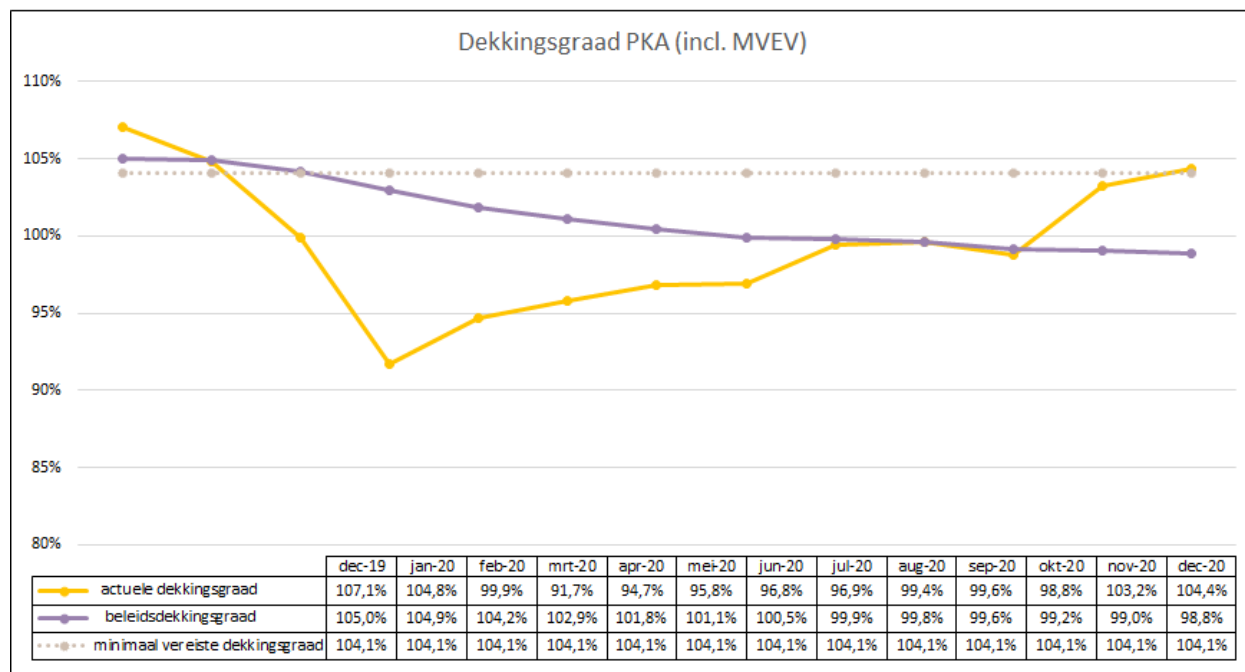
Samenvatting financiële positie Pensioenkring Arcadis en ontwikkelingen gedurende 2020

Omschrijving	Pensioen-vermogen ¹	Technische voorziening	Dekkingsgraad
Stand 1 januari	1.288.658	1.202.696	107,1%
Premiebijdragen (regulier)	24.015	32.032	-0,8%
Uitkeringen	-30.396	-30.431	0,2%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	162.931	-12,7%
Beleggingsresultaten	114.597	-3.922	10,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-625	-25.685	0,6%
Stand 31 december	1.396.249	1.337.621	104,4%

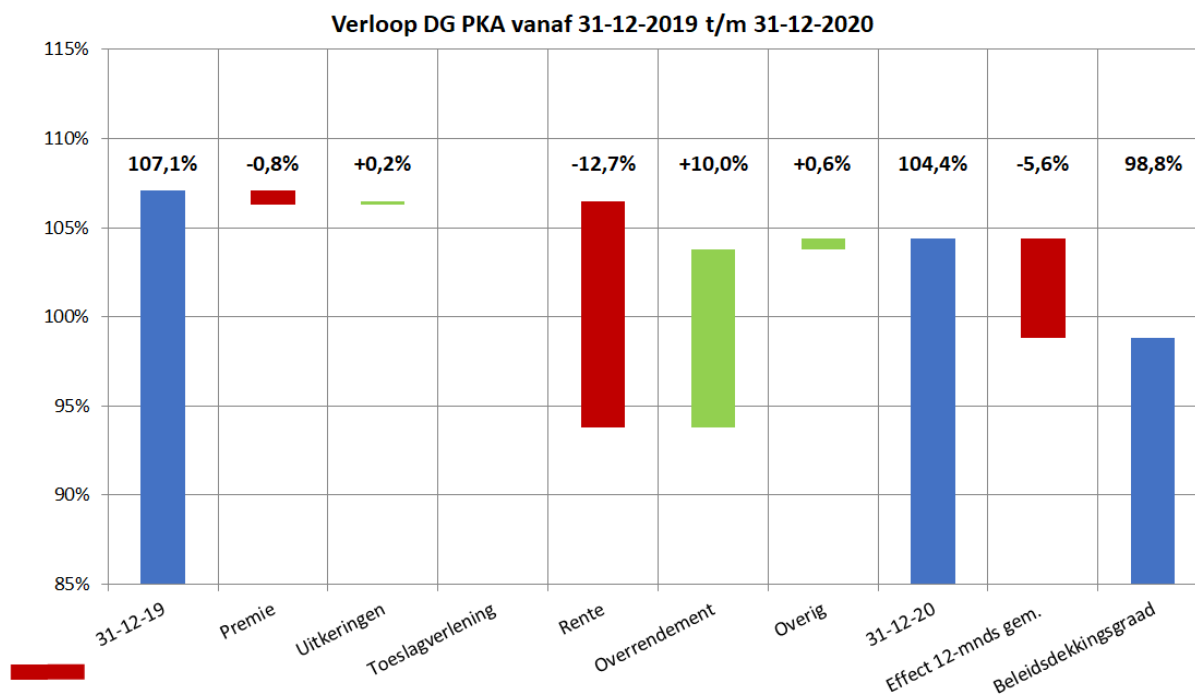
1 Exclusief immateriële activa

Overeenkomstig de richtlijnen van De Nederlandsche Bank is het Pensioenvermogen in deze tabel gecorrigeerd voor immateriële activa (implementatie kosten Pensioenkring Arcadis). In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2019. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis in 2020

Ontwikkeling dekkingsgraad Pensioenkring Arcadis in 2020

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente van 0,23%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. Immateriële activa dragen niet bij aan de dekkingsgraad zodat hiervoor gecorrigeerd wordt. De egalisatievoorziening actieven (EVA) doet niet mee in de berekening van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring Arcadis bevindt zich ultimo 2020 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkingsgraad is bepaald op 118,6% (2019: 120,0%). Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 119,0% (2019: 119,6%). De vereiste dekkingsgraad wordt door de custodian berekend en is de basis voor de formele rapportages. Het is gebleken dat in deze berekening het strategische beleggingsbeleid niet volledig wordt gehanteerd. Daardoor komt de vereiste dekkingsgraad lager uit en bevindt deze zich ogenschijnlijk buiten de bandbreedte die is vastgesteld in de risicohouding. Indien het strategisch beleid volledig zou worden toegepast bevindt deze zich binnen de bandbreedte. Met de custodian wordt overlegd over aanpassing van haar berekeningsmethodiek. Het fonds heeft voor 1 april 2021 een update van het herstelplan opgesteld.

De beleidsdekkingsgraad voldeed ultimo 2020 ook niet aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), waardoor de kring een dekkingstekort heeft. Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2020 is de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,1% (2019: 104,1%). De beleidsdekkingsgraad lag voor het eerst per eind 2020 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waardoor de 5-jaars termijn, waarna het de kring direct moet herstellen tot het MVEV, is ingegaan per 31 december 2020. Wanneer de beleidsdekkingsgraad gedurende vijf jaar lager is dan de dekkingsgraad die behoort bij het MVEV, zullen maatregelen genomen moeten worden. Dit is eind 2020 niet van toepassing.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2020 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	107,1%	107,1%
Premiebijdragen (regulier)	-0,8%	-0,8%
Uitkeringen	0,2%	0,2%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-12,7%	0,0%
Beleggingsresultaten	10,0%	3,8%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,6%	0,0%
Stand 31 december	104,4%	110,3%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 104,4% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 110,3% op die datum.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad conform het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke

dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2020 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op basis van het reguliere beleid in 2026 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring Arcadis bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 juli te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring Arcadis is in beginsel voorwaardelijk. Binnen Pensioenkring Arcadis wordt geen onvoorwaardelijke toeslag aangeboden indien dit gevolgen heeft voor de aan te houden technische voorziening.

Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitskring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers was de toeslagverlening tot 2021 maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle huishoudens, afgeleid tussen december van twee kalenderjaren vóór de toekenning en december van het kalenderjaar vóór de toekenning. Met ingang van 2021 is besloten om de toeslagmaatstaf aan te passen van CPI, alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen.

Het fonds volgt de systematiek van toekomst bestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Per 1 juli 2020 is er geen toeslag verleend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 1,75%.

Inhaaltoeslag

Het nederlandse pensioenfonds heeft het inhaalbeleid en de achterstanden van Arcadis Pensioenfonds overgenomen voor de Pensioenkring Arcadis. Indien de toeslag in enig jaar niet volledig wordt toegekend, kan dit in een later stadium hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag, eveneens per 1 juli. Hiervan kan sprake zijn indien er een reserveoverschot is en de reële dekkingsgraad minimaal 100% is. Achterstanden in toeslagverleningen en in kortingen worden gelijkwaardig behandeld, waarbij de meest recente achterstand/korting als eerste wordt hersteld. Na tien jaar wordt een gemiste toeslagverlening of korting niet meer hersteld en vervalt deze.

De kans dat de achterstanden van vóór 2015 nog kunnen worden hersteld is zeer klein. Het wegwerken van achterstanden van vóór 2015 beschouwt het bestuur daarom als niet realistisch. Die achterstanden worden derhalve niet meer gecommuniceerd. Uitzondering is de korting uit 2013 van 5,6%: deze kan ook na meer dan 10 jaar worden hersteld.

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2015	0,00%	0,38%	0,38%	0,38%
2016	0,00%	0,54%	0,54%	0,92%
2017	0,00%	0,93%	0,93%	1,86%
2018	0,00%	1,24%	1,24%	3,12%
2019	0,00%	1,54%	1,54%	4,71%
2020	0,00%	1,75%	1,75%	6,54%

Actuariële paragraaf

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendeekkende premie en de (ongedempte) kostendeekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	30.495	15.475	15.815
Risicopremie overlijden	731	609	546
premievoortzetting bij invaliditeit	154	154	154
premie Arbeidsongeschiktheidspensioen	653	653	653
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	3.803	7.174
Opslag instandhouding VEV	6.245	3.217	0
Kostenopslag pensioenbeheer	748	748	644
Handnota's	0	0	22
Verrekend met Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)	0	0	-349
Totaal premiebijdragen	39.026	24.659	24.659

Analyse van het resultaat

In 2020 is een negatief resultaat behaald van € 27.444 duizend (2019: € 51.918 duizend). De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben. Ter vergelijking zijn de cijfers over 2019 opgenomen.

Resultatenbron

Omschrijving	2020	2019
Beleggingen en rekenrente	-44.412	52.498
Premies	-8.075	-2.601
Waardeoverdachten	126	810
Kosten	-104	365
Uitkeringen	35	66
Kanssystemen	2.970	1.207
Toeslagverlening/korting	0	0
Incidentele mutaties TV	0	0
Wijziging Grondslagen	22.249	0
Andere oorzaken	-232	-427
Resultaat	-27.444	51.918

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2020	2019
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	114.597	220.412
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	3.922	2.452
Wijziging marktrente	-162.931	-170.366
Totaal beleggingen en rekenrente	-44.412	52.498

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2020 zijn:

- **Beleggingen/marktrente**
Door een wijziging van de nominale rekenrente stegen de technische voorzieningen met € 162.931 duizend en dit heeft derhalve een verlies veroorzaakt. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 3.922 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,324% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2019). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 114.597 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / marktrente € 44.412 duizend negatief.
- **Bijdragen**
Op premie is een negatief resultaat behaald van € 8.075 duizend. De ontvangen premie is gebaseerd op de gedempte kostendeckende premie op basis van verwacht rendement. De werkelijke kosten van de pensioenopbouw zijn vastgesteld op grond van de marktrente.
- **Wijziging grondslagen**
Door het toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 is de voorziening met € 22.249 duizend afgenomen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring Arcadis zijn in 2020 op de volgende punten aangepast:

- **Overlevingstafel**
Het bestuur heeft in 2020 besloten om over te stappen naar de meest recente algemene overlevingstafel zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Dit is Prognosetafel AG2020 die in 2020 is gepubliceerd. Met het toepassen van de prognosetafel AG2020 hanteert Het nederlandse pensioenfonds de

meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en er wordt daarmee rekening gehouden met een voorzienbare trend in de overlevingskansen.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorziening toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring Arcadis lager is dan het vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie is naar zijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, zijn oordeel over de vermogenspositie zou wijzigen in slecht. Het eigen vermogen zou in dat geval lager zijn dan het minimaal vereist eigen vermogen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Pensioenkring Arcadis.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring Arcadis

Op hoofdlijnen bestond het strategische beleggingsbeleid in 2020 uit een vermogensverdeling van 55% vastrentende waarden en 45% zakelijke waarden, 50% afdekking van het renterisico en 75% afdekking van het valutarisico op de US dollar, Britse pond en Japanse yen.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Dat wil zeggen dat gestreefd wordt naar (risico)gecontroleerde outperformance van de afgesproken benchmarks terwijl gezorgd wordt voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren.

Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2020

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd beklonken. Maar al snel werden de enorme gevolgen van corona voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandeed, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, de enorme stijging van de werkloosheid in de Verenigde Staten, waarbij in een tijdsbestek van slechts twee weken liefst tien miljoen mensen hun baan verloren, de snelste afname van economische groei en de grootste daling van de olieprijs tot zelfs een negatief niveau.

Centrale banken reageerden met nieuwe beleidsmaatregelen: renteverlagingen, opkoopprogramma's en grootschalige verstrekking van liquiditeiten. Ook overheden hebben met grote steunpakketten de economieën voor nog meer schade weten te behoeden. Niettemin hebben economische cijfers over het tweede kwartaal een ongekende krimp laten zien.

Op de financiële markten was het eerste kwartaal van 2020 een uitermate slechte periode voor beleggers. Maar de maatregelen van centrale banken en overheden hebben beleggers gerustgesteld. Ook de totstandkoming van een Europees Herstelfonds droeg bij aan een beter sentiment. En in de loop van het jaar zijn markten dan ook, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was onder invloed van bovengenoemde trends sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren.

Eind 2020 werd eindelijk een Brexit overeenkomst gesloten. Positief is dat er uiteindelijk toch een akkoord is, waarbij goederen zonder extra tarieven verhandeld kunnen worden, ondanks meer administratieve belemmeringen. Negatief is dat er over diensten nauwelijks iets is geregeld. Brexit heeft dan ook negatieve gevolgen voor de economie van het VK. Dat markten positief reageerden op de deal komt mogelijk mede doordat eventuele Brexit-verliezen in het niet vallen bij de schade door de coronapandemie.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro. In de VS werden de officiële rentetarieven sterk verlaagd, terwijl dit in de eurozone niet gebeurde. Ook het Britse pond verzwakte, onder invloed van de Brexit perikelen, met ruim 5%. De Japanse yen daalde 3% ten opzichte van de euro.

Aandelen ontwikkelde markten

Aandelenmarkten kenden een grillig verloop in 2020. Na een slecht eerste kwartaal trad in het tweede kwartaal een sterk herstel op. De doorbraken in de ontwikkeling van een effectief vaccin gaven de markten in het vierde kwartaal nog verdere steun. Hierdoor sloot de wereldwijde aandelenindex 2020 uiteindelijk met een winst van ruim 6% in euro af.

De verschillen tussen markten waren groot. Zo hadden vooral sectoren als energie, financials en vastgoedaandelen het moeilijk door de economische recessie. Andere sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen kenden een bijzonder goed jaar door sterke consumentenbestedingen en een versnelde digitaliseringstrend. Regionaal gezien presteerden de opkomende markten en Amerikaanse aandelen het best. Britse aandelen bleven duidelijk achter.

Vastgoed

Vastgoed was afgelopen jaar de categorie die wellicht het hardst door corona werd getroffen. De gedwongen sluiting van winkels en het grootschalige thuiswerken zette een groot deel van de vastgoedsector (winkels, kantoren) onder druk. Logistieke centra en datacenters konden wel profiteren van de toegenomen internetverkoop en het thuiswerken. Ook woningen lieten, ondanks de economische recessie, nog steeds goede rendementen zien.

De lastige omstandigheden waren goed te zien in de rendementsontwikkeling van beursgenoteerd vastgoed. Wereldwijd liet deze categorie een daling zien van 17%, in Europa was dat een daling van 13%.

Vastrentende waarden

Het afgelopen jaar is de rente vooral in de VS gedaald. De Fed verlaagde de rente met 1,5%-punt tot circa nul. Centrale banken hebben hun opkoopprogramma's uitgebreid en kopen nu vooral staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties op. De lage rentes hebben een hernieuwde search for yield door beleggers in gang gezet.

De Duitse 10-jaars rente daalde in 2020 van -0,19% naar -0,57%. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van 3,1% zien. Kredietopslagen lieten een vergelijkbaar beeld als de aandelenmarkt zien. In het eerste kwartaal liepen de opslagen sterk uit, maar in het restant van het jaar trad herstel op. Hierdoor boekten Europese bedrijfsobligaties uiteindelijk een rendement van 2,6%. Ook high yield obligaties en obligaties uit opkomende markten kenden uiteindelijk een goed jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

De categorie hoogrentende landen kwam onder druk te staan door corona. Hierdoor liepen zowel de risico-opslagen van staatsobligaties uit hoogrentende landen in dollars als in lokale valuta sterk op en kwamen valuta van opkomende markten onder druk te staan. De initiële risk-off reactie was terug te zien in uitstroom van kapitaal naar andere beleggingscategorieën en het stilvallen van nieuwe uitgaven van obligaties van hoogrentende landen. Tegen het einde van 2020 waren risico-opslagen en valuta uit opkomende landen weer enigszins hersteld door monetaire ondersteuning van centrale banken, de zoektocht naar rendement en de betere economische vooruitzichten, echter het rendement van de categorie over 2020 bleef negatief.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks sinds begin 2020.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente. De erfpachtgronden zijn gerubriceerd onder niet-genoteerd onroerend goed.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 20% matching- en 80% rendementsportefeuille. Gedurende 2020 zijn enkele afwijkingen van de strategische verdeling gehandhaafd om binnen de risicogrenzen een beter resultaat te realiseren. Het betreft een grotere allocatie naar Nederlandse woninghypotheken en beursgenoteerd onroerend goed, tegenover kleinere allocaties naar bedrijfsobligaties en hoogrentende bedrijven.

2020	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2020	Rendement portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in%)
Matchingportefeuille	20	20	35,0	33,6
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	20	20		
Rendementsportefeuille	80	80	2,6	4,3
Aandelen ontwikkelde landen	29	29	1,8	6,5
Aandelen opkomende landen	6	6	6,0	8,5
Niet-genoteerd onroerend goed	12,5	11,3	0,9	1,4
Beursgenoteerd onroerend goed	0	2,5	-15,7	-16,6
Infrastructuur	0	1,2	-17,8	-17,8
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	17,5	15	2,7	3,4
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	5	7,5	2,9	2,9
Vastrentende waarden hoogrentende bedrijfsobligatie	2,5	0	n/a	n/a
Vastrentende waarden hoogrentende landen	5	5	-3,5	-4,6
Vastrentende waarden hoogrentende onderhandse leningen	2,5	2,5	2,5	-4,5
Totaal*	100	100	9,0	10,1

* incl valutahedge

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring Arcadis loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 50% van het renterisico af te dekken. De feitelijke afdekking per ultimo 2020 bedroeg 49,7%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De afdekking heeft grotendeels plaatsgevonden met behulp van vastrentende beleggingen in de matchingportefeuille. Binnen het LDI-mandaat wordt er belegd in staatsobligaties, inflatie-gerelateerde obligaties, renteswaps en geldmarktfondsen. Daarnaast dragen de beleggingen in bedrijfsobligaties, hypotheken en erfpachtgronden bij aan de afdekking.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, zal de dekkingsgraad nog meebewegen met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente

terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat kan een hoger rendement opleveren maar zorgt wel voor extra beweeglijkheid, dus risico, van de dekkingsgraad.

Pensioenkring Arcadis dekt 50% van het renterisico af (op basis van marktrente). In haar afdekkingsbeleid houdt zij rekening met de lagere rentegevoeligheid van de lange verplichtingen die het gevolg is van de zogenaamde Ultimate Forward Rate ('UFR') component in de toezichtcurve door in lijn daarmee de verdeling van de rentegevoeligheid van de beleggingen over de verschillende looptijden aan te sluiten op de toezichtcurve.

De swaprente is gedaald in 2020 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen als de matchingportefeuille positief was. De matchingportefeuille heeft t.o.v. de verplichtingen (de benchmark) een licht positief resultaat gerealiseerd.

Rendementsportefeuille: aandelen en risicovolle vastrentende waarden

De meeste beleggingscategorieën hebben een positieve bijdrage geleverd aan het rendement. Vooral aandelen ontwikkelde landen (Europa en Azië/Pacific) en aandelen opkomende landen droegen het meeste bij aan het rendement. De categorieën beursgenoteerd onroerend goed, infrastructuur en hoogrentende landen hebben een negatieve bijdrage geleverd aan het rendement.

Aan de beleggingen in aandelen wordt invulling gegeven door middel van passieve beleggingsfondsen, een actief fonds in opkomende landen en een actieve multi-factor strategie in ontwikkelde landen. De passieve fondsen presteerden in lijn met de benchmark, maar het actieve fonds in opkomende landen bleef achter bij de benchmark. Eveneens bleef de multi-factor strategie achter in 2020. Dit was het gevolg van de gekozen verdeling over factoren en specifiek de allocatie naar de 'value' factor. Dit was de belangrijkste oorzaak van de underperformance van de categorie aandelen en de gehele rendementsportefeuille. Het factorbeleggen mandaat is eind 2020 stapsgewijs afgebouwd en daarmee beëindigd.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed en infrastructuur worden ingevuld met actieve beleggingsfondsen. Vanwege het illiquide karakter van de categorie infrastructuur wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijkgesteld aan dat van de portefeuille. Het negatieve rendement van de beleggingen in Infrastructuur werd veroorzaakt doordat het beleggingsfonds, dat in liquidatie is, nog slechts enkele beleggingen in portefeuille heeft die moesten worden afgewaardeerd onder invloed van Brexit voor Engelse bezittingen en corona voor bezittingen in de transportsector.

De beleidsmatige regioverdeling (die kan afwijken van look-through in de portefeuille) in de categorie aandelen is 83% ontwikkelde landen en 17% opkomende landen. In 2020 is de regio-allocatie voor aandelen ontwikkelde landen in de portefeuille aangepast door toevoeging van de regio Pacific. Gezien de voorkeur voor een gematigde overweging van Europa ten opzichte van Noord-Amerika is gekozen voor een regioverdeling binnen aandelen ontwikkelde landen van 50% Noord-Amerika, 40% Europa en 10% Pacific.

De gewenste opbouw van de portefeuille bedrijfsobligaties is voor één derde actief, één derde passief en één derde semi-actief, met integratie van MVB-beleid. De invulling zal in 2021 verder naar deze verdeling toe worden gebracht.

Net als voorgaande jaren is de allocatie naar hoogrentende bedrijfsobligaties in 2020 niet ingevuld. Besloten is dit in 2021 in te gaan vullen als een geschikte beleggingsmogelijkheid is geselecteerd inclusief MVB-integratie.

Valuta-afdekking

Pensioenkring Arcadis dekt het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels tenietgedaan. Indien de euro verzwakt ten opzichte van andere valuta gebeurt het omgekeerde.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro en ook het Britse pond en de Japanse yen verzwakten. Doordat deze valuta's in waarde afnamen heeft de valuta-afdekking positief bijgedragen aan het resultaat van de rendementsportefeuille.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het nederlandse pensioenfonds heeft een beleid maatschappelijk verantwoord beleggen. Vanuit dit beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring Arcadis rekening gehouden met milieu-, sociale en governancefactoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement) en het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen. Klimaat speelt hierbij een belangrijke rol. Voor de beleggingsportefeuille vinden verschillende engagementactiviteiten plaats op dit gebied door vermogensbeheerders aan te spreken op hun klimaatbeleid. Verder worden de beleggingen beoordeeld aan de hand van internationale normen zoals vastgelegd in de United Nations Global Compact Principles (UNGC), de Internationale Labour Organisation's (ILO) Conventions en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPHR). Beleggingen die op basis van deze normen slecht scoren worden uitgesloten. Als onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid is verder het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant ondertekend met het doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector.

Recent is de Europese: "Shareholder Rights Directive" (SRD II) omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe pensioenfonds als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij hierover communiceren met de deelnemers. Het nederlandse pensioenfonds heeft deze richtlijn in 2020 geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen tot uiting gekomen, wat op de website is geplaatst.

Binnen de beleggingsportefeuille van Pensioenkring Arcadis zijn in 2020 een aantal stappen ondernomen om het bovenstaande beleid verder te implementeren. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en hoogrentende landen wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten. Binnen de categorie bedrijfsobligaties wordt in 2021 verder toe bewogen naar één derde actief, één derde passief en één derde semi-actief, met integratie van MVB-beleid.

In 2021 zal Het nederlandse pensioenfonds verder gaan om binnen deze en andere beleggingscategorieën de ambities ten aanzien van het MVB-beleid verder uit te werken en te implementeren, zie paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring Arcadis diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfonds maken met elkaar worden vergeleken.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2020 € 1.387 duizend (2019: € 1.283 duizend). Omgerekend is dit € 289 (2019: € 269) per (actieve) deelnemer en gepensioneerde.

De administratiekosten zijn in 2020 gestegen door meer aangesloten deelnemers. De certificerende actuariskosten en accountantskosten zijn gestegen door meerwerk in de controle. De kosten van belanghebbendenorgaan zijn gestegen door hogere opleidingskosten van het belanghebbendenorgaan. De governancekosten zijn gestegen door een gestegen belegd vermogen. Gemiddeld genomen zijn de administratieve uitvoeringskosten per (actieve) deelnemer gestegen van € 269 in 2019 naar € 289 in 2020.

Het fonds heeft een benchmarkonderzoek laten doen over 2019 bij het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). Kenmerken geven aan dat de regeling meer complex is dan de peergroep, maar minder complex is dan het universum. De regeling is meer geautomatiseerd en meer servicegericht dan de benchmark. De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn voor Pensioenkring Arcadis met € 269 lager dan de Benchmark over 2019. De bestuurskosten per deelnemer zijn lager door het gekozen APF model. Ook advies- en controlekosten zijn per deelnemer lager dan de benchmark. De administratiekosten zijn vergelijkbaar met de benchmark. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020	2019
Administratiekostenvergoeding	666	627
Certificerend actuaaris	42	22
Adviserend actuaaris	22	33
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	75	59
Belanghebbendenorgaan	36	13
Verkiezing belanghebbendenorgaan	4	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	50	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	86	75
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	280	284
Overige	126	120
Totaal	1.387	1.283
Actieve deelnemers	2.204	2.176
Pensioengerechtigden	2.603	2.597
Totaal	4.807	4.773
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	289	269

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2020 voor Pensioenkring Arcadis zijn uitgekomen op € 5.714 duizend, een lichte stijging van € 58 duizend ten opzichte van 2019. Het gemiddeld belegd vermogen is toegenomen en bedroeg in 2020 € 1,31 miljard tegenover € 1,23 miljard in 2019. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de totale kosten vermogensbeheer uitgekomen op 0,44%, een daling van 0,02% ten opzichte van 2019 (0,46%). Over 2019 is een correctie doorgevoerd vanwege te laag geraamde kosten voor aandelen en fiduciair beheer. Zie de toelichting hierover later in deze paragraaf.

Benchmarking van de kosten 2019

Voor de kring is over het jaar 2019 een kostenbenchmarking uitgevoerd voor zowel de kosten voor het vermogensbeheer als voor de pensioenadministratie. Deze analyse is verzorgd door het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI).

De peergroep, waarmee Pensioenkring Arcadis voor het vermogensbeheer wordt vergeleken, bestond in 2019 uit 8 pensioenfondsen met een beheerd vermogen tussen de € 0,5 miljard en € 2,5 miljard. Met een gemiddeld belegd vermogen van € 1,23 miljard in 2019 ligt Pensioenkring Arcadis ongeveer in het midden van de peergroep qua grootte. Uit die vergelijking kwam naar voren dat de kosten van het vermogensbeheer van Pensioenkring Arcadis in 2019 lager waren dan de IBI Kostenbenchmark.

Deze IBI Kostenbenchmark 2019 voor Pensioenkring Arcadis bedraagt 0,37%, exclusief transactiekosten. Deze benchmark is een door IBI berekende kostennorm, die aangeeft wat de kosten voor de kring zouden zijn

geweest als de portefeuille zou zijn gemanaged tegen de gemiddelde kosten van de peergroep. De door de kring gerapporteerde vermogensbeheerkosten over 2019 bedragen 0,36%, exclusief transactiekosten. De vermogensbeheerkosten zijn derhalve 0,01% lager dan de IBI Benchmark.

Verder komt uit de vergelijking naar voren dat Pensioenkring Arcadis t.o.v. de peergroep een hoger dan gemiddeld rendement heeft behaald.

Naar aanleiding van deze IBI kostenbenchmarking over 2019 en na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2020 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het nederlandse pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement, behalve met een tweetal vast-goedfondsen van CBRE. Het fonds kent daarom alleen performance gerelateerde kosten bij deze fondsen van CBRE, deze bedroegen in 2020 € 37 duizend en zijn meegenomen in de beheerkosten. Daarnaast wordt niet belegd in hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2020	Beheer- kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	920	84	1.004	0,08%
Aandelen	781	396	1.177	0,09%
Alternatieve beleggingen	86	46	132	0,01%
Vastrentende waarden	1.051	424	1.475	0,11%
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	2.838	950	3.788	0,29%
Kosten overlay beleggingen	467	113	580	0,04%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	3.305	1.063	4.368	0,33%
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau				
Kosten fiduciair beheer	991		991	0,08%
Bewaarloon	89		89	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	-		-	-
Overige kosten	266		266	0,02%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.346		1.346	0,11%
Totaal kosten vermogensbeheer	4.651		5.714	0,44%

Totale kosten

De totale kosten zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten zijn gedaald van 0,46% in 2019 naar 0,44% in 2020.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,44% in 2020 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2020 € 3.305 duizend ofwel 0,25% van het vermogen. Ten opzichte van 2019 zijn deze kosten in percentage van het vermogen in 2020 gelijk gebleven op 0,25%. Over 2019 is een correctie doorgevoerd bij de categorie Aandelen opkomende landen. De OCF van een aandelenfonds

opkomende landen was niet geheel meegenomen, waardoor de beheerkosten van dit fonds 0,02% van het vermogen te laag was. Dit is in de cijfers 2019 gecorrigeerd.

- **Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2020 € 1.346 duizend ofwel 0,11% van het vermogen. Ten opzichte van 2019 zijn deze kosten in percentage van het vermogen in 2020 gelijk gebleven op 0,11%.

Er is een correctie doorgevoerd over 2019 met betrekking tot de kosten fiduciair beheer. In 2019 waren deze kosten fiduciair beheer niet volledig opgenomen. De beheerkosten van de fiduciair over de Niet-beursgenoteerde vastgoed fondsen waren niet meegenomen, waardoor de beheerkosten van de fiduciair 0,01% van het vermogen te laag was. Dit is in de cijfers 2019 gecorrigeerd.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2020 € 1.063 duizend ofwel 0,08% van het vermogen. Deze zijn in 2020 gedaald ten opzichte van 2019 van 0,10% naar 0,08% in 2020, met name door lagere kosten in vastrentende waarden.

De vermogensbeheerkosten in de Kerncijfers Pensioenkring Arcadis worden weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Ten opzichte van 2019 zijn deze vermogensbeheerkosten exclusief de transactiekosten in percentage van het vermogen in 2020 gelijk gebleven op 0,36%, bestaande uit 0,25% beheerkosten en 0,11% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

De risicohouding van Pensioenkring Arcadis is bij aanvang van de kring door het bestuur van Het Nederlandse pensioenfonds overgenomen.

De mate waarin Pensioenkring Arcadis risico's accepteert, wordt kwantitatief uitgedrukt in een tweetal maatstaven:

- Een maximaal vereist eigen vermogen (dit betreft de risicohouding voor de korte termijn);
- Ondergrenzen voor het pensioenresultaat (dit betreft de risicohouding voor de lange termijn).

Voor de vaststelling van de kortetermijnrisicohouding is in 2019 een ALM-studie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het verwachte verloop van de financiële positie, de premie en de toeslagen in de komende jaren. Op basis van de ALM-studie bedraagt het vereist eigen vermogen (VEV) gemiddeld 20,7% binnen een bandbreedte afhankelijk van marktvolatiliteit van circa 19% tot 24%. Dit is geen vaste bandbreedte. De bandbreedte ademt mee met de ontwikkeling van de rente omdat een wijziging van het vereist eigen vermogen als gevolg van een wijziging van de rente niet wordt gezien als een overschrijding van de korte termijn risicohouding.

Als kwantitatieve maatstaf voor de risicobereidheid op de lange termijn gelden 3 grenzen in de haalbaarheidstoets. Wanneer de uitkomsten uit de haalbaarheidstoets niet aan de grenzen voldoen, dan dient dit te worden gecommuniceerd naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en zal het bestuur in gesprek moeten met de sociale partners. De grenzen hebben derhalve een signaalfunctie.

Het bestuur heeft op basis van de uitgevoerde aanvangshaalbaarheidstoets de volgende grenzen vastgesteld:

- Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 90%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 85%.
- Vanuit de feitelijk dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweer scenario" (lees: 5^e percentiel) 35% te bedragen.

Naar de mening van het bestuur is deze begrenzing in lijn met de ambitie en de kwalitatieve risicohouding van Pensioenkring Arcadis.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring Arcadis is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2020 van kracht. Na een forse verslechtering van de financiële positie in de eerste helft van 2020 is deze in de 2de helft van het jaar verbeterd als gevolg van het herstel op de financiële markten.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 41 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring Arcadis.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring Arcadis gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkinggraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkinggraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het renteafdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR.

Voor het gewenste renteafdekkingsniveau is het noodzakelijk om derivaten (o.a. renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Pensioenkring Arcadis het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% afdekt. De afdekking wordt

gerealiseerd via een portefeuille van valutatermijncontracten, derivaten waarmee op termijn valuta's kunnen worden ge- of verkocht. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring Arcadis heeft Het nederlandse pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring, op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kan overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken. Voorbeeld hiervan in 2020 is een aanpassing in de timing van de rebalance n.a.v. de hoge volatiliteit op de financiële markten op dat moment.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkinggraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkinggraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkinggraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	88,8	99,1	109,4
-0,50%	90,4	101,7	113,0
0,00%	92,1	104,4	116,8
0,50%	93,8	107,3	120,9
1,00%	95,7	110,4	125,1

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor o.a. gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Pensioenkring Arcadis kleiner zijn dan de uitkeringen. Daardoor bestaat een liquiditeitsrisico dat dient te worden beheerst. Hierbij gaat het erom of Pensioenkring Arcadis tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daartoe is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring Arcadis bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het nederlandse pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Arcadis kunnen voldoen".

Pensioenkring Arcadis loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het nederlandse pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het nederlandse pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring Arcadis raakt.
- Er zijn standaardcontracten opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld op basis van een grondige analyse van de financiële situatie van Pensioenkring Arcadis.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het nederlandse pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte voor Pensioenkring Arcadis is het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen. De gewenste vorm van herverzekering voor Pensioenkring Arcadis is een stop loss-constructie. Het nederlandse pensioenfonds heeft voor Pensioenkring Arcadis een herverzekeringscontract afgesloten met een looptijd van 3 jaar af met Zwitserleven. Dit contract liep eind 2019 en is met ingang van 2020 verlengd voor een nieuwe periode van 3 jaar.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2021

Corona

Het coronavirus had enorme impact op het jaar 2020. Ook in 2021 zal het virus van grote invloed zijn op de financiële positie van de kring nu het lijkt dat het virus nog lang aanwezig zal zijn. Er zijn zorgen over de werkgelegenheid, toekomstige winstgevendheid van bedrijven, vastgoedwaarderingen en de hoogte van financiële ondersteuningsprogramma's die overheden moeten verstrekken. Het bestuur houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en anticipeert en communiceert zodra dit nodig is.

Financiële markten

Met nog hoge coronabesmettingscijfers en strenge lockdowns in vooral Europese landen, lijkt het er begin 2021 niet op dat de wereldeconomie spoedig volledig zal herstellen. Maar er zijn drie redenen om positief naar de toekomst te kijken. Ten eerste zullen de lockdowns effect sorteren. Ten tweede zal het virus aan het eind van de winter op natuurlijke wijze minder snel verspreid worden, net als de griep. Dat effect is duidelijk te zien in Australië, waar het nu zomer is. Ten derde is er een begin gemaakt met het vaccineren. Er zijn al meerdere vaccins beschikbaar (waaronder Westerse, Chinese en Russische vaccins) en er zitten er nog meer in de pijplijn. De VS en het VK lopen voorop met de vaccinaties, maar we verwachten dat ook in andere geïndustrialiseerde landen snel zal worden opgeschaald.

Bemoedigend is ook dat de wereldeconomie wat momentum heeft opgebouwd. Producenten in de industriële sector kregen in december in veel landen meer vertrouwen in de toekomst. Wereldwijd steeg de inkoopmanagersindex voor de industrie zelfs naar het hoogste niveau sinds 2018. Voor de dienstensector daalde de inkoopmanagersindex in de VS, maar het cijfer duidt nog steeds op groei. In de eurozone was juist het omgekeerde te zien: een flinke stijging maar nog wel krimp.

Het fiscale en monetaire beleid zal ondersteunend blijven werken. In de VS is op de valreep van 2020 een stimuleringspakket van 900 miljard dollar goedgekeurd. Daarin is onder andere opgenomen dat hogere werkloosheidsuitkeringen doorlopen tot in maart. Bovendien wordt er eenmalig 600 dollar per persoon uitgekeerd en is er extra steun voor het midden- en kleinbedrijf.

Misschien is stijgende inflatie of inflatieverwachtingen en stijgende rente wel het grootste risico voor beleggers. Economisch herstel kan leiden tot hogere rentes, vooral in de VS. Met de winst in Georgia heeft de Democratische partij naast het presidentschap ook controle over het Huis van Afgevaardigden en de Senaat. Daardoor wordt het voor president Biden gemakkelijker zijn politieke agenda uit te voeren. Fiscale stimulering via hogere uitgaven, deels gefinancierd met hogere belastingen en deels door hogere tekorten staan hoog op die agenda. Hogere overheidstekorten en hogere groei kunnen op termijn tot hogere rentestanden leiden.

Ontwikkeling financiële positie

Pensioenverlagingen zijn in 2021 niet aan de orde. Verhogingen waarschijnlijk ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 5,5% gestegen van 104,4% naar 109,9%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,5%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 2,1% gestegen van 98,8% naar 100,9%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

Pensioenakkoord

Op 16 december 2020 is het concept wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd. Na een consultatiefase zal het wetsvoorstel in de loop van 2021 naar de Tweede Kamer gaan. In 2021 moet er dus nog veel worden uitgewerkt. Ook Het nederlandse pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes 'het nieuwe contract' en de 'verbeterde premieregeling'. Sociale partners zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen

zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader. De huidige CDC-regeling kan na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben vertegenwoordigers namens de werkgever, de deelnemers en de gepensioneerden zitting. Er zijn twee leden namens elke geleding, met dien verstande dat de wet het aantal zetels namens gepensioneerden maximeert op 25% van het totaal. Pensioenkring Arcadis heeft relatief veel gepensioneerden in het deelnemersbestand. Er wordt zeer gehecht aan verbinding met deze doelgroep. Daarom is er, naast een formeel lid, ook een plaatsvervangend lid toegelaten tot het belanghebbendenorgaan. Het plaatsvervangend lid neemt deel aan de vergaderingen. Bij afwezigheid van het formele lid, is het plaatsvervangend lid stemgerechtigd.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan de belanghebbendenorganen en de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het jaarverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten op de belangrijkste vraagstukken van de eigen pensioenkring. Ze heeft bijvoorbeeld goedkeuringsrechten op het premiebeleid, het strategisch beleggingsbeleid alsook het indexatie/kortingsbeleid. Adviesrechten zijn er onder meer op de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN en de kringbegroting.

Verder bewaakt het belanghebbendenorgaan conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Ontwikkelingen in samenstelling belanghebbendenorgaan

Op 1 juli 2020 liepen de zittingstermijnen af van Gert Kroon, vertegenwoordiger namens de werkgever en Bram Mommers, vertegenwoordiger namens de deelnemers. Beiden leden hebben zich niet kandidaat gesteld voor een nieuwe termijn van vier jaar. In december heeft het bestuur officieel afscheid genomen van beide leden. Het belanghebbendenorgaan spreekt bijzondere dank uit voor de rol die zij hebben vervuld in de transitie van het Arcadis Pensioenfonds naar Het Nederlandse pensioenfonds en hun bijdrage aan het belanghebbendenorgaan.

Na verkiezingen is Gwenn van der Schee gekozen tot kandidaat namens de deelnemers als opvolgster van Bram Mommers. De werkgever heeft Sandra Bolder als kandidaat voorgedragen als opvolgster van Gert Kroon. De Nederlandsche Bank heeft eind 2020 ingestemd met de benoeming van Sandra Bolder tot lid van het belanghebbendenorgaan. In mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met de benoeming van Gwenn van der Schee tot lid van het Belanghebbendenorgaan. De nieuwe leden brengen meer diversiteit binnen het belanghebbendenorgaan.

Thema's belanghebbendenorgaan 2020

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan zes keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring Arcadis. Deze vergaderingen vinden doorgaans getrapt plaats. Eerst vergadert het belanghebbendenorgaan zelf. Aansluitend vindt een bijeenkomst met het bestuur plaats. Ook is er een bijeenkomst geweest met de raad van toezicht. Er is o.a. gesproken over het jaarplan 2020 van de raad van toezicht en over diversiteit en de board room dynamics binnen het bestuur. Het belanghebbendenorgaan is ook bijeen gekomen voor een tweetal kennissessies en een zelfevaluatie. In de kennissessies en tijdens de vergaderingen is het belanghebbendenorgaan een aantal keren bijgepraat over de ontwikkelingen rondom het nieuwe

pensioenakkoord en over het ESG-beleid van het fonds. Een delegatie van het bestuursbureau woont de vergaderingen van het belanghebbendenorgaan bij.

Eind 2019 was de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis lager dan de grens van het vereist eigen vermogen. Daarom is er een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank voor 1 april 2020. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit herstelplan.

Eind 2019 is de pensioenovereenkomst met Arcadis geëindigd. In overleg met het belanghebbendenorgaan heeft het bestuur besloten om voor een nieuwe periode van 2020 tot en met 2022 de premie te baseren op basis van in beginsel een verwacht (reëel) rendement ad 1,9%, of zoveel lager als op basis van de berekeningsmethodiek zoals vastgelegd in artikel 23a van het Besluit FTK Pensioenfonds is toegestaan. Ten gevolge van deze afspraken is het streefopbouwpercentage vastgesteld op 1,63% voor deze nieuwe periode. Hoewel de wijzigingen in 2019 al zijn geformaliseerd heeft het pensioenreglement in verband hiermee begin 2020 nog een aanpassing ondergaan. Het belanghebbendenorgaan heeft hier positief over geadviseerd.

Verder heeft het belanghebbendenorgaan in 2020 goedkeuring gegeven op het voorgenomen besluit van het bestuur om de maatstaf voor toeslagverlening aan te passen van CPI alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen.

Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan positief geadviseerd op de wijziging in de berekening van de flexibiliseringsfactoren die vanaf 2021 worden gebaseerd op de meest recente AG-prognosetafel 2020 en op het 36-maandsgemiddelde van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur per 30 september van het voorafgaande jaar in plaats van het 5-jaarsgemiddelde. Een langere middelingsperiode is stabiel voor de uitkomsten, maar kan ervoor zorgen dat er in de kring grote resultaten op flexibilisering ontstaan. De wijziging zorgt ervoor dat een balans wordt gevonden tussen actualiteit en stabiliteit.

In verband met de wijziging van de grondslagen van de flexibiliseringsfactoren en de aangepaste indexatiemaatstaf is het pensioenreglement voor Pensioenkring Arcadis aangepast. Daarnaast zijn de grensbedragen aangepast voor 2021. Het belanghebbendenorgaan heeft hier positief over geadviseerd.

Tot slot zijn in 2020 de begroting 2021, de Actuarieel bedrijfstechnische nota (ABTN) en het communicatieplan 2021 voorgelegd ter advisering. Het belanghebbendenorgaan heeft hier positief over geadviseerd. Op het communicatiejaarplan zijn enkele opmerkingen gemaakt die later zijn uitgewerkt.

Adviezen en goedkeuringen Pensioenkring Arcadis 2020

Het belanghebbendenorgaan verleende in 2020 goedkeuring voor de volgende besluiten:

- Vaststellen van het herstelplan 2020
- Wijziging maatstaf voor toeslagverlening

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2020 positief advies uit:

- Bestuursverslag
- ABTN
- Pensioenreglement
- Wijziging flexibiliseringsfactoren
- Begroting Pensioenkring Arcadis 2021
- Communicatiejaarplan 2021

Overige activiteiten

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan twee educatieve bijeenkomsten gehad met de andere gremia samen. Op de eerste bijeenkomst werd een toelichting gegeven inzake het nieuwe pensioenakkoord en de aanpassingen van de te hanteren maximale parameters. De tweede stond in het teken van het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-beleid) van het fonds. Aan bod kwam de ambitie van het fonds en de manier waarop het MVB-beleid is verankerd in de manier van beleggen, onder andere via uitsluitingen en engagement. Ook de beoordeling van klimaatrisico's bij beleggingsbeslissingen en de impact van MVB op het rendement kwam aan bod. Duidelijk werd dat het mogelijk is om per kring eigen accenten aan te brengen.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Arcadis is van mening dat de overstap naar Het nederlandse pensioenfonds een goed besluit is geweest.

Professionaliteit, robuustheid, de kostenvoordelen van een grotere organisatie en de waarborg van zeggenschap in een eigen kring is in het belang van alle deelnemers en pensioengerechtigden.

Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur goed en transparant is verlopen.

Het belanghebbendenorgaan waardeert de betrokkenheid bij de ontwikkelingen ten aanzien van het nieuwe Pensioenstelsel. Daarnaast wordt het belanghebbendenorgaan nauw betrokken bij de ontwikkeling van het MVB-beleid. Het bestuur heeft hier een mooie ambitie gepresenteerd. Het belanghebbendenorgaan heeft het volste vertrouwen in een transparante verslaglegging en monitoring van het MVB-beleid. In 2021 zet het belanghebbendenorgaan graag verdere stappen om samen met het bestuur invulling te geven aan beide grote actuele thema's.

Uiteraard delen wij de zorg van het bestuur over de wereldwijde coronapandemie en de gevolgen daarvan, ook voor Pensioenkring Arcadis. We zien dat het bestuur een bestendige lijn blijft volgen en de belanghebbenden adequaat informeert en we hopen samen met het bestuur dat onze (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en werkgevers in "goede gezondheid" door de coronacrisis heen komen.

Oordeel

In het kader van ons oordeel over het gevoerde beleid stellen wij vast dat het bestuur krachtig inzet heeft laten zien om de doelstellingen te realiseren. Wij zijn positief over de wijze waarop het bestuur invulling geeft aan de groei en ontwikkeling van het fonds in het afgelopen jaar. Wij constateren dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2020 voor Pensioenkring Arcadis een heldere verantwoording bevat van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten. Op 17 mei 2021 heeft de raad van toezicht verantwoording afgelegd aan ons belanghebbendenorgaan. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, de raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij onze werkzaamheden naar behoren kunnen uitvoeren en wij hebben er vertrouwen in dat dit in de komende periode op dezelfde wijze wordt voortgezet.

Amersfoort, 17 mei 2021

Sandra Bolder
Breun Breunissen, voorzitter
Fer Saelman
Gwenn van der Schee
Marcel Stuart
Gabe van Wijk

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 17 mei 2021 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2020. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een open en constructieve wijze. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan in 2020 gefunctioneerd heeft en de taken heeft uitgeoefend. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging hoog in het vaandel staat. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2020 met het bestuur onder andere gesproken over het herstelplan, de nieuwe pensioenovereenkomst met Arcadis, de begroting en het aanpassen van de indexatiemaatstaf. Het

bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring OWASE

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Per 1 januari 2020 zijn de opgebouwde aanspraken van de inmiddels geliquideerde Stichting Pensioenfonds OWASE door middel van een collectieve waardeoverdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring OWASE. Ook de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken uit hoofde van de cao van de aangesloten werkgevers die onder de cao van OWASE vallen aangevuld met RPC Bebo Nederland, is ondergebracht in Pensioenkring OWASE.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Per 1 januari 2020 is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE ingesteld en van start gegaan. Dit orgaan bestaat normaal gesproken uit acht leden, vier namens werkgevers, twee namens deelnemers en twee namens pensioengerechtigden. Het belanghebbendenorgaan is begin 2020 gestart met zeven leden en één vacature namens werkgevers. Eind 2020 is deze vacature nog niet ingevuld. De Nederlandsche Bank heeft ingestemd met de benoeming van de leden van het belanghebbendenorgaan. Het belanghebbendenorgaan is nog aangevuld met drie aspirant leden, die als 'kweekvijver' dienen. Zij hebben geen goedkeuring- en adviesrechten en zijn derhalve geen medebeleidsbepaler.

Samenstelling belanghebbendenorgaan Pensioenkring OWASE op 31 december 2020

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
René Brookhuis	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1963	M
Jan Willem Floor	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2022	1957	M
Bas van Helden	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1979	M
Truus Horstra	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2023	1972	V
Cindy Kroeze	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2022	1975	V
Henk Lubbers	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1956	M
Henk Meijerink	Voorzitter en lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1958	M
Vacature	Lid namens werkgevers	1 ^e			
Aalt Doppenberg	Aspirantlid namens deelnemers	n.v.t.	n.v.t.	1962	M
Maria Malinowski	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1953	V
Dick De With	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1954	M

Bij aanvang is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

Eind 2020 is de termijn van Cindy Kroeze voortijdig geëindigd wegens aanvaarding van een betrekking elders. Deze positie is vacant gesteld en zal in 2021 worden ingevuld.

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan zeven keer zelfstandig, zes keer met het bestuur en één keer met de raad van toezicht vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan deelgenomen aan twee kennissessies van het pensioenfonds en een interne zelfevaluatie uitgevoerd.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het nederlandse pensioenfonds voert de pensioenregeling uit voor de werknemers in dienst van de bij de Werkgeversvereniging OWASE aangesloten werkgevers en RPC Bebo Nederland. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) verplichtingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Deelnemers aan de pensioenregeling zijn alle werknemers van de werkgevers op wie de pensioenregeling van toepassing is, die conform de uitvoeringsovereenkomst zijn aangemeld bij Het nederlandse pensioenfonds en waarvan de details ten aanzien van het deelnemerschap van de werknemers aan de pensioenregeling zijn vastgelegd in het pensioenreglement.

De werknemer die nog niet de 21-jarige leeftijd heeft bereikt wordt aangemerkt als aspirant-deelnemer. Op grond van een pensioenovereenkomst verwerft een aspirant-deelnemer aanspraken op partnerpensioen en/of tijdelijk partnerpensioen en/of wezenpensioen en/of arbeidsongeschiktheidspensioen jegens het pensioenfonds.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring OWASE

Betreft	Invulling
Type regeling	Collectieve beschikbare premieregeling die op grond van de Pensioenwet wordt gekwalificeerd als uitkeringsovereenkomst omdat de vastgestelde jaarlijkse opbouw op basis van een middelloonsystematiek wordt vormgegeven: een middelloon-pensioenregeling met (voorwaardelijke) na-indexatie en met opbouw nabestaandenpensioen. Zie ook hoofdstuk 5.4, toereikendheid van de premie.
Pensioenrichtdatum	De pensioenrichtdatum is 67 jaar. De mogelijkheid wordt geboden om eerder met pensioen te gaan, hetgeen zes maanden van tevoren aangegeven moet worden; de vroegste pensioenleeftijd is 57 jaar. Een eenmaal gemaakte keuze voor vervroeging is onherroepelijk.
Pensioengevend salaris (fulltime)	12 maal het maandsalaris per 1 januari, verhoogd met de vakantietoelage. Het pensioengevend salaris van deelnemers die onder de OWASE CAO vallen wordt vermeerderd met de consignatietoelage en de ploegentoeslag. Het pensioengevend salaris van deelnemers die onder de RPC CAO vallen wordt vermeerderd met 20% van de ontvangen bedragen aan sartaakbeloning en 20% van de ploegentoeslag. Er kunnen geen nieuwe deelnemers meer toetreden tot de RPC CAO. Het pensioengevend salaris is op grond van fiscale wetgeving gemaximeerd, voor 2020 op EUR 110.111
Franchise (opbouwgedeelte)	De franchise (2020: EUR 16.437) wordt geïndexeerd met de loonindex als bedoeld in de OWASE CAO, tenzij tijdens cao-overleg door partijen andere afspraken worden gemaakt over de indexatie. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	De jaarlijks te verkrijgen aanspraak kan alleen gerealiseerd worden als de opbouw uit de premie gefinancierd kan worden. Op dit moment is het opbouwpercentage gelijk aan 1,7% van de pensioengrondslag (2020) bij een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. De ambitie is om 80% tot 100% op te bouwen van de fiscaal maximale pensioenopbouw bij pensioenrichtleeftijd 67.
Ouderdomspensioen	De deelnemer bouwt ieder kalenderjaar een pensioen op ter grootte van het opbouwpercentage vermenigvuldigd met de in het betreffende jaar geldende pensioengrondslag. De opbouw stopt bij uitdienststreding, het bereiken van de pensioenrichtdatum of de datum van eerdere pensionering.

Betreft	Invulling
	Het is mogelijk om op de pensioendatum een deel van het ouderdomspensioen uit te ruilen tegen een hoger partnerpensioen, vice versa kan ook.
Partnerpensioen	Het te bereiken partnerpensioen bedraagt 70% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen dat de deelnemer op basis van het laatst geldende pensioenreglement en alle voorgaande pensioenreglementen had kunnen behalen indien hij/zij tot de AOW-gerechtigde leeftijd zou hebben deelgenomen. Het partnerpensioen geldt voor zowel de gehuwde als niet gehuwde partners en is ook beschikbaar voor aspirant-deelnemers.
Tijdelijk partnerpensioen	Het tijdelijk partnerpensioen gaat in na overlijden van de (aspirant-) deelnemer of gepensioneerde deelnemer en keert € 7.000,- bruto per jaar (niveau 2020) uit aan de partner. De uitkering stopt als de partner overlijdt of de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt, gemaximeerd op leeftijd 67. Voor de partner voor wie het tijdelijk nabestaandenpensioen vóór 1 januari 2014 is ingegaan eindigt het tijdelijk nabestaandenpensioen op de eerste dag van de maand waarin de nabestaande de 65-jarige leeftijd bereikt, dan wel, indien dit eerder is, aan het einde van de maand waarin de partner overlijdt.
Wezenpensioen	Elk wezenpensioen bedraagt 20% van het partnerpensioen. Indien het een kind betreft van een ongehuwde alleenstaande deelnemer bedraagt het wezenpensioen 14% van het te behalen ouderdomspensioen. De eindleeftijd van het wezenpensioen is 18 jaar. Als het kind na de 18-jarige leeftijd de voor werkzaamheden beschikbare tijd geheel of grotendeels besteedt aan het volgen van onderwijs of een beroepsopleiding, keert het wezenpensioen uit tot aan de 27-jarige leeftijd. Het pensioen wordt verdubbeld indien er geen partner meer is die in aanmerking komt voor partnerpensioen.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het toeslagbeleid van Pensioenkring OWASE.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van WIA van tenminste 35% en/of in de zin van WAO van tenminste 15% wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk premievrij voortgezet tot maximum leeftijd van 67 jaar. De premievrije voortzetting van de pensioenopbouw wegens arbeidsongeschiktheid geldt voor zowel het ouderdoms- als het (tijdelijk) partnerpensioen.

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring OWASE nog een aanvullende regeling. Dit betreft het arbeidsongeschiktheidspensioen aanvullend op een uitkering ingevolge de WIA of WAO.

Premiebeleid

Kostendekkende premie

De zuiver kostendekkende premie wordt berekend als de som van de volgende componenten:

1. De actuariel benodigde premie voor de inkoop van de onvoorwaardelijke pensioenen. Ten behoeve van Pensioenkring OWASE gaat het hierbij om de volgende elementen:
 1. Comingservice koopsom voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen. Bij de vaststelling van de actuariel benodigde premie is tevens rekening gehouden met een excassokostenopslag van 2,75% van de koopsom:

2. Risicokoopsommen voor het levenslange en tijdelijke partnerpensioen. Bij de vaststelling van de actuariële benodigde premie is tevens rekening gehouden met een excassokostenopslag van 2,75% van de koopsom;
3. Een opslag van 4,2% van de comingsservice koopsom voor het meeverzekeren van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid.
2. De aan het risicoprofiel van Pensioenkring OWASE gerelateerde, solvabiliteitsopslag (risicobuffers) bovenop de actuariële premie voor de onvoorwaardelijke onderdelen voor het bereiken c.q. in stand houden van het vereiste vermogen. De hoogte van de solvabiliteitsopslag wordt bepaald op basis van de strategische beleggingsmix van Pensioenkring OWASE en het Besluit Financieel Toetsingskader;
3. Een opslag voor uitvoeringskosten (deze opslag bestaat uit de jaarlijks terugkerende kosten, die niet worden gedekt door de genoemde voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten (excassokostenopslag). Bij de uitvoeringskosten zijn de kosten van het vermogensbeheer niet inbegrepen. De kosten van het vermogensbeheer worden gefinancierd uit de beleggingsopbrengsten en niet uit de pensioenpremies.

Er wordt in de opbouw van de (zuiver) kostendekkende premie bij Pensioenkring OWASE geen rekening gehouden met een opslag ter financiering van eventuele voorwaardelijke onderdelen.

Uitgangspunt bij de bepaling van de zuiver kostendekkende premie is de op de balansdatum (31 december van het voorafgaande boekjaar) geldende nominale marktrente over de maand december die wordt afgeleid van de nominale rentetermijnstructuur.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte kostendekkende premie is de nominale kostendekkende premie, vastgesteld op de per balansdatum (31 december van het voorafgaande boekjaar) geldende gemiddelde nominale marktrente over de voorafgaande 120 maanden die wordt afgeleid van de nominale rentetermijnstructuur.

Feitelijke premie

De financiering van de krachtens het pensioenreglement vast te stellen pensioenaanspraken geschiedt door betaling van een vaste CDC-pensioenpremie (dit is de feitelijke doorsneepremie).

De vaste CDC-pensioenpremie wordt, behalve voor de eerste periode, steeds voor een periode van drie jaar vastgesteld. De eerste periode bij Het nederlandse pensioenfonds eindigt op 1 januari 2021. De pensioenpremie bedraagt voor deze eerste periode 30%, vermeerderd met een tijdelijke opslag ten laste van de werkgever van 1,5% voor de periode 2018-2020, van de totale som van de pensioengrondslag van de deelnemers die bij de werkgever in dienst zijn. De reguliere CDC-pensioenpremie van 30% is voor de periode die eindigt op 1 januari 2021 verdeeld tussen werkgever en werknemer in de verhouding 75:25.

Een separate storting aan het weerstandsvermogen wordt gedaan. Deze storting is gelijk aan de hiervoor beschreven feitelijke premie * 0,2% / (1+0,2%). De premie die getoetst wordt aan de (gedempte) kostendekkende premie is de feitelijke premie exclusief deze storting aan het weerstandsvermogen.

Aanpassing premie- en toeslagbeleid 2021

De driejaarlijkse premieafspraken uit de CAO van OWASE liepen eind 2020 af. De toereikendheid van deze premie wordt in het premiebeleid van 2020 getoetst aan een gedempte kostendekkende premie op basis van een 120-maandsgemiddelde rentetermijnstructuur. Indien de ontvangen premie lager is dan de toetsingspremie, wordt de opbouw van het ouderdomspensioen in dat jaar verlaagd. Er is geconstateerd dat de huidige financieringsafspraken in de toekomst gaan knellen, waardoor het waarschijnlijk is dat de pensioenopbouw de komende jaren verlaagd moet worden en de opbouwambitie niet waargemaakt kan worden. Oorzaak hiervan is de gedaalde rente.

Het bestuur heeft zich georiënteerd op mogelijke alternatieven voor de 120-maandsgemiddelde rente die werd toegepast in de gedempte kostendekkende premie. In overleg met het belanghebbendenorgaan is in 2020 besloten dat de gedempte kostendekkende premie voor Pensioenkring OWASE vanaf 2021 zal worden gebaseerd op een verwacht rendement waarbij voor het rendement op aandelen en vastgoed wordt uitgegaan van de maximale parameters en voor vastrentende waarden van de zero swaprente per 30 september 2020. Tegelijkertijd is de maatstaf voor toeslagverlening van de actieven gewijzigd van loonindex naar prijsindex.

Ten gevolge van de nieuwe afspraken blijft het opbouwpercentage voor 2021 onveranderd op 1,70%. De vaste premie van 31,5% blijft in de periode 2021-2023 gehandhaafd.

Wijziging reglementen en uitvoeringsovereenkomst

Het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst van de Pensioenkring OWASE zijn per 1 januari 2021 gewijzigd aan de hand van de wijziging van de uitvoeringsopdracht per dezelfde datum. De wijzigingen betreffen met name de wijziging van de toeslagverlening naar toeslagverlening voor alle pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van de prijsindex, alle bestedingen. Verder vloeien wijzigingen voort uit het aanpassen van de vaststelling van de gedempte kostendekkende premie en het aanpassen van het strategisch beleggingsbeleid in 2020. Hiernaast zijn de jaarlijkse bedragen aangepast naar de stand per 1 januari 2021, en zijn de grondslagen voor de flexibiliseringsfactoren aangepast waarbij de tabellen met factoren uit het reglement zijn verwijderd.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen voor Pensioenkring OWASE bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het Nederlandse pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring OWASE en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring OWASE. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Owase ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

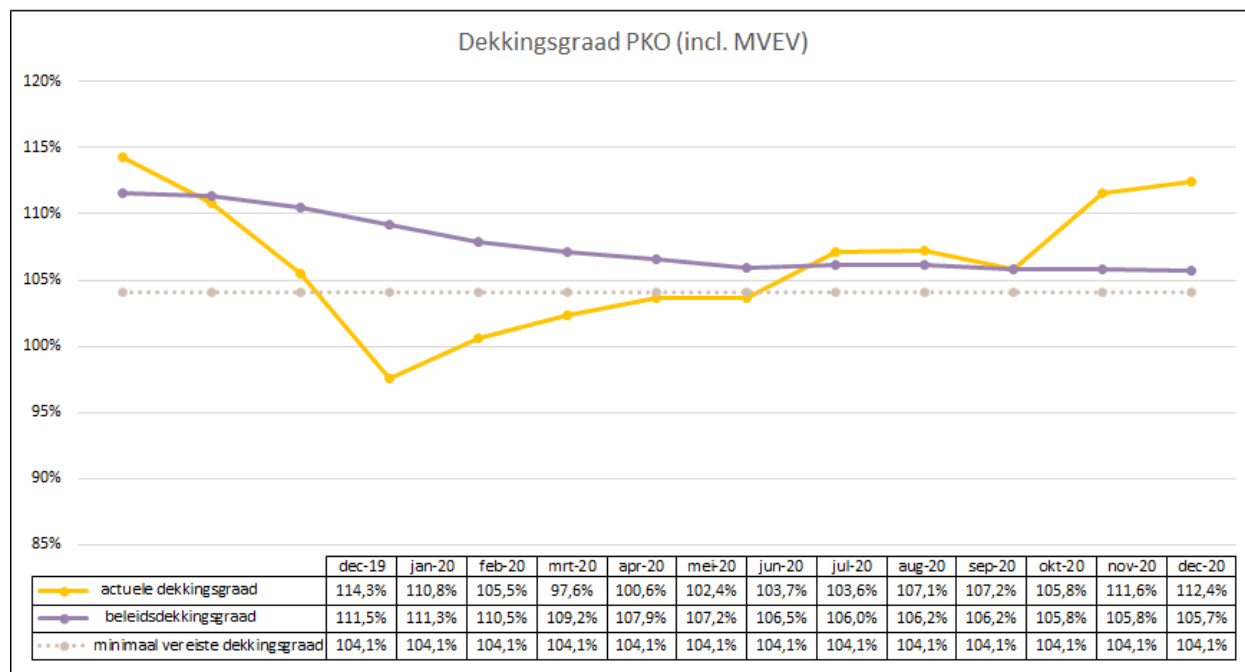
De beleidsdekkingsgraad daalde gedurende 2020 van 111,5% naar 105,7%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2020 gedaald naar 112,4%. Dit is 1,9 procentpunt lager dan ultimo 2019. Deze daling was het gevolg van een daling van de rentes, de rendementsportefeuille behaalde namelijk een positief rendement en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad. De gedaalde rente had een positief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 45% is afgedekt was de stijging van de waarde van de verplichtingen groter.

Samenvatting ontwikkeling financiële positie Pensioenkring OWASE in 2020

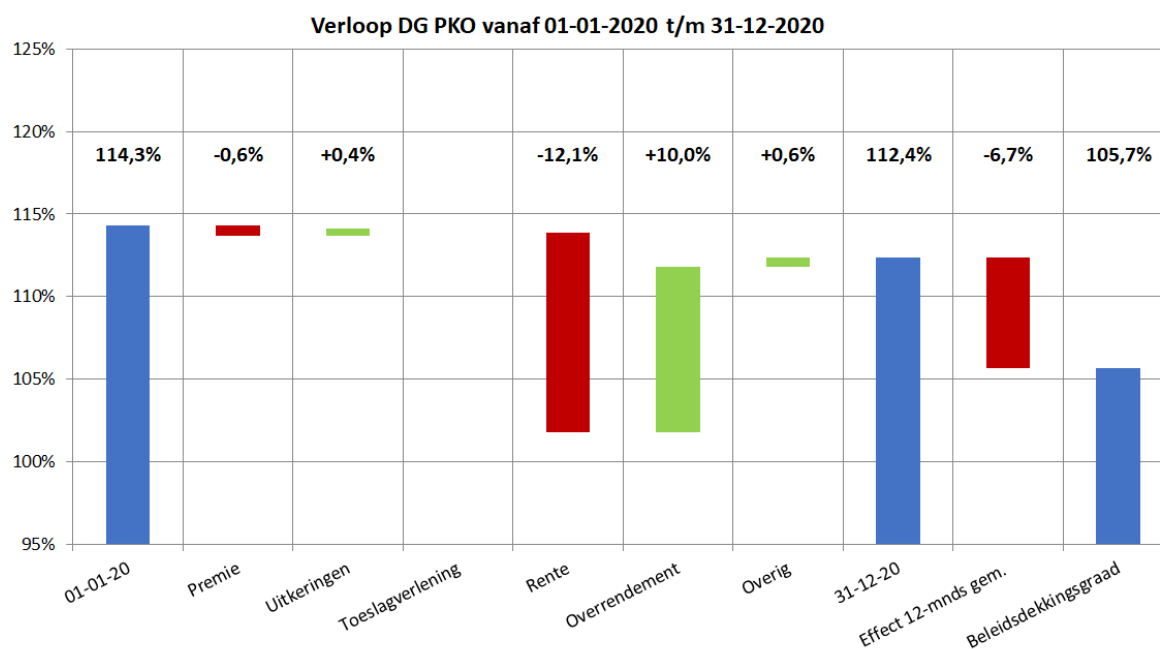
Omschrijving	Pensioen-vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 januari	993.742	869.381	114,3%
Premiebijdragen (regulier)	14.578	17.316	-0,6%
Uitkeringen	-22.812	-22.749	0,4%
Toeslagverlening	0	1.670	-0,2%
Aanpassing RTS	0	103.246	-12,1%
Beleggingsresultaten	83.586	-2.822	10,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-1.091	-16.208	0,6%
Stand 31 december	1.068.003	949.834	112,4%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2019. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring OWASE in 2020

Ontwikkeling dekkingsgraad Pensioenkring OWASE in 2020

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente ad 0,14%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. Het premiedepot doet niet mee in de berekening van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring OWASE bevindt zich ultimo 2020 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkingsgraad is bepaald op 119,3%. Indien het vereist eigen vermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 119,7%. De vereiste dekkingsgraad wordt door de custodian berekend en is de basis voor de formele rapportages. Het is gebleken dat in deze berekening het strategische beleggingsbeleid niet volledig wordt gehanteerd. Daardoor komt de vereiste dekkingsgraad lager uit, maar deze bevindt zich nog wel binnen de bandbreedte die is vastgesteld in de risicohouding. Met de custodian wordt overlegd over aanpassing van haar berekeningsmethodiek. Het fonds heeft voor 1 april 2021 een update van het herstelplan opgesteld.

Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2020 is de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,1%.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2020 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	114,3%	114,2%
Premiebijdragen (regulier)	-0,6%	-0,6%
Uitkeringen	0,4%	0,3%
Toeslagverlening	-0,2%	-0,2%
Aanpassing RTS	-12,1%	0,0%
Beleggingsresultaten	10,0%	3,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,6%	0,2%
Stand 31 december	112,4%	117,8%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 112,4% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 117,8% op die datum.

In het herstelplan dat in 2020 is ingediend is uitgegaan van de dekkingsgraad per einde 2019 binnen Stichting Pensioenfonds OWASE (114,2%). De startdekkingsgraad per 1 januari 2020 is nadien vastgesteld op 114,3%. Dit is met name het gevolg van de verlaging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 3,0% binnen het voormalige pensioenfonds en de opslag binnen Pensioenkring OWASE ter grootte van 2,75%. Daar tegenover stond een bijdrage van 0,2% van het vermogen aan het weerstandsvermogen.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad in lijn met het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2020 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van de kring op basis van het reguliere beleid in 2023 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring OWASE bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring OWASE is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is. Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%.

Toeslag over 2019, per 1 januari 2020 toegekend

De wettelijke ondergrens voor een gedeeltelijke toeslagverlening is gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. Deze lag op de peildatum (31 december 2019) op 111,5%. De wettelijke grens voor een volledige toeslagverlening moet apart berekend worden: deze grens lag per 1 januari 2020 op 126,5%. Er is dus niet voldoende ruimte om volledig te indexeren, maar wel om een gedeeltelijke toeslagverlening toe te kennen.

De indexatieruimte bedraagt 9,1%. Voor de actieve deelnemers bedroeg de toeslagverlening 0,26% en voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden bedroeg de toeslagverlening 0,15%.

Toeslagbeleid pensioengerechtigde en gewezen deelnemers

Voor de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers wordt geprobeerd de prijsstijgingen (inflatie) o.b.v. de prijsindex van het CBS (CPI alle huishoudens, afgeleid) te volgen. Deze bedroeg volgens het CBS in de zgn. referteperiode van 1 oktober 2018 tot 30 september 2019 1,64%. Voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden komt de toeslagverlening per 1 januari 2020 derhalve uit op 9,1% van 1,64% = 0,15%.

Toeslagbeleid actieve deelnemers

Voor de actieve deelnemers wordt geprobeerd de collectieve loonsverhogingen volgens de OWASE cao te volgen. Deze bedroegen over de periode van 1 januari 2019 tot en met 1 januari 2020 2,9%. Voor de actieve deelnemers komt de toeslagverlening per 1 januari 2020 derhalve uit op 9,1% van 2,9% = 0,26%.

Wijzigingen in toeslagbeleid

Het bestuur heeft in 2020, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, een besluit genomen om het toeslagbeleid op een aantal punten aan te passen:

- De peildatum is aangepast van 31 december naar 30 september;
- De maatstaf voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is aangepast van CPI alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen;
- De maatstaf voor actieve deelnemers is in overleg met sociale partners aangepast van loonindex naar CPI alle bestedingen, gelijk aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Dit geldt voor het eerst bij de toeslagverlening over 2021.

Toeslagverlening over 2020, toe te kennen per 1 januari 2021

Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2021 is daarom geen toeslag toegekend.

Inhaaltoeslag

Het bestuur probeert de gemiste indexaties op een latere datum alsnog toe te kennen zodra de financiële situatie van het pensioenfonds dat weer toelaat. Hierbij geldt een maximale termijn van 10 jaar.

Overzicht van toegekende toeslagverlening actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,65%	2,65%	2,65%
2013	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2014	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2015	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2016	0,00%	1,50%	1,50%	4,19%
2017	0,00%	1,75%	1,75%	6,01%
2018	0,90%	2,00%	1,10%	7,18%
2019	1,53%	2,40%	0,87%	8,11%
2020	0,26%	2,90%	2,64%	10,97%
2021	0,00%	2,00%	2,00%	13,19%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Overzicht van toegekende toeslagverlening niet-actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,09%	2,09%	2,09%
2013	0,25%	1,50%	1,25%	3,37%
2014	0,44%	0,44%	0,00%	3,37%
2015	0,34%	0,61%	0,27%	3,65%
2016	0,00%	0,39%	0,39%	4,05%
2017	0,00%	-0,01%	-0,01%	4,04%
2018	0,66%	1,47%	0,81%	4,88%
2019	0,93%	1,47%	0,54%	5,45%
2020	0,15%	1,64%	1,49%	7,02%
2021	0,00%	1,11%	1,11%	8,21%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Actuariële paragraaf

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendeekkende premie en de (ongedempte) kostendeekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	15.755	10.780	
Risicopremie overlijden	322	254	
Premie TNBP	205	205	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	1.034	825	
Opslag instandhouding VEV	3.204	2.192	
Kostenopslag pensioenbeheer	322	322	
Totaal premiebijdragen	20.842	14.578	14.792
Premie-egalisatiedepot (PED)			-214
Totaal premiebijdragen na verrekening PED			14.578

Analyse van het resultaat

In 2020 is een positief resultaat behaald van € 118.169 duizend. De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben.

Resultatenbron

Omschrijving	2020
Beleggingen en rekenrente	-16.838
Premies	-3.339
Waardeoverdachten	124.258
Kosten	0
Uitkeringen	-63
Kanssystemen	-81
Toeslagverlening/korting	-1.670
Incidentele mutaties TV	25
Wijziging Grondslagen	16.052
Andere oorzaken	-175
Resultaat	118.169

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	83.586
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	2.822
Wijziging markttrente	-103.246
Totaal beleggingen en rekenrente	-16.838

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2020 zijn:

- **Beleggingen/marktrente**
Door een wijziging van de nominale rekenrente stegen de technische voorzieningen met € 103.246 duizend en dit heeft derhalve een verlies veroorzaakt. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 2.822 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,324% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2019). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 83.586 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen/marktrente € 16.838 duizend negatief.
- **Waardeoverdrachten**
Bij de collectieve waardeoverdracht van Stichting Pensioenfonds OWASE naar de kring binnen Het nederlandse pensioenfonds is een positief resultaat ontstaan van € 124.258 duizend. Dit wordt veroorzaakt doordat de (start)inkoop in de kring heeft plaatsgevonden tegen een dekkingsgraad van 114,3%. Deze startdekkingsgraad was hoger dan de dekkingsgraad per einde 2019 binnen Stichting Pensioenfonds OWASE (114,2%). Dit is met name het gevolg van de verlaging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 3,0% binnen het voormalige pensioenfonds en de opslag binnen Pensioenkring OWASE ter grootte van 2,75%. Daar tegenover stond een bijdrage van 0,2% van het vermogen aan het weerstandsvermogen.
- **Wijziging grondslagen**
Door het toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 is de voorziening met € 16.052 duizend afgenomen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring OWASE zijn in 2020 op de volgende punten aangepast:

- **Overlevingstafel**
Het bestuur heeft in 2020 besloten om over te stappen naar de meest recente algemene overlevingstafel zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Dit is Prognosetafel AG2020 die in 2020 is gepubliceerd. Met het toepassen van de prognosetafel AG2020 hanteert Het nederlandse pensioenfonds de meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en er wordt daarmee rekening gehouden met een voorzienbare trend in de overlevingskansen.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorzieningen, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van het pensioenfonds op de balansdatum lager is dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen). De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring OWASE op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van Pensioenkring Owase is naar zijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Pensioenkring OWASE.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring OWASE

2020 was het eerste jaar van Pensioenkring OWASE. Gedurende de eerste helft van 2020 is een ALM studie uitgevoerd. Op basis daarvan is het strategische beleggingsbeleid vastgesteld bestaande uit een vermogensverdeling van 55% vastrentende waarden en 45% zakelijke waarden, in combinatie met een 45% afdekking van het renterisico en 75% afdekking van de belangrijkste valutarisico's (de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen).

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Dat wil zeggen dat gestreefd wordt naar (risico)gecontroleerde outperformance van de afgesproken

benchmarks terwijl gezorgd wordt voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren.

Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2020

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd beklonken. Maar al snel werden de enorme gevolgen van corona voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandiende, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, de enorme stijging van de werkloosheid in de Verenigde Staten, waarbij in een tijdsbestek van slechts twee weken liefst tien miljoen mensen hun baan verloren, de snelste afname van economische groei en de grootste daling van de olieprijs tot zelfs een negatief niveau.

Centrale banken reageerden met nieuwe beleidsmaatregelen: renteverlagingen, opkoopprogramma's en grootschalige verstrekking van liquiditeiten. Ook overheden hebben met grote steunpakketten de economieën voor nog meer schade weten te behoeden. Niettemin hebben economische cijfers over het tweede kwartaal een ongekende krimp laten zien.

Op de financiële markten was het eerste kwartaal van 2020 een uitermate slechte periode voor beleggers. Maar de maatregelen van centrale banken en overheden hebben beleggers gerustgesteld. Ook de totstandkoming van een Europees Herstelfonds droeg bij aan een beter sentiment. En in de loop van het jaar zijn markten dan ook, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was onder invloed van bovengenoemde trends sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren.

Eind 2020 werd eindelijk een Brexit overeenkomst gesloten. Positief is dat er uiteindelijk toch een akkoord is, waarbij goederen zonder extra tarieven verhandeld kunnen worden, ondanks meer administratieve belemmeringen. Negatief is dat er over diensten nauwelijks iets is geregeld. Brexit heeft dan ook negatieve gevolgen voor de economie van het VK. Dat markten positief reageerden op de deal komt mogelijk mede doordat eventuele Brexit-verliezen in het niet vallen bij de schade door de coronapandemie.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro. In de VS werden de officiële rentetarieven sterk verlaagd, terwijl dit in de eurozone niet gebeurde. Ook het Britse pond verzwakte, onder invloed van de Brexit perikelen, met ruim 5%. De Japanse yen daalde 3% ten opzichte van de euro.

Aandelen ontwikkelde markten

Aandelenmarkten kenden een grillig verloop in 2020. Na een slecht eerste kwartaal trad in het tweede kwartaal een sterk herstel op. De doorbraken in de ontwikkeling van een effectief vaccin gaven de markten in het vierde kwartaal nog verdere steun. Hierdoor sloot de wereldwijde aandelenindex 2020 uiteindelijk met een winst van ruim 6% in euro af.

De verschillen tussen markten waren groot. Zo hadden vooral sectoren als energie, financials en vastgoedaandelen het moeilijk door de economische recessie. Andere sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen kenden een bijzonder goed jaar door sterke consumentenbestedingen en een versnelde digitaliseringstrend. Regionaal gezien presteerden de opkomende markten en Amerikaanse aandelen het best. Britse aandelen bleven duidelijk achter.

Vastgoed

Vastgoed was afgelopen jaar de categorie die wellicht het hardst door corona werd getroffen. De gedwongen sluiting van winkels en het grootschalige thuiswerken zette een groot deel van de vastgoedsector (winkels, kantoren) onder druk. Logistieke centra en datacenters konden wel profiteren van de toegenomen

internetverkoop en het thuiswerken. Ook woningen lieten, ondanks de economische recessie, nog steeds goede rendementen zien.

De lastige omstandigheden waren goed te zien in de rendementsontwikkeling van beursgenoteerd vastgoed. Wereldwijd liet deze categorie een daling zien van 17%, in Europa was dat een daling van 13%.

Vastrentende waarden

Het afgelopen jaar is de rente vooral in de VS gedaald. De Fed verlaagde de rente met 1,5%-punt tot circa nul. Centrale banken hebben hun opkoopprogramma's uitgebreid en kopen nu vooral staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties op. De lage rentes hebben een hernieuwde search for yield door beleggers in gang gezet.

De Duitse 10-jaars rente daalde in 2020 van -0,19% naar -0,57%. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van 3,1% zien. Kredietopslagen lieten een vergelijkbaar beeld als de aandelenmarkt zien. In het eerste kwartaal liepen de opslagen sterk uit, maar in het restant van het jaar trad herstel op. Hierdoor boekten Europese bedrijfsobligaties uiteindelijk een rendement van 2,6%. Ook high yield obligaties en obligaties uit opkomende markten kenden uiteindelijk een goed jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 30% matching- en 70% rendements-portefeuille. Gedurende 2020 is dit nieuwe strategische beleggingsbeleid doorgevoerd. Dit betrof met name verhoging van de rentehedge van 40% naar 45% en de toevoeging van 10% Nederlandse woninghypotheken.

2020	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2020	Rendement portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	30	30	13,0	15,1
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	30	30		
Rendementsportefeuille	70	70	6,3	6,4
Aandelen ontwikkelde landen	32	32	5,3	5,4
Aandelen opkomende landen	8	8	12,2	8,5
Niet-genoteerd onroerend goed	2,5	2,5	4,0	4,0
Beursgenoteerd onroerend goed	2,5	2,5	-11,1	-10,7
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	10	10	3,3	4,7
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	10	10	3,8	3,8
Vastrentende waarden hoogrentende bedrijfsobligatie	2,5	2,5	-0,2	4,8
Vastrentende waarden hoogrentende landen	2,5	2,5	0,7	0,3
Totaal*	100	100	8,7	10,1
* incl valutahedge				

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring OWASE loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 45% van het renterisico af te dekken. De feitelijke afdekking per ultimo 2020 bedroeg 45,3%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. De renteafdekking wordt ingevuld door middel van beleggingen in staatsobligaties, bedrijfsobligaties (investment grade), hypotheekleningen en LDI fondsen die via rentederivaten de aanvullend benodigde afdekking leveren. Op basis van de uitgevoerde ALM is het aandeel van langlopende obligaties in de rentehedge verminderd en vervangen door LDI fondsen.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

Pensioenkring OWASE dekt 45% van het renterisico af op basis van marktrente. Ook de verdeling van de afdekking over de verschillende looptijden is gebaseerd op de marktrente. In voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel is een risico-rendementsafweging gemaakt ten aanzien van deze verdeling over de looptijden. Besloten is de afdekking op de lange looptijden te verminderen en te vervangen door afdekking op de middellange looptijden.

De swaprente is gedaald in 2020 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen als de matchingportefeuille positief was. Het achterblijvend rendement van de matchingportefeuille t.o.v. de verplichtingen (de benchmark) wordt verklaard doordat de portefeuille begin van het jaar onderwogen was t.o.v. de gewenste hedgeratio. Deze positie viel binnen de bandbreedte die is ingesteld uit hoofde van efficiënt portefeuillebeheer (beperken transactiekosten). Daarnaast is de rente op Nederlandse en Duitse overheidsleningen minder hard gedaald dan de swaprente waar in de benchmark mee wordt gerekend. Daardoor bleef de waardestijging van deze leningen achter bij de verplichtingen.

Rendementsportefeuille: aandelen en vastrentende waarden

De beleggingscategorieën hebben een positieve bijdrage geleverd aan het rendement. Uitzonderingen waren beursgenoteerd onroerend goed en hoogrentende bedrijfsobligaties.

Aandelen droegen het meeste bij aan het rendement. Aan de beleggingen in aandelen werd bij start van de kring invulling gegeven via verschillende, merendeels actief beheerde beleggingsfondsen. Medio 2020 zijn deze fondsen vervangen door passieve aandelenfondsen passend binnen het ESG beleid. Daarbij is tevens voor aandelen ontwikkelde landen de gewenste regionale verdeling van 50% Noord Amerika, 40% Europa en 10% Pacific doorgevoerd. De passieve fondsen presteerden conform verwachting in lijn met de benchmark.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed wordt ingevuld met actieve beleggingsfondsen, vanwege het illiquide karakter wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijk gesteld aan dat van de portefeuille.

Het rendement van de categorie Bedrijfsobligaties bleef achter bij de benchmark, ook deze invulling is omgezet naar de gewenste combinatie van actief en passief beheer, passend binnen het ESG beleid. De belegging in hoogrentende bedrijfsobligaties is in 2020 uit de portefeuille gehaald, vanwege een negatieve beoordeling van het beleggingsfonds dat hiervoor werd gebruikt. In 2021 zal deze allocatie weer worden ingevuld, zodra een geschikte beleggingsmogelijkheid is gevonden inclusief MVB-integratie. Medio 2020 is deze allocatie ondergebracht bij Hoogrentende Landen, dat een positief resultaat liet zien de rest van het jaar. In 2020 richtte Het nederlandse pensioenfonds zich op de opname van nieuwe wetgeving en normkaders en verdere integratie van het MVB-beleid in de categorieën als hoogrentende landen en bedrijfsobligaties. Zo is de categorie hoogrentende landen ingevuld met ESG-beleggingsfondsen (zowel voor lokale valuta als in USD).

Tevens is in 2020 commitment afgegeven naar beleggingsfondsen voor Nederlandse woninghypotheken, in lijn met de strategische allocatie naar hypotheken van 10%.

Valuta-afdekking

Pensioenkring OWASE dekt het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en (sinds het 3^e kwartaal) de Japanse yen voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico voor 75% wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels tenietgedaan. Indien de euro verzwakt ten opzichte van andere valuta gebeurt het omgekeerde.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro en ook het Britse pond en de Japanse Yen verzwakten. Doordat deze valuta's in waarde afnamen heeft de valuta-afdekking per saldo positief bijgedragen aan het resultaat van de rendementsportefeuille.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het nederlandse pensioenfonds heeft een beleid maatschappelijk verantwoord beleggen. Vanuit dit beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring OWASE rekening gehouden met milieu-, sociale en governance-factoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement) en het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen. Klimaat speelt hierbij een belangrijke rol. Voor de beleggingsportefeuille vinden verschillende engagementactiviteiten plaats op dit gebied door vermogensbeheerders aan te spreken op hun klimaatbeleid.

Verder worden de beleggingen beoordeeld aan de hand van internationale normen zoals vastgelegd in de United Nations Global Compact Principles (UNGC), de Internationale Labour Organisation's (ILO) Conventions en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPHR). Beleggingen die op basis van deze normen slecht scoren worden uitgesloten. Als onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid is verder het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant ondertekend met het doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector.

Recent is de Europese: "Shareholder Rights Directive" (SRD II) omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe institutionele beleggers als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij hierover communiceren met de deelnemer. Het nederlandse pensioenfonds heeft deze richtlijn in 2020

geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen tot uiting gekomen, wat op de website is geplaatst.

Pensioenkring OWASE heeft in 2020 stappen ondernomen om het MVB-beleid te implementeren. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en hoogrentende landen wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten. Binnen de categorie hoogrentende landen belegt de pensioenkring via passieve oplossingen, waarbij het gewicht van de landen onder andere wordt bepaald door de ESG-score.

In 2021 zal Het nederlandse pensioenfonds verder gaan om binnen deze en andere beleggingscategorieën de ambities ten aanzien van het MVB-beleid verder uit te werken en te implementeren, zie paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring OWASE diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Het bestuur analyseert de kosten ook met behulp van een kostenbenchmark. Dat wordt toegepast voor de kringen waar meerdere jaren historie voor is opgebouwd. Dat geldt nog niet voor deze kring.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2020 € 950 duizend. Omgerekend is dit € 328 per (actieve) deelnemer en pensioengerechtigde. Kenmerkend voor pensioenregeling van Pensioenkring OWASE is dat de regeling een hoge mate van complexiteit in zich heeft, goed geautomatiseerd is en met goede service aan deelnemers wordt aangeboden. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020
Administratiekostenvergoeding	567
Certificerend actuaaris	25
Adviserend actuaaris	62
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	52
Belanghebbendenorgaan	100
Verkiezingen Belanghebbendenorgaan	3
Toezichtskosten	1
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	134
Overige	6
Totaal	950
Actieve deelnemers	1.271
Pensioengerechtigden	1.625
Totaal	2.896
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	328

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2020 voor de Pensioenkring OWASE zijn uitgekomen op € 3.810 duizend. Het gemiddeld belegd vermogen bedroeg in 2020 € 998 miljoen. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten uitgekomen op 0,38%. Dit is een daling ten opzichte van vorig jaar 2019 bij Stichting Pensioenfonds OWASE, vanwege lagere beheerkosten over 2020 door een efficiëntere invulling van verschillende beleggingscategorieën. Wel waren door deze omzetting de transactiekosten hoger dan gebruikelijk, maar per saldo resulteerde een daling van de totale vermogensbeheerkosten ten opzichte van het vorige jaar.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2020 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het nederlandse pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2020	Beheer- kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	296	40	336	0,03%
Aandelen	703	411	1.114	0,11%
Vastrentende waarden	928	324	1.252	0,13%
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. Overlay	1.927	775	2.702	0,27%
Kosten overlay beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.927	775	2.702	0,27%
Kosten vermogensbeheer pensioenfonds en bestuursbureau				
Kosten fiduciair beheer	134		134	0,01%
Bewaarloon	722		722	0,07%
Advieskosten vermogensbeheer	63		63	0,01%
Overige kosten	-		-	-
	189		189	0,02%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.108		1.108	0,11%
Totaal kosten vermogensbeheer	3.035		3.810	0,38%

Totale kosten

De totale kosten zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten bedroegen 0,38% in 2020.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,38% in 2020 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

Gedurende 2020 zijn verschillende beleggingscategorieën efficiënter ingevuld, waardoor de beheerkosten in het tweede halfjaar beduidend lager uitkwamen. Dat heeft over geheel 2020 geleid tot lagere beheerkosten dan het voorgaande jaar 2019 bij Stichting Pensioenfonds OWASE. De beheerkosten bedroegen in 2020 € 1.927 duizend ofwel 0,19% van het vermogen.

- Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfonds en

bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2020 € 1.108 duizend ofwel 0,11% van het vermogen.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2020 € 775 duizend ofwel 0,08% van het vermogen, hoger dan normaal vanwege de genoemde portefeuillewijzigingen.

De vermogensbeheerkosten worden in de Kerncijfers Pensioenkring OWASE weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Over 2020 bedragen deze vermogensbeheerkosten exclusief de transactiekosten 0,30% in percentage van het vermogen, bestaande uit 0,19% beheerkosten en 0,11% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

De risicohouding van een fonds is volgens de wet "de mate waarin een fonds, na overleg met de vertegenwoordigers van werkgevers of werkgeversverenigingen, werknemers of werknemers-verenigingen of beroepspensioenverenigingen en na overleg met de organen van het fonds, bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen van het fonds te realiseren en de mate waarin het fonds beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van het fonds."

Het pensioenfondsbestuur is zich goed bewust van de afweging die voortdurend gemaakt moet worden tussen risico en rendement. Het huidige beleggingsbeleid biedt naar het oordeel van het bestuur reeds een goede balans tussen risico en rendement.

De risicohouding van de kring voor de korte termijn komt volgens het Besluit FTK tot uitdrukking in de hoogte van het vereist eigen vermogen (VEV) of een bandbreedte hiervoor. De reservetekortgrens lag per 1 januari 2016 bij ca. 120% op basis van de strategische beleggingsmix. Als toen voor die mix werd uitgegaan van een minimaal risico, dan zou de grens bij ca. 115% liggen. En als toen voor die mix werd uitgegaan van een maximaal risico, dan zou de grens bij ca. 125% liggen. Het vereist eigen vermogen heeft dus een bandbreedte tussen plus en min 5%-punt. Die bandbreedte past naar het oordeel van het bestuur bij de afweging die momenteel tussen risico en rendement gemaakt moet worden.

De risicohouding van de kring voor de lange termijn komt volgens het Besluit FTK tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. In de zomer van 2015 heeft pensioenfonds OWASE een zgn. aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd bij de CDC-pensioenregeling, zoals die per 1 januari 2015 is afgesproken door cao-partijen. In deze aanvangshaalbaarheidstoets is vastgesteld wat het gemiddeld verwachte pensioenresultaat (50e percentiel) en het verwachte pensioenresultaat in een slechtweerscenario (5e percentiel) zijn en is daarnaast beoordeeld of er voldoende herstelkracht is en of het premiebeleid realistisch en haalbaar is. Bij de toets werd voor het bepalen van de ondergrenzen uitgegaan van pensioenresultaten met een vaste toeslagrealisatie van 60% (ondergrens indexatieambitie) en een vaste opbouwrealisatie van 80% (ondergrens opbouwambitie), zonder kortingen, reparaties of inhaalindexaties. Vanaf de jaren na 2015 wordt jaarlijks een haalbaarheidstoets uitgevoerd.

Het pensioenresultaat is wettelijk omschreven als:

"een per scenario als percentage uitgedrukt quotiënt met in de teller de som van de verwachte uitkeringen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen en in de noemer de som van de verwachte uitkeringen ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen, zonder toepassing van vermindering van pensioenaanspraken en pensioenrechten en met toepassing van jaarlijkse toeslagverlening ter hoogte van de scenarioprijsinflatie."

Voor de berekeningen in de haalbaarheidstoets worden de deelnemers ingedeeld in leeftijdsgroepen en worden de verwachte pensioenresultaten per leeftijdsgroep berekend. Het (naar aantallen deelnemers) gewogen gemiddelde van de leeftijdsgroepen is het verwachte pensioenresultaat op pensioenfondsniveau.

Op basis van de uitkomsten van de aanvangshaalbaarheidstoets heeft het bestuur van Pensioenfonds OWASE - in overleg met de cao-partijen - en overgenomen door het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds de volgende ondergrenzen voor het pensioenresultaat bepaald:

- Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 89%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 89%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweerscenario" (lees: 5^e percentiel) 37% te bedragen.

Ambitieniveau

De risicohouding van Pensioenkring OWASE voor de lange termijn komt volgens het Besluit FTK tot uitdrukking in de door het fonds gekozen ondergrenzen in het kader van de haalbaarheidstoets. Op basis van de haalbaarheidstoets verwacht Pensioenkring OWASE een ondergrens van het pensioenresultaat van 89% (vanuit het VEV gerekend). In een slechtweerscenario kan toeslagverlening voor langere tijd onder druk komen te staan. Om die reden is gekozen voor een slechtweerpensioenresultaat dat maximaal 37% mag afwijken.

Het beleid van het fonds is niet gericht op het realiseren van een hoge dekkingsgraad: elke dekkingsgraad boven het niveau van volledige indexatieverlening (per 1 januari 2020 ca. 126,5%) wordt gelijk gewaardeerd. De indexatieambitie van het fonds is 60-80%, dat houdt in: minimaal 60% looninflatie resp. 60% prijsinflatie compenseren over een periode van 15 jaar. De opbouwambitie van het fonds is 80-100% van de fiscaal maximaal toegestane opbouw, dat houdt in: minimaal 80% opbouw realiseren over een periode van 15 jaar (o.a. door een stabiele kostendekkende premie). Het pensioenresultaat dient - op basis van de uitkomsten van de ALM-studie en met correctie voor de prijsinflatie - voor de actieve deelnemers ten minste 90% te zijn over een periode van 15 jaar en voor de pensioengerechtigden en de gewezen deelnemers ten minste 85% te zijn over een periode van 15 jaar. De kans op korting dient geminimaliseerd te worden, liefst uitgesloten.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring OWASE is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2020 van kracht. Na een forse verslechtering van de financiële positie in de eerste helft van 2020 is deze in de 2de helft van het jaar verbeterd als gevolg van het herstel op de financiële markten.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 41 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring OWASE.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring OWASE gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het renteafdekkingsbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR.

Voor het gewenste renteafdekkingsniveau is het noodzakelijk om derivaten (o.a. renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Pensioenkring OWASE het valutarisico van de US dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor 75% afdekt. De afdekking wordt gerealiseerd via een portefeuille van valutatermijncontracten, derivaten waarmee op termijn valuta's kunnen worden ge- of verkocht. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring OWASE heeft Het nederlandse pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kan overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken. Voorbeeld hiervan in 2020 is een aanpassing in de timing van de re-balance n.a.v. de hoge volatiliteit op de financiële markten op dat moment.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkingsgraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	92,8	103,8	114,9
-0,50%	95,9	107,9	119,9
0,00%	99,3	112,4	125,5
0,50%	103,0	117,2	131,4
1,00%	107,1	122,5	137,8

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor o.a. gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Pensioenkring OWASE kleiner zijn dan de uitkeringen. Daardoor bestaat een liquiditeitsrisico dat dient te worden beheerst. Hierbij gaat het erom of Pensioenkring OWASE tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daartoe is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring OWASE bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het nederlandse pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Owase kunnen voldoen".

Pensioenkring OWASE loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het nederlandse pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het nederlandse pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring OWASE raakt.
- Er zijn standaardcontracten opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld op basis van een grondige analyse van de financiële situatie van Pensioenkring OWASE.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Het nederlandse pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen.

Pensioenkring OWASE heeft ter afdekking van de risico's als gevolg van *uitzonderlijke* situaties van overlijden en arbeidsongeschiktheid voor Pensioenkring OWASE een herverzekering afgesloten bij een herverzekeraar.

De vorm van de verzekering en de hoogte van het eigen behoud kunnen door het bestuur opnieuw worden vastgesteld. Hierdoor heeft het bestuur invloed op de mate waarin Pensioenkring OWASE zelf technische risico's loopt.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2021

Corona

Het coronavirus had enorme impact op het jaar 2020. Ook in 2021 zal het virus van grote invloed zijn op de financiële positie van de kring nu het lijkt dat het virus nog lang aanwezig zal zijn. Er zijn zorgen over de werkgelegenheid, toekomstige winstgevendheid van bedrijven, vastgoedwaarderingen en de hoogte van financiële ondersteuningsprogramma's die overheden moeten verstrekken. Het bestuur houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en anticipeert en communiceert zodra dit nodig is.

Financiële markten

Met nog hoge coronabesmettingscijfers en strenge lockdowns in vooral Europese landen, lijkt het er begin 2021 niet op dat de wereldeconomie spoedig volledig zal herstellen. Maar er zijn drie redenen om positief naar de toekomst te kijken. Ten eerste zullen de lockdowns effect sorteren. Ten tweede zal het virus aan het eind van de winter op natuurlijke wijze minder snel verspreid worden, net als de griep. Dat effect is duidelijk te zien in Australië, waar het nu zomer is. Ten derde is er een begin gemaakt met het vaccineren. Er zijn al meerdere vaccins beschikbaar (waaronder Westerse, Chinese en Russische vaccins) en er zitten er nog meer in de pijplijn. De VS en het VK lopen voorop met de vaccinaties, maar we verwachten dat ook in andere geïndustrialiseerde landen snel zal worden opgeschaald.

Bemoedigend is ook dat de wereldeconomie wat momentum heeft opgebouwd. Producenten in de industriële sector kregen in december in veel landen meer vertrouwen in de toekomst. Wereldwijd steeg de inkoopmanagersindex voor de industrie zelfs naar het hoogste niveau sinds 2018. Voor de dienstensector daalde de inkoopmanagersindex in de VS, maar het cijfer duidt nog steeds op groei. In de eurozone was juist het omgekeerde te zien: een flinke stijging maar nog wel krimp.

Het fiscale en monetaire beleid zal ondersteunend blijven werken. In de VS is op de valreep van 2020 een stimuleringspakket van 900 miljard dollar goedgekeurd. Daarin is onder andere opgenomen dat hogere werkloosheidsuitkeringen doorlopen tot in maart. Bovendien wordt er eenmalig 600 dollar per persoon uitgekeerd en is er extra steun voor het midden- en kleinbedrijf.

Misschien is stijgende inflatie of inflatieverwachtingen en stijgende rente wel het grootste risico voor beleggers. Economisch herstel kan leiden tot hogere rentes, vooral in de VS. Met de winst in Georgia heeft de Democratische partij naast het presidentschap ook controle over het Huis van Afgevaardigden en de Senaat. Daardoor wordt het voor president Biden gemakkelijker zijn politieke agenda uit te voeren. Fiscale stimulering via hogere uitgaven, deels gefinancierd met hogere belastingen en deels door hogere tekorten staan hoog op die agenda. Hogere overheidstekorten en hogere groei kunnen op termijn tot hogere rentestanden leiden.

Ontwikkeling financiële positie

Verlagingen van pensioenen zijn in 2021 niet aan de orde, maar verhogingen ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 7,4% gestegen van 112,4% naar 119,8%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,1%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 2,9% gestegen van 105,7% naar 108,6%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van reservetekort bevindt.

Pensioenakkoord

Op 16 december 2020 is het concept wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd. Na een consultatiefase zal het wetsvoorstel in de loop van 2021 naar de Tweede Kamer gaan. In 2021 moet er dus nog veel worden uitgewerkt. Ook Het nederlandse pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes 'het nieuwe contract' en de 'verbeterde premieregeling'. Sociale partners van OWASE zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader. De huidige CDC-regeling kan na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben reglementair vier vertegenwoordigers namens de werkgevers, twee namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden zitting. Door een vacature bij de werkgevers bestaat het belanghebbendenorgaan in 2020 feitelijk uit zeven leden. Om tijdige opvolging te kunnen realiseren is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE aangevuld met aspirant leden, één namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden. De aspirant leden zijn geen formeel lid en zijn derhalve ook niet voor toetsing aangemeld bij De Nederlandsche Bank. De aspirant leden nemen deel aan de vergaderingen, maar hebben geen zeggenschap.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan het belanghebbendenorgaan en de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het jaarverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Het belanghebbendenorgaan bewaakt conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Start van het belanghebbendenorgaan

Op 1 januari 2020 zijn de verplichtingen van Pensioenfonds OWASE overgegaan in Pensioenkring OWASE bij Het nederlandse pensioenfonds. Per dezelfde datum is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE geïnstalleerd. Het belanghebbendenorgaan heeft Henk Meijerink benoemd als voorzitter en Jan Willem Floor als vicevoorzitter. Het belanghebbendenorgaan bestaat uit zeven leden en drie aspirant leden. Alle leden van het belanghebbendenorgaan zijn met positief gevolg getoetst door De Nederlandsche Bank. De aspirant leden zijn niet aangemeld voor toetsing bij De Nederlandsche Bank, omdat zij geen medezeggenschap in het belanghebbendenorgaan hebben.

Nagenoeg alle leden zijn vanuit hun vorige rol bij Pensioenfonds OWASE betrokken geweest bij de transitie van Pensioenfonds OWASE naar Het nederlandse pensioenfonds en zodoende op de hoogte van de specifieke kenmerken van Pensioenkring OWASE. Zij zijn door het bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds geïnformeerd over de inrichting en werkwijze van het belanghebbendenorgaan.

Ter voorbereiding op het functioneren van het belanghebbendenorgaan als collectief zijn in het vierde kwartaal van 2019 twee werkconferenties gehouden met de beoogde leden. Onderwerpen waren onder andere de bevoegdheden van het belanghebbendenorgaan en de rol in de totale governance van een algemeen pensioenfonds.

Thema's belanghebbendenorgaan in 2020

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan zeven keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring OWASE. Deze vergaderingen vinden doorgaans getrapt plaats. Eerst vergadert het belanghebbendenorgaan zelf. Aansluitend vindt een bijeenkomst met het bestuur plaats. Ook is er een bijeenkomst geweest met de raad van toezicht dat vooral in het teken van kennismaken stond.

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten op de belangrijkste vraagstukken van de eigen pensioenkring. Ze heeft bijvoorbeeld goedkeuringsrechten op het premiebeleid, het strategisch beleggingsbeleid alsook het indexatie/kortingsbeleid. Adviesrechten zijn er onder meer op de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN en de kringbegroting.

Eind 2019 was de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring OWASE lager dan de grens van het vereist eigen vermogen. Daarom is er een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank voor 1 april 2020. Het belanghebbendenorgaan heeft zijn goedkeuring verleend aan dit herstelplan.

Begin 2020 is er een ALM-studie opgestart voor Pensioenkring OWASE. Het belanghebbendenorgaan is in een aantal vergaderingen in 2020 bijgepraat hierover. Op 10 juni 2020 heeft het bestuur een voorgenomen besluit genomen over de uitwerking van de ALM-studie in de vorm van een herijkt strategisch beleggingsbeleid. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit gewijzigde strategisch beleggingsbeleid.

Het bestuur heeft in 2020 onderzocht of het toeslagenbeleid bij de diverse collectiviteitkringen kon worden geharmoniseerd. Op 29 juni 2020 heeft het bestuur een voorgenomen besluit genomen om het toeslagenbeleid van Pensioenkring OWASE aan te passen. Zo is de peildatum aangepast naar 30 september en is de maatstaf voor actieven gelijkgetrokken aan inactieven, te weten de consumentenprijsindex alle bestedingen. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit gewijzigde toeslagenbeleid.

Eind 2020 liepen de huidige premieafspraken uit de cao van OWASE af. Er hebben daarom gesprekken plaatsgevonden tussen sociale partners en bestuur om tot nieuwe afspraken te komen. Het bestuur heeft een voorgenomen besluit genomen, na overleg met sociale partners, om voor een periode van drie jaar ingaand op 1 januari 2021 voor de gedempte kostendekkende premie vanaf 2020 niet langer uit te gaan van het 120-maandsgemiddelde van de rente, maar over te stappen naar een systematiek waarbij de gedempte kostendekkende premie wordt vastgesteld op basis van een verwacht (reëel) rendement. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit gewijzigde premiebeleid.

Vanwege het vertrek van Cindy Kroeze bij een van de aangesloten werkgevers is haar lidmaatschap aan het belanghebbendenorgaan per 1 januari 2021 beëindigd. Wij bedanken haar voor haar inzet in het afgelopen jaar en wensen haar succes in haar verdere carrière. Door het vertrek van Cindy Kroeze is een vacature ontstaan in het belanghebbendenorgaan, waarvoor nieuwe kandidaten kunnen worden voorgedragen.

Adviezen en goedkeuringen

Het belanghebbendenorgaan verleende in 2020 goedkeuring aan de volgende voorgenomen bestuursbesluiten:

- Vaststellen van het herstelplan 2020
- Strategisch beleggingsbeleid vanaf juni 2020
- Toeslagenbeleid vanaf 2021
- Premiebeleid 2021-2023
- Flexibiliseringsfactoren 2021

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2020 positief advies uit:

- Begroting Pensioenkring OWASE 2021
- Communicatiejaarplan Pensioenkring OWASE 2021

Overige activiteiten

Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan twee educatieve bijeenkomsten gehad met de andere gremia samen. Op de eerste bijeenkomst werd een toelichting gegeven inzake het nieuwe pensioenakkoord en de aanpassingen van de te hanteren maximale parameters. De tweede stond in het teken van het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-beleid) van het fonds. Aan bod kwam de ambitie van het fonds en de manier waarop het MVB-beleid is verankerd in de manier van beleggen, onder andere via uitsluitingen en engagement. Ook de beoordeling van klimaatrisico's bij beleggingsbeslissingen en de impact van MVB op het rendement kwam aan bod. Duidelijk werd dat het mogelijk is om per kring eigen accenten aan te brengen.

Het was nodig om voorafgaand aan de start van Pensioenkring OWASE een aantal documenten vast te stellen waar het belanghebbendenorgaan inspraak op heeft. Te denken valt aan de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN, het pensioenreglement, etc. Omdat het belanghebbendenorgaan nog niet was opgestart zijn deze stukken behandeld in de stuurgroep transitie en in voorkomende gevallen het bestuur van Pensioenfonds OWASE. Omdat nagenoeg alle leden van het belanghebbendenorgaan zitting hadden in het bestuur of vanuit

andere fondsorganen betrokken waren bij de transitie, is invloed vanuit de belanghebbenden gewaarborgd geweest in dit proces.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Na het eerste jaar, 2020, stellen wij als belanghebbendenorgaan van Pensioenkring OWASE vast dat de overgang naar Het nederlandse pensioenfonds goed is verlopen. Dit komt mede door de goede voorbereiding van de werkgroep in 2019. Er wordt gewerkt in een professionele omgeving en er wordt geprofiteerd van een kostenvoordeel van een grotere organisatie.

De nieuwe rol in het belanghebbendenorgaan was bij aanvang nog wat wennen, zeker ook doordat door de coronacrisis nauwelijks fysiek is vergaderd. Het contact met het bestuur is goed en we worden op een open en constructieve wijze betrokken. Dit bevordert de onderlinge samenwerking en we stellen vast dat dit goed verloopt.

Wij hebben de kwaliteit van de dienstverlening aan de deelnemers hoog in het vaandel staan en vinden het erg belangrijk dat de deelnemers Het nederlandse pensioenfonds weten te vinden bij vragen over hun pensioen en naar tevredenheid geholpen worden. Daarom hebben we hier in het eerste jaar veelvuldig met het bestuur over gesproken. In het belanghebbendenorgaan zit veel kennis over de pensioenregeling en wij zagen dan ook een aantal verbetermogelijkheden. Het bestuur staat open voor deze suggesties en heeft ook aangegeven in 2021 klanttevredenheidsonderzoeken te gaan houden. Wij zijn hier positief over en zullen dit in 2021 blijven monitoren.

Het belanghebbendenorgaan waardeert de actieve opstelling van het bestuur ten aanzien van het pensioenakkoord. Wij zijn als belanghebbendenorgaan in verschillende sessies bijgepraat over het pensioenakkoord en het concept wetsvoorstel toekomst pensioenen. Wel benadrukken wij om sociale partners tijdig mee te nemen in de keuzes en afwegingen die in de toekomst moeten worden gemaakt.

Oordeel

Het belanghebbendenorgaan constateert dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds. We kijken uit naar de verdere samenwerking.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2020 een duidelijke verantwoording bevat van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten inzake Pensioenkring OWASE. Op 18 mei 2021 heeft de raad van toezicht verantwoording aan ons afgelegd. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur, de raad van toezicht en ondersteuning binnen het pensioenfonds hebben wij onze werkzaamheden naar behoren kunnen uitvoeren en hebben wij er vertrouwen in dat dit in de komende jaren op dezelfde wijze kan worden voortgezet.

Zwolle, 18 mei 2021

Henk Meijerink, voorzitter
Jan Willem Floor, vicevoorzitter
René Brookhuis
Truus Horstra
Bas van Helden
Henk Lubbers

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 18 mei 2021 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2020. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een open en constructieve wijze. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan vanaf de start op 1 januari 2020 gefunctioneerd heeft en waarbij het fysiek vergaderen nauwelijks mogelijk was door de coronapandemie. Het bestuur heeft gezien dat het belanghebbendenorgaan zich goed bewust is van zijn rol en taken. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de kwaliteit

van dienstverlening aan deelnemers hoog in het vaandel staat. Het bestuur staat open voor suggesties van het belanghebbendenorgaan om verbeteringen door te voeren. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring Randstad Groep

Algemene informatie

Per 1 januari 2020 zijn de opgebouwde aanspraken van Stichting Pensioenfonds Randstad door middel van een collectieve waarde overdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring Randstad Groep. Dit betreffen de opgebouwde aanspraken en rechten van gewezen deelnemers en pensioengerechtigden, omdat Stichting Pensioenfonds Randstad sinds 1 juli 2015 een gesloten fonds was. De uitvoering van de pensioenregeling van werknemers van Randstad Groep Nederland bv vindt sinds 1 juli 2015 plaats bij ABN AMRO Pensioenen.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Per 1 januari 2020 is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep ingesteld en van start gegaan. De Nederlandsche Bank heeft ingestemd met de benoeming van de leden van het belanghebbendenorgaan. Dit orgaan bestaat uit vertegenwoordigers namens gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en voormalig aangesloten ondernemingen.

Samenstelling belanghebbendenorgaan Pensioenkring Randstad Groep op 31 december 2020

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Wil Kitslaar	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2022	1947	M
Simone Nijsen	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1962	V
Jan Hendrik Ockels	Voorzitter namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1952	M
Solange Overijnder	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2022	1965	V
Robert te Riet	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1968	M
Raimond Schikhof	Vicevoorzitter namens voormalig aangesloten ondernemingen	1 ^e	1-1-2024	1965	M

Bij aanvang is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer zelfstandig, vier keer met het bestuur en één keer met de raad van toezicht vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan deelgenomen aan twee kennissessies van het pensioenfonds en een interne zelfevaluatie uitgevoerd.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het nederlandse pensioenfonds voert de gesloten pensioenregelingen uit van Pensioenkring Randstad Groep. Hierin zijn verzekerd de pensioenaanspraken die tot en met 30 juni 2015 (en vervolgens tot en met

31 december 2015 voor een selecte groep van actieve deelnemers) zijn opgebouwd door de (voormalige) werknemers van Randstad. Er geldt alleen nog een actieve opbouw voor arbeidsongeschikten.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de pensioenregeling, waarin de belangrijkste verzekeringstechnische elementen worden genoemd. Qua pensioenopbouw vindt uitsluitend de premievrije voortzetting van de pensioenopbouw van (gedeeltelijk) arbeidsongeschikte deelnemers plaats. Voor de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is sprake van premievrije pensioenaanspraken of ingegane pensioenuitkeringen. Voor de precieze inhoud van de pensioenregelingen wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring Randstad Groep

Betreft	Invulling
Type regeling	Uitkeringsregeling op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.
Pensioendatum	Eerste dag van de maand waarin de deelnemer 65 wordt.
Pensioengevend salaris (fulltime)	Het vaste overeengekomen bruto jaarsalaris, met een maximum van € 110.111 (2020).
Franchise	10/7e van de AOW-uitkering, inclusief de vakantie-uitkering, voor een gehuwde. De franchise is voor 2020 gelijk aan € 15.178.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	1,502% van de voor dat jaar vastgestelde pensioengrondslag
Verzekerd partnerpensioen	70% van het te bereiken ouderdomspensioen (uitsluitend voor arbeidsongeschikten). Gewezen deelnemers kunnen aanspraken op opgebouwd of uitgeruild partnerpensioen hebben.
Tijdelijk partnerpensioen	Het verzekerde bedrag is gelijk aan de franchise die geldt op het moment van overlijden van de arbeidsongeschikte deelnemer. Het tijdelijke partnerpensioen wordt aan de partner uitgekeerd tot de AOW-leeftijd dan wel het eerdere moment van overlijden. Met maximering op 8/7 Anw-uitkering.
Partnerpensioensysteem	Voor de pensioendatum geldt het onbepaalde-man/vrouwsysteem. Na de pensioendatum het bepaalde man/vrouwsysteem.
Opbouwpercentage wezenpensioen	14% van het te bereiken ouderdomspensioen.
Uitkering wezenpensioen	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 25 jaar. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen.
Wezenpensioensysteem	Voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt een wezenpensioen verzekerd op basis van het onbepaalde-kind-systeem.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het algemene toeslagbeleid van Pensioenkring Randstad Groep.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid in de zin van WIA van tenminste 35% en/ of in de zin van WAO van tenminste 15% of meer wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet voor rekening van de collectiviteitkring op basis van 6 klassen.

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring Randstad Groep nog een aanvullende regeling. Dit betreft het Arbeidsongeschiktheidspensioen aanvullend op een uitkering ingevolge de WIA of WAO.

Wijzigingen reglementen en uitvoeringsovereenkomst

Eind 2020 zijn wijzigingen doorgevoerd in het pensioenreglement die vanaf 2021 gaan gelden. Zo is besloten om de peildatum voor het bepalen van de toeslagmaatstaf te wijzigen van 31 december naar 30 september, de referentieperiode aan te passen van oktober-oktober naar september-september. Hiernaast zijn de jaarlijkse bedragen aangepast naar de stand per 1 januari 2021. Eveneens zijn de grondslagen voor de flexibiliseringsfactoren opgenomen; de factoren zelf zijn uit het reglement verwijderd en te raadplegen op de website van het fonds.

Weerstandvermogen

Het weerstandvermogen voor Pensioenkring Randstad Groep bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het nederlandse pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring Randstad Groep en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring Randstad Groep. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Randstad Groep ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

Financiële positie

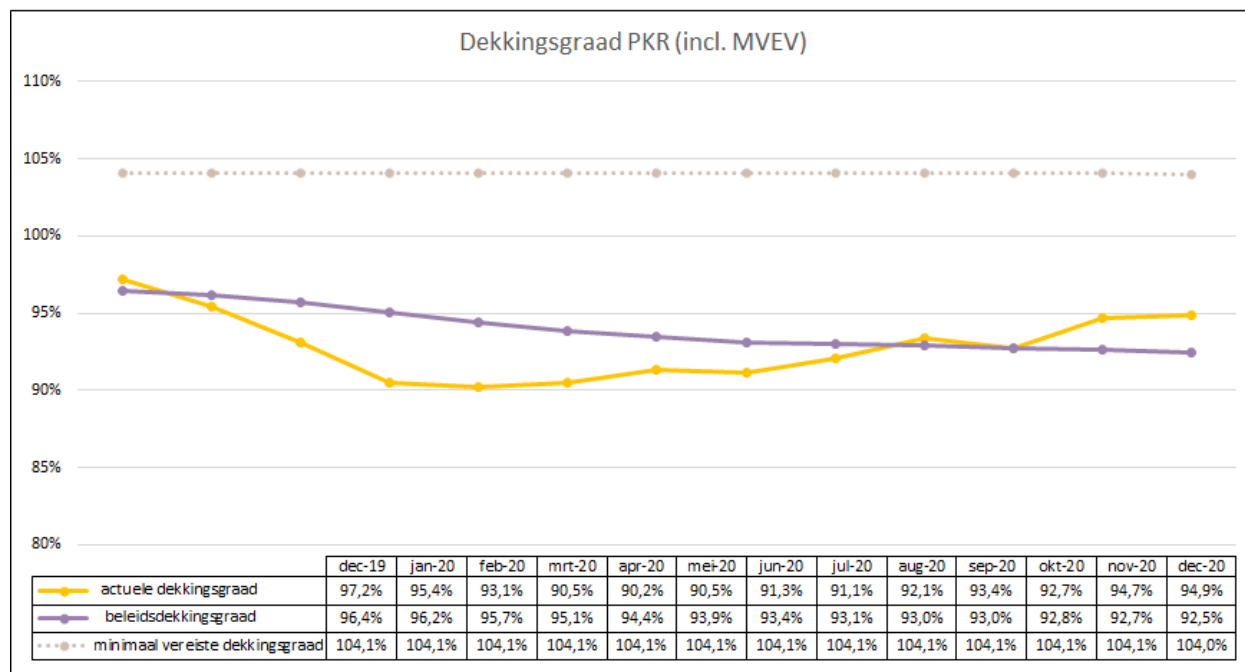
De beleidsdekkingsgraad daalde gedurende 2020 van 96,4% naar 92,5%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in 2020 gedaald naar 94,9%. Dit is 2,3 procentpunt lager dan ultimo 2020. Deze daling was het gevolg van een daling van de rentes, de rendementsportefeuille behaalde namelijk een positief rendement en droeg daardoor positief bij aan de dekkingsgraad. De gedaalde rente had een positief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico deels is afgedekt was de stijging van de waarde van de verplichtingen groter.

Samenvatting ontwikkeling financiële positie Pensioenkring Randstad Groep in 2020

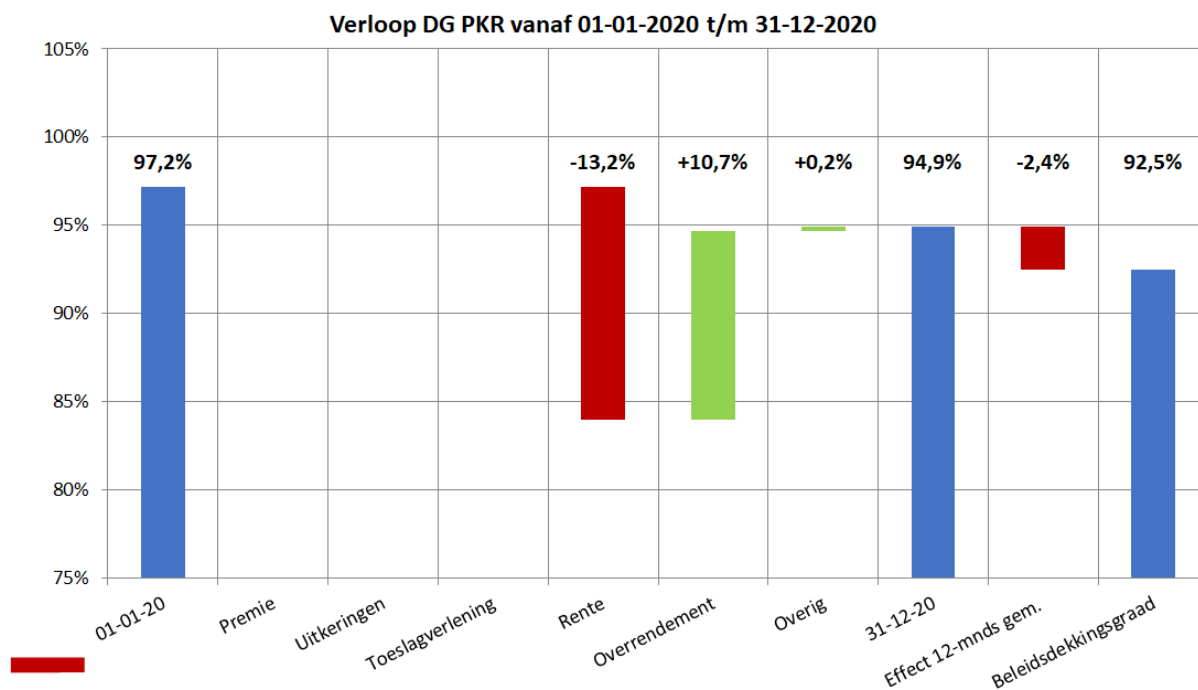
Omschrijving	Pensioen-vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 januari	1.270.943	1.307.500	97,2%
Premiebijdragen (regulier)	0	0	0,0%
Uitkeringen	-10.531	-10.495	0,0%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	204.919	-13,2%
Beleggingsresultaten	135.947	-4.188	10,7%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-697	-26.407	0,2%
Stand 31 december	1.395.662	1.471.329	94,9%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2019. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep in 2020

Ontwikkeling dekkingsgraad Pensioenkring Randstad Groep in 2020

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente ad 0,23%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring Randstad Groep bevindt zich ultimo 2020 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het vereist eigenvermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkingsgraad is bepaald op 109,3% (2019: 110,8%). Indien het vereist eigenvermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 109,9% (2019: 111,0%). De vereiste dekkingsgraad wordt door de custodian berekend en is de basis voor de formele rapportages. Het is gebleken dat in deze berekening het strategische beleggingsbeleid niet volledig wordt gehanteerd. Daardoor komt de vereiste dekkingsgraad lager uit en bevindt deze zich ogenschijnlijk buiten de bandbreedte die is vastgesteld in de risicohouding. Indien het strategisch beleid volledig zou worden toegepast bevindt deze zich binnen de bandbreedte. Met de custodian wordt overlegd over aanpassing van haar berekeningsmethodiek. Het fonds heeft voor 1 april 2021 een update van het herstelplan opgesteld.

De beleidsdekkingsgraad voldeed ultimo 2020 ook niet aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), waardoor de kring een dekkingstekort heeft. Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2020 is de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,0% (2019: 104,1%). De beleidsdekkingsgraad lag voor het eerst per eind 2015 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. De 5-jaars termijn, waarbinnen de kring moet herstellen tot het MVEV, is ingegaan per 31 december 2015. Dit betekent dat de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep ultimo 2020 voor het zesde meetmoment (vijf jaar) onder het MVEV ligt. Op basis van het kringbeleid zou dit betekenen dat Pensioenkring Randstad Groep de pensioenen moet verlagen.

Echter, het bestuur heeft na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan besloten om gebruik te maken van de vrijstellingsregeling 2021. Concreet betekent dit dat er een extra meetmoment mag worden toegevoegd aan de termijn dat de beleidsdekkingsgraad van de kring onder het MVEV mag liggen en dat de pensioen niet verlaagd hoeven te worden. Het bestuur heeft het gebruik van de vrijstellingsregeling evenwichtig beschouwd omdat:

- er nagenoeg geen vermogensoverdracht plaats vindt van slapers naar gepensioneerden;
- het herstel van de dekkingsgraad nauwelijks wordt vertraagd;
- onnodige kortingen in het licht van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel worden voorkomen; en
- het bestuur vindt vanuit economisch oogpunt onnodig dat het op dit moment onnodig is om te korten, gegeven de herstelcapaciteit die uit het herstelplan blijkt. Het bestuur gelooft dat het beleggingsrendement hoog genoeg is om de pensioenen te kunnen blijven betalen.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2020 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	97,2%	97,2%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	0,0%
Uitkeringen	0,0%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-13,2%	0,0%
Beleggingsresultaten	10,7%	1,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,2%	0,0%
Stand 31 december	94,9%	99,1%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 94,9% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 99,1% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen koersen van vooral vastrentende waarden en aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2020 sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep op basis van het reguliere beleid in 2027 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring Randstad Groep bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring Randstad Groep is in beginsel voorwaardelijk. Binnen Pensioenkring Randstad Groep wordt geen onvoorwaardelijke toeslag aangeboden indien dit gevolgen heeft voor de aan te houden technische voorziening.

Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van

het kalenderjaar vóór de toekenning. Tot 2021 werd als referentieperiode oktober-oktober gehanteerd. Ook is de peildatum voor toeslagverlening aangepast van 31 december naar 30 september.

Het fonds volgt de systematiek van toekomst bestendige toeslagverlening. Er wordt alleen een toeslag verleend voor zover deze in de toekomst ook verleend kan worden. Per 1 januari 2021 is er geen toeslag verleend.

Inhaaltoeslag

Binnen Pensioenkring Randstad Groep is er geen beleid om gemiste toeslagen in te halen.

Actuariële paragraaf

Premies

Pensioenkring Randstad Groep is een pensioenkring waarin aanspraken voor niet-actieven (slapers) en rechten voor uitkeringsgerechtigden worden geadministreerd. Omdat er geen opbouw voor actieven plaatsvindt, worden in deze pensioenkring geen premies in rekening gebracht en ontvangen.

Analyse van het resultaat

In 2020 is een negatief resultaat behaald van € 75.667 duizend. De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben.

Resultatenbron

Omschrijving	2020
Beleggingen en rekenrente	-64.784
Premies	0
Waardeoverdachten	-36.517
Kosten	0
Uitkeringen	-36
Kanssystemen	-1.559
Toeslagverlening/korting	0
Incidentele mutaties TV	0
Wijziging Grondslagen	27.505
Andere oorzaken	-276
Resultaat	-75.667

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	135.947
Rentoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	4.188
Wijziging marktrente	-204.919
Totaal beleggingen en rekenrente	-64.784

De voornaamste oorzaken van het resultaat in 2020 zijn:

- **Beleggingen / marktrente**
Door een wijziging van de nominale rekenrente stegen de technische voorzieningen met € 204.919 duizend en dit heeft derhalve een verlies veroorzaakt. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 4.188 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,324% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2019). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 135.947 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / marktrente € 64.784 duizend negatief.
- **Waardeoverdrachten**
Bij de collectieve waardeoverdracht van Stichting Pensioen Randstad naar Pensioenkring Randstad Groep binnen Het nederlandse pensioenfonds is een negatief resultaat ontstaan van € 38.016. Dit wordt veroorzaakt doordat de (start)inkoop in de kring heeft plaatsgevonden tegen een dekkingsgraad van 97,2%. Deze startdekkingsgraad was lager dan de dekkingsgraad per einde 2019 binnen Stichting Pensioenfonds Randstad (97,5%). Dit komt met name doordat de reserveringsmethodiek voor latent partnerpensioen is aangepast van bepaalde partner, naar onbepaalde partner vóór pensioeningang en bepaalde partner daarna. Daarnaast zijn er nog een aantal correcties doorgevoerd in de beginstand. Tezamen met de individuele waardeoverdrachten wordt een resultaat op waardeoverdrachten gerealiseerd van in totaal € 36.517 duizend negatief.
- **Wijziging grondslagen**
Door het toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 is de voorziening met € 27.505 duizend afgenomen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring Randstad Groep zijn in 2020 op de volgende punten aangepast:

- **Overlevingstafel**
Het bestuur heeft in 2020 besloten om over te stappen naar de meest recente algemene overlevingstafel zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Dit is Prognosetafel AG2020 die in 2020 is gepubliceerd. Met het toepassen van de prognosetafel AG2020 hanteert Het nederlandse pensioenfonds de meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en er wordt daarmee rekening gehouden met een voorzienbare trend in de overlevingskansen.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorzieningen, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend zijn vastgesteld. Het constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring Randstad Groep op de balansdatum lager is dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden). De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van Pensioenkring Randstad Groep is naar zijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Pensioenkring Randstad Groep.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring Randstad Groep

2020 was het eerste jaar van Pensioenkring Randstad Groep. Het strategische beleggingsbeleid is ongewijzigd overgenomen van Pensioenfonds Randstad Groep op basis van een ALM uit 2018. Op hoofdlijnen bestond het strategische beleggingsbeleid in 2020 uit een vermogensverdeling van 78% vastrentende waarden en 22% zakelijke waarden, in combinatie met een 70% afdekking van het renterisico op basis van de toezichtscurve. Het valutarisico wordt voor de USD en GBP strategisch voor 75% afgedekt. In 2021 is het valutabeleid

aangepast en wordt de HKD niet meer afgedekt en de Japanse yen wel. In 2021 zal een nieuwe ALM studie worden uitgevoerd.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Dat wil zeggen dat gestreefd wordt naar (risico)gecontroleerde outperformance van de afgesproken benchmarks terwijl gezorgd wordt voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren.

Voor de afdekking van rente- en valutarisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciër manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2020

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd beklonken. Maar al snel werden de enorme gevolgen van corona voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandienende, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, de enorme stijging van de werkloosheid in de Verenigde Staten, waarbij in een tijdsbestek van slechts twee weken liefst tien miljoen mensen hun baan verloren, de snelste afname van economische groei en de grootste daling van de olieprijs tot zelfs een negatief niveau.

Centrale banken reageerden met nieuwe beleidsmaatregelen: renteverlagingen, opkoopprogramma's en grootschalige verstrekking van liquiditeiten. Ook overheden hebben met grote steunpakketten de economieën voor nog meer schade weten te behoeden. Niettemin hebben economische cijfers over het tweede kwartaal een ongekende krimp laten zien.

Op de financiële markten was het eerste kwartaal van 2020 een uitermate slechte periode voor beleggers. Maar de maatregelen van centrale banken en overheden hebben beleggers gerustgesteld. Ook de totstandkoming van een Europees Herstelfonds droeg bij aan een beter sentiment. En in de loop van het jaar zijn markten dan ook, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was onder invloed van bovengenoemde trends sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren.

Eind 2020 werd eindelijk een Brexit overeenkomst gesloten. Positief is dat er uiteindelijk toch een akkoord is, waarbij goederen zonder extra tarieven verhandeld kunnen worden, ondanks meer administratieve belemmeringen. Negatief is dat er over diensten nauwelijks iets is geregeld. Brexit heeft dan ook negatieve gevolgen voor de economie van het VK. Dat markten positief reageerden op de deal komt mogelijk mede doordat eventuele Brexit-verliezen in het niet vallen bij de schade door de coronapandemie.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro. In de VS werden de officiële rentetarieven sterk verlaagd, terwijl dit in de eurozone niet gebeurde. Ook het Britse pond verzwakte, onder invloed van de Brexit perikelen, met ruim 5%. De Japanse yen daalde 3% ten opzichte van de euro.

Aandelen ontwikkelde markten

Aandelenmarkten kenden een grillig verloop in 2020. Na een slecht eerste kwartaal trad in het tweede kwartaal een sterk herstel op. De doorbraken in de ontwikkeling van een effectief vaccin gaven de markten in het vierde kwartaal nog verdere steun. Hierdoor sloot de wereldwijde aandelenindex 2020 uiteindelijk met een winst van ruim 6% in euro af.

De verschillen tussen markten waren groot. Zo hadden vooral sectoren als energie, financials en vastgoedaandelen het moeilijk door de economische recessie. Andere sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen kenden een bijzonder goed jaar door sterke consumentenbestedingen en een versnelde digitaliseringstrend. Regionaal bezien presteerden de opkomende markten en Amerikaanse aandelen het best. Britse aandelen bleven duidelijk achter.

Vastgoed

Vastgoed was afgelopen jaar de categorie die wellicht het hardst door corona werd getroffen. De gedwongen sluiting van winkels en het grootschalige thuiswerken zette een groot deel van de vastgoedsector (winkels, kantoren) onder druk. Logistieke centra en datacenters konden wel profiteren van de toegenomen internetverkoop en het thuiswerken. Ook woningen lieten, ondanks de economische recessie, nog steeds goede rendementen zien.

De lastige omstandigheden waren goed te zien in de rendementsontwikkeling van beursgenoteerd vastgoed. Wereldwijd liet deze categorie een daling zien van 17%, in Europa was dat een daling van 13%.

Vastrentende waarden

Het afgelopen jaar is de rente vooral in de VS gedaald. De Fed verlaagde de rente met 1,5%-punt tot circa nul. Centrale banken hebben hun opkoopprogramma's uitgebreid en kopen nu vooral staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties op. De lage rentes hebben een hernieuwde search for yield door beleggers in gang gezet.

De Duitse 10-jaars rente daalde in 2020 van -0,19% naar -0,57%. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van 3,1% zien. Kredietopslagen lieten een vergelijkbaar beeld als de aandelenmarkt zien. In het eerste kwartaal liepen de opslagen sterk uit, maar in het restant van het jaar trad herstel op. Hierdoor boekten Europese bedrijfsobligaties uiteindelijk een rendement van 2,6%. Ook high yield obligaties en obligaties uit opkomende markten kenden uiteindelijk een goed jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

De categorie hoogrentende landen kwam onder druk te staan door corona. Hierdoor liepen zowel de risico-opslagen van staatsobligaties uit hoogrentende landen in dollars als in lokale valuta sterk op en kwamen valuta van opkomende markten onder druk te staan. De initiële risk-off reactie was terug te zien in uitstroom van kapitaal naar andere beleggingscategorieën en het stilvallen van nieuwe uitgaven van obligaties van hoogrentende landen. Tegen het einde van 2020 waren risico-opslagen en valuta uit opkomende landen weer enigszins hersteld door monetaire ondersteuning van centrale banken, de zoektocht naar rendement en de betere economische vooruitzichten, echter het rendement van de categorie over 2020 bleef negatief.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente. Gedurende 2020 is niet materieel afgeweken van het strategische beleid.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 49% matching- en 51% rendementsportefeuille.

2020	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2020	Rendement portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	49	49	18,8	19,5
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	49	49		
Rendementsportefeuille	51	51	3,3	3,6
Aandelen ontwikkelde landen	11	11	1,9	1,6
Aandelen opkomende landen	6	6	10,0	8,5
Niet-genoteerd onroerend goed	5	5,5	8,5	8,5
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	7,5	7,5	3,0	2,7
Vastrentende waarden hypothecaire leningen	11,5	11,5	1,9	1,9
Structured credit	5	5,5	-1,7	2,7
Vastrentende waarden hoogrentende landen	2,5	2,5	-4,6	-4,6
Liquiditeiten	2,5	1,5	-0,6	-0,5
Totaal*	100	100	10,7	11,5
* incl valutahedge				

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring Randstad Groep loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 70% van het renterisico op basis van de toezichtcurve af te dekken. Dit komt per ultimo 2020 overeen met 52,3% op basis van markrentre. De feitelijke afdekking per ultimo 2020 bedroeg 70,4% op basis van de toezichtcurve, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. Een rentestafel is vastgelegd ter signalering of de mate van rente-afdekking dient te worden heroverwogen. De renteafdekking wordt ingevuld door middel van beleggingen in staatsobligaties, bedrijfsobligaties (investment grade) en hypotheek en LDI-fondsen die via rentederivaten de aanvullend benodigde afdekking leveren.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, beweegt de dekkingsgraad nog mee met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht. Ook het gebruik van staatsobligaties in plaats van swaps heeft een effect op de renteafdekking. De waarde van de verplichtingen beweegt namelijk met de swaprente terwijl de rente op staatsobligaties fluctueert t.o.v. de swaprente (de staat/swap spread). Dat zorgt voor extra beweeglijkheid van de dekkingsgraad.

In haar afdekkingsbeleid houdt Pensioenkring Randstad Groep rekening met de lagere rentegevoeligheid van de lange verplichtingen die het gevolg is van de zogenaamde Ultimate Forward Rate ('UFR') component in de toezichtcurve door daarmee in de verdeling van de rentegevoeligheid van de beleggingen over de verschillende looptijden rekening te houden. Vanaf 2021 zal de UFR worden aangepast wat zal leiden tot een toename van de rentegevoeligheid van de lange verplichtingen. Besloten is deze toename niet te volgen in het afdekkingsbeleid, het extra rendement van dit besluit zal naar verwachting voldoende opwegen tegen het extra risico.

De swaprente is gedaald in 2020 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen als de matchingportefeuille positief was. De relatieve underperformance van de matchingportefeuille ten opzichte van de benchmark kwam hoofdzakelijk door het verschil tussen Euribor en Eonia. Deze spread is enkel van toepassing op de renteswapportefeuille, die tegen Eonia contant wordt gemaakt, en niet op de verplichtingen, die worden verdisconteerd met de Euribor-curve zoals de toezichthouder De Nederlandsche Bank dit voorschrijft.

Rendementsportefeuille: aandelen en risicovolle vastrentende waarden

De meeste beleggingscategorieën hebben een positieve bijdrage geleverd aan het rendement. Uitzonderingen waren structured credit en obligaties van hoogrentende landen die een negatief rendement hebben gerealiseerd. Hoogrentende landen presteerde negatief doordat deze categorie onder druk kwam te staan door corona. Hierdoor liepen zowel de risico-opslagen van staatsobligaties uit hoogrentende landen in dollars als in lokale valuta sterk op en kwamen valuta van opkomende markten onder druk te staan.

Voorals aandelen en niet-genoteerd onroerend goed droegen het meeste bij aan het rendement. Aan de beleggingen in aandelen wordt invulling gegeven door middel van passieve beleggingsfondsen. De passieve fondsen presteerden in lijn of beter dan de benchmark.

De beleggingen in bedrijfsobligaties presteerden beter dan de benchmark, terwijl structured credit achterbleef. Dit werd veroorzaakt doordat spreads van structured credit sterk zijn opgelopen door corona, wat werd versterkt door gedwongen verkopen om aan de toegenomen vraag naar liquiditeit kunnen voldoen. Het jaarrendement van structured credit bleef daarmee achter t.o.v. de high yield markt.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed wordt ingevuld met actieve beleggingsfondsen, vanwege het illiquide karakter wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijk gesteld aan dat van de portefeuille. In 2020 zijn de nog niet opgevraagde commitments aan niet-genoteerd onroerend goed tijdelijk via een passief beleggingsfonds belegd in beursgenoteerd onroerend.

In 2020 richtte Het nederlandse pensioenfonds zich op de opname van nieuwe wetgeving en normkaders en verdere integratie van het MVB-beleid in de categorieën als hoogrentende landen en bedrijfsobligaties. Het nederlandse pensioenfonds heeft voor hoogrentende landen besloten deze, waar kostenefficiënt mogelijk, in te vullen met ESG-beleggingsfondsen (zowel uitgegeven in lokale valuta als in harde valuta), omdat deze fondsen beter aansluiten bij het MVB-beleid. Voor Pensioenkring Randstad Groep is deze categorie hoogrentende landen in 2020 kostenefficiënt omgezet naar dezelfde beleggingsfondsen met ESG-screening.

Valuta-afdekking

Pensioenkring Randstad Groep dekt het valutarisico van het Britse pond en US dollar voor 75% af. Indien de euro sterker wordt ten opzichte van andere valuta dan zullen die beleggingen omgerekend naar euro's in waarde dalen. Doordat het valutarisico deels wordt afgedekt, wordt zo'n waardedaling grotendeels tenietgedaan. Indien de euro verzwakt ten opzichte van andere valuta gebeurt het omgekeerde.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro en ook het Britse pond verzwakte. Doordat deze valuta's in waarde afnamen heeft de valuta-afdekking per saldo positief bijgedragen aan het resultaat van de rendementsportefeuille.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het nederlandse pensioenfonds heeft een beleid maatschappelijk verantwoord beleggen. Vanuit dit beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring Randstad Groep rekening gehouden met milieu-, sociale en governance-factoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement) en het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen. Klimaat speelt hierbij een belangrijke rol. Voor de beleggingsportefeuille vinden verschillende engagementactiviteiten plaats op dit gebied door vermogensbeheerders aan te spreken op hun klimaatbeleid.

Verder worden de beleggingen beoordeeld aan de hand van internationale normen zoals vastgelegd in de United Nations Global Compact Principles (UNGCP), de Internationale Labour Organisation's (ILO) Conventions en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPGH). Beleggingen die op basis van deze normen slecht scoren worden uitgesloten. Als onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid is verder het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant ondertekend met het doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector.

Recent is de Europese: "Shareholder Rights Directive" (SRD II) omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe institutionele beleggers als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij

hierover communiceren met de deelnemer. Het nederlandse pensioenfonds heeft deze richtlijn in 2020 geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen tot uiting gekomen, wat op de website is geplaatst.

Pensioenkring Randstad Groep heeft in 2020 stappen ondernomen om het MVB-beleid te implementeren. Binnen de categorieën aandelen, bedrijfsobligaties en hoogrentende landen wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten. Binnen de categorie hoogrentende landen belegt de pensioenkring via passieve oplossingen, waarbij het gewicht van de landen onder andere wordt bepaald door de ESG-score.

In 2021 zal Het nederlandse pensioenfonds verder gaan om binnen deze en andere beleggingscategorieën de ambities ten aanzien van het MVB-beleid verder uit te werken en te implementeren, zie paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring Randstad Groep diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsden maken met elkaar worden vergeleken.

Het bestuur analyseert de kosten ook met behulp van een kostenbenchmark. Dat wordt toegepast voor de kringen waar meerdere jaren historie voor is opgebouwd. Dat geldt nog niet voor deze kring.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2020 € 937 duizend. Omgerekend is dit € 831 per (actieve) deelnemer en pensioengerechtigde.

De door de Pensioenfederatie voorgeschreven systematiek van berekening van de uitvoeringskosten per deelnemer gaat uit van de situatie van een actief pensioenfonds met een zekere populatie aan deelnemers en pensioengerechtigden. De pensioenuitvoeringskosten worden hiertoe gedeeld door het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Aangezien Pensioenkring Randstad Groep een gesloten pensioenkring is, leidt deze systematiek (waarin de 14.664 gewezen deelnemers niet meetellen) naar de mening van het bestuur tot minder relevante resultaten.

Het bestuur vindt het relevant om te kijken naar een maatstaf die rekening houdt met de specifieke situatie van de kring, op basis van het totaal aantal deelnemers inclusief de gewezen deelnemers. Uitgaande van de gemiddelde som van het totaal aantal deelnemers bedroegen de administratieve uitvoeringskosten per deelnemer in 2020 € 59 per deelnemer/pensioengerechtigde. Kenmerkend voor de regeling is dat deze een hoge mate van complexiteit in zich heeft, goed geautomatiseerd is en met goede service aan deelnemers wordt aangeboden. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020
Belanghebbendenorgaan	40
Administratiekostenvergoeding	533
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	46
Certificerend actuaire	19
Adviserend actuaire	18
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	279
Overige	2
Totaal	937
Arbeidsongeschikten	154
Pensioengerechtigden	974
Totaal	1.128
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	831

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in 2020 voor de Pensioenkring Randstad Groep zijn uitgekomen op € 4.862 duizend. Het gemiddeld belegd vermogen bedroeg in 2020 € 1.343 miljoen. De totale vermogensbeheerkosten, uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen, zijn ten opzichte van vorig jaar 2019 bij Stichting Pensioenfonds Randstad gedaald naar 0,36% in 2020, vanwege toenemende schaalvoordelen door groei van Het nederlandse pensioenfonds als geheel.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2020 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het nederlandse pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2020	Beheer- kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	220	67	287	0,02%
Aandelen	212	562	774	0,06%
Vastrentende waarden	2.180	325	2.505	0,19%
Overige beleggingen	10	3	13	0,00%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. Overlay	2.622	957	3.579	0,27%
Kosten overlay beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	2.622	957	3.579	0,27%
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau				
Kosten fiduciair beheer	960		960	0,07%
Bewaarloon	130		130	0,01%
Advieskosten vermogensbeheer	-		-	-
Overige kosten	193		193	0,01%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	1.283		1.283	0,09%
			-	
Totaal kosten vermogensbeheer	3.905		4.862	0,36%

Totale kosten

De totale kosten zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten bedroegen 0,36% in 2020.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,36% in 2020 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

De beheerkosten bedroegen in 2020 € 2.622 duizend ofwel 0,20% van het vermogen.

- Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele advieskosten. Deze overige vermogensbeheerkosten bedroegen in 2020 € 1.283 duizend ofwel 0,09% van

het vermogen. Deze kosten zijn relatief gedaald ten opzichte van 2019 bij Stichting Pensioenfonds Randstad, vanwege de toenemende schaalvoordelen door groei van Het nederlandse pensioenfonds als geheel.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. De transactiekosten bedroegen in 2020 € 957 duizend ofwel 0,07% van het vermogen.

De vermogensbeheerkosten worden in de Kerncijfers Pensioenkring Randstad Groep weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Over 2020 bedragen deze vermogensbeheerkosten exclusief de transactiekosten 0,29% in percentage van het vermogen, bestaande uit 0,20% beheerkosten en 0,09% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

In 2018 heeft Stichting Pensioenfonds Randstad, de voorloper van Pensioenkring Randstad Groep bij Het nederlandse pensioenfonds, een herijking van de risicohouding uitgevoerd aan de hand van een ALM-studie. De uitgevoerde berekeningen hebben uitgewezen dat de risicohouding van het fonds onveranderd kon worden gehandhaafd, waarbij op bepaalde onderdelen een aanscherping van bandbreedtes heeft plaatsgevonden. Bij de vaststelling van de resultaten van de ALM-studie in 2018 heeft het belanghebbendenorgaan van Stichting Pensioenfonds Randstad aangegeven geen aanleiding te zien om de risicohouding ten opzichte van 2015 te wijzigen. De risicohouding is door het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds beoordeeld en overgenomen voor Pensioenkring Randstad Groep.

De belangrijkste uitgangspunten van de risicohouding zijn als volgt vastgesteld en herbevestigd:

- De ondergrens qua dekkingsgraad (ofwel de 'kritieke dekkingsgraad') ligt op een niveau van circa 97% (schatting eind 2018). Vanaf dit niveau wordt het fonds geacht om over voldoende herstelvermogen te beschikken om zonder aanvullende kortingen binnen de wettelijke termijnen te kunnen herstellen tot het niveau van het vereist eigen vermogen (VEV);
- De kans op kortingen dient zeer beperkt te zijn, waarbij bewust is nagelaten om hieraan een kwantificering toe te voegen;
- Een te verlenen kortingsmaatregel zou (indien onverhoopt noodzakelijk) een maximale omvang van 1,0% per jaar mogen hebben.

Met inachtneming van deze uitgangspunten is besloten tot de volgende uitgangspunten voor de vaststelling van de risicohouding:

- Om toeslagen te kunnen verlenen en zodoende de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in een bepaalde mate voor inflatie te kunnen compenseren worden met de beleggingen verantwoorde risico's genomen;
- Met het nemen van risico's wordt geaccepteerd dat – op korte termijn – dit mogelijk kan leiden tot het vergroten van kansen op het korten van de pensioenen;
- De te hanteren systematiek van toeslagverlening heeft als uitgangspunt dat er vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110% toeslagen kunnen worden verleend volgens de grenzen van het toekomstbestendig indexeren (TBI);
- Voor de verlening van toeslagen is de hoogte van de te verlenen toeslag mede afhankelijk van de ontwikkeling van het prijsindexcijfer in het voorafgaande jaar;
- De 'uitsmeerperiode' voor eventuele kortingen in het kader van een herstelplan wordt gesteld op tien jaar.

Op basis hiervan is de risicohouding voor de lange termijn gekwantificeerd. De ondergrens van het verwachte reële pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie is gesteld op 75%. Deze ondergrens bedraagt 84% in geval vanuit het VEV het pensioenresultaat berekend wordt. Daarnaast mag de maximale afwijking van dit pensioenresultaat – in een slechtweerscenario 35% bedragen.

Het kortetermijnrisico gemeten door middel van het VEV bij de strategische beleggingsportefeuille van Pensioenkring Randstad Groep bedraagt 13,3% op basis van de gegevens ultimo 2018. De hoogte van het

VEV kan fluctueren door verschuivingen in de strategische beleggingsmix binnen de bandbreedtes. Er is in de ALM-studie en met de fiduciaire vermogensbeheerder onderzocht hoe het VEV zich ontwikkelt bij de inzet van verschillende alternatieve beleggingsmixen die allen binnen de strategische beleggingsmix vallen. Op grond van de uitgevoerde berekeningen is de risicohouding voor de korte termijn vastgesteld op een VEV tussen 10,5% (ondergrens) en 16,0% (bovengrens).

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring Randstad Groep is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2020 van kracht. Na een forse verslechtering van de financiële positie in de eerste helft van 2020 is deze in de 2de helft van het jaar verbeterd als gevolg van het herstel op de financiële markten.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 41 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring Randstad Groep.

Financiële risico's

Binnen de kringen zijn financiële risico's geïdentificeerd gebaseerd op FIRM. De inschatting van het risico kan per kring verschillen op basis van de specifieke kenmerken van de betreffende kring. Met betrekking tot Pensioenkring Randstad Groep gelden risicoschattingen per risico waarbij het bruto risico de inschatting is voor beheersmaatregelen en de netto inschatting na beheersmaatregelen.

Ieder kwartaal vindt de Risk Control Self assessment plaats waarbij alle risico's beoordeeld worden op wijzigingen in de bruto inschatting en de werking van de beheersmaatregelen om naar netto risico's te komen.

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het nederlandse pensioenfonds beheert dit risico door het renteafdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de UFR. Voor het gewenste renteafdekkingniveau is het noodzakelijk om derivaten (o.a. renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het nederlandse pensioenfonds beheert dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico. Hierbij wordt dit risico grotendeels afgedekt doordat Pensioenkring Randstad Groep het valutarisico van het Britse pond voor 75% afdekt en de US dollar voor 30% afdekt. Voor de

valuta-afdekking geldt dat deze mag bestaan uit een combinatie van Valuta Futures en Valuta forwards. Het valutarisico voor zakelijke waarden in opkomende markten wordt niet afgedekt

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Inflatierisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring Randstad Groep heeft Het nederlandse pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring, op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kan overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken. Voorbeeld hiervan in 2020 is een aanpassing in de timing van de re-balance n.a.v. de hoge volatiliteit op de financiële markten op dat moment.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkinggraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkinggraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkinggraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	86,0	90,5	95,0
-0,50%	87,5	92,5	97,5
0,00%	89,4	94,9	100,5
0,50%	91,6	97,7	103,8
1,00%	94,0	100,8	107,6

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor o.a. gedwongen wordt om assets te verkopen".

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring Randstad Groep bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het nederlandse pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Randstad Groep kunnen voldoen".

Pensioenkring Randstad Groep loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het nederlandse pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het nederlandse pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring Randstad Groep raakt.
- Er zijn standaardcontracten opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld op basis van een grondige analyse van de financiële situatie van Pensioenkring Randstad Groep.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

Voor Pensioenkring Randstad Groep is geen herverzekering van toepassing.

Vooruitblik 2021

Corona

Het coronavirus had enorme impact op het jaar 2020. Ook in 2021 zal het virus van grote invloed zijn op de financiële positie van de kring nu het lijkt dat het virus nog lang aanwezig zal zijn. Er zijn zorgen over de werkgelegenheid, toekomstige winstgevendheid van bedrijven, vastgoedwaarderingen en de hoogte van financiële ondersteuningsprogramma's die overheden moeten verstrekken. Het bestuur houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en anticipeert en communiceert zodra dit nodig is.

Financiële markten

Met nog hoge coronabesmettingscijfers en strenge lockdowns in vooral Europese landen, lijkt het er begin 2021 niet op dat de wereldeconomie spoedig volledig zal herstellen. Maar er zijn drie redenen om positief naar de toekomst te kijken. Ten eerste zullen de lockdowns effect sorteren. Ten tweede zal het virus aan het eind van de winter op natuurlijke wijze minder snel verspreid worden, net als de griep. Dat effect is duidelijk te zien in Australië, waar het nu zomer is. Ten derde is er een begin gemaakt met het vaccineren. Er zijn al meerdere vaccins beschikbaar (waaronder Westerse, Chinese en Russische vaccins) en er zitten er nog meer in de pijplijn. De VS en het VK lopen voorop met de vaccinaties, maar we verwachten dat ook in andere geïndustrialiseerde landen snel zal worden opgeschaald.

Bemoedigend is ook dat de wereldeconomie wat momentum heeft opgebouwd. Producenten in de industriële sector kregen in december in veel landen meer vertrouwen in de toekomst. Wereldwijd steeg de inkoopmanagersindex voor de industrie zelfs naar het hoogste niveau sinds 2018. Voor de dienstensector daalde de inkoopmanagersindex in de VS, maar het cijfer duidt nog steeds op groei. In de eurozone was juist het omgekeerde te zien: een flinke stijging maar nog wel krimp.

Het fiscale en monetaire beleid zal ondersteunend blijven werken. In de VS is op de valreep van 2020 een stimuleringspakket van 900 miljard dollar goedgekeurd. Daarin is onder andere opgenomen dat hogere werkloosheidsuitkeringen doorlopen tot in maart. Bovendien wordt er eenmalig 600 dollar per persoon uitgekeerd en is er extra steun voor het midden- en kleinbedrijf.

Misschien is stijgende inflatie of inflatieverwachtingen en stijgende rente wel het grootste risico voor beleggers. Economisch herstel kan leiden tot hogere rentes, vooral in de VS. Met de winst in Georgia heeft de Democratische partij naast het presidentschap ook controle over het Huis van Afgevaardigden en de Senaat. Daardoor wordt het voor president Biden gemakkelijker zijn politieke agenda uit te voeren. Fiscale stimulering via hogere uitgaven, deels gefinancierd met hogere belastingen en deels door hogere tekorten staan hoog op die agenda. Hogere overheidstekorten en hogere groei kunnen op termijn tot hogere rentestanden leiden.

Geen verlaging pensioenen in 2021

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep ligt ultimo 2020 voor het zesde meetmoment (vijf jaar) onder het Minimaal Vereist Eigen Vermogen (MVEV). Op basis van het kringbeleid betekent dit dat Pensioenkring Randstad Groep moet korten als het geen gebruik maakt van de vrijstellingsregeling 2021. Pensioenkring Randstad Groep maakt gebruik van de vrijstellingsregeling en het bestuur heeft dit als evenwichtig beschouwd. Hierdoor zijn verlagingen van pensioenen in 2021 niet aan de orde.

Als blijkt dat gesloten fondsen in de toekomst de reeds opgebouwde pensioenen niet mogen invaren naar het nieuwe stelsel, dan kan de kring geen gebruik maken van het transitie-FTK en zullen de pensioenen, als de financiële situatie niet verbetert, alsnog op korte termijn verlaagd moeten worden.

Ontwikkeling financiële positie

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 3,2% gestegen van 94,9% naar 98,1%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,6%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 0,8% gestegen van 92,5% naar 93,3%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

Pensioenakkoord

Op 16 december 2020 is het concept wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd. Na een consultatiefase zal het wetsvoorstel in de loop van 2021 naar de Tweede Kamer gaan. In 2021 moet er dus nog veel worden uitgewerkt. Ook Het Nederlandse Pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van het wetsvoorstel. Voor Pensioenkring Randstad Groep is het de vraag is of er ruimte komt voor gesloten fondsen om in te varen. Pensioenkring Randstad Groep kan dan overwegen om daar wel of niet voor te kiezen.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben drie vertegenwoordigers namens de gewezen deelnemers, twee vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden en één vertegenwoordiger van de voormalig aangesloten ondernemingen zitting. Pensioenkring Randstad Groep heeft als gesloten kring relatief veel gewezen deelnemers in het deelnemersbestand. Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten op de belangrijkste vraagstukken van de eigen pensioenkring. Ze heeft bijvoorbeeld goedkeuringsrechten op strategisch beleggingsbeleid en het toeslagen/kortingsbeleid. Adviesrechten zijn er onder meer op de ABTN, communicatiejaarplan en de kringbegroting. Naast deze bevoegdheden heeft het belanghebbendenorgaan de bevoegdheid om (onder specifieke voorwaarden) het bestuur te verzoeken om een collectieve waardeoverdracht naar een andere pensioenuitvoerder uit te voeren.

Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan de belanghebbendenorganen en de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het jaarverslag en andere informatie en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag. Het belanghebbendenorgaan bewaakt conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur het uitvoerings- en pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Start van het belanghebbendenorgaan

Op 1 januari 2020 zijn de verplichtingen van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie overgedragen aan de Pensioenkring Randstad Groep van Het nederlandse pensioenfonds. Per dezelfde datum is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep geïnstalleerd. Het belanghebbendenorgaan bestaat uit zes leden. Alle leden van het belanghebbendenorgaan zijn met positief gevolg getoetst door De Nederlandsche Bank. Vier van de zes leden zijn vanuit hun vorige rol bij Pensioenfonds Randstad betrokken geweest bij de transitie van Pensioenfonds Randstad naar Het nederlandse pensioenfonds en zodoende op de hoogte van de specifieke kenmerken en achtergronden van Pensioenkring Randstad Groep. Het belanghebbendenorgaan heeft Jan Hendrik Ockels benoemd als voorzitter en Raimond Schikhof als vicevoorzitter.

De leden van het belanghebbendenorgaan zijn door het bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds geïnformeerd over de inrichting en werkwijze van het belanghebbendenorgaan. Eind 2019 vond een informele kick-off van het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Randstad Groep met het bestuur plaats. Voorafgaand aan de start van Pensioenkring Randstad Groep moesten een aantal documenten worden vastgesteld waar het belanghebbendenorgaan normaliter inspraak op heeft. Te denken valt aan het uitvoeringsreglement, de ABTN, het pensioenreglement en het reglement voor het belanghebbendenorgaan. Omdat het belanghebbendenorgaan in die fase formeel nog niet was opgestart, zijn deze stukken eind 2019 behandeld in de stuurgroep transitie en in voorkomende gevallen binnen het bestuur en het toenmalige belanghebbendenorgaan van Pensioenfonds Randstad. Door de betrokkenheid van drie leden van het toenmalige belanghebbendenorgaan en de directeur van Pensioenfonds Randstad is de invloed vanuit de belanghebbenden gewaarborgd geweest in dit proces.

Thema's belanghebbendenorgaan 2020

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring Randstad Groep. Deze vergaderingen vinden getrapt plaats. Eerst vergadert het belanghebbendenorgaan zelf. Aansluitend vindt een bijeenkomst met het bestuur plaats. Ook is er in 2020 een bijeenkomst geweest met de raad van toezicht. Deze bijeenkomst stond in het teken van kennismaking en een toelichting van de raad van toezicht op haar jaarplan 2020.

Bij aanvang van de kring in januari 2020 was de grootste zorg van het belanghebbendenorgaan gericht op een zo geruisloos mogelijke overdracht van de bezittingen en verplichtingen van het Randstad-pensioenfonds aan Het nederlandse pensioenfonds. Het belanghebbendenorgaan heeft dit proces gemonitord op basis van de verstrekte rapportages en heeft geconstateerd dat de overdracht grotendeels conform plan en zonder nadelige gevolgen voor de belanghebbenden heeft plaatsgevonden. Als gevolg van verschillen in actuariële grondslagen en nagekomen correcties is een klein nadelig verschil in dekkingsgraad ontstaan, dat volledig en duidelijk door Het nederlandse pensioenfonds is verklaard.

Een ander belangrijk thema betreft de financiële positie van de kring. Bij aanvang van de pensioenkring op 1 januari 2020 was de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep lager dan de grens van het vereist eigen vermogen. Daarom is er tijdig een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank. Het belanghebbendenorgaan heeft zijn goedkeuring verleend aan dit herstelplan. Gedurende het jaar heeft het belanghebbendenorgaan de ontwikkeling van de dekkingsgraad en de effectiviteit van het risicobeleid kritisch gevolgd, met name toen de renteniveaus in maart 2020 scherp daalden. Het risicobeleid is in 2020 voldoende robuust gebleken.

Een derde thema betreft de communicatie van de kring met de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Ondanks een zorgvuldig communicatietraject in de aanloop naar en na afronding van de overdracht naar Het nederlandse pensioenfonds, is gebleken dat voor veel gewezen deelnemers nog niet duidelijk is dat hun pensioenen zijn overgedragen en dat de communicatie sinds de overdracht hoofdzakelijk digitaal verloopt. Het belanghebbendenorgaan heeft in overleg met het bestuur diverse inspanningen geïnitieerd om de digitale betrokkenheid bij de nieuwe pensioenuitvoerder te verhogen.

Het vierde thema betreft de harmonisatie van regelingen, beleid en voorwaarden binnen Het nederlandse pensioenfonds. Het belanghebbendenorgaan heeft in 2020 goedkeuring verleend aan een voorgenomen bestuursbesluit tot aanpassing van het toeslagenbeleid van de pensioenkring, in het kader van een door het bestuur beoogde harmonisatie van het toeslagenbeleid bij de diverse collectiviteitskringen. Het belanghebbendenorgaan heeft enerzijds oog voor de noodzaak en wenselijkheid van het uniformeren van regelingen, beleid en voorwaarden. Anderzijds wil het belanghebbendenorgaan de specifieke aspecten van de pensioenkring zoveel als mogelijk in stand houden, aangezien een collectiviteitskring meer onderscheidend vermogen heeft dan alleen de stand van de dekkingsgraad.

Adviezen en goedkeuringen Pensioenkring Randstad Groep

Het belanghebbendenorgaan verleende in 2020 goedkeuring aan de volgende voorgenomen bestuursbesluiten:

- Vaststelling van het herstelplan 2020;
- Wijziging van het toeslagenbeleid.

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2020 positief advies uit:

- Aanpassing van de Actuariële en bedrijfstechnische nota december 2020;
- Begroting Pensioenkring Randstad Groep 2020 en 2021;
- Communicatiejaarplan 2020 en 2021.

Overige activiteiten

Naast de uitoefening van de formele bevoegdheden en de uitvoering van de vergaderingen heeft het belanghebbendenorgaan in 2020 twee educatieve bijeenkomsten gehad, tezamen met de andere gremia. Op de eerste bijeenkomst werd een toelichting gegeven inzake het nieuwe pensioenakkoord, wat later een vervolg heeft gekregen met voorlichting over het concept wetsvoorstel toekomst pensioenen. De tweede bijeenkomst stond in het teken van het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-beleid) van het fonds. Tijdens deze sessie werd stilgestaan bij de ambitie van het fonds, de manier waarop het MVB-beleid is verankerd en de beoogde aanpassingen in de beleggingsportefeuille om de MVB-ambitie beter te ondersteunen. Voorts zijn door twee nieuwe leden van het belanghebbendenorgaan aanvullende trainingen gevolgd om te voldoen aan de geschiktheidseisen. Uiteraard worden publicaties en webinars gevolgd om up-to-date te blijven, met name ten aanzien van het wetsvoorstel toekomst pensioenen.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Het belanghebbendenorgaan Pensioenkring Randstad Groep is begin 2020 gestart met haar werkzaamheden als gevolg van de overgang naar Het nederlandse pensioenfonds per 1 januari 2020. Het belanghebbendenorgaan constateert dat de overgang naar Het nederlandse pensioenfonds door de betrokken partijen in alle opzichten zorgvuldig is voorbereid en uitgevoerd.

We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur in 2020 goed is verlopen. Het bestuur acteert transparant en is benaderbaar. Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvingen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. Het belanghebbendenorgaan waardeert met name de actieve opstelling van het bestuur ten aanzien van het pensioenakkoord en de gevolgen die dat voor de collectiviteitskringen kan hebben. Voor een gesloten kring als Pensioenkring Randstad Groep wordt de positie van gesloten fondsen / kringen in de nieuwe wetgeving cruciaal. Zowel vanuit het bestuur als vanuit het belanghebbendenorgaan is in 2020 actie ondernomen om de komende wetgeving op dit punt te beïnvloeden. Het belanghebbendenorgaan wil deze gezamenlijke actie in de komende periode graag voortzetten.

De financiële positie van de kring is, ondanks een passende uitvoering van het risicobeleid, in 2020 verder verslechterd. Begin 2021 heeft het belanghebbendenorgaan goedkeuring verleend aan het voorgenomen bestuursbesluit om gebruik te maken van de tijdelijke maatregel, waardoor het doorvoeren van een korting op de pensioenen niet noodzakelijk was. Het belanghebbendenorgaan volgt de ontwikkeling van de financiële positie en de bewaking daarvan nauwgezet.

Het belanghebbendenorgaan hecht grote waarde aan een goede communicatie met de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden van Pensioenkring Randstad Groep. Om de kosten te beperken is digitale communicatie essentieel. Hiervoor is het noodzakelijk dat zoveel mogelijk deelnemers zich online met hun e-mailadres registreren. Wij constateren dat onze oproep aan het bestuur om hier extra aandacht aan te besteden heeft geleid tot een grote stijging van het aantal geregistreerde deelnemers. De vereniging van gepensioneerden van Randstad Groep Nederland kan een rol spelen in de contacten met de pensioengerechtigden. Ook in de komende jaren zullen wij hier blijvend aandacht aan besteden.

Ten aanzien van de uniformering van regelingen, beleid en voorwaarden binnen Het nederlandse pensioenfonds ziet het belanghebbendenorgaan kritisch toe op de voorstellen en handelingen vanuit het bestuur. De gerechtvaardigde wens om de uitvoering van de pensioenregelingen binnen het fonds waar mogelijk gelijk te trekken, mag niet ten koste gaan van het eigen en specifieke karakter van de kringen. Het belanghebbendenorgaan ziet in voorkomende gevallen graag een afweging van de verschillende belangen.

Aanbevelingen

Op basis van de ervaringen in het eerste jaar als vertegenwoordiger van de belanghebbenden van Pensioenkring Randstad Groep doet het belanghebbendenorgaan de volgende aanbevelingen aan het bestuur:

- Voer een beheerst risicobeleid waarin de risico's van de kring, vooruitlopend op een mogelijke transitie naar een nieuw pensioenstelsel, niet onnodig vergroot worden;
- Bedenk en implementeer onconventionele middelen en manieren om de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden actief te betrekken bij de communicatie van het fonds en verbeter de digitale toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van het fonds;
- Presenteer een duidelijke meerjarenvisie ten aanzien van de beoogde uniformering en aanpassing van regelingen en beleid, zodanig dat voor alle betrokkenen helder is welke beleidsruimte en -mogelijkheden er per kring beschikbaar zijn;
- Investeer tijdig in een adequate bezetting van bestuur, raad van toezicht en bestuursbureau, waarmee het fonds klaar is om de komende grote wijzigingen in het pensioenstelsel en het fonds de komende jaren het hoofd te bieden.

Oordeel

Het belanghebbendenorgaan stelt vast dat het bestuur in 2020 ondanks de invloed van de coronapandemie aanzienlijke inspanningen heeft geleverd om invulling te geven aan de doelstellingen van het pensioenfonds. Wij merken op dat dit voorspoedig verloopt en spreken waardering uit voor de bijdrage van het bestuur aan de ontwikkeling van het fonds gedurende het verslagjaar. Wij constateren dat het bestuur op effectieve en prudente wijze invulling heeft gegeven aan het besturen van het fonds.

Wij zijn van mening dat het jaarverslag 2020 een duidelijke verantwoording is van het gevoerde beleid en de door het bestuur genomen besluiten inzake Pensioenkring Randstad Groep. Dankzij een goede samenwerking met het bestuur en de raad van toezicht en een adequate ondersteuning vanuit het bestuursbureau heeft het belanghebbendenorgaan de werkzaamheden goed kunnen uitvoeren en hoopt dit in de komende jaren op deze wijze voort te zetten. De gedane aanbevelingen zijn daarbij onzes inziens van groot belang. Wij zien met vertrouwen uit naar een goede voortzetting van de samenwerking in de komende jaren.

Diemen, 28 mei 2021

Jan Hendrik Ockels
Solange Overeijnder
Robert te Riet
Simone Nijsen
Wil Kitslaar
Raimond Schikhof

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 18 mei 2021 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2020. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een open en constructieve wijze. Het bestuur spreekt haar waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan vanaf de start op 1 januari 2020 gefunctioneerd heeft en waarbij het fysiek vergaderen nauwelijks mogelijk was door de coronapandemie. Het bestuur heeft gezien dat het belanghebbendenorgaan zich goed bewust is van zijn rol en taken. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de communicatie aan deelnemers hoog in het vaandel staat. Het bestuur neemt de aanbevelingen ter harte. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Bestuursverslag Pensioenkring Sweco

Algemene informatie

Doelstelling van het pensioenfonds is het verzorgen van pensioenen voor deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden. Per 1 juli 2020 zijn de opgebouwde aanspraken van de inmiddels geliquideerde Stichting Pensioenfonds Grontmij door middel van een collectieve waardeoverdracht ingebracht in de nieuw ingerichte besloten kring: Pensioenkring Sweco. Ook de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken uit hoofde van de cao van de aangesloten werkgever en gelieerde ondernemingen die onder de cao van Sweco vallen, is ondergebracht in Pensioenkring Sweco.

Alle in dit hoofdstuk genoemde bedragen zijn weergegeven in €/1000 en hebben betrekking op de periode van 1 juli 2020 tot en met 31 december 2020, tenzij anders aangegeven.

Belanghebbendenorgaan

Per 1 juli 2020 is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco ingesteld en van start gegaan. Dit orgaan bestaat uit vertegenwoordigers namens deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden. De Nederlandsche Bank heeft in 2020 ingestemd met de benoeming van vier leden van het belanghebbendenorgaan. De vier aspirant-leden zijn in opleiding gegaan.

Samenstelling Belanghebbendenorgaan Pensioenkring Sweco is op 31 december 2020

Naam	Functie/geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Jan Bosman	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2024	1953	M
Dik Doornbosch	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2022	1969	M
Miriam van Dullemen	Voorzitter en lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1961	V
Karst Jan van Esch	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1961	M
Wim Groenevelt	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2023	1954	M
Alex Rombout	Aspirantlid namens werkgever	1 ^e	1-7-2023	1966	M
Emma Strang	Aspirantlid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2023	1983	V
Daniël Vos	Aspirantlid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1987	M

De Nederlandsche Bank heeft in januari 2021 ingestemd met de benoeming van Alex Rombout tot lid van het belanghebbendenorgaan. Voor Daniël Vos is de instemming van De Nederlandsche Bank in april 2021 ontvangen.

Voor Jan Bosman en Emma Strang is de instemming van De Nederlandsche Bank in mei 2021 ontvangen.

Bij aanvang is een rooster van aftreden vastgesteld zodat voorkomen wordt dat op een zeker moment alle leden van het belanghebbendenorgaan tegelijk uit de termijn lopen. Dit impliceert dat meerdere leden een eerste termijn hebben die korter is dan de gebruikelijke vier jaar.

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan drie keer zelfstandig vergaderd. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd met het bestuur en één keer met de raad van toezicht.

Pensioenparagraaf

Kenmerken regeling

Het nederlandse pensioenfonds voert de pensioenregelingen uit voor de werknemers in dienst van de werkgever Sweco Nederland Holding B.V. en gelieerde ondernemingen die onder de Sweco-cao vallen. De wederzijdse verantwoordelijkheden, bevoegdheden, rechten en (financiële) verplichtingen zijn vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst.

Deelnemer aan de pensioenregeling is:

- de werknemer met wie door de werkgever een pensioenovereenkomst is gesloten waarvan de uitvoering is ondergebracht bij Het nederlandse pensioenfonds.
- de persoon die door het bestuur op verzoek van de werkgever als deelnemer wordt opgenomen al dan niet onder van dit reglement afwijkende voorwaarden en mits voldaan wordt aan de bepalingen van de Wet LB '64 en wet- en regelgeving.

Hieronder volgt een korte samenvatting van de regeling in 2020, waarin de belangrijkste kenmerken worden genoemd. Voor de precieze inhoud van de pensioenregeling wordt verwezen naar het pensioenreglement.

Belangrijkste kenmerken pensioenregeling Pensioenkring Sweco

Betreft	Invulling
Type regeling	Middelloodregeling met het karakter van een Collectieve beschikbare premieregeling.
Pensioendatum	68 jaar. De mogelijkheid wordt geboden om eerder met pensioen te gaan, hetgeen drie maanden van tevoren aangegeven moet worden.
Pensioengevend salaris (fulltime)	12 maal het maandsalaris per 1 januari, verhoogd met de vakantietoeslag. Het pensioensalaris is gemaximeerd op EUR 110.111 (2020)
Franchise (opbouwgedeelte)	De franchise (2020: EUR 14.167) wordt jaarlijks per 1 januari vastgesteld en bedraagt 10/7,5e van het per 1 januari van het betreffende jaar op jaarbasis geldende AOW-bedrag voor een AOW-gerechtigde die gehuwd is met een andere AOW-gerechtigde, inclusief vakantietoeslag. De franchise zal nooit lager zijn dan op grond van fiscale wetgeving is toegestaan.
Pensioengrondslag (basis, fulltime)	Pensioengevend salaris minus franchise.
Opbouwpercentage ouderdomspensioen	Het beoogde opbouwpercentage is 1,875% per deelnemersjaar. De feitelijke opbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de bijdrage.
Ouderdomspensioen	De deelnemer bouwt ieder kalenderjaar een pensioen op ter grootte van het opbouwpercentage vermenigvuldigd met de in het betreffende jaar geldende pensioengrondslag. De opbouw stopt op de pensioeningangsdatum, maar uiterlijk op de pensioendatum (68 ^e verjaardag).
spaarPartnerpensioen	Het jaarlijks op te bouwen direct ingaand spaarPartnerpensioen bedraagt 70% van het jaarlijks opgebouwde ouderdomspensioen. De feitelijke opbouw is afhankelijk van de toereikendheid van de bijdrage. Het direct

Betreft	Invulling
	ingaand spaarPartnerpensioen wordt ook opgebouwd indien er geen sprake is van een partner.
Levenslang risicoPartnerpensioen	Het partnerpensioen dat, gelijktijdig met het tijdelijk risicoPartnerpensioen, vrijwillig op risicobasis is verzekerd ten behoeve van de partner ingeval van het overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum, tenzij de deelnemer met zijn bij het pensioenfonds bekende partner op de voorgeschreven wijze aan het pensioenfonds heeft aangegeven geen levenslang risicoPartnerpensioen te willen verzekeren. Het Levenslang partnerpensioen bedraagt 70% van het ouderdomspensioen, dat de deelnemer had kunnen opbouwen vanaf het moment van indiensttreding bij de aangesloten onderneming tot aan de pensioendatum verminderd met het (bijzonder) direct ingaand spaarPartnerpensioen waar de deelnemer op grond van het pensioenreglement recht op heeft.
Tijdelijk risicoPartnerpensioen	Het partnerpensioen dat gelijktijdig met het levenslang risicoPartnerpensioen, vrijwillig op risicobasis is verzekerd ten behoeve van de bij het pensioenfonds bekende partner ingeval van het overlijden van de deelnemer voor de pensioendatum of ingeval van het overlijden van de gepensioneerde die aansluitend aan het deelnemerschap met pensioen is gegaan, tenzij de deelnemer met zijn partner op de voorgeschreven wijze aan het pensioenfonds heeft aangegeven geen tijdelijk risicoPartnerpensioen te willen verzekeren. Het Tijdelijk risicopartnerpensioen bedraagt jaarlijks € 12.175,71 (niveau 2020) vermenigvuldigd met de parttimegraad.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen per kind dat verplicht op risicobasis verzekerd is en ingaat op de dag van overlijden van de deelnemer, bedraagt 0,25% van de pensioengrondslag op het moment van overlijden, vermenigvuldigd met het aantal jaren gelegen tussen het moment van indiensttreding bij de aangesloten onderneming en de pensioendatum.
Uitkering wezenpensioen	Eindleeftijd van het wezenpensioen is 23 jaar. Het pensioen wordt verdubbeld bij volle wezen.
Toeslagverlening	Toeslagverlening is voorwaardelijk. Een eventuele toeslag vloeit voort uit het toeslagbeleid van Pensioenkring Sweco.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid vanaf de dag waarop conform de beschikking van het UWV arbeidsongeschiktheid bestaat en eventueel recht op een WAO- of WIA-uitkering ontstaat, wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk premievrij voortgezet op basis van het UWV-arbeidsongeschiktheidspercentage (WIA) dan wel conform 8 klassen (WAO).

Daarnaast kent de regeling van Pensioenkring Sweco een aanvullende arbeidsongeschiktheidspensioenregeling. Dit betreft het WAO-excedentpensioen, WAO-hiaatpensioen, het WIA-aanvullingspensioen en het WIA-excedentpensioen.

Premiebeleid

De pensioenregeling voor het ouderdoms- en nabestaandenpensioen wordt gekarakteriseerd als een zogenaamde collectieve beschikbare premieregeling (CDC). In deze regeling staat de werkgever niet garant voor de pensioenrechten, maar alleen voor het betalen van een vooraf afgesproken vaste premie voor de jaarlijkse pensioenopbouw. Deze pensioenopbouw vindt op een vergelijkbare wijze plaats als in een middelloonregeling. Is de beschikbaar gestelde premie in enig jaar niet toereikend om de in dat jaar toe te kennen aanspraken te financieren, dan wordt de toekenning van het pensioen zodanig aangepast dat de premie wel toereikend is. Ook in de situatie van tekorten bij het pensioenfonds, bijvoorbeeld door lagere rentestanden of tegenvallende beleggingsopbrengsten, springt de werkgever niet bij. De

deelnemers dragen het risico. Tekorten zijn dus voor het collectief van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Overschotten vloeien niet terug naar de werkgever.

Kostendekkende premie

De premie voor de opbouw van pensioen dient op grond van wet- en regelgeving (gedempt) kostendekkend te zijn. De toets of de premie kostendekkend is wordt voor Pensioenkring Sweco jaarlijks uitgevoerd mede op basis van de 10-jaarsgemiddelde rente.

Gedempte kostendekkende premie

Het opbouwpercentage is jaarlijks vastgesteld o.b.v. een interne kostendekkende premie. Hierbij is mede uitgegaan van het 12-maandsgemiddelde van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rente per 30 september. Daarbij wordt tevens uitgegaan van een procentuele solvabiliteitsopslag gelijk aan de beleidsdekkingsgraad per 30 september verminderd met 100%, waarbij deze solvabiliteitsopslag minimaal gelijk is aan het percentage minimaal vereist eigen vermogen en maximaal gelijk is aan het procentuele vereist eigen vermogen.

Indien op basis hiervan wordt vastgesteld dat de CDC-pensioenbijdrage niet voldoende is om de maximale pensioenopbouw van 1,875% van de pensioengrondslag toe te kennen, kunnen middelen worden onttrokken aan het premiedepot. Er bevinden zich echter geen middelen in het premiedepot ultimo 2020.

Aanpassingen premiebeleid 2021

Hoeveel pensioen er voor de premie kan worden ingekocht is afhankelijk van de wijze waarop de gedempte kostendekkende premie wordt vastgesteld. Vanwege de aanhoudende lage rente beweegt de gemiddelde rente zich steeds meer richting de actuele rente, waardoor de pensioenopbouw onder druk kwam te staan. Het bestuur heeft zich georiënteerd op mogelijke alternatieven voor de 12-maandsgemiddelde rente die werd toegepast in de interne gedempte kostendekkende premie. In overleg met het belanghebbendenorgaan is eind 2020 besloten dat de gedempte kostendekkende premie voor Pensioenkring Sweco vanaf 2021 zal worden gebaseerd op een verwacht rendement waarbij voor het rendement op aandelen en vastgoed wordt uitgegaan van de maximale parameters en voor vastrentende waarden van de rentetermijnstructuur per 30 september 2020. Ten gevolge van de nieuwe afspraken is het opbouwpercentage voor 2021 vastgesteld op 1,17% (1,31% 2020). Zonder deze aanpassing zou een opbouwpercentage van 1,11% hebben gegolden.

Wijzigingen reglementen en uitvoeringsovereenkomst

Sinds de collectieve waardeoverdracht van Stichting Pensioenfonds Grontmij naar Het nederlandse pensioenfonds zijn er geen wijzigingen geweest in het pensioenreglement en de uitvoeringsovereenkomst.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen voor Pensioenkring Sweco bedraagt 0,2% van het beheerde pensioenvermogen. Dit is het vermogen dat Het nederlandse pensioenfonds moet aanhouden om de bedrijfsrisico's te kunnen opvangen. Het weerstandsvermogen maakt geen deel uit van het vermogen van Pensioenkring Sweco en telt ook niet mee in de balans van Pensioenkring Sweco. Periodiek wordt getoetst of door wijziging van het pensioenvermogen een overschot of tekort voor Pensioenkring Sweco ontstaat. Hierna vindt aanzuivering van het saldo plaats.

Financiële positie en herstelplan

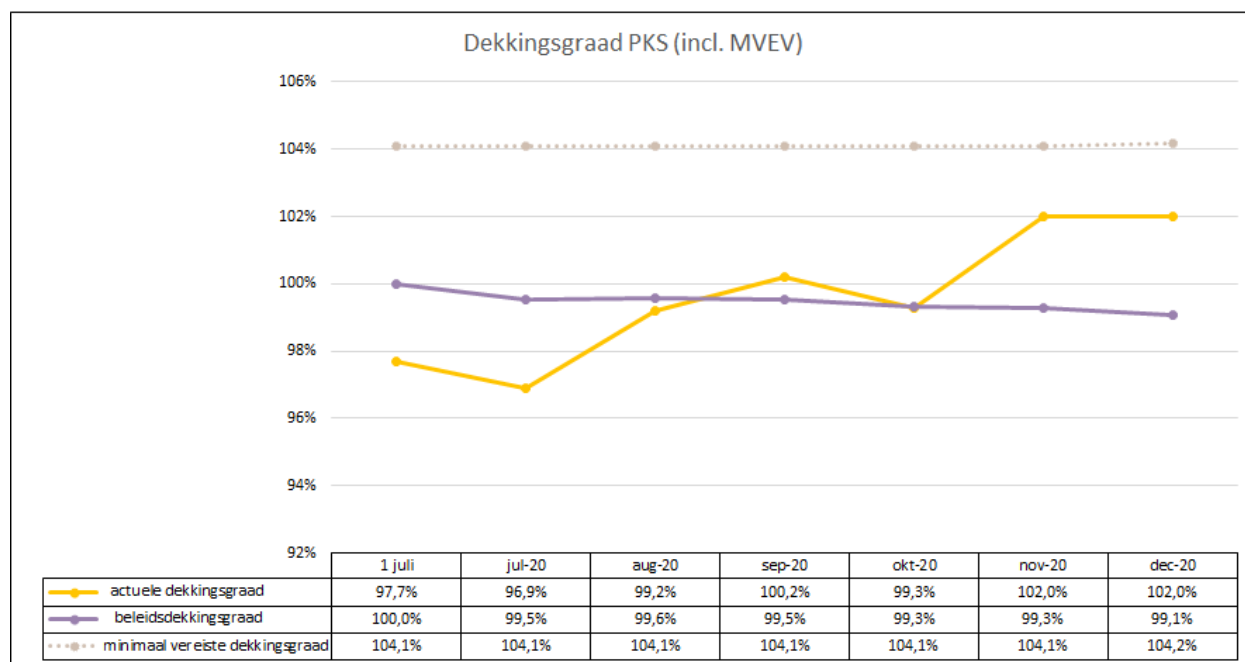
Financiële positie

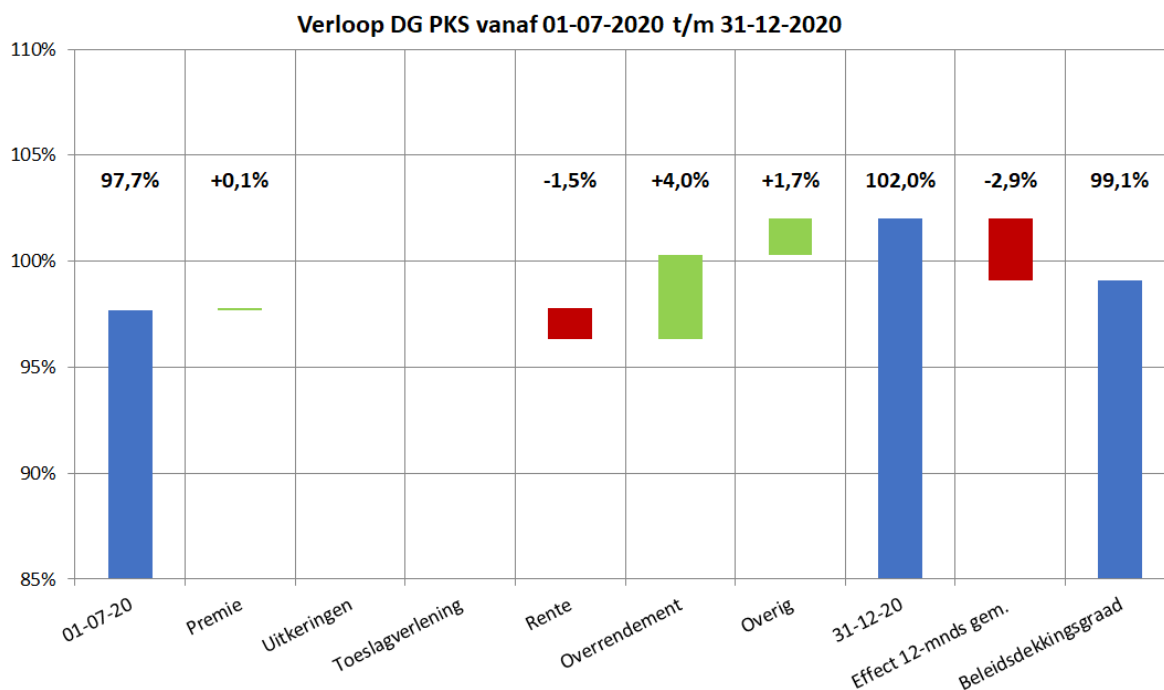
De beleidsdekkingsgraad daalde gedurende de tweede helft van 2020 van 100,0% naar 99,1%. De actuele dekkingsgraad op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (de "toezichtscurve") is in de tweede helft van 2020 gestegen naar 102,0%. Dit is 4,3 procentpunt hoger dan ultimo juni en 2,2 procentpunt lager dan eind 2019. De ontwikkeling in de tweede helft van 2020 was het gevolg van een daling van de rentes en positieve rendementen in de rendementsportefeuille. De gedaalde rente had een positief effect op de waarde van de vastrentende waarden, maar omdat het renterisico voor 50% is afgedekt was de stijging van de waarde van de verplichtingen groter.

Samenvatting ontwikkeling financiële positie Pensioenkring Sweco in 2020

Omschrijving	Pensioen- vermogen	Technische voorziening	Dekkings- graad
Stand 1 juli	1.145.540	1.172.181	97,7%
Premiebijdragen (regulier)	8.058	7.689	0,1%
Uitkeringen	-14.261	-13.894	0,0%
Toeslagverlening	0	0	0,0%
Aanpassing RTS	0	19.080	-1,5%
Beleggingsresultaten	45.143	-1.718	4,0%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-782	-22.993	1,7%
Stand 31 december	1.183.698	1.160.345	102,0%

In bovenstaand overzicht wordt onder beleggingsresultaten in het verloop Pensioenvermogen het behaalde rendement op beleggingen verantwoord. Bij het verloop Technische voorziening staat de interest toevoeging aan de technische voorziening op basis van de 1-jaars rente zoals vastgesteld door De Nederlandsche Bank in de RTS van 31 december 2019. Bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt onder andere de overgang naar de nieuwe overlevingstafel verantwoord.

Grafische weergave verloop dekkingsgraad en beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Sweco in 2020

Ontwikkeling dekkingsgraad Pensioenkring Sweco tussen 1 juli en 31 december 2020

De technische voorzieningen worden berekend op basis van de RTS. Dit komt overeen met contantmaking op basis van een gemiddelde rekenrente ad 0,15%. In beginsel is deze RTS een marktrente, maar sinds 2012 wordt deze voor lange looptijden gecorrigeerd met een UFR.

De actuele dekkingsgraad wordt berekend als de som van de technische voorzieningen en de reserves, gedeeld door de technische voorzieningen. Het premiedepot doet niet mee in de berekening van de dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de laatste 12 actuele dekkingsgraden.

Vereist eigen vermogen en minimaal vereist eigen vermogen

Pensioenkring Sweco bevindt zich ultimo 2020 in een situatie van reservetekort aangezien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad. Het vereist eigen vermogen is gebaseerd op de strategische beleggingsportefeuille. De vereiste dekkingsgraad is bepaald op 109,9% (2019: 111,1%). Indien het vereist eigenvermogen bepaald zou zijn op basis van de actuele portefeuille zou deze uitkomen op 110,6% (2019: 111,8%). De vereiste dekkingsgraad wordt door de custodian berekend en is de basis voor de formele rapportages. Het is gebleken dat in deze berekening het strategische beleggingsbeleid niet volledig wordt gehanteerd. Daardoor komt de vereiste dekkingsgraad lager uit, maar deze bevindt zich nog wel binnen de bandbreedte die is vastgesteld in de risicohouding. Met de custodian wordt overlegd over aanpassing van haar berekeningsmethodiek. Het fonds heeft voor 1 april 2021 een update van het herstelplan opgesteld.

De beleidsdekkingsgraad voldeed ultimo 2020 ook niet aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV), waardoor de kring een dekkingstekort heeft. Het minimaal vereist eigen vermogen wordt vastgesteld op basis van de regels zoals vastgelegd in artikel 11 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Ultimo 2020 is de minimaal vereiste dekkingsgraad 104,2% (2019: 104,1%). De beleidsdekkingsgraad lag voor het eerst per eind 2019 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, waardoor de 5-jaars termijn, waarna de kring direct moet herstellen tot het MVEV, is ingegaan per 31 december 2019. Wanneer de beleidsdekkingsgraad gedurende vijf jaar lager is dan de dekkingsgraad die behoort bij het MVEV, zal het fonds maatregelen moeten nemen. Dit is eind 2020 niet van toepassing.

Herstelplan

Ontwikkeling in 2020 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	104,2%	104,2%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	-0,2%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-11,3%	0,0%
Beleggingsresultaten	8,2%	1,7%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,8%	0,0%
Stand 31 december	102,0%	105,8%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 102,0% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 105,8% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 31 december 2020 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2023 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

Toeslagverlening

Binnen Pensioenkring Sweco bestaat de mogelijkheid de pensioenaanspraken van (gewezen) deelnemers en de pensioenrechten van pensioengerechtigden jaarlijks per 1 januari te verhogen op basis van maximaal het ambitieniveau zoals dat is vastgelegd in de pensioenregeling.

Toeslagverlening binnen Pensioenkring Sweco is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Toeslagverlening over 2020, toe te kennen per 1 januari 2021

Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2021 is daarom geen toeslag toegekend.

Wijzigingen in toeslagbeleid

Het bestuur heeft begin 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, een besluit genomen om de

maatstaf voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden aan te passen van CPI alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen.

Inhaaltoeslag

De pensioenregeling kent geen mogelijkheid om in het verleden gemiste toeslagen in te halen, met uitzondering van gemiste toeslagverleningen in de periode 2012 t/m 2014. Het fonds kent vanaf 2015 geen inhaalindexaties meer. Het pensioenreglement kent ook geen herstel van verlagingen van pensioenrechten en -aanspraken.

Toeslagverlening deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden 2012 t/m 2014

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,47%	2,47%	2,47%
2013	0,00%	2,10%	2,10%	4,62%
2014	0,50%	1,10%	0,60%	5,25%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Wijzigingen Inhaalbeleid

Het bestuur heeft begin 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, besloten om binnen Pensioenkring Sweco beleid te formuleren voor het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen. Ondanks dat de kans op het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen in de komende jaren erg klein is. Het bestuur is van mening dat inhaalbeleid onderdeel is van een gezonde financiële opzet. Enerzijds omdat je aan deelnemers wilt kunnen uitdelen wat uitgedeeld mag worden (zonder inhaalbeleid is ingeval van overschotten slechts heel beperkt mogelijk om wat extra's toe te kennen aan de deelnemers). Anderzijds omdat het zorgt dat als er extra uitgedeeld kan worden dit middels de inhaal van achterstanden bij de deelnemers terecht komt bij wie het hoort.

Gemiste toeslagen of pensioenverlagingen kunnen hersteld worden door middel van een inhaaltoeslag, eveneens per 1 januari. Hiervan kan sprake zijn indien

1. er een reserveoverschot is; en
2. de reële dekkingsgraad minimaal 100% is.

Het voor inhaaltoeslagen beschikbare vermogen wordt bepaald als maximaal 20% van het vermogen boven het maximum van de situaties waarin precies aan voorwaarden a en b wordt voldaan. Voor het toekennen van inhaaltoeslagen worden daarbij de volgende aanvullende voorwaarden gehanteerd:

- Inhaaltoeslagen worden op collectieve basis verleend. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen actieven, inactieven, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.
- Inhaaltoeslagen worden toegepast als een percentage van het voor de individuele deelnemer totaal te herstellen bedrag. Dit percentage wordt berekend door het beschikbare vermogen te delen door de waarde van het totaal aan gemiste toeslagen en doorgevoerde verlagingen. Hierbij wordt geen termijn gehanteerd en geen onderscheid gemaakt tussen gemiste toeslagen en doorgevoerde verlagingen.
- Alleen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daadwerkelijk in de kring aanwezig zijn ten tijde van het herstel van de niet volledige toeslag, komen voor herstel in aanmerking.
- Er vindt geen nabetaling aan pensioengerechtigden plaats van in het verleden niet uitgekeerde pensioenrechten die het gevolg zijn van het niet volledig toekennen van de toeslag of doorgevoerde verlaging.

Actuariële paragraaf

Resultaten hebben betrekking op de periode 1 juli t/m 31 december 2020

Premies

De Pensioenwet schrijft voor dat de feitelijke premie, de gedempte kostendeekkende premie en de (ongedempte) kostendeekkende premie worden gekwantificeerd. De samenstelling van de premies is opgenomen in onderstaande tabel. Voor verdere details wordt verwezen naar de toelichting op de premiebaten in de jaarrekening.

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	7.150	4.905	
Risicopremie overlijden	572	527	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	342	342	
Opslag instandhouding VEV	895	641	
Kostenopslag pensioenbeheer	288	287	
Totaal premiebijdragen	9.247	6.702	8.058

Analyse van het resultaat

In 2020 is een positief resultaat behaald van € 23.353 duizend. De hieronder opgenomen actuariële analyse geeft inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat geleid hebben.

Resultatenbron

Omschrijving	2020
Beleggingen en rekenrente	27.780
Premies	81
Waardeoverdachten	-26.658
Kosten	0
Uitkeringen	402
Kanssystemen	387
Toeslagverlening/korting	0
Incidentele mutaties TV	0
Wijziging Grondslagen	22.276
Andere oorzaken	-915
Resultaat	23.353

Het resultaat op beleggingen en rekenrente is vanwege de grote materialiteit in de onderliggende resultaten hierna nader uitgesplitst:

Resultaat beleggingen / rekenrente

Omschrijving	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	45.143
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.718
Wijziging marktrente	-19.081
Totaal beleggingen en rekenrente	27.780

De voornaamste oorzaken van het resultaat in de tweede helft van 2020 zijn:

- **Beleggingen/marktrente:**
Door een wijziging van de nominale rekenrente stegen de technische voorzieningen met € 19.080 duizend en dit heeft derhalve een verlies veroorzaakt. Daarnaast zijn de technische voorzieningen afgenomen met € 1.718 duizend als gevolg van de technisch benodigde interest (op basis van 0,324% negatieve éénjaarsrente per 31 december 2019). De beleggingsopbrengsten leidden tot een winst van € 45.143 duizend. Per saldo is het resultaat op beleggingen / marktrente € 27.780 duizend positief.
- **Wijziging grondslagen**
Door het toepassen van de nieuwe Prognosetafel AG2020 is de voorziening met € 22.276 duizend afgenomen.
- **Waardeoverdrachten**
Bij de collectieve waardeoverdracht van Stichting Pensioen Grontmij naar Pensioenkring Sweco binnen Het nederlandse pensioenfonds is een negatief resultaat ontstaan van € 26.658 duizend. Dit is met name het gevolg van de verlaging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 2,75% binnen het voormalige pensioenfonds en de opslag binnen Pensioenkring Sweco ter grootte van 2,5%. Daartegenover stond een bijdrage van 0,2% van het vermogen aan het weerstandsvermogen.

Grondslagen

De actuariële grondslagen die gehanteerd worden in de berekening van de technische voorziening in Pensioenkring Sweco zijn in 2020 op de volgende punten aangepast:

- **Overlevingstafel**
Het bestuur heeft in 2020 besloten om over te stappen naar de meest recente algemene overlevingstafel zoals gepubliceerd door het Koninklijk Actuarieel Genootschap. Dit is Prognosetafel AG2020 die in 2020 is gepubliceerd. Met het toepassen van de prognosetafel AG2020 hanteert Het nederlandse pensioenfonds de meest recente inzichten over de Nederlandse bevolkingssterfte en er wordt daarmee rekening gehouden met een voorzienbare trend in de overlevingskansen.

Oordeel certificerend actuaris

De certificerend actuaris heeft geconcludeerd dat de technische voorzieningen, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend zijn vastgesteld. Hij constateert dat het eigen vermogen van Pensioenkring Sweco op de balansdatum lager is dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. In zijn verklaring geeft hij aan dat er wordt voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen). De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Sweco is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. De vermogenspositie van Pensioenkring Sweco is naar zijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merkt hij op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door De Nederlandsche Bank doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, zijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen. De verklaring van de certificerend actuaris is opgenomen in de Actuariële verklaring Pensioenkring Sweco.

Vermogensbeheer

Beleggingsbeleid Pensioenkring Sweco

De Pensioenkring Sweco is per 1 juli 2020 gestart. Het strategische beleggingsbeleid, gebaseerd op een ALM-studie die in 2018 is uitgevoerd met een update in 2020, is ongewijzigd overgenomen. Op hoofdlijnen bestond het uit een vermogensverdeling van 70% vastrentende waarden en 30% zakelijke waarden, in combinatie met een 50% afdekking van het renterisico. Het valutarisico was gedurende 2020 niet afgedekt. Dit beleid was bij de transitie overgenomen van Stichting Pensioenfonds Grontmij.

Eind 2020 is besloten om het valutarisico in USD, GBP en Japanse yen voor 75% strategisch af te dekken. Hiermee is risicoruimte ontstaan voor een allocatie naar Nederlandse woninghypotheken waarmee een hoger beleggingsrendement voor de kring mogelijk is. Dit is in 2021 doorgevoerd.

Bij de invulling van de beleggingsportefeuille wordt een kwalitatief hoogwaardig beleggingsbeleid gevoerd. Dat wil zeggen dat gestreefd wordt naar (risico)gecontroleerde outperformance van de afgesproken benchmarks terwijl gezorgd wordt voor een goede spreiding over de verschillende beleggingscategorieën en debiteuren.

Voor de afdekking van renterisico, als ook voor specifieke beleggingscategorieën, zijn beleggingsrichtlijnen opgesteld die het uitgangspunt zijn voor het te voeren beleggingsbeleid. Het MVB-beleid is daarbij een belangrijk onderdeel. Deze richtlijnen zijn leidend voor de fiduciair manager bij het selecteren en monitoren van operationele vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen.

Ontwikkeling op de financiële markten

Terugblik markten 2020

De ontwikkelingen op financiële markten werden in 2020 gedomineerd door het coronavirus. Het jaar begon nog positief, met de verwachting dat de economische groei weer enigszins zou kunnen aantrekken. Hoopgevend was ook het 'fase 1' handelsakkoord dat de VS en China sloten, waarmee een tijdelijke wapenstilstand in de handelsoorlog werd beklonken. Maar al snel werden de enorme gevolgen van corona voor de samenleving duidelijk. Opvallend was vooral de snelheid waarmee de crisis zich aandeed, met de snelste 30% daling van de aandelenbeurzen ooit, de enorme stijging van de werkloosheid in de Verenigde Staten, waarbij in een tijdsbestek van slechts twee weken liefst tien miljoen mensen hun baan verloren, de snelste afname van economische groei en de grootste daling van de olieprijs tot zelfs een negatief niveau.

Centrale banken reageerden met nieuwe beleidsmaatregelen: renteverlagingen, opkoopprogramma's en grootschalige verstrekking van liquiditeiten. Ook overheden hebben met grote steunpakketten de economieën voor nog meer schade weten te behoeden. Niettemin hebben economische cijfers over het tweede kwartaal een ongekende krimp laten zien.

Op de financiële markten was het eerste kwartaal van 2020 een uitermate slechte periode voor beleggers. Maar de maatregelen van centrale banken en overheden hebben beleggers gerustgesteld. Ook de totstandkoming van een Europees Herstelfonds droeg bij aan een beter sentiment. En in de loop van het jaar zijn markten dan ook, in sommige gevallen zelfs meer dan volledig, hersteld. Wel was onder invloed van bovengenoemde trends sprake van grote verschillen tussen beleggingscategorieën, regio's en sectoren.

Eind 2020 werd eindelijk een Brexit overeenkomst gesloten. Positief is dat er uiteindelijk toch een akkoord is, waarbij goederen zonder extra tarieven verhandeld kunnen worden, ondanks meer administratieve belemmeringen. Negatief is dat er over diensten nauwelijks iets is geregeld. Brexit heeft dan ook negatieve gevolgen voor de economie van het VK. Dat markten positief reageerden op de deal komt mogelijk mede doordat eventuele Brexit-verliezen in het niet vallen bij de schade door de coronapandemie.

De Amerikaanse dollar daalde gedurende het jaar circa 8% versus de euro. In de VS werden de officiële rentetarieven sterk verlaagd, terwijl dit in de eurozone niet gebeurde. Ook het Britse pond verzwakte, onder invloed van de Brexit perikelen, met ruim 5%. De Japanse yen daalde 3% ten opzichte van de euro.

Aandelen ontwikkelde markten

Aandelenmarkten kenden een grillig verloop in 2020. Na een slecht eerste kwartaal trad in het tweede kwartaal een sterk herstel op. De doorbraken in de ontwikkeling van een effectief vaccin gaven de markten in het vierde kwartaal nog verdere steun. Hierdoor sloot de wereldwijde aandelenindex 2020 uiteindelijk met een winst van ruim 6% in euro af.

De verschillen tussen markten waren groot. Zo hadden vooral sectoren als energie, financials en vastgoedaandelen het moeilijk door de economische recessie. Andere sectoren als technologie en duurzame consumentengoederen kenden een bijzonder goed jaar door sterke consumentenbestedingen en een versnelde digitaliseringstrend. Regionaal gezien presteerden de opkomende markten en Amerikaanse aandelen het best. Britse aandelen bleven duidelijk achter.

Vastgoed

Vastgoed was afgelopen jaar de categorie die wellicht het hardst door corona werd getroffen. De gedwongen sluiting van winkels en het grootschalige thuiswerken zette een groot deel van de vastgoedsector

(winkels, kantoren) onder druk. Logistieke centra en datacenters konden wel profiteren van de toegenomen internetverkoop en het thuiswerken. Ook woningen lieten, ondanks de economische recessie, nog steeds goede rendementen zien.

De lastige omstandigheden waren goed te zien in de rendementsontwikkeling van beursgenoteerd vastgoed. Wereldwijd liet deze categorie een daling zien van 17%, in Europa was dat een daling van 13%.

Vastrentende waarden

Het afgelopen jaar is de rente vooral in de VS gedaald. De Fed verlaagde de rente met 1,5%-punt tot circa nul. Centrale banken hebben hun opkoopprogramma's uitgebreid en kopen nu vooral staatsobligaties en investment grade bedrijfsobligaties op. De lage rentes hebben een hernieuwde search for yield door beleggers in gang gezet.

De Duitse 10-jaars rente daalde in 2020 van -0,19% naar -0,57%. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van 3,1% zien. Kredietopslagen lieten een vergelijkbaar beeld als de aandelenmarkt zien. In het eerste kwartaal liepen de opslagen sterk uit, maar in het restant van het jaar trad herstel op. Hierdoor boekten Europese bedrijfsobligaties uiteindelijk een rendement van 2,6%. Ook high yield obligaties en obligaties uit opkomende markten kenden uiteindelijk een goed jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

De categorie hoogrentende landen kwam onder druk te staan door corona. Hierdoor liepen zowel de risico-opslagen van staatsobligaties uit hoogrentende landen in dollars als in lokale valuta sterk op en kwamen valuta van opkomende markten onder druk te staan. De initiële risk-off reactie was terug te zien in uitstroom van kapitaal naar andere beleggingscategorieën en het stilvallen van nieuwe uitgaven van obligaties van hoogrentende landen. Tegen het einde van 2020 waren risico-opslagen en valuta uit opkomende landen weer enigszins hersteld door monetaire ondersteuning van centrale banken, de zoektocht naar rendement en de betere economische vooruitzichten, echter het rendement van de categorie over 2020 bleef negatief.

Portefeuilleposities en rendementen

In de onderstaande tabel worden de posities en rendementscijfers getoond van de beleggingscategorieën binnen de portefeuille, afgezet tegen de bijbehorende benchmarks sinds start van de kring op 1 juli 2020.

Voor de uitvoering van het vermogensbeheer worden de vermogenscategorieën toegewezen aan de matchingportefeuille of de rendementsportefeuille. In de matchingportefeuille worden de categorieën opgenomen die vooral meebewegen met de rente en daarmee bijdragen aan het afdekken van het renterisico. In de rendementsportefeuille worden de overige categorieën opgenomen, deze zijn vooral gericht op een extra rendement bovenop de rente.

Uit het strategische beleid resulteert de verhouding 56% matching- en 44% rendements-portefeuille.

2020 (vanaf 1 juli)	Allocatie Strategisch beleid	Allocatie Beleid 2020	Rendement portefeuille	Rendement Benchmark
	(in %)	(in %)	(in%)	(in %)
Matchingportefeuille	56	56	0,9	1,1
Swaps, staatsobligaties, liquiditeiten	56	56		
Rendementsportefeuille	44	44	8,6	9,1
Aandelen ontwikkelde landen	18	18	12,3	12,6
Aandelen opkomende landen	5	5	20,7	20,4
Niet-genoteerd onroerend goed	7	7	2,2	2,2
Vastrentende waarden bedrijfsobligaties	14	14	2,7	4,0
Totaal	100	100	4,1	4,6

Matchingportefeuille: afdekking renterisico

Pensioenkring Sweco loopt via de waardering van haar technische voorzieningen ('verplichtingen') een risico bij veranderingen in de rente. Het beleid is om 50% van het renterisico af te dekken. De feitelijke afdekking per ultimo 2020 bedroeg 50,2%, een afwijking binnen de toegestane bandbreedte. Een rentestaffel is vastgelegd ter signalering of de mate van rente-afdekking dient te worden heroverwogen. De afdekking heeft grotendeels plaatsgevonden met behulp van vastrentende beleggingen in de matchingportefeuille. Binnen het LDI mandaat wordt er hoofdzakelijk belegd in renteswaps en geldmarktfondsen. Daarnaast dragen de beleggingen in bedrijfsobligaties (investment grade) bij aan de afdekking. In 2021 worden hier Nederlandse woninghypotheken aan toegevoegd.

Doordat minder dan 100% van het renterisico wordt afgedekt, zal de dekkingsgraad nog meebewegen met rentebewegingen. In de paragraaf Risicomanagement is de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor rentebewegingen in een tabel in beeld gebracht.

Pensioenkring Sweco dekt 50% van het renterisico af op basis van marktrente. Ook de verdeling van de afdekking over de verschillende looptijden is gebaseerd op de marktrente. In voorbereiding op het nieuwe pensioenstelsel wordt een risico-rendementsafweging gemaakt ten aanzien van deze verdeling over de looptijden. Dit heeft in 2021 geleid tot een besluit tot aanpassing van het beleid om de afdekking op de lange looptijden te verminderen en te vervangen door afdekking op de kortere looptijden.

De swaprente is relatief stabiel gebleven vanaf 1 juli 2020 waardoor het rendement van zowel de verplichtingen als de matchingportefeuille beperkt bleef tot rond de 1% positief.

Rendementsportefeuille: aandelen en risicovolle vastrentende waarden

Alle beleggingscategorieën hebben een positieve bijdrage geleverd aan het rendement. Vooral aandelen droegen het meeste bij aan het rendement. Aan de beleggingen in aandelen wordt voor het merendeel invulling gegeven door een passief wereldwijd beleggingsfonds ontwikkelde markten, aangevuld door een actief beleggingsfonds voor Europa ex UK en een actief beleggingsfonds voor opkomende markten. Deze fondsen presteerden conform verwachting.

Niet-beursgenoteerd onroerend goed wordt ingevuld met actieve beleggingsfondsen, vanwege het illiquide karakter wordt op jaarbasis het rendement van de benchmark gelijk gesteld aan dat van de portefeuille.

De categorie bedrijfsobligaties (investment grade) wordt grotendeels door middel van een passief beleggingsfonds ingevuld, voor een klein deel aangevuld door een actief beleggingsfonds passend binnen het ESG beleid.

Eind 2020 is besloten om het valutarisico in USD, GBP en Japanse yen voor 75% strategisch af te dekken om risicoruimte te creëren voor een allocatie naar Nederlandse woninghypotheken. Deze allocatie is in 2021 doorgevoerd ten laste van de matchingportefeuille; dan resulteert de verhouding 46% matching- en 54% rendements-portefeuille.

Valuta-afdekking

De Pensioenkring Sweco heeft gedurende 2020 het valutarisico niet afgedekt aangezien het valutarisico voor de Kring beperkt was. Dit beleid was bij de transitie overgenomen van Stichting Pensioenfonds Grontmij. Het grootste gedeelte van de beleggingsportefeuille wordt namelijk belegd in waarden die in Euro's genoteerd zijn. Echter eind 2020 is besloten met ingang van 1 februari 2021 het valutarisico op USD, GBP en Japanse yen voor 75% strategisch af te gaan dekken.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het nederlandse pensioenfonds heeft een beleid maatschappelijk verantwoord beleggen. Vanuit dit beleid wordt in het beleggingsbeleid van Pensioenkring Sweco rekening gehouden met milieu-, sociale en governance-factoren. Dit betreft het integreren van deze factoren in de beleggingsbeslissingen, in dialoog gaan met ondernemingen teneinde gedragsverandering te bewerkstelligen (engagement) en het uitsluiten van beleggingen die niet aan de eisen voldoen. Klimaat speelt hierbij een belangrijke rol. Voor de beleggingsportefeuille vinden verschillende engagementactiviteiten plaats op dit gebied door vermogensbeheerders aan te spreken op hun klimaatbeleid.

Verder worden de beleggingen beoordeeld aan de hand van internationale normen zoals vastgelegd in de United Nations Global Compact Principles (UNGC), de Internationale Labour Organisation's (ILO) Conventions en de United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPHR). Beleggingen die op basis van deze normen slecht scoren worden uitgesloten. Als onderdeel van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid is verder het Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) convenant ondertekend met het doel om samen met overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties verdere invulling te geven aan verantwoord beleggen door de Nederlandse pensioensector.

Recent is de Europese: "Shareholder Rights Directive" (SRD II) omgezet naar nationale wetgeving. Deze richtlijn schrijft voor hoe institutionele beleggers als aandeelhouders betrokken zijn bij de beleggingen en hoe zij hierover communiceren met de deelnemer. Het nederlandse pensioenfonds heeft deze richtlijn in 2020 geïmplementeerd. Verslaglegging hiervan is in het Jaarverslag Maatschappelijk Verantwoord Beleggen tot uiting gekomen, wat op de website is geplaatst.

Pensioenkring Sweco heeft in 2020 stappen ondernomen om het MVB-beleid te implementeren. Binnen de categorieën aandelen en bedrijfsobligaties wordt belegd in oplossingen die rekening houden met dit MVB-beleid. Hierbij worden beleggingen in controversiële wapens, tabak en bedrijven die in strijd met de United Nations Global Compact opereren of een slechte governance hebben, uitgesloten.

In 2021 zal Het nederlandse pensioenfonds verder gaan om binnen deze en andere beleggingscategorieën de ambities ten aanzien van het MVB-beleid verder uit te werken en te implementeren, zie paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen.

Kostentransparantie

Het bestuur maakt voor de uitvoering van de regeling voor Pensioenkring Sweco diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het fondsbestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. Onderstaand is in dit kader een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen hetgeen betrekking heeft op de periode juli 2020 t/m december 2020.

De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en Autoriteit Financiële Markten. Hierdoor kunnen de kosten die pensioenfondsen maken met elkaar worden vergeleken.

Het bestuur analyseert de kosten ook met behulp van een kostenbenchmark. Dat wordt toegepast voor de kringen waar meerdere jaren historie voor is opgebouwd. Dat geldt nog niet voor deze kring.

Administratieve uitvoeringskosten

De administratieve uitvoeringskosten bedragen voor 2020 € 633 duizend. Omgerekend is dit € 193 per (actieve) deelnemer en pensioengerechtigde. Kenmerkend voor de pensioenregeling van Pensioenkring Sweco is dat de regeling een hoge mate van complexiteit in zich heeft, goed geautomatiseerd is en met goede service aan deelnemers wordt aangeboden. Het bestuur is van mening dat het kostenniveau past bij de opzet van de kring.

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020
Administratiekostenvergoeding	326
Certificerend actuaire	27
Adviserend actuaire	14
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	52
Belanghebbendenorgaan	49
Verkiezing belanghebbendenorgaan	4
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	15
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	145
Overige	1
Totaal	633
Actieve deelnemers	1.520
Pensioengerechtigden	1.757
Totaal	3.277
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	193

De kring is per 1 juli 2020 gestart en voor het 2e helft van het jaar is een begroting opgesteld voor de bewaking van de kosten. De realisatie van de kosten is in lijn met de opgestelde begroting.

Kosten vermogensbeheer

De totale kosten voor vermogensbeheer in de tweede helft van 2020 voor de Pensioenkring Sweco zijn uitgekomen op € 1.407 duizend. Het gemiddeld belegd vermogen is wel toegenomen en bedroeg in 2020 € 1,14 miljard. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten uitgekomen op 0,12%.

Alle gerapporteerde kosten hebben betrekking op de tweede helft van 2020 vanaf start van de kring en zijn niet aangepast naar jaarbasis.

Na afstemming met de fiduciair over de kosten vermogensbeheer 2020 voor deze kring, is het bestuur van mening dat het niveau van de gerapporteerde kosten en de ontwikkeling daarvan gedurende het verslagjaar passend zijn bij de omvang en karakteristieken van het vermogen van deze kring. Het pensioenfonds heeft een verantwoord passief beleggingsbeleid, waarmee het bestuur beoogt het aantal transacties te beperken en de kosten laag te houden. De ambitie van het bestuur blijft om de vermogensbeheerkosten steeds verder te verlagen, onder andere door groei van het belegd vermogen en een meer efficiënte uitvoering.

Het bestuur wil een helder en transparant inzicht in de vermogensbeheerskosten die het fonds maakt. Om die reden zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt, dit zoveel mogelijk in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Het nederlandse pensioenfonds is voor deze kring met geen van haar vermogensbeheerders een overeenkomst aangegaan waarin de beheervergoeding geheel of gedeeltelijk gebaseerd is op het door de vermogensbeheerder behaalde beleggingsrendement. Het fonds kent daarom geen performance gerelateerde kosten. Daarnaast wordt ook niet belegd in de alternatieve categorieën hedgefondsen of grondstoffen. In onderstaand kostenoverzicht zijn alleen de kostencategorieën opgenomen die daadwerkelijk zijn gemaakt. De kosten kunnen voor de verschillende vermogensbeheercategorieën worden onderverdeeld naar de volgende componenten:

2020	Beheer- kosten	Transactie- kosten inclusief aan- en verkoop- kosten	Totaal	Procenten van het gemiddeld totaal belegd vermogen
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	168	3	171	0,01%
Aandelen	64	0	64	0,01%
Vastrentende waarden	277	78	355	0,03%
Overige beleggingen	-	-	-	-
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. Overlay	509	81	590	0,05%
Kosten overlay beleggingen	121	81	202	0,02%
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	630	162	792	0,07%
Kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau				
Kosten fiduciair beheer	488		488	0,04%
Bewaarloon	13		13	0,00%
Advieskosten vermogensbeheer	0		0	0,00%
Overige kosten	114		114	0,01%
Totaal overige vermogensbeheerkosten	615		615	0,05%
Totaal kosten vermogensbeheer	1.245		1.407	0,12%

Totale kosten

De totale kosten zijn vastgesteld op look through basis en bestaan uit zowel directe kosten ('zichtbare' kosten, die het fonds op factuurbasis betaalt) als uit indirecte kosten ('niet zichtbare' kosten voor vermogensbeheer of transacties, die verwerkt zijn in het rendement van het fonds). De totale kosten bedroegen 0,12% in 2020. Alle gerapporteerde kosten hebben betrekking op de tweede helft van 2020 vanaf start van de kring en zijn niet aangepast naar jaarbasis.

De totale kosten vermogensbeheer van 0,12% in 2020 zijn onder te verdelen in drie componenten; (1) beheerkosten, (2) overige vermogensbeheerkosten en (3) transactiekosten:

- Beheerkosten**

De 'beheerkosten' zijn de kosten voor het portefeuillebeheer door vermogensbeheerders ofwel de lopende kosten voor alle beleggingsfondsen in de portefeuille. In de lopende kosten zijn eventuele kortingen (rebates) al verrekend. Als maatstaf voor de beheerkosten van de beleggingsfondsen wordt de Ongoing Charges Figure (OCF) gehanteerd. De OCF bevat de beheervergoeding plus administratiekosten, accountantskosten, custodykosten, kosten voor securities lending etc. die door het beleggingsfonds worden gemaakt. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in het jaarverslag. Voor nieuwe fondsen waarvoor nog geen OCF beschikbaar is, wordt een schatting gebruikt. Indien een beleggingsfonds geen OCF maar Total Expense Ratio (TER) rapporteert, wordt deze maatstaf gebruikt.

Over de 2e helft van 2020 bedroegen de beheerkosten € 630 duizend ofwel 0,06% van het vermogen.

- Overige vermogensbeheerkosten**

Dit zijn kosten die zijn gemaakt voor onder andere kosten vermogensbeheer pensioenfondsen en bestuursbureau, de bewaarbank, de beleggingsadministratie, fiduciair management en eventuele

advieskosten. Over de 2e helft van 2020 bedroegen de overige vermogensbeheerkosten € 615 duizend ofwel 0,05% van het vermogen.

- **Transactiekosten**

De transactiekosten bestaan uit gefactureerde toe- en uittredingskosten en aan- en verkoopkosten van individuele titels. Over de 2e helft van 2020 bedroegen de transactiekosten € 162 duizend ofwel 0,01% van het vermogen.

De vermogensbeheerkosten worden in de Kerncijfers Pensioenkring Sweco weergegeven door de optelsom van de twee componenten "beheerkosten" en "overige vermogensbeheerkosten". Over 2020 bedragen deze vermogensbeheerkosten exclusief de transactiekosten 0,11% in percentage van het vermogen, bestaande uit 0,06% beheerkosten en 0,05% overige vermogensbeheerkosten. De transactiekosten worden separaat vermeld in de kerncijfers.

Risicomanagement

Risicohouding

In overleg met Sociale Partners zijn de volgende beleidsuitgangspunten geformuleerd die ten grondslag liggen aan de risicohouding:

- het meeste belang wordt gehecht aan het vermijden van situaties van dekkingstekort en het vermijden van situaties van grote rechtenkortingen;
- het streven is om een zo hoog mogelijk pensioenresultaat te behalen;
- er wordt veel belang gehecht aan toeslagverlening, waarbij in ALM-context 50% als minimum acceptabel niveau wordt gezien in een slecht weer scenario;
- herstel van buffers wordt belangrijker geacht dan het verlenen van inhaaltoeslagen.

Bovenstaande beleidsuitgangspunten zijn vertaald in criteria ten behoeve van de ALM-studie:

- een beperkte kans op korten van opgebouwde pensioenaanspraken en –rechten wordt geaccepteerd. Deze kans wordt gesteld op maximaal 2%;
- kans op dekkingstekort is maximaal 5%;
- kans op een dekkingsgraad lager dan 90% is maximaal 1%;
- het gemiddelde pensioenresultaat is minimaal 95%;
- het fiscaal maximale opbouwpercentage wordt in minimaal 75% van de gevallen gehaald;
- het ambitieniveau van toeslagverlening is vertaald in een pensioenresultaat. Het pensioenresultaat in een slechtweer scenario bedraagt 89% (dit is equivalent van het minimum geaccepteerde niveau van 50% toeslagverlening);
- het risico op de korte termijn wordt uitgedrukt in de wettelijk vereiste solvabiliteitsbuffer. Deze bedraagt voor het beleggingsprofiel van het pensioenfonds rond 13%. Hierbij wordt door partijen een bandbreedte toegestaan van 3,5%.

Voor de vaststelling van de kortetermijnrisicohouding is in 2018 een ALM-studie uitgevoerd om inzicht te krijgen in het verwachte verloop van de financiële positie, de premie en de toeslagen in de komende jaren. Op basis van de ALM-studie bedraagt het vereist eigen vermogen (VEV) gemiddeld 13% met een bandbreedte van plus en min 3,5%.

Als kwantitatieve maatstaf voor de risicobereidheid op de lange termijn gelden 3 ondergrenzen in de haalbaarheidstoets. Het fonds voert jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. Een beschrijving van de haalbaarheidstoets staat verderop in deze paragraaf. Wanneer de uitkomsten uit de haalbaarheidstoets niet aan de ondergrenzen voldoen, dan dient dit te worden gecommuniceerd naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden en zal het bestuur in gesprek moeten met de sociale partners. De ondergrenzen hebben derhalve een signaalfunctie.

Het bestuur heeft op basis van de uitgevoerde aanvangshaalbaarheidstoets de volgende ondergrenzen vastgesteld:

- Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 86%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 86%.
- Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slecht weer scenario" (lees: 5e percentiel) 30% te bedragen.

Naar de mening van het bestuur zijn deze ondergrenzen in lijn met de ambitie en de kwalitatieve risicohouding van Pensioenkring Sweco. Voorkomen van grote rechtenkortingen wordt gezien als het belangrijkste uitgangspunt en het beleggingsbeleid is daardoor beperkt risicovol vormgegeven, waardoor de kans op grote rechtenkortingen verminderd wordt. Periodieke toetsing van de financiële opzet aan de risicohouding vindt gescheiden plaats voor de kortetermijn- en de langetermijnrisicobereidheid.

Financieel Crisisplan

Voor Pensioenkring Sweco is een crisisplan opgesteld. In dit crisisplan zijn de te nemen stappen en maatregelen weergegeven in specifieke scenario's. Aan de hand van deze specifieke scenario's kan het bestuur handelen indien zich een scenario voordoet. Aangezien de kring zich in een situatie van een tekort bevindt, is het financieel crisisplan in 2020 van kracht. Na een forse verslechtering van de financiële positie in de eerste helft van 2020 is deze in de 2de helft van het jaar verbeterd als gevolg van het herstel op de financiële markten.

Risicomanagement

In de paragraaf Integraal Risicomanagement is het algemene risicomanagement proces beschreven. Dit proces is zowel op de stichting van toepassing als ook voor elke kring. Daar is eveneens het risicoraamwerk gebaseerd op FIRM/FOCUS beschreven met daarin 41 risico's gecategoriseerd naar financiële en niet-financiële risico's. De financiële risico's gelden op kringniveau en worden hieronder toegelicht voor Pensioenkring Sweco.

Financiële risico's

Toelichting financiële risico's

Renterisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat ontwikkelingen in de rente een ongewenst effect hebben op de dekkingsgraad door een mismatch in rentegevoeligheid versus gevoeligheid van de verplichtingen".

Het renterisico heeft betrekking op obligaties en leningen op schuldbekentenis, maar ook op de verplichtingen. Onder het Financieel Toetsingskader (FTK) dat per 2007 is ingevoerd, is het verschil in renterisico tussen beleggingen en verplichtingen van belang. Dit wordt veroorzaakt door het verschil in de gemiddelde looptijd van de beleggingen (kort) versus de verplichtingen (lang). Hierdoor zijn verplichtingen meer rentegevoelig en dat betekent een risico voor de ontwikkeling van de dekkingsgraad in het geval dat de rente gaat dalen.

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het renteafdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het renterisico tussen beleggingen en verplichtingen. De afdekking vindt plaats op basis van de zuivere RTS, dus zonder toepassing van de UFR.

Voor het gewenste renteafdekkingniveau is het noodzakelijk om derivaten (o.a. renteswaps) in te zetten. Het beleid voor het gebruik van derivaten is vastgelegd in het beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Valutarisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico op ongewenste effecten van fluctuaties in de koersen van vreemde valuta".

Het nederlandse pensioenfonds beheerst dit risico door het valuta afdekkingbeleid, dat is gericht op het reduceren van het valutarisico.

Voor Pensioenkring Sweco wordt vanaf 2021 het valutarisico voor 75% afgedekt voor de landen met de grootste exposures.

Inflatierisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat door inflatie pensioenaanspraak aangetast wordt".

De toeslag is voorwaardelijk, dus strikt genomen is er geen inflatierisico. Binnen Pensioenkring Sweco heeft Het nederlandse pensioenfonds de ambitie om prijsinflatie toe te kennen als toeslag.

Marktrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat de waarde van de beleggingen daalt als gevolg van veranderingen in de marktfactoren".

Beleggingscategorieën met een hoog risico, zoals zakelijke waarden, stijgen en dalen door omstandigheden in de markten waarin wordt belegd. Dit risico wordt enerzijds geaccepteerd omwille van het behalen van rendement en anderzijds zo veel mogelijk beheerst door de beleggingen te spreiden over meerdere markten.

Het beleid op het gebied van marktrisico is vastgesteld in het strategische beleggingsbeleid van iedere collectiviteitkring, op basis van een ALM-studie, goed huisvaderschap en gezond verstand. In de vermogensbeheerovereenkomsten is vastgelegd door welk partij en op welke wijze (spreiding en soorten beleggingen) het vermogen belegd dient te worden.

De fiduciair beheerovereenkomst legt vast dat de fiduciair beheerder een intensievere informatievoorziening levert tijdens een financiële crisis. Daarnaast is ook vastgelegd in de overeenkomst dat de fiduciair beheerder in samenwerking met het bestuur en de beleggingsadviescommissie alternatieve maatregelen kan overwegen om schade en risico's tijdens een crisis te beperken. Voorbeeld hiervan in 2020 is een aanpassing in de timing van de re-balance n.a.v. de hoge volatiliteit op de financiële markten op dat moment.

De beleggingsrichtlijnen worden vastgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur en bevatten restricties waarbinnen een vermogensbeheerder vervolgens naar eigen inzicht mag beleggen.

Monitoring van het marktrisico geschiedt door de beleggingsadviescommissie op basis van mandaten, limietmonitoring en periodieke rapportage.

Scenario's dekkingsgraad voor markt- en marktrenterisico per eind 2020

De onderstaande tabel geeft de gevoeligheid van de dekkingsgraad weer voor het rente- en aandelenrisico waarbij de risico's zich gecombineerd voordoen. Hierbij wordt verondersteld dat alle andere factoren onveranderd blijven. De aandelenrendementen worden hierbij schoksgewijs tussen de -25% en +25% aangepast, de rente wordt schoksgewijs tussen de -1% en +1% aangepast.

Gevoeligheidsanalyse dekkingsgraad (toezicht, in %)			
	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden	Zakelijke waarden
Delta rente	-25%	0%	25%
-1,00%	89,6	96,3	103,1
-0,50%	91,6	99,0	106,3
0,00%	93,9	102,0	110,0
0,50%	96,6	105,3	114,0
1,00%	99,5	109,0	118,4

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Liquiditeitsrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Het risico dat er onvoldoende liquide middelen voorhanden zijn om aan de korte termijn verplichtingen te voldoen en hierdoor o.a. gedwongen wordt om assets te verkopen".

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Pensioenkring Sweco kleiner zijn dan de uitkeringen. Daardoor bestaat een liquiditeitsrisico dat dient te worden beheerst. Hierbij gaat het erom of Pensioenkring Sweco tijdig aan zijn verplichtingen kan voldoen. Daartoe is de portefeuille grotendeels belegd in dagelijks of wekelijks verhandelbare beleggingen.

Bij de vaststelling van het strategisch beleggingsbeleid wordt rekening gehouden met stress-scenario's en periodiek wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Pensioenkring Sweco bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. Indien het liquiditeitsrisico te groot wordt, moet Het nederlandse pensioenfonds overwegen om de portefeuille aan te passen.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Kredietrisico

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Kredietrisico (ofwel tegenpartijrisico) is het risico dat tegenpartijen niet aan hun overeengekomen verplichtingen ten opzichte van Pensioenkring Sweco kunnen voldoen".

Pensioenkring Sweco loopt kredietrisico in de beleggingsportefeuille door de staats- en bedrijfsobligaties waarin wordt belegd en het aangaan van swaps met tegenpartijen. Alleen partijen met een degelijke kredietwaardigheid worden daarom als tegenpartij bij een derivatentransactie geaccepteerd.

Het nederlandse pensioenfonds neemt de volgende maatregelen om kredietrisico te beperken:

- Periodiek wordt geïnventariseerd met welke tegenpartijen Het nederlandse pensioenfonds zakendoet. Er wordt vastgesteld of en in welke mate een eventueel faillissement van deze partijen, of een samenloop van faillissementen, Pensioenkring Sweco raakt.
- Er zijn standaardcontracten opgesteld voor de dienstverlening door vermogensbeheerders.
- Indien noodzakelijk worden per (soort) tegenpartij (en over het totaal) limieten vastgesteld op basis van een grondige analyse van de financiële situatie van Pensioenkring Sweco.
- In rapportages en in de jaarrekening wordt een overzicht opgenomen van de grootste concentratierisico's.
- Het beleid omtrent kredietrisico is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "middel" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Verzekeringstechnische risico's

Het nederlandse pensioenfonds hanteert als definitie voor dit risico: "Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product".

De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het nederlandse pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte voor Pensioenkring Sweco is het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen.

Het bestuur heeft de risico's van overlijden en arbeidsongeschiktheid herverzekerd. De vorm van de herverzekering en de hoogte van het eigen behoud kunnen door het bestuur opnieuw worden vastgesteld. Hierdoor heeft het bestuur invloed op de mate waarin Pensioenkring Sweco zelf technische risico's loopt.

Ter dekking van de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's is een gecombineerde herverzekering op stop loss-basis afgesloten. De herverzekeraar keert alleen uit indien de totale gecombineerde schade over de 1-jarige contractperiode het eigen behoud te boven gaat. Het eigen behoud in deze bedraagt 230% van de premie die gedurende de contractperiode verschuldigd zou zijn geweest indien de herverzekering zou zijn afgesloten op proportionele basis met winstdeling.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Vooruitblik 2021

Corona

Het coronavirus had enorme impact op het jaar 2020. Ook in 2021 zal het virus van grote invloed zijn op de financiële positie van de kring nu het lijkt dat het virus nog lang aanwezig zal zijn. Er zijn zorgen over de werkgelegenheid, toekomstige winstgevendheid van bedrijven, vastgoedwaarderingen en de hoogte van financiële ondersteuningsprogramma's die overheden moeten verstrekken. Het bestuur houdt de ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en anticipeert en communiceert zodra dit nodig is.

Financiële markten

Met nog hoge coronabesmettingscijfers en strenge lockdowns in vooral Europese landen, lijkt het er begin 2021 niet op dat de wereldeconomie spoedig volledig zal herstellen. Maar er zijn drie redenen om positief naar de toekomst te kijken. Ten eerste zullen de lockdowns effect sorteren. Ten tweede zal het virus aan het eind van de winter op natuurlijke wijze minder snel verspreid worden, net als de griep. Dat effect is duidelijk te zien in Australië, waar het nu zomer is. Ten derde is er een begin gemaakt met het vaccineren. Er zijn al meerdere vaccins beschikbaar (waaronder Westerse, Chinese en Russische vaccins) en er zitten er nog meer in de pijplijn. De VS en het VK lopen voorop met de vaccinaties, maar we verwachten dat ook in andere geïndustrialiseerde landen snel zal worden opgeschaald.

Bemoedigend is ook dat de wereldeconomie wat momentum heeft opgebouwd. Producenten in de industriële sector kregen in december in veel landen meer vertrouwen in de toekomst. Wereldwijd steeg de inkoopmanagersindex voor de industrie zelfs naar het hoogste niveau sinds 2018. Voor de dienstensector daalde de inkoopmanagersindex in de VS, maar het cijfer duidt nog steeds op groei. In de eurozone was juist het omgekeerde te zien: een flinke stijging maar nog wel krimp.

Het fiscale en monetaire beleid zal ondersteunend blijven werken. In de VS is op de valreep van 2020 een stimuleringspakket van 900 miljard dollar goedgekeurd. Daarin is onder andere opgenomen dat hogere werkloosheidsuitkeringen doorlopen tot in maart. Bovendien wordt er eenmalig 600 dollar per persoon uitgekeerd en is er extra steun voor het midden- en kleinbedrijf.

Misschien is stijgende inflatie of inflatieverwachtingen en stijgende rente wel het grootste risico voor beleggers. Economisch herstel kan leiden tot hogere rentes, vooral in de VS. Met de winst in Georgia heeft de Democratische partij naast het presidentschap ook controle over het Huis van Afgevaardigden en de Senaat. Daardoor wordt het voor president Biden gemakkelijker zijn politieke agenda uit te voeren. Fiscale stimulering via hogere uitgaven, deels gefinancierd met hogere belastingen en deels door hogere tekorten staan hoog op die agenda. Hogere overheidstekorten en hogere groei kunnen op termijn tot hogere rentestanden leiden.

Ontwikkeling financiële positie

Verlagingen van pensioenen zijn in 2021 niet aan de orde, maar verhogingen ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 4,5% gestegen van 102,0% naar 106,5%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van

de dekkingsgraad met 1,1%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 1,4% gestegen van 99,1% naar 100,5%, waardoor de kring zich in nog steeds een situatie van dekkingstekort bevindt.

Pensioenakkoord

Op 16 december 2020 is het concept wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd. Na een consultatiefase zal het wetsvoorstel in de loop van 2021 naar de Tweede Kamer gaan. In 2021 moet er dus nog veel worden uitgewerkt. Ook Het nederlandse pensioenfonds bereidt zich voor op de uitwerking van de keuzes 'het nieuwe contract' en de 'verbeterde premieregeling'. Sociale partners zullen uiterlijk 1 januari 2025 een keuze moeten maken voor de nieuwe pensioenregeling. Uiterlijk 1 januari 2027 zullen alle regelingen zijn aangepast aan het nieuwe wettelijk kader. De huidige CDC-regeling kan na 1 januari 2027 niet langer worden voortgezet.

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Verslag van het belanghebbendenorgaan

Taak en werkwijze

In het belanghebbendenorgaan hebben drie vertegenwoordigers namens de werkgever, drie namens de deelnemers en twee namens de pensioengerechtigden zitting.

Het belanghebbendenorgaan heeft verschillende bevoegdheden die zijn vastgelegd in de statuten van het fonds. Het bestuur en de raad van toezicht leggen verantwoording af aan het belanghebbendenorgaan en de Vergadering van Belanghebbendenorganen over het beleid en de uitvoering hiervan. Het belanghebbendenorgaan beoordeelt het handelen van het bestuur aan de hand van de jaarrekening, het jaarverslag en andere informatie die het belanghebbendenorgaan ontvangt en rapporteert zijn bevindingen in het jaarverslag.

Het belanghebbendenorgaan bewaakt conform de Code Pensioenfondsen of het bestuur de uitvoeringsovereenkomst en het pensioenreglement juist uitvoert. Ook bewaakt het belanghebbendenorgaan of het bestuur de belangen van de verschillende groepen belanghebbenden evenwichtig afweegt en behartigt. Het belanghebbendenorgaan waarborgt dat de leden ten opzichte van de achterban en van elkaar onafhankelijk en kritisch kunnen opereren.

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten op de belangrijkste vraagstukken van de eigen collectiviteitkring. Ze heeft bijvoorbeeld goedkeuringsrechten op het premiebeleid, het strategisch beleggingsbeleid alsook het toeslagen/kortingsbeleid. Adviesrechten zijn er onder meer op de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN en de kringbegroting.

Start van het belanghebbendenorgaan

Op 1 juli 2020 zijn de verplichtingen van Pensioenfonds Grontmij overgegaan in Pensioenkring Sweco bij Het nederlandse pensioenfonds. Per dezelfde datum is het belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco geïnstalleerd. Het belanghebbendenorgaan heeft Miriam van Dullemen benoemd als voorzitter en Wim Groenevelt als vicevoorzitter. Bij aanvang bestond het belanghebbendenorgaan uit zeven leden en was er een vacature namens de pensioengerechtigden. Die vacature is in december 2020 ingevuld door (aspirant) lid Jan Bosman.

Alle (aspirant)leden zijn vanuit hun vorige rol bij Pensioenfonds Grontmij of bij de werkgever betrokken geweest bij de transitie van Pensioenfonds Grontmij naar Het nederlandse pensioenfonds en zodoende op de hoogte van de specifieke kenmerken van Pensioenkring Sweco. Zij zijn door het bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds geïnformeerd over de inrichting en werkwijze van het belanghebbendenorgaan. Vier leden zijn bij aanvang benoemd met instemming van De Nederlandsche Bank. De andere (aspirant)leden voldeden bij aanvang nog niet aan alle geschiktheidseisen en zijn onder voorbehoud van het afronden van de opleiding Geschiktheid Pensioenfonds niveau A en vervolgens onder voorbehoud van de instemming van De Nederlandsche Bank benoemd in het Belanghebbendenorgaan van Pensioenkring Sweco. Op moment van schrijven van dit jaarverslag heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met hun benoeming.

Binnen het belanghebbendenorgaan zijn speciale aandachtsgebieden, zoals communicatie, governance, audit, risk en financieel verdeeld over de verschillende leden van het belanghebbendenorgaan.

Thema's belanghebbendenorgaan in 2020

In 2020 heeft het belanghebbendenorgaan vier keer vergaderd over thema's aangaande Pensioenkring Sweco. Deze vergaderingen vinden doorgaans getraptd plaats. Eerst vergadert het belanghebbendenorgaan zelf. Aansluitend vindt een bijeenkomst met het bestuur plaats. Ook is er een bijeenkomst geweest met de raad van toezicht die vooral in het teken van kennismaken stond.

Het bestuur heeft vastgesteld dat bij ongewijzigd premiebeleid op basis van 12-maandsrentemiddeling het opbouwpercentage in 2021 aanzienlijk lager is dan in 2020 en de jaren daarna sterk kan fluctueren. Het bestuur vindt een nog verdere daling van het opbouwpercentage ongewenst voor de deelnemers en daarom zijn alternatieven voor het premiebeleid onderzocht. Het bestuur heeft op 25 november 2020 een voorgenomen besluit genomen om vanaf 2021 de gedempte kostendeekkende premie voor Pensioenkring Sweco te baseren op basis van een verwacht rendement waarbij voor het rendement op aandelen en vastgoed wordt uitgegaan van de maximale parameters en voor vastrentende waarden van de rentetermijnstructuur per 30 september 2020. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit gewijzigde premiebeleid.

Het bestuur heeft in Q4 van 2020 een besluit genomen om de strategische beleggingsmix van Pensioenkring Sweco aan te passen. Ten opzichte van de huidige strategische beleggingsmix vindt een verschuiving van 10%-punt in de strategische weging plaats van staatsobligaties/swaps/cash naar hypotheek en daarnaast de introductie van een 75% valuta-afdekking voor de belangrijkste vreemde valuta's. Het belanghebbendenorgaan heeft goedkeuring verleend aan dit gewijzigde beleggingsbeleid.

Adviezen en goedkeuringen Pensioenkring Sweco in 2020

Het belanghebbendenorgaan verleende in 2020 goedkeuring aan de volgende voorgenomen bestuursbesluiten:

- Aanpassing premiebeleid vanaf 2021
- Aanpassing strategisch beleggingsbeleid

Over de volgende onderwerpen bracht het belanghebbendenorgaan in 2020 positief advies uit (al dan niet met opmerkingen daarbij):

- Begroting Pensioenkring Sweco 2020 en 2021
- Communicatiejaarplan Pensioenkring Sweco 2021

Overige activiteiten

Het belanghebbendenorgaan heeft twee educatieve bijeenkomsten gehad met de andere gremia samen. Op de eerste bijeenkomst werd een toelichting gegeven inzake het nieuwe pensioenakkoord en de aanpassingen van de te hanteren maximale parameters. De tweede stond in het teken van het beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB-beleid) van het fonds. Aan bod kwam de ambitie van het fonds en de manier waarop het MVB-beleid is verankerd in de manier van beleggen, onder andere via uitsluitingen en engagement. Ook de beoordeling van klimaatrisico's bij beleggingsbeslissingen en de impact van MVB op het rendement kwam aan bod. Duidelijk werd dat het mogelijk is om per kring eigen accenten aan te brengen.

Het was nodig om voorafgaand aan de start van Pensioenkring Sweco een aantal documenten vast te stellen waar het belanghebbendenorgaan inspraak op heeft. Te denken valt aan de uitvoeringsovereenkomst, de ABTN en het pensioenreglement. Omdat het belanghebbendenorgaan nog niet was opgestart zijn deze stukken behandeld in de stuurgroep transitie en in voorkomende gevallen door het bestuur van Pensioenfonds Grontmij. Omdat alle leden van het belanghebbendenorgaan zitting hadden in het bestuur of vanuit het verantwoordingsorgaan betrokken waren bij de transitie, is invloed vanuit de belanghebbenden gewaarborgd geweest in dit proces.

Bevindingen en oordeel

Bevindingen

Het belanghebbendenorgaan Pensioenkring Sweco is in juli 2020 gestart met haar werkzaamheden als gevolg van de overgang naar Het nederlandse pensioenfonds per 1 juli 2020. Het belanghebbendenorgaan constateert dat het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds na de toetreding van Stichting Pensioenfonds Grontmij tot Het nederlandse pensioenfonds het beleid van Stichting Pensioenfonds Grontmij onder de loep heeft genomen. Op meerdere vlakken is het bestuur met voorstellen tot verbetering/aanscherping gekomen, ook vanuit het oogpunt van uniformering van beleid binnen de kringen van Het nederlandse pensioenfonds. Hierover heeft het belanghebbendenorgaan uitgebreid met het bestuur van gedachten gewisseld om tot

besluitvorming hierover te komen. Het belanghebbendenorgaan waardeert dat het bestuur proactief bezig is met verbeteren, maar is verrast door tempo en aantal van de wijzigingsvoorstellen.

Wij zijn op een open en constructieve wijze betrokken en ontvangen voldoende informatie om ons een oordeel te vormen over het handelen van het bestuur. We stellen vast dat de samenwerking met het bestuur goed is verlopen. Het bestuur acteert transparant en is benaderbaar.

Het belanghebbendenorgaan waardeert de actieve opstelling van het bestuur ten aanzien van het pensioenakkoord en de aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen. Het belanghebbendenorgaan is in verschillende sessies bijgepraat over het pensioenakkoord, het concept wetsvoorstel toekomst pensioenen en ESG ambities.

Oordeel

De samenwerking binnen het belanghebbendenorgaan en met het bestuur en bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds is professioneel, constructief en met wederzijds respect geweest in het afgelopen jaar. Het belanghebbendenorgaan spreekt haar vertrouwen uit naar het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds en ziet uit naar een continuering van de samenwerking.

De Bilt, 18 mei 2021

Miriam van Dullemen, voorzitter
Wim Groenevelt, vicevoorzitter
Karst Jan van Esch
Dik Doornbosch
Alex Rombout
Daniël Vos
Emma Strang
Jan Bosman

Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft op 18 mei 2021 met het belanghebbendenorgaan gesproken over het oordeel 2020. Vanaf 1 juli 2020 is het belanghebbendenorgaan geïnstalleerd. Het bestuur hecht zeer aan een goede samenwerking met het belanghebbendenorgaan op een transparante en constructieve wijze. Het bestuur spreekt waardering uit over de wijze waarop het belanghebbendenorgaan vanaf de start op 1 juli 2020 gefunctioneerd heeft en waarbij het fysiek vergaderen nauwelijks mogelijk was door de coronapandemie. Het bestuur heeft gezien dat het belanghebbendenorgaan zich goed bewust is van zijn rol en taken. Het bestuur heeft uitgebreid gesproken met het belanghebbendenorgaan over beleidswijzigingen voor de kring. Binnen het belanghebbendenorgaan is een positieve betrokkenheid waarbij de evenwichtige belangenafweging hoog in het vaandel staat. Het bestuur dankt het belanghebbendenorgaan voor de inzet en prettige samenwerking en ziet er naar uit dit in de toekomst op dezelfde wijze voort te zetten.

Ondertekening bestuursverslag

Badhoevedorp, 15 juni 2021

Het bestuur van Stichting
Het nederlandse pensioenfonds

José Suarez Menendez, voorzitter

André van Vliet, secretaris

Mila Hoekstra, bestuurslid

Raad van toezicht van Stichting
Het nederlandse pensioenfonds

Gérard Aben, voorzitter

Orpa Bisschop

Piet Molenaar

Jaarrekening

Inhoud

1	Jaarrekening Bedrijfsomgeving	195
	Balans	195
	Staat van baten en lasten	196
	Kasstroomoverzicht	197
	Algemene toelichting op de jaarrekening	198
	Toelichting op de balans	202
	Toelichting op de staat van baten en lasten	208
	Gebeurtenissen na balansdatum	211
2	Financiële verantwoording Collectiviteitkring 1	212
	Balans	212
	Staat van baten en lasten	213
	Kasstroomoverzicht	214
	Algemene toelichtingen	215
	Toelichting op de balans	222
	Toelichting op de staat van baten en lasten	239
	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	245
3	Financiële verantwoording Pensioenkring Arcadis	246
	Balans	246
	Staat van baten en lasten	247
	Kasstroomoverzicht	248
	Algemene toelichtingen	249
	Toelichting op de balans	256
	Toelichting op de staat van baten en lasten	273
	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	279
4	Financiële verantwoording Pensioenkring OWASE	280
	Balans	280
	Staat van baten en lasten	281
	Kasstroomoverzicht	282
	Algemene toelichtingen	283
	Toelichting op de balans	290
	Toelichting op de staat van baten en lasten	308
	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	314
5	Financiële verantwoording Pensioenkring Randstad Groep	315
	Balans	315
	Staat van baten en lasten	316
	Kasstroomoverzicht	317
	Algemene toelichtingen	318
	Toelichting op de balans	324
	Toelichting op de staat van baten en lasten	339
	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	344

6	Financiële verantwoording Pensioenkring Sweco	345
	Balans	345
	Staat van baten en lasten	346
	Kasstroomoverzicht	347
	Algemene toelichtingen	348
	Toelichting op de balans	355
	Toelichting op de staat van baten en lasten	371
	Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum	376
	Ondertekening jaarrekening	377

1 Jaarrekening Bedrijfsomgeving

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2020	2019
Activa			
Vastrentende waarden		11.389	3.863
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>1.1</u>	11.389	3.863
Vorderingen en overlopende activa	<u>1.2</u>	1.408	464
Overige activa	<u>1.3</u>	240	445
Totaal activa		13.037	4.772
Passiva			
Stichtingskapitaal en reserves	<u>1.4</u>	11.896	3.918
Achtergestelde lening	<u>1.5</u>	250	250
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.6</u>	891	604
Totaal passiva		13.037	4.772

Staat van baten en lasten

	Toelichting	2020	2019
Baten			
Beleggingsresultaten voor risico fonds	<u>1.10</u>	-72	-34
Overige baten	<u>1.11</u>	10.940	2.779
Totaal baten		10.868	2.745
Lasten			
Uitvoeringskosten	<u>1.12</u>	2.225	1.909
Overige lasten	<u>1.13</u>	665	259
Totaal lasten		2.890	2.168
Saldo van baten en lasten		7.978	577
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging bestemmingsreserve	<u>1.4</u>	8.095	549
Toevoeging overige reserves	<u>1.4</u>	-117	28
Totaal		7.978	577

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2020	2019
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen bijdragen Weerstandsvermogen		7.620	385
Ontvangen achtergestelde lening		0	0
Ontvangen overige baten		2.321	2.082
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-2.517	-1.846
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		7.424	621
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		190	0
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-7.773	-403
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-1	-8
Ontvangen opbrengsten uit beleggingen		-13	1
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-7.597	-410
Nettokasstroom uit bedrijfsactiviteiten		-173	211
Mutatie liquide middelen		-173	211
Stand per 1 januari		345	134
Stand per 31 december	<u>1.3</u>	172	345

Algemene toelichting op de jaarrekening

Algemene grondslagen

Het doel van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, statutair gevestigd te Utrecht is, per collectiviteitkring, deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, hun nagelaten betrekkingen en gewezen partners te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, invaliditeit en overlijden. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling in Collectiviteitkring 1 per 1 januari 2017, Pensioenkring Arcadis per 1 juli 2018, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring OWASE per 1 januari 2020 en Pensioenkring Sweco per 1 juli 2020. Het nederlandse pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 65001583.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020 voor de Bedrijfsomgeving, Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring OWASE. Voor Pensioenkring SWECO heeft de jaarrekening betrekking op de periode 1 juli 2020 tot en met 31 december 2020.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Dit betekent dat we transacties verwerken op de handelsdatum en niet op de afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben geen schattingswijzigingen plaatsgevonden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd op actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Participaties in beleggingsinstellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor dat soort beleggingen.

Beleggingen voor risico fonds

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen actuele waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurze genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening

gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Het eigen vermogen van Het nederlandse pensioenfonds bestaat uit het stichtingskapitaal en verschillende reserves. Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans. De grondslagen voor de verschillende componenten van het eigen vermogen lichten we hieronder nader toe.

Voor de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten lasten over 2020 is opgenomen onder noot Staat van baten en lasten van de toelichting op de jaarrekening op pagina 196.

Algemene reserve

Onder de algemene reserve verantwoorden we het eigen vermogen dat niet wordt gerekend tot het bestemmingsfonds weerstandsvermogen.

Bestemmingsfonds weerstandsvermogen

Het bestemmingsfonds weerstandsvermogen bevat weerstandsvermogen als bedoeld in artikel 112a PW. Het weerstandsvermogen dient voor het opvangen van bedrijfsrisico's van Het nederlandse pensioenfonds. Dit zijn de risico's waarvan de eventuele financiële gevolgen niet ten laste kunnen worden gebracht van de aangesloten collectiviteitkring. Uitgangspunt is dat er bij aanvang van Het nederlandse pensioenfonds weerstandsvermogen is en dat dit vermogen doorlopend voldoende beschikbaar is. De omvang van het weerstandsvermogen is geregeld in artikel 112a lid 8 Pensioenwet en artikel 40e Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling (Besluit PW en Wvb). Het weerstandsvermogen moet aan de volgende eisen voldoen:

Het weerstandsvermogen bedraagt ten minste 0,2 procent van de waarde van het beheerde pensioenvermogen met een minimum van € 500 duizend en met een maximum van € 20 miljoen;

Aanvullend dient er voor de dekking van aansprakelijkheidsrisico's een percentage van 0,1 procent van de waarde van het beheerde pensioenvermogen te worden aangehouden, tenzij een beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) wordt gesloten, zoals in de wetgeving nader omschreven, of een daarmee vergelijkbare voorziening is getroffen. Het nederlandse pensioenfonds heeft voor dekking van aansprakelijkheidsrisico's een beroepsaansprakelijkheidsverzekering (BAV) afgesloten;

Indien en voor zover de risicoanalyse van Het nederlandse pensioenfonds daartoe aanleiding geeft, bedraagt het weerstandsvermogen méér dan de som van de eerste twee onderdelen.

Het nederlandse pensioenfonds heeft het beleid om bovenop het wettelijk weerstandsvermogen van 0,2% een aanvullend weerstandsvermogen beschikbaar te hebben. Hiervoor is € 900 duizend beschikbaar gesteld. Dit bedrag is daarmee ruimschoots hoger dan de uitkomst van de ICAAP.

Achtergestelde lening

Achtergestelde leningen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). De achtergestelde lening behoort tot het weerstandsvermogen als bedoeld in artikel 112a PW.

Overlopende schulden en passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Overige baten

Onder de overige baten zijn verantwoord de bijdragen van ASR Nederland N.V. aan de opstartkosten van het pensioenfonds alsmede bijdragen van de kring voor governance kosten en bijdragen van de kring aan het weerstandsvermogen. De opbrengsten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

Uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Aan Het nederlandse pensioenfonds zijn in het afgelopen jaar geen dwangsommen en boetes opgelegd.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er is onderscheid tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

1.1 Beleggingen voor risico fonds

Samenvatting ontwikkeling van de beleggingsportefeuille

Omschrijving	Vastrentende waarden	Overige beleggingen	Totaal 2020	Totaal 2019
Stand per 1 januari 2020	3.863	0	3.863	3.480
Aankopen/verstrekkingen	7.773	0	7.773	403
Verkopen/aflossingen	-190	0	-190	0
Herwaardering	0	0	0	-20
Overige mutaties	-57	0	-57	0
Stand per 31 december 2020	11.389	0	11.389	3.863

Voor de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor beleggingen waarvoor deze niet beschikbaar zijn, vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting indeling beleggingsportefeuille

Omschrijving	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal 2020	Totaal 2019
Vastrentende waarden						
Indirecte beleggingen (via fondsen)	11.389	0	0	0	11.389	3.863
Totaal	11.389	0	0	0	11.389	3.863

Bij deze indeling is geen gebruik gemaakt van look-through naar de onderliggende beleggingen.

1.2 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie van vorderingen en overlopende activa

Omschrijving	2020	2019
Collectiviteitkring - CK1	0	85
Collectiviteitkring - Pensioenkring Arcadis	104	287
Collectiviteitkring - Pensioenkring OWASE	249	0
Collectiviteitkring - Pensioenkring Randstad Groep	264	0
Collectiviteitkring - Pensioenkring Sweco	234	0
Lopende interest	1	1
Overlopende activa	556	91
Stand per 31 december	1.408	464

Specificatie overlopende activa

Omschrijving	2020	2019
Nog te verrekenen kosten met ASR Nederland N.V.	454	24
Vooruitbetaalde kosten handelscrediteuren	83	67
Vorderingen uitbestedingspartners	16	0
Overige vorderingen	3	0
Totaal	556	91

Geen van de vorderingen heeft een resterende looptijd van langer dan 1 jaar.

1.3 Overige activa

Specificatie overige activa

Omschrijving	2020	2019
Materiële activa	21	34
Immateriële activa	47	59
Overige activa	0	7
Liquide middelen	172	345
Stand per 31 december	240	445

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Materiële activa hebben betrekking op de inrichtingskosten van het gehuurde bedrijfspand in Badhoevedorp. De gehanteerde afschrijvingstermijn correspondeert met de duur van het huurcontract. De immateriële activa hebben betrekking op implementatiekosten voor een pensioenkring. De gehanteerde afschrijvingstermijn correspondeert met de looptijd van de pensioenuitvoering voor deze pensioenkring.

1.4 Stichtingskapitaal en reserves

Specificatie van de reserves

Omschrijving	Algemene reserve	Bestemmingsfonds weerstandsvermogen	2020	2019
Stand per 1 januari 2020	146	3.772	3.918	3.341
Uit bestemming saldo van baten en lasten	-117	8.095	7.978	577
Stand per 31 december 2020	29	11.867	11.896	3.918

Specificatie Bestemmingsfonds weerstandsvermogen

Bestemmingsfonds weerstandsvermogen	in 2020	voor 2020	2020	2019
Niet door collectiviteitkringen ingebracht	0	650	650	650
Collectiviteitkring 1	579	542	1.121	542
Pensioenkring Arcadis	219	2.580	2.799	2.580
Pensioenkring OWASE	2.138	0	2.138	0
Pensioenkring Randstad Groep	2.790	0	2.790	0
Pensioenkring Sweco	2.369	0	2.369	0
Totaal	8.095	3.772	11.867	3.772

Verloopoverzicht Bestemmingsfonds weerstandsvermogen

Mutaties Bestemmingsfonds weerstandsvermogen	Stand begin boekjaar	Premies	Uitkeringen	Beleggingen	Overige mutaties	Stand einde boekjaar
Niet door collectiviteit-kringen ingebracht	650	0	0	0	0	650
Collectiviteitkring 1	542	63	-4	90	430	1.121
Pensioenkring Arcadis	2.580	53	-61	229	-2	2.799
Pensioenkring OWASE	0	30	-46	167	1.987	2.138
Pensioenkring Randstad Groep	0	0	-21	273	2.538	2.790
Pensioenkring Sweco	0	16	-28	90	2.291	2.369
Totaal	3.772	162	-160	849	7.244	11.867

Overige mutaties hebben in hoofdzaak betrekking op inkomende collectieve waardeoverdrachten.

Indien bij een pensioenkring een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de aanspraken en rechten in die pensioenkring.

1.5 Achtergestelde lening

De ontwikkeling van de achtergestelde lening

Omschrijving	2020	2019
Achtergestelde lening	250	250
Aankopen	0	0
Stand per 31 december	250	250

Een achtergestelde lening is verstrekt door ASR Nederland N.V. tegen de volgende voorwaarden:

- Besteding uitsluitend voor het weerstandsvermogen als bedoeld in artikel 112a PW;
- Onbepaalde duur met een opzeggingstermijn van 5 jaar;
- Rente 5% per jaar (effectieve rente 5,09%), per kwartaal achteraf te voldoen.

De achterstelling geldt ten opzichte van alle andere schuldeisers van het fonds. De voorwaarden van de achtergestelde lening kunnen uitsluitend met voorafgaande toestemming van De Nederlandsche Bank worden gewijzigd. Ook terugbetaling kan uitsluitend geschieden met voorafgaande toestemming van De Nederlandsche Bank.

1.6 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie van de overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2020	2019
Nog te betalen salariskosten	26	28
Belastingdienst	28	33
Handelscrediteuren	65	137
Collectiviteitkring CK1	445	274
Accountantskosten (incl. kringen)	305	98
Overlopende passiva	22	34
Stand per 31 december	891	604

Geen van schulden heeft een resterende looptijd van langer dan 1 jaar.

1.7 Risicobeheer

1.7.1 Solvabiliteitsrisico

Weerstandsvermogen

Voor de bedrijfsomgeving is het belangrijkste risico het solvabiliteitsrisico. Een van de vergunningseisen is dat Het nederlandse pensioenfonds beschikt over voldoende weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen is bedoeld om de bedrijfsrisico's van het APF te kunnen opvangen. Deze risico's brengen wij niet ten laste van de collectiviteitkringen van Het nederlandse pensioenfonds.

Financiering van de niet-financiële risico's vindt plaats vanuit het wettelijk vereist weerstandsvermogen van Het nederlandse pensioenfonds. Het weerstandsvermogen biedt Het nederlandse pensioenfonds de mogelijkheid om deze gekwantificeerde risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. De risicoanalyse (met behulp van een ICAAP-model) herijken we jaarlijks.

Voor het weerstandsvermogen houden wij een aparte administratie bij. Wij kunnen daardoor aantonen dat Het nederlandse pensioenfonds altijd beschikt over het minimale vereiste weerstandsvermogen. In de administratie van het weerstandsvermogen administreren wij de bijdragen aan en rechten op het weerstandsvermogen per kring afzonderlijk.

Benodigde weerstandsvermogen

Het benodigde weerstandsvermogen voor Het nederlandse pensioenfonds is vastgesteld op 900 duizend. Deze omvang van het weerstandsvermogen biedt Het nederlandse pensioenfonds de mogelijkheid om de gekwantificeerde risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen en is tegelijk ruim meer dan het minimum weerstandsvermogen. De risicoanalyse (met behulp van een ICAAP model) wordt jaarlijks herijkt. Door de in de tijd opgedane ervaringen zal er een steeds beter inzicht in de processen en risico's ontstaan. De huidige ruimte in het wettelijk vereist weerstandsvermogen geeft een redelijke mate van zekerheid om ook bij een herijking voldoende ruimte in het wettelijk vereist weerstandsvermogen over te houden.

1.7.2 Operationeel risico

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij de beleggingsfondsen en bankrekeningen voor het weerstandsvermogen in de Bedrijfsomgeving. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals Kas Bank. De vastlegging van de financiële administratie is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

1.7.3 Mitigerende maatregelen

Van ASR Nederland N.V. heeft het fonds een garantie ontvangen waarmee tekorten op de exploitatie van het fonds tot en met 2024 en tot een maximumbedrag kunnen worden opgevangen. Van deze garantie is in 2020 door het fonds gebruik gemaakt.

1.8 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting [1.12](#) vanaf pagina [208](#). Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

1.9 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

1.9.1 Langlopende activa

Van ASR Nederland N.V. heeft het fonds een garantie ontvangen. Deze is nader toegelicht in paragraaf [1.7.3 Mitigerende maatregelen](#) op pagina [206](#).

1.9.2 Langlopende contractuele verplichtingen

Voor kantoorruimte is een huurcontract aangegaan met een resterende duur van 3 jaar en een jaarlijkse huurverplichting van € 51 duizend exclusief servicekosten. Voor deze huurverplichting is voor rekening en risico van het fonds een bankgarantie gesteld tot een bedrag van € 15 duizend.

Het fonds heeft voor de pensioenadministratie een uitbestedingsovereenkomst gesloten met ASR Levensverzekering N.V. die loopt tot en met 2024. De jaarlijks door de collectiviteitkring(en) te betalen vergoeding is variabel en afhankelijk van het aantal en type deelnemers.

Voor ondersteuning bij de beleggingsstrategie, het beleggingsbeleid en de implementatie hiervan is Kempen Capital Management N.V. (KCM) als fiduciair manager aangesteld. Er is een uitbestedingsovereenkomst gesloten die loopt tot en met 2024.

Voor het centraal administreren en bewaren van de beleggingen en voor het uitvoeren van de bewaarfunctie van de bankrekeningen van het pensioenfonds voor stortingen en onttrekkingen aan het pensioenkapitaal heeft het fonds een overeenkomst gesloten met CACEIS. De bewaarovereenkomst met CACEIS is een overeenkomst voor onbepaalde tijd.

Voor de actuariële certificering heeft het fonds een contract met Willis Towers Watson gesloten dat loopt tot en met 2022. De certificerend actuaire is tevens benoemd tot actuariële functiehouders. In dit kader is er een tweede overeenkomst met Willis Towers Watson gesloten die ook loopt tot en met 2022.

Toelichting op de staat van baten en lasten

1.10 Beleggingsresultaten voor risico fonds

Beleggingsresultaten voor risico fonds

2020	Directe beleggings opbrengsten	Indirecte beleggings opbrengsten	Kosten van vermogens beheer	2020	2019
Vastrentende waarden	0	-57	-15	-72	-35
Overige beleggingen	0	0	0	0	1
Totaal	0	-57	-15	-72	-34

1.11 Overige baten

Specificatie overige baten

Omschrijving	2020	2019
Bijdragen kringen voor governancekosten	1.084	366
Bijdragen initiatiefnemer aan opstartkosten Fonds	1.550	1.864
Bijdragen kringen aan weerstandsvermogen	8.095	549
Doorbelaste implementatiekosten pensioenkringen	211	0
Totaal	10.940	2.779

1.12 Uitvoeringskosten

Specificatie uitvoeringskosten

Omschrijving	2020	2019 ¹
Bestuurskosten	398	286
Personeelkosten	1.346	1.083
Huisvestingskosten	127	109
Advieskosten	173	285
Accountantskosten	23	31
Overige kosten	146	102
Rentekosten achtergestelde lening	12	13
Totaal	2.225	1.909

1 Als gevolg van een gewijzigde indeling van de kostencategoriën zijn de vergelijkende cijfers dienovereenkomstig aangepast.

Specificatie personeelskosten

Omschrijving	2020	2019
Salarissen	547	544
Pensioen en sociale lasten	138	134
Personeelkosten overig	661	405
Totaal	1.346	1.083

1.12.1 Salaris, pensioen- en sociale lasten

De kosten voor Salaris en de kosten voor Pensioen- en sociale lasten bedroegen € 800 duizend (2019: € 777 duizend). Hiervan is een bedrag van € 115 duizend (2019: € 99 duizend) doorbelast naar de collectiviteitkringen. De salariskosten stegen in 2020 als gevolg van een toename van het aantal medewerkers veroorzaakt door de toename van het aantal pensioenkringen. In paragraaf 1.14 Aantal personeelsleden op pagina 209 wordt een nadere toelichting gegeven op de ontwikkeling van het aantal medewerkers. In het verslag is de nadere specificatie van de directiebeloning niet opgenomen omdat deze gegevens tot één natuurlijk persoon herleidbaar zijn.

1.12.2 Honoraria accountant

Door de externe accountant zijn kosten voor onderzoek van de jaarrekening en de verslagstaten in rekening gebracht tot een bedrag van € 316 duizend (2019: € 136 duizend). Hiervan is een bedrag van € 293 duizend (2019: € 105 duizend) doorbelast naar de collectiviteitkringen. De kosten voor overige opdrachten bedragen € 0 (2019: € 0).

1.12.3 Bezoldiging bestuurders en RvT

Specificatie honoraria

Honoraria	2020	2019
Voorzitter bestuur	85	68
Overige 2 leden bestuur	136	102
Voorzitter raad van toezicht	26	27
Overige 2 leden raad van toezicht	34	34
Totaal	281	231

De honoraria voor bestuur zijn gestegen door uitbreiding van het aantal uren op basis waarvan deze worden vastgesteld. De in deze specificatie opgenomen bedragen zijn exclusief BTW. Naast deze bezoldigingen zijn er in 2020 geen vacatiegelden (2019: idem) betaald aan bestuurders van het fonds.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

1.13 Overige lasten

Specificatie overige lasten

Omschrijving	2020	2019
Resultaat op kosten Collectiviteitkring 1	454	259
Implementatiekosten pensioenkringen (doorbelast)	211	0
Totaal	665	259

De overige lasten hebben betrekking op de compensatie door de bedrijfsomgeving van het negatieve resultaat op kosten gedurende de opstartfase van Collectiviteitkring 1. Deze compensatie wordt uiterlijk tot en met 2021 verstrekt.

1.14 Aantal personeelsleden

Omschrijving	2020	2019
Gemiddeld aantal FTE's over het jaar	5,3	4,9

Alle medewerkers zijn werkzaam op het Bestuursbureau van het fonds.

1.15 Belastingen

De activiteiten van het fonds en haar collectiviteitskringen zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum zijn er geen gebeurtenissen geweest die van wezenlijke invloed zijn op Het nederlandse pensioenfonds in 2021.

2 Financiële verantwoording Collectiviteitkring 1

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2020	2019
Activa			
Vastgoedbeleggingen		68.669	34.592
Aandelen		153.173	80.944
Vastrentende waarden		296.981	139.707
Derivaten	<u>2.2</u>	32.958	15.340
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>2.1</u>	551.781	270.583
Vorderingen en overlopende activa	<u>2.4</u>	2.643	1.917
Overige activa	<u>2.5</u>	27.665	8.453
Totaal activa		582.089	280.953
Passiva			
Reserves	<u>2.6</u>	-5.368	4.119
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>2.7</u>	567.014	268.318
Derivaten	<u>2.2</u>	1.174	2.856
Overige schulden en overlopende passiva	<u>2.8</u>	19.269	5.660
Totaal passiva		582.089	280.953
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>2.6</u>	99,1%	101,5%

Staat van baten en lasten

	Toelichting	2020	2019
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>2.12</u>	31.512	23.182
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>2.18</u>	216.977	435
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>2.13</u>	44.443	44.442
Overige baten		10	1
Totaal baten		292.942	68.060
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>2.14</u>	2.211	1.986
Pensioenuitvoeringskosten	<u>2.15</u>	462	381
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>2.16</u>	298.696	70.815
Saldo herverzekering	<u>2.17</u>	817	-1.098
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>2.18</u>	77	306
Overige lasten	<u>2.20</u>	166	91
Totaal lasten		302.429	72.481
Saldo van baten en lasten	<u>2.19</u>	-9.487	-4.421
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>2.6</u>	-9.487	-4.421
Totaal		-9.487	-4.421

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2020	2019
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		29.988	23.312
Ontvangen waardeoverdrachten		218.822	552
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars		214	2.750
Betaalde pensioenuitkeringen		-2.210	-1.999
Betaalde waardeoverdrachten		-77	-1.110
Betaalde premies herverzekering		-1.498	-1.429
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-899	-598
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		244.340	21.478
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		89.205	54.364
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		5.141	3.738
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-318.862	-72.775
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-469	-378
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		-143	-91
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-225.128	-15.142
Mutatie liquide middelen		19.212	6.336
Stand per 1 januari		8.453	2.117
Stand per 31 december	<u>2.5</u>	27.665	8.453

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bestaande uit een actualisatie van de overlevingstafels en zoals gehanteerd bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen en een wijziging van het model dat ten grondslag ligt aan de vaststelling van de ervaringssterfte. Deze wijzigingen worden nader beschreven in hoofdstuk 2.7.7 Actualiseren overlevingskansen op pagina 228.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen actuele waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van actuele waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie. Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de actuele waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waarde wijzigingen leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Van ter beurze genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen actuele waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurze genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Securities Lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een

schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag) toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020:

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2020 (2019: AG2018) waarbij met ingang van oktober 2020 het inkomensmodel van S&V wordt gehanteerd (2019: CVS 2006-2015) voor het vaststellen van de ervaringssterfte. Bij de bepaling van de voorziening wordt één ervaringssterfte voor de gehele kring gehanteerd. Deze kan worden herzien zodra er een nieuwe deelnemersgroep van een significante grootte in de kring wordt opgenomen en de impact op de voorziening significant is. Of hier sprake van is, wordt bepaald aan de hand van de toetredingstoets.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd volgens CBS 2015 plus 2% (2019: idem).

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt (2019: idem).

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 2% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar (2019: idem).

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 3% (2019: idem) van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van een revalidatiekans van 0% (2019: idem).

IBNR (Incurred but not reported)

Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend als gelijk aan de 1 jarige risicopremie voor premievrijstelling voor het boekjaar en het voorgaand boekjaar (2019: idem).

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden (2019: idem).

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingskosten.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De Pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging markttrente

De wijziging markttrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De herverzekeringspremies zijn toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

2.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling van beleggingen naar actief en passiefzijde

Omschrijving	2020	2019
Activa	551.781	270.583
Passiva	-1.174	-2.856
Totaal beleggingen voor risico fonds	550.607	267.727

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities.

Samenvatting ontwikkeling beleggingsportefeuille in het boekjaar

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentend	Derivaten	Totaal	2019
Stand per 1 januari	34.592	80.944	139.707	12.486	267.729	202.852
Aankopen / verstrekkingen	35.189	66.824	216.849	0	318.862	72.775
Verkopen / aflossingen	0	-4.662	-67.500	-3.504	-75.666	-49.059
Mutatie opgelopen rente	0	0	290	118	408	322
Herwaardering	-1.112	10.067	7.635	22.684	39.274	40.839
Stand per 31 december	68.669	153.173	296.981	31.784	550.607	267.729

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2020	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2019
Vastgoed	53.657	0	0	15.012	68.669	34.592
Aandelen	153.173	0	0	0	153.173	80.944
Vastrentend	259.020	0	0	37.961	296.981	139.707
Derivaten	0	0	31.784	0	31.784	12.486
Subtotaal	465.850	0	31.784	52.973	550.607	267.729
Overig	27.238	0	0	0	27.238	7.338
Totaal	493.088	0	31.784	52.973	577.845	275.067

Het nederlandse pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen (2019: idem). Vastrentend heeft voor 41% (2019: 39%) betrekking op directe obligatiebeleggingen en voor 59% (2019: 61%) in vastrentende beleggingsfondsen.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen (2019: idem). Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor beleggingen beschikbare liquide middelen.

2.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Samenvatting derivatenposities

2020	Activa	Passiva	Saldo	2019
Rente derivaten	32.045	1.086	30.959	12.155
Valuta derivaten	913	88	825	331
Totaal	32.958	1.174	31.784	12.486

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2020	2019
In stukken	12.600	7.000
In geld	18.800	5.300
Totaal	31.400	12.300

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. De mutatie uit hoofde van collateral wordt in het Kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

2.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

2.4 Vorderingen en overlopende activa**Overzicht vorderingen en overlopende activa**

Omschrijving	2020	2019
Vordering uit hoofde van herverzekering	1.923	1.456
Vordering op bedrijfsomgeving	446	214
Te vorderen dividendbelasting	183	247
Overlopende activa	91	0
Stand per 31 december	2.643	1.917

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

2.5 Overige activa**Specificatie overige activa**

Omschrijving	2020	2019
Liquide middelen	27.665	8.453
Stand per 31 december	27.665	8.453

De liquide middelen staan vrij ter beschikking.

2.6 Reserves**Ontwikkeling reserves**

Omschrijving	Bestemmings reserve	Reserves	Totaal	2019
Stand per 1 januari	0	4.119	4.119	8.540
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	-9.487	-9.487	-4.421
Stand per 31 december	0	-5.368	-5.368	4.119

2.6.4 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Omschrijving	2020	2019
Actuele dekkingsgraad	99,1%	101,5%
Beleidsdekkingsgraad	93,5%	102,1%
Reële dekkingsgraad	75,7%	80,9%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 561.646 (2019: 272.437).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

Omschrijving	2020	2019
Aanwezig eigen vermogen	-5.368	4.119
Minimaal vereist eigen vermogen	25.653	12.347
Vereist eigen vermogen	94.023	46.320

2.6.5 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	101,5%	101,5%
Premiebijdragen (regulier)	-0,3%	-0,4%
Uitkeringen	0,1%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-18,6%	0,0%
Beleggingsresultaten	17,4%	3,1%
Overige oorzaken en kruiseffecten	-1,0%	0,0%
Stand 31 december	99,1%	104,2%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 99,1% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 104,2% op die datum.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad in lijn het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en de toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een forse daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door met name de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel, de aanpassing van de ervaringssterfte en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2029 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

2.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

2.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voorziening voor pensioenverplichtingen

Omschrijving	2020	2019
Stand 1 januari	268.318	197.503
Pensioenopbouw	31.583	22.606
Toeslagverlening	0	0
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-1.007	-487
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-2.284	-2.051
Wijziging markttrente	60.370	48.883
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	-17.997	20
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	228.440	159
Overige wijzigingen	-876	1.547
Stand 31 december	566.547	268.180
Mutatie IBNR	467	138
Totaal	567.014	268.318

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur gepubliceerd door De Nederlandsche Bank. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening. Omdat de rentetermijnstructuur voor een deel negatieve rentes omvat is het bedrag bij rentetoevoeging negatief.

Categorie samenstelling voorziening voor pensioenverplichtingen

Omschrijving	2020	2019
Actieve deelnemers	301.021	162.558
Gewezen deelnemers	202.594	60.853
Pensioengerechtigden	45.018	35.678
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	16.459	7.773
IBNR	1.922	1.456
Stand 31 december	567.014	268.318

2.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in de paragraaf [Kenmerken regeling](#) op pagina 54.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

2.7.3 Toeslagverlening

Toeslagverlening binnen Collectiviteitkring 1 is in beginsel voorwaardelijk. Toeslagverlening wordt gefinancierd uit het eigen vermogen van de collectiviteitkring voor zover de financiële positie hiervoor toereikend is.

Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen, tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning. Tot 2021 werd als referentieperiode oktober-oktober gehanteerd. Bij de vaststelling van de toeslag per 1 januari 2021 wordt bij wijze van overgangsmaatregel uitgegaan van de referentieperiode oktober 2019 - september 2020.

Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf [Toeslagverlening](#) vanaf pagina 60).

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2018	0,00%	1,30%	1,30%	1,30%
2019	0,05%	2,10%	2,05%	3,38%
2020	0,00%	2,70%	2,70%	6,17%
2021	0,00%	0,67%	0,67%	6,88%

¹ De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

2.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

2.7.5 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.

2.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

2.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2020 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 (2019: AG2018) en ervaringssterfte volgens het S&V inkomensmodel (2019: CVS 2006-2015). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

2.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van het saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Dit is voornamelijk veroorzaakt door inkomende collectieve waardeoverdrachten. Daarnaast is het fonds wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de oude pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

2.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

2.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2020	2019
Beleggingscrediteuren	18.957	5.307
Belastingen en premies sociale verzekeringen	52	46
Waardeoverdrachten	205	116
Overige schulden en overlopende passiva	55	191
Stand per 31 december	19.269	5.660

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Omschrijving	2020	2019
Nog af te wikkelen transacties	111	0
Overige schulden uit beleggingen	18.846	5.307
Stand per 31 december	18.957	5.307

2.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2019 heeft het bestuur een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haalbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Specificatie vereist eigen vermogen

Omschrijving	2020	2019
S1 Renterisico	3.823	7.920
S2 Risico zakelijke waarden	68.588	32.558
S3 Valutarisico	19.651	8.605
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	28.215	12.187
S6 Verzekeringstechnisch risico	26.608	10.141
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	0	4.126
Diversificatie-effect	-52.862	-29.217
Vereist eigen vermogen (b)	94.023	46.320
Aanwezig eigen vermogen (a)	-5.368	4.119
Tekort (a - b)	-99.391	-42.201

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

2.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

Specificatie effect toepassen look through

2020	Balanswaarde	Toepassen look-through	Verschil	2019 Toepassen look-through
Vastgoed	68.669	71.274	-2.605	36.138
Aandelen	153.173	149.119	4.054	78.775
Vastrentende waarden	296.981	286.386	10.595	138.985
Derivaten	31.784	31.771	13	11.374
Totaal	550.607	538.550	12.057	265.272

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 50% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

Samenvatting modified duration en effect renteafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	296.981	12,8
Rentederivaten	30.932	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	327.913	30,9
Pensioenverplichtingen (nominaal)	567.014	28,1

Samenvatting modified duration en effect renteafdekking

2019	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	139.707	11,3
Rentederivaten	12.155	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	151.862	29,6
Pensioenverplichtingen (nominaal)	268.318	28,1

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 12,8 jaar (2019: 11,3 jaar) bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 30,9 jaar (2019: 29,6 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 28,1 jaar (2019: 28,1 jaar), wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente.

De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 72 van het bestuursverslag opgenomen.

2.9.2 Risico Zakelijke Waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Verdeling vastgoedportefeuille

2020	EUR	In verhouding	2019
Participaties in vastgoedmaatschappijen	56.262	79%	62%
Woningen	15.012	21%	38%
Totaal	71.274	100%	100%

Verdeling naar markten van de aandelenportefeuille

2020	EUR	In verhouding	2019
Emerging	25.790	17%	15%
Mature	123.329	83%	85%
Totaal	149.119	100%	100%

Verdeling naar sectoren van de aandelenportefeuille

2020	EUR	In verhouding	2019
Basismaterialen	8.748	6%	6%
Communicatie diensten	13.092	9%	7%
Cyclische consumptiegoederen	21.322	14%	12%
Defensieve consumptiegoederen	11.915	8%	10%
Energie	4.310	3%	5%
Financiële dienstverlening	22.918	15%	18%
Gezondheidszorg	17.871	12%	13%
Industrie	14.256	10%	10%
Nutsbedrijven	4.540	3%	3%
Technologie	29.685	20%	15%
Overig	462	0%	0%
Totaal	149.119	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risicoafdekking.

Verdeling van de vastrentende waarden

2020	EUR	In verhouding	2019
Bedrijfsobligaties	83.077	29%	37%
Hypotheken	46.689	16%	18%
Staatsobligaties	156.620	55%	45%
Totaal	286.386	100%	100%

Samenvatting derivatenposities

2020	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2019
Rente derivaten	232.948	32.045	1.113	30.932	12.155
Valuta derivaten	96.774	927	88	839	331
Stand per 31 december	329.722	32.972	1.201	31.771	12.486

Geografische verdeling van alle beleggingen (exclusief derivaten)

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal	2019
Azië ex Japan	324	23.977	6.096	-34	30.363	12.491
Europa EU	25.026	42.427	237.318	19.591	324.362	160.376
Europa niet-EU	777	9.194	5.855	0	15.826	10.342
Midden- en Zuid-Amerika	3	1.647	7.663	39	9.352	3.020
Noord-Amerika	31.273	57.730	14.624	842	104.469	48.478
Pacific	13.704	11.874	4.755	0	30.333	9.451
Overig	167	2.270	10.075	11	12.523	13.117
Totaal	71.274	149.119	286.386	20.449	527.228	257.275

2.9.3 Valutarisico (S3)

Onder valutarisico verstaat het fond het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2020 ongeveer 77% belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD en GBP.

Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

Specificatie van posities naar valuta

2020	Vastgoed	Aandelen Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal	2019	
AUD	2.107	1.941	0	8	21	4077	748
CAD	1.453	2.670	0	0	13	4.136	2.008
CHF	636	7.038	0	0	10	7.684	5.846
DKK	0	1.774	0	0	43	1.817	1.144
EUR	20.997	26.349	258.906	126.687	19.117	452.056	222.943
GBP	2.809	11.286	128	-10.491	37	3.769	1.558
HKD	3.316	7.380	0	-7	64	10.753	4.498
ILS	104	0	0	0	5	109	34
JPY	6.333	8.020	0	-10.308	22	4.067	2.424
NOK	131	935	0	0	1	1067	818
NZD	159	100	0	0	2	261	20
SEK	1.219	1.694	0	8	4	2.925	1.634
SGD	1.776	363	0	23	3	2165	606
USD	30.019	60.540	13.767	-74.125	1.044	31.245	12.055
Andere valuta	215	19.029	13.585	-24	63	32.868	13.425
Totaal	71.274	149.119	286.386	31.771	20.449	558.999	269.761

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met circa 0,5% (2019: 0,4%) op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

2.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

2.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel

gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch per 31 december is als volgt:

2020	EUR	In verhouding	2019
AAA	66.500	23%	24%
AA	71.700	25%	20%
A	36.410	13%	16%
BBB	55.744	19%	18%
Lager dan BBB	9.002	3%	4%
Geen rating	47.030	17%	18%
Totaal	286.386	100%	100%

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo 2020 geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds. Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 236 een tabel opgenomen met de details van deze posities. Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 46.689 duizend (2019: 24.503 duizend) betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een rating van AA.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2020 rekening gehouden met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens.

2.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het nederlandse pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte is dan het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen (NP) en, premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVA). Het betreft niet de herverzekering van het ouderdomspensioen (OP). De gekozen vorm van herverzekering voor NP en PVA is een volledige herverzekering.

De aanname is dat naar mate de collectiviteitkring in volume toeneemt de behoefte aan herverzekering van NP en PVA afneemt. Door een grotere omvang neemt de impact van opgetreden schades van individuele deelnemers op het collectief af. Het nederlandse pensioenfonds heeft een herverzekeringscontract met een looptijd van 1 jaar afgesloten met ASR Levensverzekering N.V. met optie tot verlenging.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Ultimo 2020 bedraagt de reële dekkingsgraad 75,7% (2019: 80,9%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

2.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van Collectiviteitkring 1 groter zijn dan de uitgaven (zoals uitkeringen en kosten). Uit dien hoofde is het liquiditeitsrisico beperkt en bestaat ruimte voor illiquide beleggingen. Er dienen ook voldoende liquiditeiten te zijn om te kunnen voldoen aan onderpandsverplichtingen van de derivaten. Periodiek wordt de omvang van deze illiquide beleggingen in relatie tot de toekomstige verplichtingen getoetst.

Voor het beheersen van het korte termijn liquiditeitsrisico wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Het nederlandse pensioenfonds bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. In dit kader is een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten vastgesteld binnen de renteafdekking.

Voor de liquiditeitsbehoefte in het zwaarweerscenario wordt gerekend met een rentestijging van 2% en een 0,20 lagere euro. Een zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Indien bij zo'n schok minder dan 125% aan benodigde liquiditeit en onderpand beschikbaar is, wordt een waarschuwing afgegeven. Indien minder dan 75% van de benodigde liquiditeit en onderpand bij zo'n schok beschikbaar is, zal het beleggingsbeleid worden aangepast.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

2.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Ultimo 2020 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende debiteuren met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

2020	EUR	In verhouding	2019
Uitgevende instelling			
Duitsland	35.019	6,3%	5,2%
Nederland	25.645	4,6%	4,8%
Finland	21.958	3,9%	3,4%
Frankrijk	21.405	3,8%	2,2%
België	14.961	2,7%	2,0%

Voor de hierboven genoemde beleggingen en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

2.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciër manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

2.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Het fonds houdt hiervoor geen buffer aan.

2.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

2.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2020 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2021 tot een bedrag van € 48,3 miljoen (2019: geen). Hiervan zal in 2021 naar verwachting € 15 miljoen kunnen worden ingevuld.

2.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina 204 is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

2.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning het belanghebbendenorgaan wordt verwezen naar toelichting 2.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 241. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

2.12 Ontvangen premies

De feitelijke, de kostendekkende en de gedempte kostendekkende premie zijn als volgt:

Omschrijving	2020	2019
Feitelijke premie	31.512	23.182
Kostendekkende premie	37.251	27.133
Gedempte kostendekkende premie	21.278	18.832

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Specificatie samenstelling van de premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	30.055	10.748	10.748
Risicopremie overlijden	421	322	322
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	1.107	1.108	1.108
Totale koopsom	31.583	12.178	12.178
Kostenopslag pensioenbeheer	395	395	395
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	6.789	6.789
Opslag instandhouding VEV	5.273	1.916	1.916
dekkingsgraadafhankelijke opslag	0	0	10.234
Totaal premiebijdragen	37.251	21.278	31.512

Specificatie samenstelling van de premies 2019

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	21.447	10.241	10.241
Risicopremie overlijden	344	297	297
Risicopremie arbeidsongeschiktheid	815	815	815
Totale koopsom	22.606	11.353	11.353
Kostenopslag pensioenbeheer	321	321	321
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	5.123	5.123
Opslag instandhouding VEV	4.206	2.035	2.035
dekkingsgraadafhankelijke opslag	0	0	4.350
Totaal premiebijdragen	27.133	18.832	23.182

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina 55.

2.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal	2019
Dividend	1.738	612	525	0	0	2.875	1.838
Rente	0	0	904	1.837	-55	2.686	2.230
Totaal	1.738	612	1.429	1.837	-55	5.561	4.068

Indirecte beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal	2019
Gerealiseerd	0	-349	1.037	3.504	0	4.192	112
Ongerealiseerd	-1.112	10.416	6.598	19.180	0	35.082	40.727
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	120	120	8
Totaal	-1.112	10.067	7.635	22.684	120	39.394	40.847

Beleggingskosten

2020	EUR	In verhouding	2019
Administratiekosten	158	31%	35%
Bankkosten	7	1%	1%
Beheerskosten	308	60%	56%
Bewaarloon	24	5%	5%
Transactiekosten	11	2%	2%
Overig	4	1%	1%
Totaal	512	100%	100%

2.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2020	2019
Ouderdomspensioen	1.653	1.485
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	512	437
Wezenpensioen	34	37
Afkopen	12	27
Totaal	2.211	1.986

2.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020	2019
Administratiekosten pensioenadministratie	515	391
Certificerend actuaire	51	30
Adviserend actuaire	90	21
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	68	46
Belanghebbendenorgaan	59	26
Verkiezing belanghebbendenorgaan	0	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	50	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	23	19
Governancekosten Bestuursbureau	56	54
Overige kosten	4	3
Compensatie kostenresultaat	-454	-259
Totaal	462	381
Actieve deelnemers	5.284	3.879
Pensioengerechtigden	340	272
Totaal	5.624	4.151
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	82	92

Onder Compensatie kostenresultaat is verantwoord dat gedurende de opstartfase van Collectiviteitkring 1 en uiterlijk tot en met 2021 het negatieve resultaat op kosten in deze kring gedragen wordt door de Bedrijfsomgeving. In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd (2019: idem).

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden belanghebbendenorgaan

Specificatie bezoldiging leden belanghebbendenorgaan

2020	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2019
Belanghebbendenorgaan	0	32	32	17
Totaal	0	32	32	17

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

2.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [2.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [226](#).

2.17 Herverzekeringen

Specificatie resultaat herverzekering

Omschrijving	2020	2019
Premie herverzekering	1.921	1.412
Uitkeringen uit herverzekering	-637	-2.372
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	-467	-138
Totaal	817	-1.098

2.18 Overdracht van rechten

Specificatie resultaat overdracht van rechten

Omschrijving	2020	2019
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	216.296	0
Inkomende individuele waardeoverdrachten	681	435
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-77	-306
Totaal	216.900	129

2.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse van het resultaat

Interestresultaat	2020	2019
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	44.443	44.442
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.007	487
Wijziging marktrente	-60.370	-48.882
Subtotaal	-14.920	-3.953
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	31.512	23.182
Betaalde premie herverzekering	-1.921	-1.412
Benodigde premie	-31.978	-22.928
Subtotaal	-2.387	-1.158
Waardeoverdrachten		
Collectieve waardeoverdrachten	-11.563	-78
Individuele waardeoverdrachten	23	48
Subtotaal	-11.540	-30
Kosten		
In premie begrepen bedrag kosten	1.271	946
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-875	-625
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	66	60
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-462	-381
Subtotaal	0	0
Uitkeringen		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	2.218	1.992
Feitelijke uitkeringen	-2.211	-1.986
Subtotaal	7	6
Resultaat op kanssystemen	1.047	824
Toeslag	0	0
Incidentele wijzigingen		
Wijziging regeling	-1	-20
Actualisering overlevingskansen	17.997	0
Actualisering grondslagen (kostenvoorziening)	0	0
Saldo baten en lasten	311	-90
Subtotaal	18.307	-110
Totaal saldo van baten en lasten	-9.487	-4.421

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2020	2019
• Sterfte	465	123
• Arbeidsongeschiktheid	506	708
• Mutaties	69	-17
Andere oorzaken	7	10
Totaal	1.047	824

2.20 Overige lasten**Specificatie overige lasten**

Omschrijving	2020	2019
Afdracht weerstandsvermogen	166	91
Totaal	166	91

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

Pensioenverlagingen zijn in 2021 niet aan de orde, maar verhogingen ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 3,5% gestegen van 99,1 naar 102,6%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 2,9%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 1,4% gestegen van 93,5% naar 94,9%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

3 Financiële verantwoording Pensioenkring Arcadis

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2020	2019
Activa			
Vastgoedbeleggingen		149.239	115.651
Aandelen		513.978	475.530
Vastrentende waarden		722.435	683.183
Derivaten	<u>3.2</u>	143.534	79.534
Overige beleggingen		9.561	13.827
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>3.1</u>	1.538.747	1.367.725
Vorderingen en overlopende activa	<u>3.4</u>	1.559	1.964
Overige activa	<u>3.5</u>	4.360	6.640
Totaal activa		1.544.666	1.376.329
Passiva			
Reserves	<u>3.6</u>	58.900	86.344
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>3.7</u>	1.337.621	1.202.696
Derivaten	<u>3.2</u>	4.042	7.571
Overige schulden en overlopende passiva	<u>3.8</u>	144.103	79.718
Totaal passiva		1.544.666	1.376.329
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>3.6</u>	104,4%	107,1%

Staat van baten en lasten

Omschrijving	Toelichting	2020	2019
Baten			
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>3.12</u>	24.659	24.626
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>3.18</u>	588	318
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>3.13</u>	114.597	220.413
Overige baten		0	15
Totaal baten		139.844	245.372
Lasten			
Pensioenuitkeringen	<u>3.14</u>	30.396	29.881
Pensioenuitvoeringskosten	<u>3.15</u>	1.387	1.283
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>3.16</u>	134.925	157.319
Saldo herverzekering	<u>3.17</u>	57	41
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>3.18</u>	289	4.487
Overige lasten	<u>3.20</u>	234	443
Totaal lasten		167.288	193.454
Saldo van baten en lasten	<u>3.19</u>	-27.444	51.918
Bestemming saldo van baten en lasten			
Overige reserves	<u>3.6</u>	-27.444	51.918
Totaal		-27.444	51.918

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2020	2019
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		25.718	23.714
Ontvangen waardeoverdrachten		536	1.088
Betaalde pensioenuitkeringen		-30.445	-29.351
Betaalde waardeoverdrachten		-289	-5.206
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-1.299	-1.113
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		-217	0
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-5.996	-10.868
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen		1.183.278	954.221
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		35.508	24.889
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-1.214.893	-963.971
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-2.274	-1.501
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		443	-606
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		2.062	13.032
Mutatie liquide middelen		-3.934	2.164
Stand per 1 januari		6.258	4.094
Stand per 31 december	<u>3.5</u>	2.324	6.258

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bestaande uit een actualisatie van de overlevingstafels en zoals gehanteerd bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijziging wordt nader beschreven in hoofdstuk [3.7.7 Actualiseren overlevingskansen](#) op pagina [263](#).

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van

geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen actuele waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van actuele waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie. Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de actuele waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waarde wijzigingen leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Van ter beurze genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen actuele waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurze genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Securities Lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een

schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

Reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2020 (2019: AG2018) waarbij de correctiefactoren worden gehanteerd specifiek voor het fonds gebaseerd op CBS 2016 hoger opgeleiden.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd volgens CBS 2015 plus 7%.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 2,5 jaar bedraagt.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 0,5% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,1% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratieve en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van revalidatiekansen afgeleid uit het landelijke KAZO-model.

IBNR (Incurred but not reported)

De IBNR voorziening wordt bepaald door de totale premie voor één jaar AO-excedent en PVI (in 2020 is dat 1,6% van de salarissom) aan te houden. Voor deelnemers die meer dan 1 jaar ziek zijn is de voorziening gelijk aan 12/15 van de volledige voorziening. Deze voorziening groeit in 3 maanden naar een volledige voorziening door deze voorziening te vermenigvuldigen met aantal maanden ziek / 15. Voor deelnemers die meer dan 15 maanden arbeidsongeschikt zijn, wordt de volledige voorziening opgenomen.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingskosten.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de 1e jaarsrente van de DNB RTS. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De premies voor herverzekering zijn toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

3.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde

Omschrijving	2020	2019
Activa	1.538.747	1.367.725
Passiva	-4.042	-7.571
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.534.705	1.360.154

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities. Als gevolg van de herbelegging van uit hoofde van collateral ontvangen onderpanden zijn de beleggingen voor risico fonds hoger dan het pensioenvermogen.

Samenvatting ontwikkeling beleggingsportefeuille in het boekjaar

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentend	Derivaten	Overig	Totaal	2019
Stand per 1 januari	115.652	475.530	683.184	71.964	13.824	1.360.154	1.076.112
Aankopen / verstrekkingen	56.508	214.349	944.036	0	0	1.214.893	963.971
Verkopen / aflossingen	-8.574	-179.435	-914.956	-18.652	-124	-1.121.741	-876.103
Mutatie opgelopen rente	0	0	46	38	0	84	-692
Herwaardering	-14.347	3.534	10.125	86.142	-4.139	81.315	196.866
Stand per 31 december	149.239	513.978	722.435	139.492	9.561	1.534.705	1.360.154

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2020	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal	2019
Vastgoed	45.970	0	0	103.269	149.239	115.651
Aandelen	493.032	0	0	20.946	513.978	475.530
Vastrentend	620.916	0	0	101.519	722.435	683.183
Derivaten	0	0	139.492	0	139.492	71.963
Overig	2.690	0	0	9.561	12.251	13.827
Totaal	1.162.608	0	139.492	235.295	1.537.395	1.360.154

Het nederlandse pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen (2019: idem). Vastrentend heeft voor 23% (2019: 22%) betrekking op directe obligaties en voor 77% (2019: 78%) op vastrentende beleggingsfondsen.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen (2019: idem). Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

3.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Samenvatting derivatenposities

2020	Activa	Passiva	Saldo	2019
Rente derivaten	141.360	3.824	137.536	68.757
Valuta derivaten	2.174	218	1.956	3.206
Stand per 31 december	143.534	4.042	139.492	71.963

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Omschrijving	2020	2019
In stukken	0	0
In geld	140.500	76.600
Totaal	140.500	76.600

Verstrekte zekerheden

Omschrijving	2020	2019
In stukken	0	0
In geld	3.100	5.200
Totaal	3.100	5.200

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. De verstrekte zekerheden in geld dienden op de balansdatum voor een bedrag van € 1.300

duizend (2019: € 5.200 duizend) nog geboekt te worden. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. De mutatie uit hoofde van collateral wordt in het Kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

3.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

3.4 Vorderingen en overlopende activa

Overzicht vorderingen en overlopende activa

Omschrijving	2020	2019
Beleggingsdebiteuren	1.020	1.964
Waardeoverdrachten	0	0
Overige overlopende activa	539	0
Stand per 31 december	1.559	1.964

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Omschrijving	2020	2019
Te vorderen dividendbelasting	180	140
Nog te ontvangen rebates	484	1.824
Nog te ontvangen dividend	356	0
Stand per 31 december	1.020	1.964

3.5 Overige activa

Specificatie overige activa

Omschrijving	2020	2019
Liquide middelen	2.324	6.258
Collateral account	1.764	0
Implementatiekosten Pensioenkring Arcadis	272	382
Stand per 31 december	4.360	6.640

De liquide middelen zijn direct beschikbaar. De middelen op de collateral account staan niet ter vrije beschikking van het fonds.

3.6 Reserves

Ontwikkeling reserves

Omschrijving	Bestemmings reserve	Reserves	Totaal	2019
Stand per 1 januari	0	86.344	86.344	34.426
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	-27.444	-27.444	51.918
Stand per 31 december	0	58.900	58.900	86.344

3.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Omschrijving	2020	2019
Actuele dekkingsgraad	104,4%	107,1%
Beleidsdekkingsgraad	98,8%	105,0%
Reële dekkingsgraad	81,2%	84,8%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Immateriële activa dragen niet bij aan de dekkingsgraad zodat hiervoor gecorrigeerd wordt. Het pensioenvermogen bedraagt 1.396.249 (2019: 1.289.040).

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden. Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

Omschrijving	2020	2019
Aanwezig eigen vermogen	58.900	86.344
Minimaal vereist eigen vermogen	55.041	49.504
Vereist eigen vermogen	249.459	240.628

3.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	107,1%	107,1%
Premiebijdragen (regulier)	-0,8%	-0,8%
Uitkeringen	0,2%	0,2%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-12,7%	0,0%
Beleggingsresultaten	10,0%	3,8%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,6%	0,0%
Stand 31 december	104,4%	110,3%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 104,4% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 110,3% op die datum.

De premie heeft bijgedragen aan de dekkingsgraad conform het herstelplan. Hetzelfde geldt voor de uitkeringen en toeslagverlening.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op basis van het reguliere beleid in 2026 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

3.7 Technische voorzieningen voor risico fonds

3.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2020	2019
Stand 1 januari	1.202.696	1.045.377
Pensioenopbouw	32.032	26.167
Toeslagverlening	0	0
Korting van aanspraken en rechten	0	0
Rentetoevoeging	-3.922	-2.452
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-31.071	-30.576
Wijziging marktrente	162.931	170.366
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	-22.249	0
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	174	-4.979
Overige wijzigingen	-2.883	-1.825
Stand 31 december	1.337.708	1.202.078
Mutatie IBNR	-87	617
Totaal	1.337.621	1.202.696

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de 1e jaarsrente van de DNB RTS. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemerscategorieën

Omschrijving	2020	2019
Actieve deelnemers	468.113	408.328
Gewezen deelnemers	354.119	298.542
Pensioengerechtigden	485.205	468.331
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	27.456	24.679
IBNR	2.729	2.816
Stand 31 december	1.337.621	1.202.696

3.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,63% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in de paragraaf Kenmerken regeling op pagina 83.

3.7.3 Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen per 1 juli. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi) reeks alle huishoudens afgeleid (2019: idem), zoals vastgesteld door het CBS per december van het voorgaande jaar. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag, paragraaf Financiële positie en herstelplan op pagina 86.

Per 1 juli 2020 is er geen toeslag verleend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 1,75%.

Overzicht van toegekende toeslagverlening en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2015	0,00%	0,38%	0,38%	0,38%
2016	0,00%	0,54%	0,54%	0,92%
2017	0,00%	0,93%	0,93%	1,86%
2018	0,00%	1,24%	1,24%	3,12%
2019	0,00%	1,54%	1,54%	4,71%
2020	0,00%	1,75%	1,75%	6,54%

3.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

3.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

3.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

3.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2020 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 (2019: AG2018) en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op CBS 2016 hoger opgeleid (ongewijzigd). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

3.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Het fonds is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de oude pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

3.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

3.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2020	2019
Schulden uit beleggingen	140.237	76.270
Belastingen en premies sociale verzekeringen	607	593
Egalisatie voorziening Actieven (EVA)	1.844	1.494
Waardeoverdrachten	3	57
Schulden aan aangesloten onderneming	1.255	594
Overige schulden en overlopende passiva	157	710
Stand per 31 december	144.103	79.718

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Omschrijving	2020	2019
Ontvangen onderpanden	139.570	76.270
Overige schulden uit beleggingen	667	0
Stand per 31 december	140.237	76.270

Overzicht van de ontwikkeling van de EVA

Omschrijving	2020	2019
Stand begin boekjaar	1.494	2.928
Af: Bijdrage aan premie	0	-1.437
Bij: Bijdrage uit premie	349	0
Bij: U-rendement	0	3
Stand 31 december	1.844	1.494

3.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2016 heeft het bestuur van Arcadis Pensioenfonds een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). Er is een update van de ALM-studie gedaan in 2018 / 2019. De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haalbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Specificatie vereist eigen vermogen

Omschrijving	2020	2019
S1 Renterisico	3.862	23.517
S2 Risico zakelijke waarden	210.401	191.292
S3 Valutarisico	50.597	49.989
S4 Grondstoffenrisico	0	0
S5 Kredietrisico	49.479	49.009
S6 Verzekeringstechnisch risico	38.794	34.860
S7 Liquiditeitsrisico	0	0
S8 Concentratierisico	0	0
S9 Operationeel risico	0	0
S10 Actief beheer risico	14.816	27.279
Diversificatie-effect	-118.490	-135.318
Vereist eigen vermogen (b)	249.459	240.628
Aanwezig eigen vermogen (a)	58.900	86.344
Tekort (a - b)	-190.559	-154.284

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

3.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Specificatie effect toepassen look through

2020	Balanswaarde	Toepassen lookthrough	Verschil	2019 Toepassen lookthrough
Vastgoed	149.239	161.382	-12.143	132.825
Aandelen	513.978	498.094	15.884	452.905
Vastrentende waarden	722.435	719.111	3.324	675.907
Derivaten	139.492	139.393	99	68.685
Overig	9.561	19.415	-9.854	0
Totaal	1.534.705	1.537.395	-2.690	1.330.322

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 50% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteaafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteaafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	722.435	9,6
Rentederivaten	137.241	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	859.676	24,1
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.337.621	21,4

Effect renteaafdekking

2019	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	683.183	5,5
Rentederivaten	68.757	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	751.940	22,1
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.202.696	20,6

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 9,6 jaar bedraagt (2019: 5,5 jaar), zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 24,1 jaar (2019: 22,1 jaar). De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 21,4 jaar (2019: 20,6 jaar), wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente.

De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 101 van het bestuursverslag opgenomen.

3.9.2 Risico Zakelijke Waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Verdeling vastgoedportefeuille

2020	EUR	In verhouding	2019
Participaties in vastgoedmaatschappijen	109.897	68%	68%
Winkels	8.388	5%	7%
Woningen	43.097	27%	25%
Totaal	161.382	100%	100%

Verdeling naar markten van de aandelenportefeuille

2020	Aandelen	In verhouding	2019
Emerging	68.722	14%	14%
Mature	429.372	86%	86%
Totaal	498.094	100%	100%

Verdeling naar sectoren van de aandelenportefeuille

2020	EUR	In verhouding	2019
Basismaterialen	23.343	5%	5%
Communicatie diensten	41.600	8%	8%
Cyclische consumptiegoederen	67.631	14%	14%
Defensieve consumptiegoederen	55.936	11%	11%
Energie	15.017	3%	5%
Financiële dienstverlening	71.520	15%	19%
Gezondheidszorg	57.606	12%	9%
Industrie	41.746	8%	8%
Nutsbedrijven	16.572	3%	4%
Technologie	105.428	21%	18%
Overig	1.695	0%	0%
Totaal	498.094	100%	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risicoafdekking.

Vastrentende waarden

Verdeling van de vastrentende waarden

2020	EUR	In verhouding	2019
Bedrijfsobligaties	356.831	50%	55%
Hypotheken	100.881	14%	10%
Leningen	607	0%	1%
Staatsobligaties	260.792	36%	34%
Totaal	719.111	100%	100%

Derivaten

Samenvatting derivatenposities

2020	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo	2019
Aandelen derivaten	98	20	0	20	16
Rente derivaten	701.391	141.354	4.113	137.241	68.757
Valuta derivaten	337.001	2.600	468	2.132	3.362
Totaal	1.038.490	143.974	4.581	139.393	72.135

Geografische verdeling beleggingen

Onderstaande tabel geeft de geografische verdeling van alle beleggingen weer.

Geografische verdeling van alle beleggingen (exclusief derivaten)

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal	2019
Azië ex Japan	466	65.132	13.910	39	79.547	63.559
Europa EU	70.282	124.937	555.169	7.772	758.160	569.050
Europa niet-EU	43.652	25.483	25.025	9.065	103.225	102.121
Midden- en Zuid-Amerika	4	4.630	19.023	90	23.747	31.335
Noord-Amerika	31.723	228.362	52.782	1.938	314.805	350.838
Pacific	14.668	44.782	14.982	-99	74.333	71.636
Overig	587	4.768	38.220	610	44.185	104.739
Totaal	161.382	498.094	719.111	19.415	1.398.002	1.293.278

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

3.9.3 Valutarisico (S3)

Het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2020 ongeveer 81% (2019: 82%) belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD en GBP. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

Posities naar valuta (voor en na afdekking)

2020	Vastgoed	Aandelen Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal	2019	
AUD	2.273	7.284	0	36	25	9.618	11.824
CAD	1.303	10.551	0	29	14	11.897	16.033
CHF	637	19.453	0	112	137	20.339	10.111
DKK	0	5.105	0	22	30	5.157	3.405
EUR	66.531	83.694	642.454	454.348	6.804	1.253.831	1.114.587
GBP	2.629	22.263	6.232	-35.159	9.758	5.723	4.843
HKD	4.461	21.155	0	90	-20	25.686	19.363
ILS	101	190	0	1	6	298	1.139
JPY	6.140	30.097	0	-26.120	52	10.169	10.051
NOK	112	1.196	0	5	18	1.331	1.745
NZD	136	377	0	2	1	516	969
SEK	1.115	6.574	0	32	42	7.763	5.896
SGD	1.729	1.081	0	24	3	2.837	2.459
USD	73.513	234.714	39.568	-253.750	2.307	96.352	79.418
Andere valuta	702	54.360	30.857	-279	238	85.878	83.570
Totaal	161.382	498.094	719.111	139.393	19.415	1.537.395	1.365.413

De kolom "Overige beleggingen" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,6% (2019: 0,7%) op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

3.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

3.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het

fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

2020	EUR	In verhouding	2019
AAA	96.012	13%	12%
AA	115.540	16%	15%
A	81.099	11%	18%
BBB	150.345	21%	22%
Lower than BBB	134.132	19%	19%
Geen rating	141.983	20%	14%
Totaal	719.111	100%	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 100.881 duizend betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een rating van AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo boekjaar geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds (2019: idem). Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf [Concentratierisico \(S8\)](#) op pagina [271](#) een tabel opgenomen met de details van deze posities.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2020 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

3.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Ultimo 2020 bedraagt de reële dekkingsgraad 81,2% (2019: 84,8%).

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

3.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

3.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

2020	EUR	Omvang t.o.v. balanstotaal	2019
Uitgevende instelling			
Nederland	34.945	2,0%	2,1%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 12 beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

3.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

3.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Voor dit risico houdt het fonds een buffer aan.

3.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

3.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2020 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2021 tot een bedrag van € 33 miljoen (2019: 17.500). Het is op dit moment onbekend in welke mate deze toezeggingen in 2021 kunnen worden ingevuld.

3.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina 204 is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

3.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 3.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 275. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

3.12 Ontvangen premies

Overzicht feitelijke, kostendeekkende en gedempte kostendeekkende premie

Omschrijving	2020	2019
Feitelijke premie	24.659	24.626
Kostendeekkende premie	39.026	32.426
Gedempte kostendeekkende premie	24.659	24.626

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Samenstelling van de premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	30.495	15.475	15.815
Risicopremie overlijden	731	609	546
premievoortzetting bij invaliditeit	154	154	154
premie Arbeidsongeschiktheidspensioen	653	653	653
Opslag voorwaardelijke opbouw	0	3.803	7.174
Opslag instandhouding VEV	6.245	3.217	0
Kostenopslag pensioenbeheer	748	748	644
Handnota's	0	0	22
Verrekend met Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)	0	0	-349
Totaal premiebijdragen	39.026	24.659	24.659

Samenstelling van de premies 2019

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	24.900	18.613	16.791
Risicopremie overlijden	690	578	449
premievoortzetting bij invaliditeit	397	397	401
premie Arbeidsongeschiktheidspensioen	181	181	183
Opslag instandhouding VEV	5.604	4.203	3.965
Kostenopslag pensioenbeheer	654	654	1.019
Extra bijdrage	0	0	382
Verrekend met Egalisatie Voorziening Actieven (EVA)	0	0	1.437
Totaal premiebijdragen	32.426	24.626	24.626

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina [84](#).

3.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabel worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2019
Dividend	3.750	15.386	2.675	0	1.727	23.538	13.459
Rente	0	0	1.882	7.530	546	9.958	9.932
Totaal	3.750	15.386	4.557	7.530	2.273	33.496	25.215

Indirecte beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal	2019
Gerealiseerd	-2.190	-26.267	-1.622	18.652	0	-11.427	16.789
Ongerealiseerd	-12.157	29.801	11.747	67.490	-4.139	92.742	180.078
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	726	726	-357
Totaal	-14.347	3.534	10.125	86.142	-3.413	82.041	196.510

Beleggingskosten

2020	EUR	In ver- houding	2019
Administratiekosten	185	20%	18%
Bankkosten	8	1%	1%
Beheerskosten	598	64%	67%
Bewaarloon	89	9%	10%
Transactiekosten	55	6%	4%
Overig	5	1%	0%
Totaal	940	100%	100%

In de Beheerkosten is een bedrag aan Opbrengst rebates opgenomen van 1.690 (2019: 1.824).

3.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2020	2019
Ouderdomspensioen	23.938	23.367
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	6.049	6.122
Wezenpensioen	30	23
Arbeidsongeschiktheidspensioen	354	358
Afkopen	25	11
Totaal	30.396	29.881

3.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020	2019
Administratiekostenvergoeding	666	627
Certificerend actuaire	42	22
Adviseur actuaire	22	33
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	75	59
Belanghebbendenorgaan	36	13
Verkiezing belanghebbendenorgaan	4	0
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	50	50
Toezichtkosten (DNB/AFM)	86	75
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	280	284
Overige	126	120
Totaal	1.387	1.283
Actieve deelnemers	2.204	2.176
Pensioengerechtigden	2.603	2.597
Totaal	4.807	4.773
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	289	269

In de post Overige zijn afschrijvingen op geactiveerde implementatiekosten Pensioenkring Arcadis begrepen voor een bedrag van € 109 duizend (2019: idem). In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd (2019: idem).

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden belanghebbendenorgaan

Specificatie bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2020	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal	2019
Belanghebbendenorgaan	0	14	14	10
Totaal	0	14	14	10

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

3.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf 3.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen op pagina 261.

3.17 Herverzekering

Specificatie resultaat uit herverzekering

Omschrijving	2020	2019
Premie herverzekering	57	41
Uitkeringen uit herverzekering	0	0
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	0	0
Totaal	57	41

3.18 Overdracht van rechten

Specificatie resultaat overdracht van rechten

Omschrijving	2020	2019
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	0	0
Inkomende individuele waardeoverdrachten	588	318
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-289	-4.487
Totaal	299	-4.169

3.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse van het resultaat

Interestresultaat	2020	2019
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	114.597	220.412
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	3.922	2.452
Wijziging marktrente	-162.931	-170.366
Subtotaal	-44.412	52.498
Premieresultaat		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	24.659	24.626
Betaalde premie herverzekering	-57	-41
Benodigde premie	-32.677	-27.186
Subtotaal	-8.075	-2.601
		0
Waardeoverdrachten		0
Inkomende waardeoverdrachten	4	-54
Uitgaande waardeoverdrachten	122	864
Subtotaal	126	810
Kosten		
In premie begrepen bedrag kosten	1.271	1.531
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-627	-512
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	639	629
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-1.387	-1.283
Subtotaal	-104	365
Uitkeringen		
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	30.432	29.947
Feitelijke uitkeringen	-30.396	-29.881
Subtotaal	35	66
Resultaat op kanssystemen	2.970	1.207
Incidentele wijzigingen		
Wijziging regeling	0	0
Actualisering overlevingskansen	22.249	0
Actualisering grondslagen (kostenvoorziening)	0	0
Saldo baten en lasten	-232	-427
Subtotaal	22.017	-427
Totaal saldo van baten en lasten	-27.444	51.918

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2020	2019
• Sterfte	2.393	1.514
• Arbeidsongeschiktheid	640	43
• Mutaties	6	-114
Andere oorzaken	-69	-236
Totaal	2.970	1.207

3.20 Overige lasten**Specificatie overige lasten**

Omschrijving	2020	2019
Intrest op uitgaande waardeoverdrachten	0	2
Afdracht weerstandsvermogen	233	441
Totaal	233	443

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR Parameters

Pensioenverlagingen zijn in 2021 niet aan de orde. Verhogingen waarschijnlijk ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 5,4% gestegen van 104,5% naar 109,9%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,5%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 2,1% gestegen van 98,8% naar 100,9%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

4 Financiële verantwoording Pensioenkring OWASE

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2020
Activa		
Vastgoedbeleggingen		54.104
Aandelen		443.602
Vastrentende waarden		569.227
Derivaten	<u>4.2</u>	1.121
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>4.1</u>	1.068.054
Vorderingen en overlopende activa	<u>4.4</u>	2.415
Overige activa	<u>4.5</u>	2.813
Totaal activa		1.073.282
Passiva		
Reserves	<u>4.6</u>	118.169
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>4.7</u>	949.834
Derivaten	<u>4.2</u>	377
Overige schulden en overlopende passiva	<u>4.8</u>	4.902
Totaal passiva		1.073.282
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>4.6</u>	112,4%

Staat van baten en lasten

	Toelichting	2020
Baten		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>4.12</u>	14.578
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>4.17</u>	994.328
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>4.13</u>	83.586
Overige baten		0
Totaal baten		1.092.492
Lasten		
Pensioenuitkeringen	<u>4.14</u>	22.888
Pensioenuitvoeringskosten	<u>4.15</u>	950
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>4.16</u>	949.834
Saldo herverzekering	<u>4.17</u>	228
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>4.18</u>	274
Overige lasten	<u>4.20</u>	149
Totaal lasten		974.323
Saldo van baten en lasten	<u>4.19</u>	118.169
Bestemming saldo van baten en lasten		
Overige reserves	<u>4.6</u>	118.169
Totaal		118.169

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

	Toelichting	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies		14.742
Ontvangen waardeoverdrachten		659
Betaalde pensioenuitkeringen		-21.968
Betaalde waardeoverdrachten		146
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-904
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		50
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-7.275
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen		1.347.001
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		10.491
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-1.344.898
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-913
Afgedragen weerstandsvermogen		-1.817
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		224
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		10.088
Mutatie liquide middelen		2.813
Stand per 1 januari		0
Stand per 31 december	<u>4.5</u>	2.813

Algemene toelichtingen

Op 1 januari 2020 heeft de transitie van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Owase (Stichting Owase) naar Pensioenkring Owase plaatsgevonden. Hierbij is het vermogen van Stichting Owase omgezet naar de portefeuille van fonds. De inbreng van Vastgoed beleggingen (33.060), Aandelen (426.769) en Vastrentende waarden (530.950) zijn in-kind overgenomen. Onder Overige beleggingen zijn inbegrepen de liquide middelen en openstaande vorderingen. Er zijn geen vergelijkende cijfers beschikbaar.

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bestaande uit een actualisatie van de overlevingstafels en zoals gehanteerd bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijziging wordt nader beschreven in hoofdstuk 4.7.7 Actualiseren overlevingskansen op pagina 298.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen actuele waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van actuele waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie. Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het

aandeel in de actuele waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waarde wijzigingen leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Van ter beurse genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen actuele waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurse genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Securities Lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere

waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2020 (1 januari 2020: AG2018) waarbij de correctiefactoren worden gehanteerd specifiek voor het fonds: de deelnemers van het pensioenfonds zijn voor 62,5% ingedeeld in de sector 'Industrie' en voor 37,5% in de sector 'Commerciële dienstverlening'. Door het toepassen van deze verdeling wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen fabriekspersoneel en kantoorpersoneel. Deze systematiek is in 2020 niet gewijzigd.

Partnerfrequentie

De gehuwdheid is vastgesteld volgens de gehuwdheidstabel uit GBM/V 1985-1990, waarbij de gehuwdheid op 100% is gesteld op de pensioenrichtdatum van 67 jaar. Dit is in 2020 niet gewijzigd.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt. Dit is in 2020 niet gewijzigd.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 0% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar. Dit is in 2020 niet gewijzigd.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,75% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten. Dit is in 2020 niet gewijzigd.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van een revalidatiekans van 10%.

IBNR (Incurred but not reported)

Een voorziening voor het risico van premievrijstelling van zieke deelnemers die in de WIA terecht kunnen komen, wordt berekend als gelijk aan tweemaal de 1 jarige risicopremie voor premievrijstelling voor het boekjaar en het voorgaand boekjaar.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingsresultaten.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De Pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging markttrente

De wijziging markttrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De premies voor herverzekering worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

4.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde balans

Omschrijving	2020
Activa	1.068.054
Passiva	377
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.067.677

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities.

Verloopstaat beleggingen per categorie

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Totaal
Stand per 1 januari	0	0	0	0	0
Inbreng per 1 januari	33.060	426.769	530.950	0	990.779
Aankopen / verstrekkingen	19.536	437.599	887.763	0	1.344.898
Verkopen / aflossingen	0	-439.577	-896.288	-11.020	-1.346.885
Mutatie opgelopen rente	0	0	1.863	0	1.863
Herwaardering	1.508	18.811	44.939	11.764	77.022
Stand per 31 december	54.104	443.602	569.227	744	1.067.677

De overige mutaties hebben betrekking op de overdracht van verplichtingen naar het fonds die deels in-kind heeft plaatsgevonden.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2020	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal
Vastgoed	34.872	0	0	19.232	54.104
Aandelen	443.602	0	0	0	443.602
Vastrentend	517.696	0	0	51.531	569.227
Derivaten	0	0	744	0	744
Subtotaal	996.170	0	744	70.763	1.067.677
Overig	2.514	0	0	0	2.514
Totaal	998.684	0	744	70.763	1.070.191

Het nederlandse pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen. Vastrentend heeft voor 32% betrekking op directe obligaties en voor 68% op vastrentende beleggingsfondsen.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen. Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

4.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Samenvatting derivatenposities

2020	Activa	Passiva	Saldo
Valuta derivaten	1.121	377	744
Stand per 31 december	1.121	377	744

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2020
In stukken	0
In geld	1.110
Totaal	1.110

De ontvangen zekerheden in geld zijn verantwoord op de balans onder de liquide middelen maar staan niet ter vrije beschikking van het fonds.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten. Mutaties in ontvangen en verstrekte zekerheden in geld zijn in het [Kasstroomoverzicht](#) verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

4.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

4.4 Vorderingen en overlopende activa**Specificatie vorderingen en overlopende activa**

Omschrijving	2020
Beleggingsdebiteuren	1.347
Herverzekerde verplichtingen	876
Overige overlopende activa	192
Stand per 31 december	2.415

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Beleggingsdebiteuren	2020
Te vorderen dividendbelasting	50
Nog te ontvangen rebates	0
Nog af te wikkelen transacties	1.297
Stand per 31 december	1.347

4.5 Overige activa**Specificatie overige activa**

Overige activa	2020
Liquide middelen	1.703
Collateral account	1.110
Stand per 31 december	2.813

De liquide middelen zijn direct beschikbaar. Collateral staat niet ter vrije beschikking.

4.6 Reserves

Specificatie reserves Pensioenkring OWASE

	Bestemmings reserve	Reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2020	0	0	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	118.169	118.169
Stand per 31 december 2020	0	118.169	118.169

4.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Dekkingsgraad

Omschrijving	2020
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	112,4%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	105,7%
Reële dekkingsgraad (in %)	87,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 1.068.003.

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(Minimaal) vereist eigen vermogen

Omschrijving	2020
Aanwezig eigen vermogen	118.169
Minimaal vereist eigen vermogen	38.830
Vereist eigen vermogen	182.907

4.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	114,3%	114,2%
Premiebijdragen (regulier)	-0,6%	-0,6%
Uitkeringen	0,4%	0,3%
Toeslagverlening	-0,2%	-0,2%
Aanpassing RTS	-12,1%	0,0%
Beleggingsresultaten	10,0%	3,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,6%	0,2%
Stand 31 december	112,4%	117,8%

De startdekkingsgraad bedroeg 114,3% en was hoger dan de dekkingsgraad per einde 2019 binnen Stichting Pensioenfonds OWASE (114,2%). Dit is met name het gevolg van de verlaging van de opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 3,0% binnen het voormalige pensioenfonds en de opslag binnen Pensioenkring OWASE ter grootte van 2,75%. Daar tegenover stond een afdracht van 0,2% van het vermogen ten behoeve van het weerstandsvermogen.

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 112,4% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 117,8% op die datum.

De premie heeft -0,6% bijgedragen en is daarmee gelijk aan de verwachting in het herstelplan.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een verandering van de dekkingsgraad van -12,1%. In het herstelplan is er van uitgegaan dat de rentetermijnstructuur zich ontwikkelt conform de forwardrentes waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft 10,0% bijgedragen en dat is 6,1% meer dan verwacht. Dit wordt verklaard doordat het rendement op alle categorieën hoger was dan verwacht.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat en de wijziging van de overlevingstafels naar AG2020. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring OWASE op basis van het reguliere beleid in 2025 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

4.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

4.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2020
Stand 1 januari	0
Pensioenopbouw	17.316
Toeslagverlening	1.670
Korting van aanspraken en rechten	0
Rentetoevoeging	-2.822
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-23.374
Wijziging markttrente	103.246
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	-16.052
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	869.120
Overige wijzigingen	769
Stand 31 december	949.873
Mutatie IBNR	-39
Totaal	949.834

De Pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemercategorieën

Omschrijving	2020
Actieve deelnemers	361.758
Gewezen deelnemers	195.299
Pensioengerechtigden	365.471
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	25.370
IBNR	1.936
Stand 31 december	949.834

4.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,7% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf Kenmerken regeling op pagina 112.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

4.7.3 Toeslagverlening

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf Financiële positie en herstelplan op pagina 116).

Toeslagbeleid pensioengerechtigde en gewezen deelnemers

Voor de pensioengerechtigden en gewezen deelnemers wordt geprobeerd de prijsstijgingen (inflatie) o.b.v. de prijsindex van het CBS (CPI alle huishoudens, afgeleid) te volgen. Deze bedroeg volgens het CBS in de zgn. referteperiode van 1 oktober 2018 tot 30 september 2019 1,64%. Voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden komt de toeslagverlening per 1 januari 2020 derhalve uit op 9,1% van 1,64% = 0,15%.

Toeslagbeleid actieve deelnemers

Voor de actieve deelnemers wordt geprobeerd de collectieve loonsverhogingen volgens de OWASE cao te volgen. Deze bedroegen over de periode van 1 januari 2019 tot en met 1 januari 2020 2,9%. Voor de actieve deelnemers komt de toeslagverlening per 1 januari 2020 derhalve uit op 9,1% van 2,9% = 0,26%.

Wijzigingen in toeslagbeleid

Het bestuur heeft in 2020, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, een besluit genomen om het toeslagbeleid op een aantal punten aan te passen:

- De peildatum is aangepast van 31 december naar 30 september;
- De maatstaf voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden is aangepast van CPI alle huishoudens afgeleid naar CPI alle bestedingen;
- De maatstaf voor actieve deelnemers is in overleg met sociale partners aangepast van loonindex naar CPI alle bestedingen, gelijk aan de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Dit geldt voor het eerst bij de toeslagverlening over 2021.

Toeslagverlening over 2020, toe te kennen per 1 januari 2021

Toeslagverlening is alleen mogelijk als de beleidsdekkingsgraad hoger is dan 110%. Per 1 januari 2021 is daarom geen toeslag toegekend. Wanneer er volledige toeslagverlening had kunnen plaatsvinden, zouden de pensioenaanspraken en -rechten zijn verhoogd met 1,11% voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden en met 2,00% voor actieve deelnemers.

Overzicht van toegekende toeslagverlening actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,65%	2,65%	2,65%
2013	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2014	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2015	0,00%	0,00%	0,00%	2,65%
2016	0,00%	1,50%	1,50%	4,19%
2017	0,00%	1,75%	1,75%	6,01%
2018	0,90%	2,00%	1,10%	7,18%
2019	1,53%	2,40%	0,87%	8,11%
2020	0,26%	2,90%	2,64%	10,97%
2021	0,00%	2,00%	2,00%	13,19%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

Overzicht van toegekende toeslagverlening niet-actieven en de daarin opgelopen achterstand in de toekenningen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,09%	2,09%	2,09%
2013	0,25%	1,50%	1,25%	3,37%
2014	0,44%	0,44%	0,00%	3,37%
2015	0,34%	0,61%	0,27%	3,65%
2016	0,00%	0,39%	0,39%	4,05%
2017	0,00%	-0,01%	-0,01%	4,04%
2018	0,66%	1,47%	0,81%	4,88%
2019	0,93%	1,47%	0,54%	5,45%
2020	0,15%	1,64%	1,49%	7,02%
2021	0,00%	1,11%	1,11%	8,21%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

4.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

4.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

4.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

4.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2020 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op 62,5% sector Industrie en 37,5% Commerciële dienstverlening. Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

4.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

De waarde van de pensioenverplichtingen is hoger geworden als gevolg van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten. Het fonds is wettelijk verplicht om op verzoek van een werknemer mee te werken aan waardeoverdracht, als de werknemer gaat deelnemen in een andere pensioenregeling. Deze overdracht betreft de waarde van de tot dan toe bij de oude pensioenuitvoerder opgebouwde pensioenaanspraken. De ontvangende pensioenuitvoerder is verplicht om de overgedragen gelden aan te wenden voor de toekenning van pensioenaanspraken die minimaal gelijkwaardig zijn aan de oorspronkelijk opgebouwde aanspraken.

4.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

4.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2020
Schulden uit beleggingen	1.767
Belastingen en premies sociale verzekeringen	526
Premie egalisatiedepot	1.589
Waardeoverdrachten	101
Schulden aan aangesloten onderneming	0
Overige schulden en overlopende passiva	919
Stand per 31 december	4.902

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Beleggingscrediteuren	2020
Nog af te wikkelen transacties	656
Ontvangen onderpanden	1.110
Overige schulden uit beleggingen	1
Stand per 31 december	1.767

Specificatie Premie Egalisatie Depot (PED)

Omschrijving	2020
Stand begin boekjaar	1.375
Dotatie uit premie	214
Stand 31 december	1.589

4.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2020 heeft het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haarbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Specificatie vereist eigen vermogen versus aanwezig eigen vermogen

Omschrijving	2020
S1 Renterisico	1.833
S2 Risico zakelijke waarden	150.855
S3 Valutarisico	37.694
S4 Grondstoffenrisico	0
S5 Kredietrisico	42.774
S6 Verzekeringstechnisch risico	26.596
S7 Liquiditeitsrisico	0
S8 Concentratierisico	0
S9 Operationeel risico	0
S10 Actief beheer risico	0
Diversificatie-effect	-76.845
Vereist eigen vermogen (b)	182.907
Aanwezig eigen vermogen (a)	118.169
Tekort (a - b)	64.738

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

4.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Look through effect op beleggingsportefeuille

2020	Balans waarde	Toepassen lookthrough	Verschil
Vastgoed	54.104	64.195	-10.091
Aandelen	443.602	428.734	14.868
Vastrentende waarden	569.227	510.229	58.998
Derivaten	744	29.059	-28.315
Overig	2.514	37.974	-35.460
Totaal	1.070.191	1.070.191	0

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 45% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds via beleggingsfondsen gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	569.227	11,8
Rentederivaten	28.245	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	597.472	17,1
Pensioenverplichtingen (nominaal)	949.834	18,9

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 11,8 jaar bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 17,1 jaar. De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 18,9 jaar, wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente. De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 131 in het bestuursverslag opgenomen.

Inflatierisico

De toeslag is voorwaardelijk, dus bestaat er geen inflatierisico ten opzichte van de pensioentoezeggingen.

4.9.2 Risico Zakelijke Waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Sectorverdeling vastgoedbeleggingen

2020	EUR	In verhouding
Kantoren	3.481	5%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	50.617	79%
Winkels	10.097	16%
Totaal	64.195	100%

Beurstypering aandelenbeleggingen

2020	Aandelen	In verhouding
Emerging	76.859	18%
Mature	351.875	82%
Totaal	428.734	100%

Sectorverdeling aandelenbeleggingen

2020	EUR	In verhouding
Basismaterialen	23.068	6%
Communicatie diensten	38.654	9%
Cyclische consumptiegoederen	60.974	14%
Defensieve consumptiegoederen	34.310	8%
Energie	12.786	3%
Financiële dienstverlening	65.653	16%
Gezondheidszorg	52.379	12%
Industrie	39.445	9%
Nutsbedrijven	14.086	3%
Technologie	86.487	20%
Overig	892	0%
Totaal	428.734	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel het verwachte pensioenresultaat te verbeteren.

Specificatie soorten vastrentende waarden

2020	EUR	In verhouding
Bedrijfsobligaties	172.802	34%
Hypotheken	99.768	20%
Leningen	1.594	0%
Staatsobligaties	236.065	46%
Totaal	510.229	100%

Specificatie soorten derivaten

2020	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen derivaten	112	23	0	23
Rente derivaten	369.642	72.835	44.590	28.245
Valuta derivaten	187.921	1.170	379	791
Totaal	557.675	74.028	44.969	29.059

Geografische verdeling alle beleggingen (exclusief derivaten)

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal
Azië ex Japan	970	71.798	5.501	-31	78.238
Europa EU	53.306	115.064	450.093	35.425	653.888
Europa niet-EU	2.709	27.784	10.771	0	41.264
Midden- en Zuid-Amerika	10	4.889	7.376	36	12.311
Noord-Amerika	4.682	168.802	22.335	2.533	198.352
Pacific	2332	33.532	5.956	0	41.820
Overig	186	6.865	8.197	11	15.259
Totaal	64.195	428.734	510.229	37.974	1.041.132

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

4.9.3 Valutarisico (S3)

Dit is het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2020 ongeveer 76% belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD en GBP. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD, GBP en JPY af te dekken.

De valutapositie per 31 december vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal
AUD	465	5.605	0	24	23	6.117
CAD	55	7.818	0	0	30	7.903
CHF	2.241	22.632	0	71	238	25.182
DKK	0	5.913	0	20	58	5.991
EUR	39.788	71.501	484.498	213.748	34.389	843.924
GBP	9.331	25.530	335	-30.550	491	5.137
HKD	1.513	22.011	0	-79	139	23.584
JPY	711	23.152	0	-17.259	46	6.650
NOK	437	1.385	0	0	23	1.845
NZD	0	289	0	0	1	290
SEK	4.187	7.679	0	20	73	11.959
SGD	204	771	0	3	3	981
USD	4.623	177.464	12.984	-136.917	2.342	60.496
Andere valuta	640	56.984	12.412	-22	118	70.132
Totaal	64.195	428.734	510.229	29.059	37.974	1.070.191

De kolom "Overig" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,5% op.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

4.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

4.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert.

Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

Verdeling vastrentende waarden naar rating

2020	EUR	In verhouding
AAA	103.280	20%
AA	113.159	22%
A	44.785	9%
BBB	68.460	13%
Lower than BBB	59.494	12%
Geen rating	121.051	24%
Totaal	510.229	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 99.768 duizend betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een rating van AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo 2020 sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds. Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 306 een tabel opgenomen met de details van deze posities.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2020 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

4.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Ultimo 2020 bedraagt de reële dekkingsgraad 87,2%.

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

4.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

Voor het beheersen van het korte termijn liquiditeitsrisico wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Het nederlandse pensioenfonds bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. In dit kader is een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten vastgesteld binnen de renteafdekking.

Voor de liquiditeitsbehoefte in het zwaarweerscenario wordt gerekend met een rentestijging van 2% en een 0,20 lagere euro. Een zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Indien bij zo'n schok minder dan 125% aan benodigde liquiditeit en onderpand beschikbaar is, wordt een waarschuwing afgegeven. Indien minder dan 75% van de benodigde liquiditeit en onderpand bij zo'n schok beschikbaar is, zal het beleggingsbeleid worden aangepast.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

4.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

Uitgevende instellingen met waarde groter dan 2% van balanstotaal

2020	EUR	Omvang t.o.v. balanstotaal
Uitgevende instelling		
Nederland	64.317	6,0%
Oostenrijk	49.019	4,6%
Duitsland	33.412	3,1%
België	23.000	2,1%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 14 beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

4.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciër manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

4.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Het fonds houdt hiervoor geen buffer aan.

4.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

4.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2020 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2021 tot een bedrag van € 12,5 miljoen. Het is op dit moment onbekend in welke mate deze toezeggingen in 2021 kunnen worden ingevuld.

4.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina 204 is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

4.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 4.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 310. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

4.12 Ontvangen premies

Feitelijke, kostendekkende en gedempte kostendekkende premie

Omschrijving	2020
Feitelijke premie	14.578
Kostendekkende premie	20.842
Gedempte kostendekkende premie	14.578

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Specificatie samenstelling premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	15.755	10.780	
Risicopremie overlijden	322	254	
Premie TNBP	205	205	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	1.034	825	
Opslag instandhouding VEV	3.204	2.192	
Kostenopslag pensioenbeheer	322	322	
Totaal premiebijdragen	20.842	14.578	14.792
Premie-egalisatiedepot (PED)			-214
Totaal premiebijdragen na verrekening PED			14.578

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina 114.

4.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Dividend	621	6.068	341	10	0	7.040
Rente	0	0	887	0	-51	836
Totaal	621	6.068	1.228	10	-51	7.876

Indirecte beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast- rentende waarden	Derivaten	Overige beleg- gingen	Totaal
Gerealiseerd	0	-28.021	28.060	11.020	0	11.059
Ongerealiseerd	1.508	46.832	16.879	744	0	65.963
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	284	284
Totaal	1.508	18.811	44.939	11.764	284	77.306

Verdeling beleggingskosten

2020	EUR	In verhouding
Administratiekosten	158	10%
Bankkosten	8	1%
Beheerskosten	1223	76%
Bewaarloon	63	4%
Transactiekosten	144	9%
Totaal	1.596	100%

4.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2020
Ouderdomspensioen	17.580
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	3.836
Wezenpensioen	63
Arbeidsongeschiktheidspensioen	1.378
Afkopen	31
Totaal	22.888

4.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020
Administratiekostenvergoeding	567
Certificerend actuaris	25
Adviserend actuaris	62
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	52
Belanghebbendenorgaan	100
Verkiezingen Belanghebbendenorgaan	3
Toezichtskosten	1
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	134
Overige	6
Totaal	950
Actieve deelnemers	1.271
Pensioengerechtigden	1.625
Totaal	2.896
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	328

Over 2020 zijn nog geen toezichtkosten verschuldigd. In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

De bezoldiging van de leden van het Belanghebbendenorgaan bedraagt:

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2020	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal
Belanghebbendenorgaan	0	63	63
Totaal	0	63	63

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

4.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [4.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [295](#).

4.17 Saldo herverzekering

Specificatie van het resultaat herverzekering

Omschrijving	2020
Premie herverzekering	-279
Uitkeringen uit herverzekering	76
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	-25
Totaal	-228

4.18 Overdracht van rechten

Specificatie overdracht van rechten

Omschrijving	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	993.742
Inkomende individuele waardeoverdrachten	586
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	-274
Totaal	994.054

4.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse resultaat

Interestresultaat	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	83.586
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	2.822
Wijziging marktrente	-103.246
Subtotaal	-16.838
Premieresultaat	
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	14.578
Betaalde premie herverzekering	-279
Benodigde premie	-17.638
Subtotaal	-3.339
Waardeoverdrachten	
Collectieve waardeoverdrachten	124.361
Individuele waardeoverdrachten	-103
Subtotaal	124.258
Kosten	
In premie begrepen bedrag kosten	744
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-422
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	626
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-948
Subtotaal	0
Uitkeringen	
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	22.749
Feitelijke uitkeringen	-22.812
Subtotaal	-63
Resultaat op kanssystemen	-81
Toeslag	-1.670
Incidentele wijzigingen	
Wijziging regeling	0
Actualisering overlevingskansen	16.052
Incidentele mutaties TV	25
Saldo baten en lasten	-175
Subtotaal	15.902
Totaal saldo van baten en lasten	118.169

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2020
• Sterfte	-920
• Arbeidsongeschiktheid	990
• Mutaties	271
Andere oorzaken	-422
Totaal	-81

4.20 Overige lasten**Overige lasten**

Omschrijving	2020
Intrest op uitgaande waardeoverdrachten	0
Afdracht weerstandsvermogen	149
Totaal	149

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

Verlagings van pensioenen zijn in 2021 niet aan de orde, maar verhogingen ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 7,4% gestegen van 112,4% naar 119,8%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,1%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 2,9% gestegen van 105,7% naar 108,6%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van reservetekort bevindt.

5 Financiële verantwoording Pensioenkring Randstad Groep

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2020
Activa		
Vastgoedbeleggingen		82.145
Aandelen		246.586
Vastrentende waarden		998.601
Derivaten	<u>5.2</u>	283
Overige beleggingen		66.984
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>5.1</u>	1.394.599
Vorderingen en overlopende activa	<u>5.4</u>	1.866
Overige activa	<u>5.5</u>	788
Totaal activa		1.397.253
Passiva		
Reserves	<u>5.6</u>	-75.667
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>5.7</u>	1.471.329
Derivaten	<u>5.2</u>	188
Overige schulden en overlopende passiva	<u>5.8</u>	1.403
Totaal passiva		1.397.253
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>5.6</u>	94,9%

Staat van baten en lasten

Omschrijving	Toelichting	2020
Baten		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>5.12</u>	0
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>5.18</u>	1.270.983
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>5.13</u>	135.947
Overige baten		0
Totaal baten		1.406.930
Lasten		
Pensioenuitkeringen	<u>5.14</u>	10.531
Pensioenuitvoeringskosten	<u>5.15</u>	937
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>5.16</u>	1.471.329
Saldo herverzekering	<u>5.17</u>	-477
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>5.18</u>	0
Overige lasten	<u>5.20</u>	277
Totaal lasten		1.482.597
Saldo van baten en lasten	<u>5.19</u>	-75.667
Bestemming saldo van baten en lasten		
Overige reserves	<u>5.6</u>	-75.667
Totaal		-75.667

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Omschrijving	Toelichting	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies		0
Ontvangen waardeoverdrachten		1.246
Betaalde pensioenuitkeringen		-10.536
Betaalde waardeoverdrachten		477
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-1.189
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		20
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-9.982
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen		252.925
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		101.578
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-340.678
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-823
Afgedragen weerstandsvermogen		-2.566
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		334
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		10.770
Mutatie liquide middelen		788
Stand per 1 januari		0
Stand per 31 december	<u>5.5</u>	788

Algemene toelichtingen

Op 1 januari 2020 heeft de transitie van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Randstad (Randstad) naar Stichting Het nederlandse pensioenfonds PKR (PKR) plaatsgevonden. Hierbij is het vermogen van Randstad omgezet naar de portefeuille van PKR. De inbreng van Vastgoedbeleggingen (57.114), Aandelen (230.732), Derivaten (356) en Vastrentende waarden (974.655) zijn in-kind overgenomen. Onder Overige beleggingen zijn inbegrepen de liquide middelen en openstaande vorderingen. Er zijn geen vergelijkende cijfers beschikbaar.

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. In de rapportageperiode is de prognosetafel AG2020 in gebruik genomen (1 januari 2020: AG2018).

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen actuele waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van actuele waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie. Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het

aandeel in de actuele waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waarde wijzigingen leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Van ter beurze genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen actuele waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurze genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op actuele waarde. Derivaten die worden verhandeld op een actieve markt, worden gewaardeerd op basis van de relevante marktnoteringen. Wanneer derivaten niet op een actieve markt worden verhandeld, worden deze gewaardeerd op basis van afgeleide marktnoteringen. Als deze afgeleide marktnoteringen niet beschikbaar zijn, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme waarderingsmodellen.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Securities Lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere

waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020.

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2020 waarbij de correctiefactoren zijn gebaseerd op het postcodemodel (AON Hewitt Longevity Model).

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd van 1 voor alle leeftijden.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

De lasten van nog niet ingegaan wezenpensioen zijn gesteld op 0% van het latent partnerpensioen; bij de vaststelling van de lasten van ingegaan wezenpensioen wordt verondersteld dat het pensioen moet worden uitgekeerd tot een leeftijd van 21 jaar.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag, inclusief een nominale voorziening, ter grootte van 2,9% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de bepaling van de pensioenopbouw voor arbeidsongeschikte deelnemers wordt uitgegaan van de dezelfde grondslagen als voor de technische voorziening.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening fonds

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging marktrente

De wijziging marktrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

5.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde balans

Omschrijving	2020
Activa	1.394.599
Passiva	188
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.394.411

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities. Als gevolg van de herbelegging van uit hoofde van collateral ontvangen onderpanden zijn de beleggingen voor risico fonds hoger dan het pensioenvermogen.

Verloopstaat beleggingen per categorie

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Overig	Totaal
Stand per 1 januari	0	0	0	0	0	0
Inbreng per 1 januari	57.114	230.732	974.655	356	0	1.262.857
Aankopen / verstrekkingen	22.188	5.340	313.149	0	0	340.677
Verkopen / aflossingen	-1.350	0	-249.279	-3.358	-18	-254.005
Mutatie opgelopen rente	0	0	65	0	0	65
Herwaardering	4.193	10.514	27.761	3.097	-748	44.817
Reallocatie	0	0	-67.750	0	67.750	0
Stand per 31 december	82.145	246.586	998.601	95	66.984	1.394.411

De overige mutaties hebben betrekking op de overdracht van verplichtingen naar het fonds die deels in-kind heeft plaatsgevonden.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2020	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal
Vastgoed	20.229	0	0	61.916	82.145
Aandelen	246.586	0	0	0	246.586
Vastrentend	945.955	0	0	52.646	998.601
Derivaten	0	0	95	0	95
Overig	500	0	0	66.984	67.484
Totaal	1.213.270	0	95	181.546	1.394.911

Het nederlandse pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen. Vastrentend heeft voor 10% betrekking op directe obligatiebeleggingen en voor 90% op vastrentende beleggingsfondsen.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen. Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

5.2 Derivaten

Specificatie derivaten posities

2020	Activa	Passiva	Saldo
Valuta derivaten	283	188	95
Stand per 31 december	283	188	95

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

Specificatie van als collateral ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2020
In stukken	0
In geld	269
Totaal	269

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Mutaties in ontvangen en verstrekte zekerheden in geld zijn in het Kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

5.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

5.4 Vorderingen en overlopende activa

Specificatie vorderingen en overlopende activa

Omschrijving	2020
Beleggingsdebiteuren	1.550
Overige overlopende activa	316
Stand per 31 december	1.866

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Beleggingsdebiteuren	2020
Te vorderen dividendbelasting	200
Nog af te wikkelen transacties	1.350
Stand per 31 december	1.550

5.5 Overige activa

Specificatie overige activa

Overige activa	2020
Liquide middelen	519
Collateral	269
Stand per 31 december	788

De liquide middelen zijn direct beschikbaar. Collateral staat niet ter vrije beschikking.

5.6 Reserves

Specificatie reserves Pensioenkring Randstad Groep

Omschrijving	Bestemmings-reserve	Reserves	Totaal
Stand per 1 januari 2020	0	0	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	-75.667	-75.667
Stand per 31 december 2020	0	-75.667	-75.667

5.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Dekkingsgraad

Omschrijving	2020
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	94,9%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	92,5%
Reële dekkingsgraad (in %)	75,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 1.395.662. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(Minimaal) vereist eigen vermogen

Omschrijving	2020
Aanwezig eigen vermogen	-75.667
Minimaal vereist eigen vermogen	59.013
Vereist eigen vermogen	136.802

5.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling dekkingsgraad ten opzichte van herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	97,2%	97,2%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	0,0%
Uitkeringen	0,0%	0,0%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-13,2%	0,0%
Beleggingsresultaten	10,7%	1,9%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,2%	0,0%
Stand 31 december	94,9%	99,1%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 94,9% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 99,1% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen koersen van vooral vastrentende waarden en aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De

kruis effecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2021 sprake van een dekkingstekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep op basis van het reguliere beleid in 2027 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

5.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

5.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2020
Stand 1 januari	0
Pensioenopbouw	0
Toeslagverlening	0
Korting van aanspraken en rechten	0
Rentetoevoeging	-4.188
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-11.432
Wijziging markttrente	204.919
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	-27.505
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.307.500
Overige wijzigingen	2.035
Stand 31 december	1.471.329
Totaal	1.471.329

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale markttrente op basis van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemerscategorieën

Omschrijving	2020
Arbeidsongeschikte deelnemers	42.253
Gewezen deelnemers	1.193.945
Pensioengerechtigden	193.281
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	41.850
Stand 31 december	1.471.329

5.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,7% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en

wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf Kenmerken regeling op pagina 141.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

5.7.3 Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen per 1 juli. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. Voor alle deelnemers is de toeslagverlening maximaal gelijk aan de stijging van de consumentenprijsindex (CPI), reeks alle bestedingen tussen september van twee kalenderjaren vóór de toekenning en september van het kalenderjaar vóór de toekenning. Tot 2021 werd als referentieperiode oktober-oktober gehanteerd. Ook is de peildatum voor toeslagverlening aangepast van 31 december naar 30 september. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsden. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf Financiële positie en herstelplan op pagina 143).

5.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

5.7.5 Wijziging markttrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging markttrente'.

5.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

5.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2020 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op het postcodemodel (AON Hewitt Longevity model). Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

5.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

5.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

5.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2020
Schulden uit beleggingen	730
Belastingen en premies sociale verzekeringen	254
Waardeoverdrachten	1
Schulden aan Bedrijfsomgeving	264
Overige schulden en overlopende passiva	154
Stand per 31 december	1.403

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Beleggingscrediteuren	2020
Ontvangen collateral	269
Overige schulden uit beleggingen	461
Stand per 31 december	730

5.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2018 heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Randstad een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie (ALM-studie). De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haarbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Specificatie vereist eigen vermogen versus aanwezig eigen vermogen

Omschrijving	2020
S1 Renterisico	5.389
S2 Risico zakelijke waarden	96.724
S3 Valutarisico	35.811
S4 Grondstoffenrisico	0
S5 Kredietrisico	37.092
S6 Verzekeringstechnisch risico	50.032
S7 Liquiditeitsrisico	0
S8 Concentratierisico	0
S9 Operationeel risico	0
S10 Actief beheer risico	2.038
Diversificatie-effect	-90.284
Vereist eigen vermogen (b)	136.802
Aanwezig eigen vermogen (a)	-75.667
Tekort (a - b)	-212.469

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

5.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktpositities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Look through effect op beleggingsportefeuille

2020	Balanswaarde	Toepassen lookthrough	Vershil
Vastgoed	82.145	86.641	-4.496
Aandelen	246.586	238.812	7.774
Vastrentende waarden	998.601	521.739	476.862
Derivaten	95	161.781	-161.686
Overige beleggingen	67.484	385.938	-318.454
Totaal	1.394.911	1.394.911	0

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 70% af te dekken (op basis van UFR). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds via beleggingsfondsen gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	998.601	4,0
Rentederivaten	160.064	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	1.158.665	21,5
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.471.329	24,2

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 4,0 jaar bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 21,5 jaar. De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 24,2 jaar, wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente.

De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 157 van het bestuursverslag opgenomen.

5.9.2 Risico Zakelijke Waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Sectorverdeling vastgoedbeleggingen

2020	EUR	In verhouding
Participaties in vastgoedmaatschappijen	24.725	29%
Woningen	61.916	71%
Totaal	86.641	100%

Beurstypering aandelenbeleggingen

2020	Aandelen	In verhouding
Emerging	77.220	32%
Mature	161.592	68%
Totaal	238.812	100%

Sectorverdeling aandelenbeleggingen

2020	EUR	In verhouding
Basismaterialen	15.020	6%
Communicatie diensten	22.382	9%
Cyclische consumptiegoederen	36.130	15%
Defensieve consumptiegoederen	20.247	8%
Energie	8.314	3%
Financiële dienstverlening	37.666	17%
Gezondheidszorg	25.699	11%
Industrie	21.169	9%
Nutsbedrijven	7.780	3%
Technologie	43.901	18%
Overig	504	1%
Totaal	238.812	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risico afdekking.

Soorten vastrentende waarden

2020	EUR	In verhouding
Bedrijfsobligaties	191.044	37%
Hypotheken	147.821	28%
Staatsobligaties	182.874	35%
Totaal	521.739	100%

Categorieën derivaten

2020	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen derivaten	49	20	0	20
Rente derivaten	2.492.273	443.836	283.772	160.064
Valuta derivaten	120.616	1.890	193	1.697
Stand per 31 december	2.612.938	445.746	283.965	161.781

Geografische verdeling alle beleggingen (exclusief derivaten)

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal
Azië ex Japan	1.120	71.187	6.577	-35	78.849
Europa EU	67.146	76.549	399.461	383.887	927.043
Europa niet-EU	338	18.759	8.247	0	27.344
Midden- en Zuid-Amerika	14	4.712	8.948	41	13.715
Noord-Amerika	12.638	58.525	85.692	2.033	158.888
Pacific	5.183	1.724	3.704	0	10.611
Overig	202	7.356	9.110	12	16.680
Totaal	86.641	238.812	521.739	385.938	1.233.130

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

5.9.3 Valutarisico (S3)

Dit is het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers.

Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2020 ongeveer 58% belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD en GBP. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutaposities in USD en GBP af te dekken.

De valutapositie per 31 december vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

Valutapositie voor en na afdekking door valutaderivaten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten (afdekking)	Overig	Totaal
AUD	734	0	0	0	5	739
CAD	553	2.741	0	27	-15	3.306
CHF	285	14.686	0	141	196	15.308
DKK	0	4.180	0	38	12	4.230
EUR	65.311	47.407	424.281	277.718	384.489	1.199.206
GBP	1.298	17.555	576	-17.113	185	2.501
HKD	1.969	20.169	0	-38	101	22.201
ILS	39	0	0	0	2	41
JPY	2.295	0	0	12	2	2.309
NOK	49	1.236	0	12	20	1.317
NZD	60	0	0	0	1	61
SEK	495	5.394	0	52	-4	5.937
SGD	643	36	0	8	1	688
USD	12.144	68.666	82.627	-99.051	799	65.185
Andere valuta	766	56.742	14.255	-25	144	71.882
Totaal	86.641	238.812	521.739	161.781	385.938	1.394.911

De kolom "Overig" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert na afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 0,4% op. De berekening van deze gevoeligheid is uitgevoerd op basis van gegevens per ultimo april 2021.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

5.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

5.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekingsnormen

bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

Verdeling vastrentende waarden naar rating

2020	EUR	In verhouding
AAA	61.501	12%
AA	105.143	20%
A	38.669	7%
BBB	71.481	14%
Lower than BBB	26.225	5%
Not rated	218.720	42%
Totaal	521.739	100%

Voor de beleggingen met "Geen rating" geldt dat hiervan € 147.821 duizend betrekking heeft op hypothecair gedekte leningen in beleggingsfondsen. Deze beleggingsfondsen hebben een rating van AA.

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van staatsobligaties van eurolanden en posities in beleggingsfondsen, ultimo 2020 geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds. Als onderdeel van de toelichting op het concentratierisico is in paragraaf Concentratierisico (S8) op pagina 337 een tabel opgenomen met de details van deze posities.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2020 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

5.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Ultimo 2020 bedraagt de reële dekkingsgraad 75,2%.

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

5.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose

waarbij rekening wordt gehouden met de inkomsten (zoals directe beleggingsopbrengsten) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

5.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

Uitgevende instellingen met waarde groter dan 2% van balanstotaal

2020	EUR	Omvang t.o.v. balanstotaal
Uitgevende instelling		
Frankrijk	55.445	4,0%
Nederland	28.866	2,1%

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 16 beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

5.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciar manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

5.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van

actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Voor dit risico houdt het fonds een buffer aan.

5.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

5.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2020 bestonden toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2021 tot een bedrag van € 10 miljoen. Het is op dit moment onbekend in welke mate deze toezeggingen in 2021 kunnen worden ingevuld.

5.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina 204 is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

5.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 5.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 340. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

5.12 Ontvangen premies

Pensioenkring Randstad Groep is een pensioenkring waarin aanspraken voor niet-actieven (slapers) en rechten voor uitkeringsgerechtigden worden geadministreerd. Omdat er geen opbouw voor actieven plaatsvindt, worden in deze pensioenkring geen premies in rekening gebracht en ontvangen.

5.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Dividend	1.918	2.572	86.002	0	0	90.492
Rente	0	0	1308	0	-13	1.295
Overig	0	0	0	0	0	0
Totaal	1.918	2.572	87.310	0	-13	91.787

Indirecte beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Gerealiseerd	37	0	1.566	3.358	18	4.979
Ongerealiseerd	4.156	10.514	26.195	-261	-767	39.837
Koersresultaat liquide middelen	0	0	0	0	98	98
Totaal	4.193	10.514	27.761	3.097	-651	44.914

Verdeling beleggingskosten

2020	EUR	In verhouding
Administratiekosten	162	13%
Bankkosten	9	1%
Beheerskosten	443	76%
Bewaarloon	130	10%
Transactiekosten	8	1%
Overig	2	0%
Totaal	754	100%

5.14 Pensioenuitkeringen

Specificatie pensioenuitkeringen

Omschrijving	2020
Ouderdomspensioen	8.233
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	1.988
Wezenpensioen	69
Arbeidsongeschiktheidspensioen	230
Afkopen	11
Totaal	10.531

5.15 Pensioenuitvoeringskosten

Specificatie pensioenuitvoeringskosten

Omschrijving	2020
Belanghebbendenorgaan	40
Administratiekostenvergoeding	533
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	46
Certificerend actuaris	19
Adviserend actuaris	18
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	279
Overige	2
Totaal	937
Arbeidsongeschikten	154
Pensioengerechtigden	974
Totaal	1.128
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	831

Over 2020 zijn nog geen toezichtkosten verschuldigd. In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

De bezoldiging van de leden van het Belanghebbendenorgaan bedraagt:

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2020	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal
Belanghebbendenorgaan	0	23	23
Totaal	0	23	23

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

5.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [5.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [328](#).

5.17 Saldo herverzekering

Omschrijving	2020
Uitkeringen uit herverzekering	477
Totaal	477

5.18 Overdracht van rechten**Specificatie overdracht van rechten**

Omschrijving	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	1.270.983
Totaal	1.270.983

5.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse resultaat

Interestresultaat	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	135.947
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	4.188
Wijziging marktrente	-204.919
Subtotaal	-64.784
Premieresultaat	
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers – exclusief herstelbijdrage)	0
Betaalde premie herverzekering	0
Benodigde premie	0
Subtotaal	0
Waardeoverdrachten	
Collectieve waardeoverdrachten	-36.557
Individuele waardeoverdrachten	40
Subtotaal	-36.517
Kosten	
In premie begrepen bedrag kosten	0
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	0
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	937
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-937
Subtotaal	0
Uitkeringen	
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	10.495
Feitelijke uitkeringen	-10.531
Subtotaal	-36
Resultaat op kanssystemen	-1.559
Toeslag	0
Incidentele wijzigingen	
Wijziging regeling	0
Actualisering overlevingskansen	27.505
Actualisering grondslagen (kostenvoorziening)	-276
Saldo baten en lasten	-276
Subtotaal	26.953
Totaal saldo van baten en lasten	-75.667

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2020
• Sterfte	-2.065
• Arbeidsongeschiktheid	371
• Mutaties	136
Andere oorzaken	-1
Totaal	-1.559

5.20 Overige lasten**Overige lasten**

Omschrijving	2020
Afdracht weerstandsvermogen	271
Overige lasten	6
Totaal	277

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten en uitkeringen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR parameters

De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 3,2% gestegen van 94,9% naar 98,1%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,6%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 0,8% gestegen van 92,5% naar 93,3%, waardoor de kring zich nog steeds in een situatie van dekkingstekort bevindt.

6 Financiële verantwoording Pensioenkring Sweco

Alle bedragen weergegeven in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Balans

Balans

Na bestemming van saldo van baten en lasten	Toelichting	2020
Activa		
Vastgoedbeleggingen		81.144
Aandelen		283.890
Vastrentende waarden		792.016
Derivaten	<u>6.2</u>	250.525
Overige beleggingen		0
Subtotaal beleggingen voor risico fonds	<u>6.1</u>	1.407.575
Vorderingen en overlopende activa	<u>6.4</u>	23.929
Overige activa	<u>6.5</u>	1.057
Totaal activa		1.432.561
Passiva		
Reserves	<u>6.6</u>	23.353
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>6.7</u>	1.160.345
Derivaten	<u>6.2</u>	449
Overige schulden en overlopende passiva	<u>6.8</u>	248.414
Totaal passiva		1.432.561
Actuele dekkingsgraad (in %)	<u>6.6</u>	102,0%

Staat van baten en lasten

De staat van baten en lasten heeft betrekking op de periode 1 juli t/m 31 december 2020.

Omschrijving	Toelichting	2020
Baten		
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	<u>6.12</u>	8.058
Ontvangen waardeoverdrachten	<u>6.18</u>	1.145.539
Beleggingsresultaten risico fonds	<u>6.13</u>	45.142
Overige baten		0
Totaal baten		1.198.739
Lasten		
Pensioenuitkeringen	<u>6.14</u>	13.876
Pensioenuitvoeringskosten	<u>6.15</u>	633
Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	<u>6.16</u>	1.160.345
Saldo herverzekering	<u>6.17</u>	428
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>6.18</u>	0
Overige lasten	<u>6.20</u>	104
Totaal lasten		1.175.386
Saldo van baten en lasten	<u>6.19</u>	23.353
Bestemming saldo van baten en lasten		
Overige reserves	<u>6.6</u>	23.353
Totaal		23.353

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode en heeft betrekking op de periode 1 juli t/m 31 december 2020.

Omschrijving	Toelichting	2020
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies		8.074
Ontvangen waardeoverdrachten		11.265
Betaalde pensioenuitkeringen		-12.964
Betaalde waardeoverdrachten		-104
Betaalde uitvoeringskosten en overige lasten		-456
Saldo overige kasstromen uit hoofde van pensioenactiviteiten		-4
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		5.811
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen		906.610
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten		61.981
Aankopen en verstrekkingen van beleggingen		-973.149
Betaalde kosten van vermogensbeheer		-196
Saldo overige kasstromen uit hoofde van beleggingsactiviteiten		0
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-4.754
Mutatie liquide middelen		1.057
Stand per 1 juli		0
Stand per 31 december	<u>6.5</u>	1.057

Algemene toelichtingen

Algemene grondslagen

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling en in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds en heeft betrekking op de periode van 1 juli 2020 tot en met 31 december 2020.

Op 1 juli 2020 heeft de transitie van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Grontmij (Grontmij) naar Het nederlandse pensioenfonds Pensioenkring Sweco plaatsgevonden. Hierbij is het vermogen van Grontmij omgezet naar de portefeuille van het fonds. De inbreng van vastgoedbeleggingen (€ 80.612), aandelen (€ 249.148), derivaten (€ 255.386) en vastrentende waarden (€ 702.924) zijn in-kind overgenomen. Er zijn geen vergelijkende cijfers beschikbaar.

Opname van een actief of verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar is vast te stellen. Een verplichting komt in de balans wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar is vast te stellen.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder nemen we activa en verplichtingen niet meer in de balans op vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Verantwoording van baten en lasten

Baten komen in de staat van baten en lasten wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar is vast te stellen.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting zijn gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen als sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen. Bovendien moet de intentie bestaan om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten nemen we eveneens gesaldeerd op.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen nemen we op in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. Over de rapportageperiode hebben schattingswijzigingen plaatsgevonden bestaande uit een actualisatie van de overlevingstafels en zoals gehanteerd bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen. Deze wijziging wordt nader beschreven in hoofdstuk [6.7.7 Actualiseren overlevingskansen](#) op pagina [362](#).

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen actuele waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Foutenherstel

Als een materiële fout na de vaststelling van de jaarrekening wordt geconstateerd, herstellen we deze middels een retrospectieve verwerking. Dit houdt in dat we het eigen vermogen aan het einde van het voorafgaande boekjaar herrekenen alsof de fout niet heeft plaatsgevonden. Het verschil tussen het eigen vermogen aan het eind van het voorafgaande boekjaar voor en na herrekening, verwerken we vervolgens als een rechtstreekse mutatie van het eigen vermogen aan het begin van het huidige boekjaar.

De bate of last als gevolg van een eventueel herstel van een niet-materiële fout verwerken we in de winst-en-verliesrekening van het huidige boekjaar.

Het fonds heeft in de jaarrekening van het huidige boekjaar geen foutenherstel toegepast.

Specifieke grondslagen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Overlopende activa en passiva alsmede liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen actuele waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering. Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van actuele waarde. Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie. Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Actuele waarde

De beleggingen van het pensioenfonds worden gewaardeerd tegen de actuele waarde per balansdatum. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van genoteerde marktprijzen. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waarde berekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de actuele waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Voor financiële instrumenten zoals beleggingsvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het

aandeel in de actuele waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Onroerend goed in ontwikkeling wordt gewaardeerd op basis van gedane uitgaven, inclusief bouwrente, waarbij wordt getoetst of die uitgaven tot waarde wijzigingen leiden. Na oplevering worden (her)ontwikkelde objecten naar actuele waarde gewaardeerd.

Aandelen

Aandelen, waaronder tevens converteerbare obligaties zijn begrepen, worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Van ter beurse genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen actuele waarde inclusief opgelopen rente. Van ter beurse genoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet ter beurse genoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van waarderingsmodellen.

Per juli 2020 zijn clearing instellingen overgestapt voor het waarderen van EUR renteswaps van Eonidiscontering naar Ester-discontering. CACEIS NL heeft de prijsbepalingsmethode aangepast om in overeenstemming te zijn met deze veranderingen op de markt.

Alle gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen worden verantwoord in de staat van baten en lasten onder indirecte beleggingsopbrengsten.

Collateral

Activa die in het kader van een collateral worden gestort, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor beleggingen. Alle uit beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden onder de (in)directe beleggingsopbrengsten geboekt.

Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de intrinsieke waarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Securities Lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa waarderen we bij eerste verwerking op actuele waarde. Na eerste verwerking, waarderen we vorderingen op geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten en deze is onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen indien sprake is van oninbaarheid. Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

Overige activa

Onder meer worden hieronder de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves

Algemeen

De reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle activa en verplichtingen, inclusief technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen zijn verwerkt in de balans.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen wordt bepaald als de som van de reserves en de technische voorzieningen.

Technische voorzieningen

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag)toezeggingen.

De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van prudente grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2020.

Overlevingstafels

Prognosestafel AG2020 (1 juli 2020: AG2018) waarbij de correctiefactoren worden gehanteerd specifiek voor het fonds gebaseerd op het Towers Watson 2018 Ervaringssterftemodel.

Partnerfrequentie

Voor de berekening van de technische voorzieningen voor nog niet ingegane partnerpensioenen wordt een partnerfrequentie gehanteerd van 1 voor alle leeftijden.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat het leeftijdsverschil tussen man en vrouw 3 jaar bedraagt.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Er is geen sprake van een voorziening voor het uitgesteld wezenpensioen. Deze dekking is verzekerd tegen risicopremie.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 2,5% van de technische voorziening in verband met toekomstige administratieve excassokosten.

Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten

Bij de waardering wordt geen rekening gehouden met revalidatiekansen.

IBNR (Incurred but not reported)

Voor zieke deelnemers wordt rekening gehouden met de premievrijgestelde pensioenopbouw (en met uit te keren arbeidsongeschiktheidspensioen). Hierbij wordt uitgegaan van het verwachte arbeidsongeschiktheidspercentage zoals dat door de werkgever wordt aangegeven. Bij de waardering wordt geen rekening gehouden met revalidatiekansen en tevens niet met de WIA-wachttijd.

Onvindbaren

Niet opgevraagd pensioen: Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar volledig in stand gehouden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op actuele waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Grondslagen voor de resultaatbepaling**Algemeen**

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. Voor 2020 heeft het boekjaar betrekking op de periode 1 juli t/m 31 december 2020. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

Zowel directe als indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de actuele waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de gerealiseerde herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen worden in de staat van baten en lasten opgenomen in de periode waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor rekening pensioenfonds**Pensioenopbouw**

De pensioenopbouw met betrekking tot ouderdomspensioen wordt toegerekend aan de periode waarin de opbouw van pensioenrechten plaatsvindt. De verplichtingen met betrekking tot nabestaandenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen worden opgenomen in de periode waarin zij ontstaan. De (gedeeltelijk) premievrije opbouw arbeidsongeschikten wordt ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin de ziekte is ontstaan.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Ottrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

De vrijval wordt ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode waarin de lasten bij de berekening van de voorziening waren voorzien.

Wijziging markttrente

De wijziging markttrente op balansdatum als gevolg van wijzigingen in de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur, wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging actuariële uitgangspunten en actualiseren overlevingskansen

De mutatie van de voorziening als gevolg van de aanpassing van actuariële grondslagen in het verslagjaar wordt in de staat van baten en lasten opgenomen.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Het saldo van de actuariële inkomende en uitgaande waardeoverdrachten wordt toegerekend aan de periode waarop het betrekking heeft.

Overige wijzigingen

De overige mutaties worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Premies herverzekering

De premies voor herverzekering worden toegerekend aan de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdracht van rechten

Waardeoverdrachten worden in de staat van baten en lasten opgenomen op het moment van overdracht van de pensioenverplichtingen.

Overige lasten

Overige lasten zijn aan de periode toegerekend waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Onder geldmiddelen verstaan we alle liquide middelen conform de definitie in RJ360 Het Kasstroomoverzicht. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans

6.1 Beleggingen voor risico fonds

Verdeling beleggingen naar actief- en passiefzijde balans

Omschrijving	2020
Activa	1.407.575
Passiva	449
Totaal beleggingen voor risico fonds	1.407.126

Onder de passiefzijde van de balans zijn opgenomen de negatieve derivaatposities. Als gevolg van de herbelegging van uit hoofde van collateral ontvangen onderpanden zijn de beleggingen voor risico fonds hoger dan het pensioenvermogen.

Verloopstaat beleggingen per categorie

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Totaal
Stand per 1 juli	0	0	0	0	0
Inbreng per 1 juli 2020	80.612	249.148	702.924	256.549	1.289.233
Aankopen / verstrekkingen	0	0	973.149	0	973.149
Verkopen / aflossingen	-327	0	-886.437	-11.995	-898.759
Mutatie opgelopen rente	0	0	0	3.908	3.908
Herwaardering	859	34.742	2.380	1.614	39.595
Reallocatie	0	0	0	0	0
Stand per 31 december	81.144	283.890	792.016	250.076	1.407.126

De overige mutaties hebben betrekking op de overdracht van verplichtingen naar het fonds die deels in-kind heeft plaatsgevonden.

Voor de meerderheid van de beleggingen is sprake van objectief vast te stellen frequente marktnoteringen. Voor bepaalde beleggingen zijn deze niet beschikbaar en vindt waardering plaats op basis van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige actuele waarde van vergelijkbare instrumenten en het gebruik van schattingen.

- Niveau 1: De waarde van de belegging is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen in een actieve markt.
- Niveau 2: Actuele waarde wordt vastgesteld aan de hand van onafhankelijke taxaties.
- Niveau 3: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata. Hieronder valt de netto contante waarde berekeningen van de derivaten.
- Niveau 4: De waarde wordt vastgesteld met waarderingsmodellen waarin geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Samenvatting beleggingsportefeuille op basis van bovenstaande indeling

2020	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Totaal
Vastgoed	0	0	0	81.144	81.144
Aandelen	283.890	0	0	0	283.890
Vastrentend	792.016	0	0	0	792.016
Derivaten	0	0	250.076	0	250.076
Subtotaal	1.075.906	0	250.076	81.144	1.407.126
Overig	744	0	0	0	744
Totaal	1.076.650	0	250.076	81.144	1.407.870

Het nederlandse pensioenfonds belegt niet in premiebijdragende ondernemingen.

Vastgoed heeft betrekking op vastgoedbeleggingsfondsen en aandelen op aandelenbeleggingsfondsen. Vastrentend heeft 3% betrekking op directe obligaties en 97% op vastrentende beleggingsfondsen.

Overig (Niveau 1) heeft betrekking op liquide middelen. Dit betreft aan beleggingsportefeuilles toegewezen en voor belegging beschikbare liquide middelen.

6.2 Derivaten

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid maakt het fonds gebruik van financiële derivaten voor zover dit passend is. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden. Het fonds gebruikt derivaten hoofdzakelijk om marktrisico's af te dekken. Een van de belangrijkste risico's voortvloeiend uit het gebruik van derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met kredietwaardige partijen. Ook worden contracten zo veel mogelijk afgesloten op basis van standaardvoorwaarden (bijvoorbeeld conform de ISDA), zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door verkregen onderpanden en zekerheden.

Het fonds heeft verschillende maatregelen genomen om de posities in verstrekte en ontvangen zekerheden te beheersen en te monitoren. Zo stelt het fonds limieten aan tegenpartijen op totaalniveau en worden extra zekerheden bij repo-transacties gevraagd. Bij een wijziging van de marktrente verandert de waarde van de afgesloten derivaten. Hierdoor kan het recht of de verplichting ontstaan om aanvullend onderpand te ontvangen of te moeten storten.

Specificatie balansposities derivaten

2020	Activa	Passiva	Saldo
Rente derivaten	250.525	449	250.076
Stand per 31 december	250.525	449	250.076

Ontvangen en verstrekte zekerheden en garanties

In verband met de waardeontwikkeling van derivaten zijn de zekerheden ontvangen en verstrekt in de vorm van stukken en geld:

Ontvangen zekerheden

Ontvangen zekerheden:	2020
In stukken	0
In geld	247.075
Totaal	247.075

Ontvangen of gestort collateral in de vorm van liquiditeiten welke ten gunste of ten laste gaan van de beleggingsrekeningen van het fonds worden verantwoord op die geldrekeningen waarbij tegelijkertijd een schuld of een vordering op de balans wordt opgenomen om de geldmutatie voor het fonds vermogensneutraal te verwerken. Indien uit hoofde van collateral activa zijn ontvangen (zgn. Collateral Held) worden deze activa en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans opgenomen. Alle uit deze beleggingen voortvloeiende baten en lasten worden niet verantwoord onder de (in)directe beleggingsopbrengsten.

Mutaties in ontvangen en verstrekte zekerheden in geld zijn in het kasstroomoverzicht verantwoord onder de post Verkopen en aflossingen van beleggingen.

6.3 Securities lending

Het fonds participeert niet direct in securities lending. Binnen de beleggingsfondsen kan sprake zijn van securities lending.

6.4 Vorderingen en overlopende activa**Specificatie vorderingen en overlopende activa**

Omschrijving	2020
Beleggingsdebiteuren	351
Herverzekerde verplichtingen	22.553
Liquidatiesaldo SPG	1.024
Overige overlopende activa	1
Stand per 31 december	23.929

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingsdebiteuren

Omschrijving	2020
Te vorderen dividend	278
Te vorderen dividendbelasting	73
Stand per 31 december	351

6.5 Overige activa**Specificatie overige activa**

Omschrijving	2020
Liquide middelen	1.057
Stand per 31 december	1.057

De liquide middelen zijn direct beschikbaar.

6.6 Reserves

Specificatie reserves Pensioenkring Sweco

2020	Bestemmings-reserve	Reserves	Totaal
Stand per 1 juli	0	0	0
Uit bestemming saldo van baten en lasten	0	23.353	23.353
Stand per 31 december	0	23.353	23.353

6.6.1 Solvabiliteit

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds.

Dekkingsgraad

Omschrijving	2020
Aanwezige dekkingsgraad (in %)	102,0%
Beleidsdekkingsgraad (in %)	99,1%
Reële dekkingsgraad (in %)	81,2%

De actuele dekkingsgraad is als volgt berekend: (Pensioenvermogen / Technische voorzieningen) * 100%. Het pensioenvermogen bedraagt 1.183.698

De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden.

Als de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van dekkingstekort. Indien de beleidsdekkingsgraad lager is dan de vereiste dekkingsgraad, maar wel tenminste gelijk is aan de minimaal vereiste dekkingsgraad, bevindt het fonds zich in een situatie van reservetekort.

De actuele dekkingsgraad houdt geen rekening met de verwachte inflatie, maar de reële dekkingsgraad wel. Die meet of het fonds voldoende vermogen heeft om niet alleen aan de nominale toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen, maar ook om de toekomstige pensioenuitkeringen jaarlijks te kunnen indexeren (verhogen) met de kosten van levensonderhoud.

Op basis van het standaardmodel bedraagt het (minimaal) vereist eigen vermogen op 31 december:

(Minimaal) vereist eigen vermogen

Omschrijving	2020
Aanwezig eigen vermogen	23.353
Minimaal vereist eigen vermogen	48.207
Vereist eigen vermogen	114.810

6.6.2 Herstelplan

Ontwikkeling in 2020 van de dekkingsgraad ten opzichte van het herstelplan

Omschrijving	Werkelijk	Herstelplan
Stand 1 januari	104,2%	104,2%
Premiebijdragen (regulier)	0,0%	-0,2%
Uitkeringen	0,1%	0,1%
Toeslagverlening	0,0%	0,0%
Aanpassing RTS	-11,3%	0,0%
Beleggingsresultaten	8,2%	1,7%
Overige oorzaken en kruiseffecten	0,8%	0,0%
Stand 31 december	102,0%	105,8%

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2020 102,0% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 105,8% op die datum.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een daling van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur in het boekjaar 2020 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de werkelijke dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo van het boekjaar uitgegaan die lager is dan de rentetermijnstructuur primo het jaar.

Het rendement op beleggingen heeft fors meer bijgedragen aan de dekkingsgraad dan verwacht volgens het herstelplan. Dit wordt verklaard door de gestegen aandelenkoersen in 2020.

Het effect bij overige oorzaken en kruiseffecten wordt voornamelijk veroorzaakt door de nieuwe AG-tafel en het kruiseffect van wijziging van de rentetermijnstructuur met in dit geval het beleggingsresultaat. De kruiseffecten worden veroorzaakt door de gehanteerde berekeningsmethodiek die is voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

Op basis van het FTK is per 1 januari 2021 sprake van een reservetekort. Het pensioenfonds heeft per eind maart 2021 een geactualiseerd herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank, waarin de beleidsdekkingsgraad op basis van het reguliere beleid in 2023 is hersteld tot de vereiste dekkingsgraad. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. Op 19 mei 2021 heeft De Nederlandsche Bank instemming gegeven aan het herstelplan 2021.

6.7 Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

6.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen

Mutatieoverzicht voor de voorziening pensioenverplichtingen

Omschrijving	2020
Stand 1 juli	0
Pensioenopbouw	7.689
Toeslagverlening	0
Korting van aanspraken en rechten	0
Rentetoevoeging	-1.718
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-14.242
Wijziging marktrente	19.080
Wijziging actuariële uitgangspunten en actualisering overlevingskansen	-22.276
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	1.172.181
Overige wijzigingen	-433
Stand 31 december	1.160.281
Mutatie IBNR	64
Totaal	1.160.345

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur. Aan de technische voorziening wordt een rente toegevoegd op basis van de eenjaarsrente op de interbancaire swapmarkt primo verslaggevingsperiode. De rentetoevoeging wordt berekend over het gemiddelde van de stand van de voorziening primo periode en de stand van de voorziening ultimo periode, de laatste exclusief het effect van de toeslagverlening.

Verdeling voorziening pensioenverplichtingen naar deelnemerscategorieën

Omschrijving	2020
Actieve deelnemers	308.914
Gewezen deelnemers	364.780
Pensioengerechtigden	458.287
Toekomstige kosten uitvoering pensioenregeling	28.300
IBNR	64
Stand 31 december	1.160.345

6.7.2 Korte beschrijving van de pensioenregeling(en)

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van maximaal 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks besluit het bestuur van het fonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Nadere toelichting op mutaties

De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand. Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn opgenomen in paragraaf [Kenmerken regeling](#) op pagina [167](#).

6.7.3 Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen per 1 juli. De toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi) reeks alle huishoudens afgeleid, zoals vastgesteld door het CBS per december van het voorgaande jaar. Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Onder het FTK worden strikte eisen gesteld aan de toeslagverlening door pensioenfondsen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf [Herstelplan](#) op pagina [172](#)).

Overzicht van de opgelopen achterstand in toeslagverlening die in aanmerking komt voor inhalen

Omschrijving ¹	Toegekend	Volledige toeslag	Achterstand jaar	Achterstand cumulatief
2012	0,00%	2,47%	2,47%	2,47%
2013	0,00%	2,10%	2,10%	4,62%
2014	0,50%	1,10%	0,60%	5,25%

1 De indexatie in enig jaar vindt plaats op 1 januari en heeft betrekking op het voorgaande jaar.

De pensioenregeling kent in 2020 geen mogelijkheid om in het verleden gemiste toeslagen in te halen, met uitzondering van gemiste toeslagverleningen in de periode 2012 t/m 2014. Het fonds kent vanaf 2015 geen inhaalindexaties meer. Het pensioenreglement kent in 2020 ook geen herstel van verlagingen van pensioenrechten en -aanspraken. Het bestuur heeft begin 2021, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, besloten om binnen Pensioenkring Sweco beleid te formuleren voor het inhalen van gemiste toeslagen en herstel van pensioenverlagingen. Voor een nadere toelichting hierop wordt verwezen naar het bestuursverslag (paragraaf [Inhaaltoeslag](#) op pagina [173](#)).

6.7.4 Onttrekking pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariael berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de uitvoeringskosten in de verslagperiode.

6.7.5 Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen berekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur inclusief UFR. De effecten worden verantwoord onder het hoofd 'Wijziging marktrente'.

6.7.6 Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruikgemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, lang leven en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een proces waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van

deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

6.7.7 Actualiseren overlevingskansen

Voor het boekjaar 2020 wordt gebruikgemaakt van de prognosetafel AG2020 en ervaringssterfte specifiek voor de kring gebaseerd op het Towers Watson 2018 Ervaringssterftemodel. Recente publicaties van nieuwe informatie over de overlevingskansen van de Nederlandse bevolking gaven het bestuur geen aanleiding voor verdere actualisering van de door het bestuur gebruikte schattingen bij het berekenen van de technische voorzieningen.

6.7.8 Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

6.7.9 Overige wijzigingen

Overige wijziging geeft de wijzigingen weer in de voorziening vanwege: sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties. Sterfte bestaat uit toename door toevoeging voorziening voor ingegaan nabestaandenpensioen en afname door verval van voorziening bij overlijden. Arbeidsongeschiktheid bestaat uit toename door nieuwe arbeidsongeschikten, verhoging van arbeidsongeschiktheid en afname door revalidatie. Mutaties bestaat uit onder andere flexibilisering bij pensionering en incidentele mutaties.

6.8 Overige schulden en overlopende passiva

Specificatie overige schulden en overlopende passiva

Omschrijving	2020
Schulden uit beleggingen	247.563
Belastingen en premies sociale verzekeringen	555
Waardeoverdrachten	26
Overige schulden en overlopende passiva	270
Stand per 31 december	248.414

Overige schulden hebben een resterende looptijd van minder dan 1 jaar.

Specificatie beleggingscrediteuren

Omschrijving	2020
Ontvangen onderpanden	247.075
Overige schulden uit beleggingen	488
Stand per 31 december	247.563

6.9 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Onvoldoende solvabiliteit is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds. Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van dit risico. Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- beleggingsbeleid
- premiebeleid
- herverzekeringsbeleid
- toeslagbeleid

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vinden plaats na analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. In 2018 heeft het bestuur van Stichting Pensioenfonds Grontmij een risicoanalyse uitgevoerd met behulp van een Asset Liability Management-studie

(ALM-studie) met een update uitgevoerd in 2020 door het bestuur van Het nederlandse pensioenfonds. De uitkomsten hiervan vormen mede de basis voor het beleid van het fonds en de toelichting hierna. Dit beleid is verwoord in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) van het fonds en wordt jaarlijks geëvalueerd met behulp van een haarbaarheidstoets en in het kader van het beleggingsplan.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op verantwoord passief vermogensbeheer.

Om het risico op onvoldoende solvabiliteit te beheersen dient het fonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers wordt vastgesteld met de in het Besluit FTK voorgeschreven solvabiliteitstoets (S toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de fondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Specificatie vereist eigen vermogen versus aanwezig eigen vermogen

Omschrijving	2020
S1 Renterisico	1.825
S2 Risico zakelijke waarden	101.145
S3 Valutarisico	21.900
S4 Grondstoffenrisico	0
S5 Kredietrisico	11.113
S6 Verzekeringstechnisch risico	32.506
S7 Liquiditeitsrisico	0
S8 Concentratierisico	0
S9 Operationeel risico	0
S10 Actief beheer risico	0
Diversificatie-effect	-53.679
Vereist eigen vermogen (b)	114.810
Aanwezig eigen vermogen (a)	23.353
Tekort (a - b)	-91.457

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

6.9.1 Marktrisico (S1 - S4)

Het marktrisico omvat het renterisico, het prijs(koers)risico en het valutarisico. De strategie van het fonds met betrekking tot het beleggingsrisico wordt bepaald door de beleggingsdoelstellingen. Het marktrisico wordt op dagelijkse basis beheerst door de fiduciair manager in overeenstemming met de aanwezige beleidskaders en richtlijnen. De overall marktposities worden periodiek gerapporteerd aan het bestuur.

In onderstaande toelichtingen is, tenzij anders aangegeven, uitgegaan van de clean value waardering van de beleggingen. De gegevens zijn opgesteld op basis van look through, tenzij anders aangegeven. Waar gebruik gemaakt is van look through gegevens zijn de dirty value waarderingen van de onderliggende beleggingen gebruikt en zijn de schulden en vorderingen uit de look through verantwoord onder de liquide middelen.

In de tabel hieronder is een specificatie weergegeven van de effecten van het toepassen van look through.

Look through effect op beleggingsportefeuille

2020	Balanswaarde	Toepassen lookthrough	Vershil
Vastgoed	81.144	87.441	-6.297
Aandelen	283.890	272.458	11.432
Vastrentende waarden	792.016	790.235	1.781
Derivaten	250.076	250.081	-5
Overige beleggingen	744	7.655	-6.911
Totaal	1.407.870	1.407.870	0

Renterisico (S1)

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ontwikkelingen in de marktrente.

De rentegevoeligheid kan worden gemeten door middel van de modified duration. De modified duration is de (met de contante waarde van de kasstromen) gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om het renterisico voor 50% af te dekken (op basis van marktrente). Het fonds realiseert afdekking van renterisico door langlopende (staats)obligaties te kopen. Daarnaast maakt het fonds gebruik van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente. Bij het afsluiten van een swap wordt de 'duratiemismatch' verkleind, maar ontstaan nieuwe risico's zoals tegenpartij-, liquiditeits- en juridische risico's.

De modified duration en het effect van de renteafdekking kunnen als volgt worden samengevat:

Effect renteafdekking

2020	Balanswaarde	Modified duration (jaren)
Vastrentende waarden (exclusief derivaten)	792.016	1,9
Rentederivaten	250.076	
Vastrentende waarden (inclusief derivaten)	1.042.092	17,5
Pensioenverplichtingen (nominaal)	1.160.345	19,1

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de duratie van de vastrentende waarden circa 1,9 jaar bedraagt, zonder het effect van rentederivaten. Het fonds is rentederivaten aangegaan, waarmee de duratie wordt verlengd. De totale duratie van de vastrentende waarden komt hiermee op 17,5 jaar. De duratie van de nominale pensioenverplichtingen bedraagt 19,1 jaar, wat veroorzaakt dat het fonds gevoelig is voor verandering in de hoogte van de rente. Overigens kan de duratie van de vastrentende waarden niet een-op-een worden vergeleken met de duratie van de verplichtingen, omdat ook rekening gehouden moet worden met de omvang van de beleggingen en de pensioenverplichtingen.

In de solvabiliteitstoets ter vaststelling van de buffer voor het renterisico, wordt de rentecurve waartegen de verplichtingen worden verdisconteerd met een looptijdafhankelijk percentage omhoog en omlaag geschokt. Deze schokken zijn een vast percentage van het renteniveau. Het renterisico volgens de solvabiliteitstoets zal daardoor kleiner zijn bij een lage rente dan bij een hoge rente. De afgelopen jaren was sprake van een relatief lage rente. De gevoeligheidsanalyse van rente is in de paragraaf Financiële risico's op pagina 183 in het bestuursverslag opgenomen.

Inflatierisico

De toeslag is voorwaardelijk, dus bestaat er geen inflatierisico ten opzichte van de pensioentoezeggingen.

6.9.2 Risico Zakelijke Waarden (S2)

Dit is het prijs(koers)risico van waarde wijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximumpercentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd.

Sectorverdeling vastgoedbeleggingen

2020	EUR	In verhouding
Kantoren	2.110	2%
Participaties in vastgoedmaatschappijen	11.004	13%
Winkels	21.830	25%
Woningen	52.497	60%
Totaal	87.441	100%

Beurstypering aandelenbeleggingen

2020	Aandelen	In verhouding
Emerging	49.590	18%
Mature	222.868	82%
Totaal	272.458	100%

Sectorverdeling aandelenbeleggingen

2020	EUR	In verhouding
Basismaterialen	15.946	6%
Communicatie diensten	23.597	9%
Cyclische consumptiegoederen	39.240	15%
Defensieve consumptiegoederen	20.333	7%
Energie	8.904	3%
Financiële dienstverlening	40.763	15%
Gezondheidszorg	31.577	12%
Industrie	30.112	11%
Nutsbedrijven	6.438	2%
Technologie	55.080	20%
Overig	468	0%
Totaal	272.458	100%

In de solvabiliteitstoets voor vaststelling van de buffers voor het risico op zakelijke waarden (en grondstoffen) is rekening gehouden met deze samenstelling. Het fonds belegt in deze producten met als doel diversificatie en risicoafdekking.

Soorten vastrentende waarden

2020	EUR	In verhouding
Bedrijfsobligaties	572.105	72%
Staatsobligaties	218.130	28%
Totaal	790.235	100%

Categorieën derivaten

2020	Nominale waarde	Activa	Passiva	Saldo
Aandelen derivaten	24	5	0	5
Overige derivaten	6	2	0	2
Rente derivaten	427.758	250.549	477	250.072
Valuta derivaten	81	2	0	2
Stand per 31 december	427.869	250.558	477	250.081

Geografische verdeling alle beleggingen (exclusief derivaten)

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Overig	Totaal
Azië ex Japan	219	44.584	1.480	218	46.501
Europa EU	79.844	74.948	626.447	5.663	786.902
Europa niet-EU	3.004	20.635	36.753	392	60.784
Midden- en Zuid-Amerika	0	4.611	2.316	62	6.989
Noord-Amerika	2.920	105.333	50.457	738	159.448
Pacific	1217	18.085	32.756	418	52.476
Overig	237	4.262	40.026	164	44.689
Totaal	87.441	272.458	790.235	7.655	1.157.789

De kolom "Overige beleggingen" heeft betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

6.9.3 Valutarisico (S3)

Het risico dat ontstaat op activa in een buitenlandse valuta door wijzigingen in wisselkoers. Van de totale beleggingsportefeuille is ultimo 2020 ongeveer 83% belegd in beleggingen met een notering in euro's. De belangrijkste valuta van de niet in euro genoteerde beleggingen zijn USD en GBP. Het strategische beleid van het fonds is om 75% van de valutapositities in USD, JPY en GBP af te dekken.

Verdeling beleggingsportefeuille per valuta

2020	Vastgoed	Aandelen	Vastrentend	Derivaten	Overig	Totaal
AUD	249	3.055	0	0	26	3.330
CAD	28	4.740	0	0	129	4.897
CHF	29	16.290	0	5	331	16.655
DKK	0	4.208	0	0	-40	4.168
EUR	81.654	54.712	787.640	250.155	5.414	1.179.575
GBP	737	5.992	18	-18	124	6.853
HKD	488	12.496	0	0	18	13.002
ILS	4	127	0	0	3	134
JPY	381	12.642	0	0	366	13.389
NOK	162	1.460	0	0	59	1.681
NZD	0	165	0	0	3	168
SEK	250	7.027	0	0	-73	7.204
SGD	128	402	0	0	6	536
USD	2.913	112.948	2.577	-61	811	119.188
Andere valuta	418	36.194	0	0	478	37.090
Totaal	87.441	272.458	790.235	250.081	7.655	1.407.870

De kolom "Overig" heeft onder meer betrekking op saldi van bankrekeningen die gebruikt worden voor de beleggingen. Deze zijn op de balans verantwoord onder Vorderingen en overige activa.

Wijzigingen in de valutakoersen zijn van invloed op de ontwikkeling van de dekkingsgraad voor zover deze niet zijn afgedekt. Een wijziging van de USD-koers met 10% levert zonder afdekking een wijziging van de dekkingsgraad met ca 1,0% op. In 2020 bestond er geen afdekking van valutarisico's voor Pensioenkring Sweco.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta's waarvan het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

6.9.4 Grondstoffenrisico (S4)

Aangezien het fonds niet belegt in grondstoffen is dit risico niet van toepassing en wordt hiervoor geen buffer aangehouden.

6.9.5 Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico (ook wel: tegenpartijrisico). Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten, waardoor het fonds financiële verliezen lijdt. Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand bij derivatenposities en het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij fondsbeleggingen in hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het

fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementsysteem functioneert. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door S&P, Moody's en Fitch is als volgt:

Verdeling vastrentende waarden naar rating

2020	EUR	In verhouding
AAA	79.858	10%
AA	122.944	16%
A	79.216	10%
BBB	42.574	5%
Lower than BBB	325.614	41%
Geen rating	140.029	18%
Totaal	790.235	100%

Inzake concentratie van risico's kan worden gemeld dat, afgezien van posities in beleggingsfondsen, ultimo 2020 geen sprake is van beleggingen groter dan 2% van het balanstotaal van het pensioenfonds.

Herverzekeringsovereenkomsten worden alleen aangegaan met onder toezicht staande Nederlandse verzekeraars.

In de solvabiliteitstoets is eind 2020 met het kredietrisico zoals blijkt uit bovenstaande gegevens rekening gehouden.

6.9.6 Verzekeringstechnisch risico (S6)

Verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen bij de ontwikkeling en premiestelling van het product. De belangrijkste risico's in dit kader zijn het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het nederlandse pensioenfonds verzekert alleen risico's die het niet zelf kan dragen. De behoefte is dan het grootst op het gebied van nabestaandenpensioen (NP) en premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (PVA). Het betreft niet de herverzekering van het ouderdompensioen (OP). Ter dekking van de overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's is een gecombineerde herverzekering op stop loss-basis afgesloten. De herverzekeraar keert alleen uit indien de totale gecombineerde schade over de 1-jarige contractperiode het eigen behoud te boven gaat. Het eigen behoud in deze bedraagt 230% van de premie die gedurende de contractperiode verschuldigd zou zijn geweest indien de herverzekering zou zijn afgesloten op proportionele basis met winstdeling.

Het nederlandse pensioenfonds schat het bruto risico in als "hoog" maar met beheersmaatregelen als beheersbaar en acceptabel.

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten). Echter, dit is afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft inzicht in de mate waarin toeslagen kunnen worden toegekend (ook wel aangeduid als de toeslagruimte).

Ultimo 2020 bedraagt de reële dekkingsgraad 81,2%.

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

6.9.7 Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het fonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt door het fonds beheerst door in het beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Voor de korte termijn maakt het fonds gebruik van een liquiditeitsanalyse prognose waarbij rekening wordt gehouden met de directe beleggingsopbrengsten, inkomsten (zoals premies) en uitgaven (zoals uitkeringen en kosten).

Voor de korte tot middellange termijn is voorzien dat de premie-inkomsten van het fonds lager zijn dan de uitgaven (zoals uitkeringen en kosten). Er dienen ook voldoende liquiditeiten te zijn om te kunnen voldoen aan onderpandsverplichtingen van de derivaten. Periodiek wordt de omvang van deze illiquide beleggingen in relatie tot de toekomstige verplichtingen getoetst.

Voor het beheersen van het korte termijn liquiditeitsrisico wordt een stresstest uitgevoerd om te inventariseren of Het nederlandse pensioenfonds bij een zwaarweerscenario voldoende cash of ander onderpand kan leveren. In dit kader is een beperking aan het maximale risico (exposure) van derivaten vastgesteld binnen de renteafdekking.

Voor de liquiditeitsbehoefte in het zwaarweerscenario wordt gerekend met een rentestijging van 2% en een 0,20 lagere euro. Een zwakkere euro betekent dat de valutatermijncontracten zich negatief ontwikkelen en er onderpand (collateral) moet worden gestort. Indien bij zo'n schok minder dan 125% aan benodigde liquiditeit en onderpand beschikbaar is, wordt een waarschuwing afgegeven. Indien minder dan 75% van de benodigde liquiditeit en onderpand bij zo'n schok beschikbaar is, zal het beleggingsbeleid worden aangepast.

Hieruit blijkt dat op dit moment geen liquiditeitsrisico's voor het fonds bestaan. In de solvabiliteitstoets van het fonds worden hier dan ook geen buffers voor aangehouden.

6.9.8 Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het fonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan er ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het fonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

Per jaar ultimo zijn in de beleggingsportefeuille geen posten met een omvang groter dan 2% van het balanstotaal aanwezig.

Naast deze beleggingen, belegt het fonds in 7 beleggingsfondsen met een omvang van tenminste 2% van het balanstotaal. Voor deze beleggingsfondsen afzonderlijk en op look-through basis voor de beleggingen in de beleggingsfondsen, is geen sprake van een concentratierisico.

In het standaardmodel is het concentratierisico gelijk gesteld aan nul. Ook op grond van het gevoerde beleid is geoordeeld dat er geen sprake is van een verhoogd risico waarvoor een aanvullende opslag noodzakelijk is.

6.9.9 Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

Kempen Capital Management B.V. houdt als fiduciar manager toezicht op het totale vermogensbeheer en de risicoposities van het fonds. In dat kader selecteert en monitort zij beleggingsfondsen en vermogensbeheerders. Met zulke partijen zijn overeenkomsten en, waar van toepassing, service level agreements gesloten. De afhankelijkheid van deze partijen wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij afzonderlijke custodians zoals CACEIS.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder a.s.r. Met a.s.r. zijn een uitvoeringsovereenkomst en een service level agreement gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de fiduciair manager, bewaarder en pensioenuitvoeringsorganisatie door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste rapportages over de interne beheersing (ISAE 3402-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's, worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

6.9.10 Actief beheer risico (S10)

Het actief beheer risico als onderdeel van het vereist eigen vermogen heeft betrekking op de ruimte om bij de uitvoering van het beleggingsbeleid af te wijken van de strategisch nagestreefde portefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error ten opzichte van de voor de (deel) portefeuille vastgelegde benchmark. Het fonds houdt hiervoor geen buffer aan.

6.10 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

6.10.1 Investeringsverplichtingen

Per 31 december 2020 bestonden geen toezeggingen tot het doen van investeringen in beleggingen op of na 1 januari 2021.

6.10.2 Weerstandsvermogen

Indien bij het fonds een uitgaande collectieve waardeoverdracht plaats heeft, valt het aan die collectieve waardeoverdracht gerelateerde weerstandsvermogen vrij ten gunste van de overgedragen aanspraken en rechten. In de paragraaf Stichtingskapitaal en reserves op pagina 204 is het weerstandsvermogen nader gespecificeerd.

6.11 Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming en een natuurlijk persoon of entiteit die verbonden is met de onderneming. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet zakelijke grondslag.

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar toelichting 6.15 Pensioenuitvoeringskosten op pagina 372. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op (voormalige) bestuurders.

Toelichting op de staat van baten en lasten

De staat van baten en lasten heeft over 2020 betrekking op de periode 1 juli t/m 31 december

6.12 Ontvangen premies

Feitelijke, kostendekkende en gedempte kostendekkende premie

Omschrijving	2020
Feitelijke premie	8.058
Kostendekkende premie	9.247
Gedempte kostendekkende premie	6.702

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord.

Specificatie samenstelling premies 2020

Omschrijving	Kosten-dekkende premie	Gedempte kosten-dekkende premie	Feitelijke premie
Inkoop onvoorwaardelijke opbouw	7.150	4.905	
Risicopremie overlijden	572	527	
Premie Arbeidsongeschiktheidspensioen en PVI	342	342	
Opslag instandhouding VEV	895	641	
Kostenopslag pensioenbeheer	288	287	
Totaal premiebijdragen	9.247	6.702	8.058

Het beleid van het fonds met betrekking tot de premiestelling is nader beschreven in paragraaf [Premiebeleid](#) op pagina 168.

6.13 Beleggingsresultaten risico fonds

In onderstaande tabellen worden de beleggingsresultaten van beleggingen voor risico fonds gespecificeerd tussen directe en indirecte opbrengsten en de aan de beleggingen verbonden kosten.

Directe beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Dividend	921	0	3	0	0	924
Rente	0	0	0	4.987	321	5.308
Totaal	921	0	3	4.987	321	6.232

Indirecte beleggingsopbrengsten

2020	Vastgoed	Aandelen	Vast-rentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Gerealiseerd	-5	0	-388	170.440	0	170.047
Ongerealiseerd	864	34.742	2.768	-168.826	0	-130.452
Totaal	859	34.742	2.380	1.614	0	39.595

Verdeling beleggingskosten

2020	EUR	In verhouding
Administratiekosten	75	11%
Bankkosten	7	1%
Beheerskosten	488	71%
Bewaarloon	13	2%
Transactiekosten	102	15%
Totaal	685	100%

6.14 Pensioenuitkeringen**Specificatie pensioenuitkeringen**

Omschrijving	2020
Ouderdomspensioen	11.566
Nabestaandenpensioen (partnerpensioen)	2.225
Wezenpensioen	22
Arbeidsongeschiktheidspensioen	52
Afkopen	3
Bijdrage ZKV	8
Totaal	13.876

6.15 Pensioenuitvoeringskosten**Specificatie pensioenuitvoeringskosten**

Omschrijving	2020
Administratiekostenvergoeding	326
Certificerend actuaaris	27
Adviserend actuaaris	14
Accountant (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	52
Belanghebbendenorgaan	49
Verkiezing belanghebbendenorgaan	4
Ondersteuning BO en werkgever (doorbelast vanuit bedrijfsomgeving)	15
Kosten governance bestuur en bestuursbureau	145
Overige	1
Totaal	633
Actieve deelnemers	1.520
Pensioengerechtigden	1.757
Totaal	3.277
Administratieve uitvoeringskosten in euro per deelnemer	193

Over 2020 zijn nog geen toezichtkosten verschuldigd. In het verslagjaar zijn aan de kring door toezichthouders geen dwangsommen of bestuurlijke boetes aangezegd of opgelegd.

Aantal personeelsleden

Bij de kring zijn geen werknemers in dienst. Voor werkzaamheden die ten behoeve van het fonds worden uitgevoerd door het Bestuursbureau van Het nederlandse pensioenfonds is een vergoeding overeengekomen die afhankelijk is van de omvang van het beheerde pensioenvermogen.

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

De bezoldiging van de leden van het Belanghebbendenorgaan bedraagt:

Bezoldiging leden Belanghebbendenorgaan

2020	Honoraria	Vacatie gelden	Totaal
Belanghebbendenorgaan	0	34	34
Totaal	0	34	34

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

6.16 Wijziging voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

Een specificatie van de mutatie staat vermeld in paragraaf [6.7.1 Mutatieoverzicht technische voorzieningen](#) op pagina [360](#).

6.17 Herverzekering

Omschrijving	2020
Premie herverzekering	0
Uitkeringen uit herverzekering	-384
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	812
Totaal	428

6.18 Overdracht van rechten

Specificatie overdracht van rechten

Omschrijving	2020
Inkomende collectieve waardeoverdrachten	1.145.518
Inkomende individuele waardeoverdrachten	21
Uitgaande individuele waardeoverdrachten	0
Totaal	1.145.539

6.19 Actuariële analyse

Actuariële analyse resultaat

Interestresultaat	2020
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	45.143
Rentetoevoeging voorziening pensioenverplichtingen	1.718
Wijziging marktrente	-19.081
Subtotaal	27.780
Premieresultaat	
Premiebijdragen (van werkgever en werknemers)	8.058
Betaalde premie herverzekering	0
Benodigde premie	-7.977
Subtotaal	81
Waardeoverdrachten	
Collectieve waardeoverdrachten	-26.658
Individuele waardeoverdrachten	0
Subtotaal	-26.658
Kosten	
In premie begrepen bedrag kosten	460
Toevoeging aan technische voorzieningen ivm kostenvoorziening	-174
Vrijval voor kosten uit technische voorzieningen	347
Kosten verslagjaar (excl kosten vermogensbeheer)	-633
Subtotaal	0
Uitkeringen	
Mutatie technische voorzieningen uhv uitkeringen	13.894
Feitelijke uitkeringen	-13.876
Uitkeringen uit hoofde van garantiecontract	384
Subtotaal	402
Resultaat op kanssystemen	387
Incidentele wijzigingen	
Wijziging regeling	0
Actualisering overlevingskansen	22.276
Actualisering grondslagen (kostenvoorziening)	0
Saldo baten en lasten	-915
Subtotaal	21.361
Totaal saldo van baten en lasten	23.353

Specificatie resultaat op kanssystemen

Omschrijving	2020
• Sterfte	-137
• Arbeidsongeschiktheid	743
• Mutaties	-109
Andere oorzaken	-110
Totaal	387

6.20 Overige lasten**Overige lasten**

Omschrijving	2020
Afdracht weerstandsvermogen	104
Totaal	104

De afdracht weerstandsvermogen is gerelateerd aan beleggingen rendement, pensioenuitvoeringskosten, premies en uitkeringen.

Belangrijke gebeurtenissen na balansdatum

Nieuwe UFR Parameters

Verlagings van pensioenen zijn in 2021 niet aan de orde, maar verhogingen ook niet. De actuele dekkingsgraad van de kring is in het eerste kwartaal van 2021 met 4,5% gestegen van 102,0% naar 106,5%. De gestegen rente en aandelenkoersen hebben geleid tot deze stijging van de dekkingsgraad. Dit is inclusief de stapsgewijze invoering (25%) van de nieuwe UFR-systematiek, die per 1 januari 2021 leidde tot een daling van de dekkingsgraad met 1,1%. De beleidsdekkingsgraad is in het eerste kwartaal van 2021 met 1,4% gestegen van 99,1% naar 100,5%, waardoor de kring zich in nog steeds een situatie van dekkingstekort bevindt.

Ondertekening jaarrekening

Badhoevedorp, 15 juni 2021

**Het bestuur van Stichting
Het nederlandse pensioenfonds**

José Suarez Menendez, voorzitter

André van Vliet, secretaris

Mila Hoekstra, bestuurslid

**Raad van toezicht van Stichting
Het nederlandse pensioenfonds**

Gérard Aben, voorzitter

Orpa Bisschop

Piet Molenaar

Overige gegevens

Statutaire regeling omtrent bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is per kring nader uitgewerkt in de ABTN.

Het voorstel voor de bestemming van het saldo van baten lasten over 2020 is opgenomen onder de respectievelijke toelichtingen op de jaarrekening.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Collectiviteitkring 1 aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.800.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 140.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Collectiviteitkring 1 verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

WillisTowersWatson

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van Collectiviteitkring 1. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van Collectiviteitkring 1 in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van Collectiviteitkring 1 is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden).

De beleidsdekkingsgraad van Collectiviteitkring 1 op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het nederlandse pensioenfonds voor Collectiviteitkring 1 is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 16 juni 2021

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Arcadis aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.400.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 320.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Arcadis verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

WillisTowersWatson

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van Pensioenkring Arcadis. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van Pensioenkring Arcadis in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van de Pensioenkring Arcadis is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Arcadis op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Arcadis is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie zou wijzigen in slecht. Het eigen vermogen zou in dat geval lager zijn dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Purmerend, 16 juni 2021

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Owase aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.900.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 245.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Owase verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

WillisTowersWatson

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van Pensioenkring Owase. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van Pensioenkring Owase in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van Pensioenkring Owase is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Owase op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen, doch hoger dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Owase is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 16 juni 2021

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Randstad Groep aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 6.200.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 310.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Randstad Groep verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

WillisTowersWatson

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van Pensioenkring Randstad Groep. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van Pensioenkring Randstad Groep in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel bezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van Pensioenkring Randstad Groep is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Randstad Groep is op balansdatum lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Randstad Groep is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 16 juni 2021

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Het nederlandse pensioenfonds te Utrecht is voor Pensioenkring Sweco aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 5.500.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 275.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds voor Pensioenkring Sweco verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

WillisTowersWatson

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van Pensioenkring Sweco. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het Pensioenkring Sweco is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van Pensioenkring Sweco op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Het nederlandse pensioenfonds voor Pensioenkring Sweco is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Purmerend, 16 juni 2021

drs. B.A. Weijers AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur en de Raad van Toezicht van Stichting Het nederlandse pensioenfonds

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen per 31 december 2020 en van het saldo van baten en lasten en de kasstromen over 2020 van Stichting Het nederlandse pensioenfonds, Collectiviteitskring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Wat we gecontroleerd hebben

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Het nederlandse pensioenfonds ('de Stichting') te Utrecht gecontroleerd.

De jaarrekening omvat:

- 1 de balans per 31 december 2020;
- 2 de staat van baten en lasten over 2020;
- 3 het kasstroomoverzicht over 2020; en
- 4 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen waaronder:
- 5 De financiële verantwoordingen van Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco bestaande uit:
 - de balans per 31 december 2020;
 - de staat van baten en lasten over 2020;
 - het kasstroomoverzicht over 2020; en
 - de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Stichting zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Controleaanpak

Samenvatting

Materialiteit

- Materialiteit voor de Bedrijfsomgeving bedraagt EUR 48.000, de Collectiviteitkring 1 EUR 2.800.000, de Pensioenkring Arcadis EUR 6.400.000, de Pensioenkring OWASE EUR 4.900.000, de Pensioenkring Randstad Groep EUR 6.200.000 en de Pensioenkring Sweco EUR 5.500.000.
- Voor de Bedrijfsomgeving betreft dit circa 1,7% van de totale lasten en voor de pensioenkringen is dit circa 0,5% van het pensioenvermogen per 31 december 2020 van de betreffende collectiviteitkring.

Kernpunten

- Waardering van beleggingen van Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco.
- Waardering van technische voorzieningen (voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds) van Collectiviteitkring 1, Pensioenkring Arcadis, Pensioenkring OWASE, Pensioenkring Randstad Groep en Pensioenkring Sweco.

Oordeel

Goedkeurend

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij voor de Bedrijfsomgeving en voor de Collectiviteitkringen de materialiteit bepaald zoals is weergegeven in onderstaande tabel.

Onderdeel	Benchmark	Materialiteit %	Materialiteit EUR	Rapportagegrens afwijkingen EUR
Bedrijfsomgeving	Totale lasten	circa 1,7%	48.000	2.400
Collectiviteitkring 1	Pensioenvermogen	circa 0,5%	2.800.000	140.000
Pensioenkring Arcadis	Pensioenvermogen	circa 0,5%	6.400.000	320.000
Pensioenkring OWASE	Pensioenvermogen	circa 0,5%	4.900.000	245.000
Pensioenkring Randstad Groep	Pensioenvermogen	circa 0,5%	6.200.000	310.000
Pensioenkring Sweco	Pensioenvermogen	circa 0,5%	5.500.000	275.000

Voor de bepaling van de materialiteit wordt voor de Bedrijfsomgeving uitgegaan van de totale lasten over 2020. Wij beschouwen dit als de meest geschikte benchmark omdat kosten één van de belangrijkste pijlers betreft voor een algemeen pensioenfonds voor het beheren van de collectiviteitkringen.

Voor de bepaling van de materialiteit voor de collectiviteitkringen wordt uitgegaan van het pensioenvermogen per 31 december 2020. Het pensioenvermogen omvat het eigen vermogen en de technische voorzieningen. Wij beschouwen het pensioenvermogen als de meest geschikte benchmark, omdat het pensioenvermogen een bepalende factor is in de berekening van de (beleids)dekkingsgraad die de financiële positie van een collectiviteitkring weergeeft.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij hebben met het Bestuur en de Raad van Toezicht afgesproken dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de vastgestelde grenzen, zoals weergegeven in de hiervoor opgenomen tabel, rapporteren aan het Bestuur en de Raad van Toezicht alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Reikwijdte van de controle

Uitbesteding van bedrijfsprocessen aan dienstverleners

De Stichting heeft de bewaring en beleggingsadministratie uitbesteed aan CASEIS Investor Services. De pensioenadministratie is uitbesteed aan ASR Levensverzekering N.V. De jaarrekening wordt opgesteld op basis van informatie over de beleggingen en beleggingsopbrengsten die is verstrekt door CASEIS Investor Services en informatie over de technische voorzieningen, premiebijdragen en pensioenuitkeringen en overige financiële posten die is verstrekt door ASR Levensverzekering N.V.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verwerven van inzicht in de aard en de significantie van de door de hiervoor genoemde dienstverleners verleende diensten en in het effect ervan op de voor de controle relevante interne beheersing van de Stichting. Op basis hiervan identificeren wij de risico's op een afwijking van materieel belang, zetten wij controlewerkzaamheden op en voeren wij deze uit om op deze risico's in te spelen.

Bij de uitvoering van onze controle van de beleggingen maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van andere onafhankelijke accountants. CASEIS Investor Services heeft op grond van de overeenkomst met de Stichting aan een onafhankelijk accountant opdracht gegeven de informatie inzake beleggingen ten behoeve van de jaarrekening van de Stichting te controleren.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel bij de jaarrekening zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controlewerkzaamheden van deze accountant. In dit kader hebben wij de accountant schriftelijke instructies gegeven omtrent de aard en omvang van de uit te voeren werkzaamheden. De accountant heeft, op onze instructie, de controle uitgevoerd met onze gehanteerde materialiteit en daarbij bijzondere aandacht besteed aan het hierna genoemde kernpunt van onze controle voor de waardering van beleggingen.

De accountant heeft zijn bevindingen aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken, het controledossier van de accountant beoordeeld en aanvullende eigen controlewerkzaamheden uitgevoerd waaronder aansluiting van de vermogensbeheerrapportage met de financiële administratie en de jaarrekening.

Bij de uitvoering van onze controle met betrekking tot de pensioenadministratie maken wij gebruik van de werkzaamheden en bevindingen van een onafhankelijke accountant inzake de voor de Stichting relevante interne beheersingsmaatregelen van ASR Levensverzekering N.V., zoals weergegeven in de specifiek daarvoor opgestelde Standaard 3402 type II-rapportage.

Onze controlewerkzaamheden bestaan uit het bepalen van de minimaal verwachte interne beheersingsmaatregelen en het bespreken van de beheersingsomgeving bij de dienstverlener met het Bestuursbureau van de Stichting en vertegenwoordigers van de dienstverlener.

Op basis daarvan evalueren wij, en bespreken wij, indien daartoe aanleiding is, met de andere onafhankelijke accountant, de in de Standaard 3402-rapportage beschreven interne beheersingsmaatregelen, de verrichte werkzaamheden ter toetsing van de effectieve werking gedurende 2020 en de uitkomsten daarvan. Ook beoordelen wij de evaluatie door het Bestuur van de kwaliteit van de uitbesteding aan ASR Levensverzekeringen N.V.

Wij hebben eigen gegevensgerichte analyses ten aanzien van premiebijdragen en uitkeringen uitgevoerd waarbij wij de uitkomsten hebben getoetst op basis van verwachtingen die wij zelf hiervoor hebben ontwikkeld. Wij hebben door middel van deelwaarnemingen beleggingen, beleggingsstromen, mutaties in de pensioenadministratie, premiebijdragen en uitkeringen aan de hand van brondocumentatie bij de dienstverlener onderzocht.

Door bovengenoemde werkzaamheden op de uitbestede bedrijfsprocessen en aanvullende eigen werkzaamheden hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de beleggingen, beleggingsstromen en -opbrengsten, (mutaties in) deelnemergegevens en aanspraken die resulteren in (wijzigingen in) de voorziening pensioenverplichtingen, premiebijdragen en uitkeringen verkregen.

Onze focus op het risico van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze doelstellingen

De doelstellingen van onze controle op het gebied van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving zijn:

Met betrekking tot fraude:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten die het gevolg is van fraude;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden ter verkrijging van voldoende en geschikte controle-informatie; en
- het op passende wijze inspelen op fraude of vermoede fraude die tijdens de controle wordt geïdentificeerd.

Met betrekking tot het niet-naleven van wet- en regelgeving:

- het identificeren en inschatten van risico's op een afwijking van materieel belang in de financiële overzichten als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving; en
- het verkrijgen van een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, rekening houdend met het toepasselijke wet- en regelgevingskader.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving berust bij het Bestuur, onder toezicht van de Raad van Toezicht.

Onze risicobeoordeling

Als onderdeel van onze risico-inschattingswerkzaamheden hebben wij frauderisicofactoren met betrekking tot frauduleuze financiële verslaglegging, het oneigenlijk toe-eigenen van activa en het risico op omkoping en corruptie in acht genomen. Wij hebben de frauderisicofactoren geëvalueerd om na te gaan of deze factoren duiden op een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude.

Daarnaast hebben we werkzaamheden uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de wet- en regelgeving die op de Stichting van toepassing is, hebben we het Bestuur en de Raad van Toezicht verzocht om inlichtingen te verstrekken omtrent de naleving van dergelijke wet- en regelgeving en hebben we correspondentie met externe toezichthouders geïnspecteerd.

De potentiële impact van de geïdentificeerde wet- en regelgeving op de jaarrekening varieert aanzienlijk.

Ten eerste is de Stichting onderworpen aan wet- en regelgeving die direct van invloed is op de jaarrekening, inclusief de Pensioenwet en financiële verslaglegging (inclusief voor de Stichting specifieke wet- en regelgeving). Wij hebben de mate waarin aan deze wet- en regelgeving wordt voldaan vastgesteld als onderdeel van onze controlewerkzaamheden voor de relevante elementen in de jaarrekening en derhalve zijn er geen aanvullende controlewerkzaamheden nodig.

Ten tweede is de Stichting onderhevig aan diverse wet- en regelgeving waarbij niet-voldoen aan deze wet- en regelgeving indirect van invloed kan zijn op de jaarrekening ten aanzien van elementen verantwoord of toegelicht in de jaarrekening, of beide, bijvoorbeeld als gevolg van het ontvangen van boetes of claims. Wij hebben de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (Bftp) geïdentificeerd als wetgeving die indirect, redelijkerwijs een materiële impact op de jaarrekening zou kunnen hebben.

In overeenstemming met de controlestandaarden hebben wij het frauderisico met betrekking tot doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het Bestuur (verondersteld risico) als enige frauderisico geïdentificeerd en geëvalueerd. We hebben het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording weerlegd, omdat de mogelijkheden tot het materieel beïnvloeden van de opbrengstverantwoording beperkt zijn.

Het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude is besproken binnen het controleteam en wij bleven alert op aanwijzingen voor fraude en/of het niet-voldoen aan wet- en of regelgeving gedurende de controle.

Bij al onze controles hebben we aandacht besteed aan het risico dat het Bestuur de interne beheersingsmaatregelen doorbreekt, inclusief een onderzoek naar aanwijzingen van mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het Bestuur, wat een risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude kan betekenen. We verwijzen naar de kernpunten van de controle, met hierin onze aanpak met betrekking tot gebieden met een hoger risico vanwege schattingen waarbij het Bestuur zich baseert op significante oordeelsvorming.

Wij hebben onze risico-inschatting en controleaanpak gecommuniceerd aan het Bestuur en de Raad van Toezicht. Onze controlewerkzaamheden verschillen van een specifiek forensisch fraudeonderzoek, dat vaak een meer diepgaand karakter heeft.

Onze controlewerkzaamheden

Wij hebben de volgende controlewerkzaamheden (niet uitputtend) uitgevoerd om in te spelen op de ingeschatte risico's:

- Wij hebben de opzet en het bestaan en, waar passend geacht, de werking getoetst van de interne beheersingsmaatregelen die het frauderisico dienen te mitigeren. In het geval van tekortkomingen in de fraudemitigerende interne beheersingsmaatregelen, hebben we aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden verricht welke zijn ingericht aan de hand van onze risico-inschatting.
- Wij hebben mogelijke oneigenlijke beïnvloeding door het Bestuur geëvalueerd en (administratieve) journaalposten met een hoger frauderisico geïdentificeerd. Indien wij journaalposten met een verhoogd frauderisico hebben geïdentificeerd, hebben wij deze door middel van validatie van brondocumentatie gecontroleerd.
- Wij hebben zaken die zijn gerapporteerd via het incidentenregister / de klokkenluidersregeling van de Stichting geïdentificeerd.
- Wij hebben een zekere mate van elementen van onvoorspelbaarheid in onze controleaanpak opgenomen.
- Wij hebben de uitkomst van andere controlewerkzaamheden in overweging genomen en geëvalueerd of bevindingen dan wel afwijkingen indicatief waren voor fraude of niet-naleving van wet- en regelgeving. Indien dit het geval was, hebben wij onze beoordeling van de relevante risico's en de daaruit voortvloeiende gevolgen voor onze controlewerkzaamheden opnieuw geëvalueerd.
- Wij hebben controle-informatie verkregen met betrekking tot de naleving van die bepalingen van de wet- en regelgeving waarvan algemeen wordt aangenomen dat ze een direct effect hebben op de bepaling van materiële bedragen en toelichtingen in de jaarrekening.
- Wij hebben rekening gehouden met het effect van feitelijke, vermoede of geïdentificeerde risico's van niet-naleving van wet- en regelgeving als onderdeel van onze procedures voor de daarmee samenhangende posten in de jaarrekening.
- In het licht van mogelijke risico's op het gebied van belangenverstremgeling hebben wij nevenfuncties van het Bestuur en/of andere medewerkers geëvalueerd en hebben daarbij aandacht besteed aan de governance.

Onze procedures om in te spelen op het geïdentificeerde risico op het gebied van fraude hebben niet geleid tot een separaat 'kernpunt van de controle'.

Verder merken we op dat onze controle niet primair is opgezet om fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving te detecteren en dat het Bestuur verantwoordelijk is voor de opzet van een zodanige interne beheersing als het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, waaronder het voldoen aan wet- en regelgeving.

Hoe minder direct de gevolgen voor de financiële overzichten van het niet-voldoen aan indirecte wet- en regelgeving (onregelmatigheden) van invloed zijn op gebeurtenissen en transacties die in de jaarrekening tot uitdrukking komen, hoe minder waarschijnlijk het ook is dat de inherent beperkte controlewerkzaamheden, zoals vereist door de controlestandaarden, dit zouden identificeren. Bovendien bestaat er, zoals bij elke controle, een hoger risico op het niet-detecteren van onregelmatigheden indien deze het gevolg zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, opzettelijke onjuistheden, verkeerde representaties of de doorbreking van interne beheersmaatregelen.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het belangrijkste waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij aan het Bestuur en de Raad van Toezicht gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. In onze controle en bij de bepaling en evaluatie van onze kernpunten hebben wij rekening gehouden met de potentiële effecten van COVID-19 op de Stichting en de jaarrekening. Dit heeft niet geleid tot een aanpassing of uitbreiding van onze kernpunten.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Waardering van beleggingen van de pensioenkringen

Omschrijving

De beleggingen vormen een significante post op de balans van de Collectiviteitkringen. Alle beleggingen dienen conform de Pensioenwet te worden gewaardeerd op marktwaarde.

Uit noot 2.1 (Collectiviteitkring 1), noot 3.1 (Pensioenkring Arcadis), noot 4.1 (Pensioenkring OWASE), noot 5.1 (Pensioenkring Randstad Groep) en noot 6.1 (Pensioenkring Sweco) blijkt dat de waardering van de beleggingen hoofdzakelijk is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen. De waardering van de beleggingen is in belangrijke mate bepalend voor de financiële resultaten van het fonds.

Vanwege de omvang van de beleggingen in relatie tot de jaarrekening als geheel beschouwen wij de waardering van de beleggingen als een kernpunt van onze controle.

Onze aanpak

De accountant van CASEIS Investor Services heeft zijn bevindingen met betrekking tot zijn controle op de vermogensrapportage aan ons gerapporteerd. Wij hebben de rapportage geëvalueerd, de bevindingen met de accountant besproken en een dossierreview op het controledossier van de accountant verricht. Wij hebben vastgesteld dat de gecontroleerde vermogensbeheerrapportage aansluit met de financiële administratie en de jaarrekening.

Voorts hebben we de toereikendheid van de toelichting onder noot 2.1 (Collectiviteitkring 1), noot 3.1 (Pensioenkring Arcadis), noot 4.1 (Pensioenkring OWASE), noot 5.1 (Pensioenkring Randstad Groep) en noot 6.1 (Pensioenkring Sweco) van de toelichting geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden de waardering van de beleggingen in de jaarrekening acceptabel. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de beleggingen is toereikend.

Waardering van de voorziening pensioenverplichtingen van de pensioenkringen**Omschrijving**

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds (hierna: 'de voorziening pensioenverplichtingen') is een significante post op de balans van de Collectiviteitkringen die wordt gewaardeerd op reële waarde (marktwaaarde). De waardering van de voorziening pensioenverplichtingen komt tot stand door middel van een berekening waarin aanspraakgegevens van deelnemers met behulp van belangrijke schattingen over levensverwachtingen, kostenniveaus en arbeidsongeschiktheid worden vertaald naar verwachte toekomstige kasstromen (uitkeringen). De kasstromen worden contant gemaakt met gebruikmaking van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar zoals gepubliceerd door De Nederlandsche Bank.

Het maken van de schattingen vergt een hoge mate van oordeelsvorming door het Bestuur, waarbij gebruik wordt gemaakt van actuariële modellen en het Bestuur zich laat adviseren door actuariel deskundigen. Gezien de complexiteit en de invloed hiervan op de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen, het saldo van baten en lasten, het eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad vormt de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen een kernpunt van onze controle.

Het Bestuur heeft in de toelichting in noot 2.7 (Collectiviteitkring 1), noot 3.7 (Pensioenkring Arcadis), noot 4.7 (Pensioenkring OWASE), noot 5.7 (Pensioenkring Randstad Groep) en noot 6.7 (Pensioenkring Sweco) en in de specifieke grondslagen van de pensioenkringen de waarderingsgrondslagen en de veronderstellingen voor de technische voorzieningen opgenomen.

In noot 2.9 (Collectiviteitkring 1), noot 3.9 (Pensioenkring Arcadis), noot 4.9 (Pensioenkring OWASE), noot 5.9 (Pensioenkring Randstad Groep) en noot 6.9 (Pensioenkring Sweco) (risicobeheer) is de gevoeligheid van de berekening van de technische voorzieningen voor schattingen uiteengezet.

Onze aanpak

Bij onze controle maken wij gebruik van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris die door de Stichting is aangesteld. Wij hebben bij aanvang van de controle en bij afronding ervan afstemming gehad met de certificerend actuaaris over de te volgen aanpak, de attentiepunten en de uitkomsten.

Wij hebben de door het Bestuur gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen geëvalueerd. Hierbij hebben wij de consistentie, prudentie en actualiteit van de schattingsmethode en veronderstellingen betrokken. Wij hebben de onderbouwing van de veronderstellingen door het Bestuur geëvalueerd aan de hand van een toetsing van de historische betrouwbaarheid daarvan en algemeen geactualiseerde uitgangspunten zoals overlevingskansen. De gehanteerde schattingsmethoden en veronderstellingen hebben wij besproken met de certificerend actuaaris. Wij hebben de actuariële verklaring zoals opgenomen in de overige gegevens en de werkzaamheden van de certificerend actuaaris geëvalueerd.

Onze werkzaamheden omvatten verder het evalueren van de uitkomst van de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten in relatie tot eerder gemaakte schattingen en kasstroomprojecties. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden hebben wij gebruikgemaakt van een eigen actuaaris. Tevens hebben wij de waarderingsgrondslagen en de juistheid en toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening geëvalueerd.

Onze observatie

Wij vinden dat de waardering van de voorziening pensioenverplichtingen in de jaarrekening op aanvaardbare wijze is bepaald. De toelichting op de samenstelling en het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen is toereikend.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben een mindere diepgang dan onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het Bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van de genoemde verslaggevingsstelsels moet het Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het Bestuur het voornemen heeft om de Stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstelling is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen;
- Gegeven onze ongedeelde verantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor het verkrijgen van voldoende geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de activiteiten binnen de groep. In dat kader zijn wij ook verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole.

Wij communiceren met het Bestuur en de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het Bestuur en de Raad van Toezicht hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Utrecht, 16 juni 2021

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA

Bijlagen

Personalia Bedrijfsomgeving

Bestuur

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Nevenfuncties
José Suarez Menendez	Voorzitter	2 ^e	31-12-2023	▪ Directeur bestuursbureau BPF Wonen ▪ Directeur bestuursbureau van BPF Levensmiddelenbedrijf
André van Vliet	Secretaris	2 ^e	31-12-2023	▪ Bestuurslid Stg. Pensioenfonds ABP ▪ Bestuurslid Stg. Pensioenfonds Hoogovens (tot 01-09-2020) ▪ Bestuurslid Van Ravesteyn Fonds ▪ Lid raad van commissarissen woningcorp. Havensteder ▪ Bestuurslid Pensioenfederatie (vanaf 01-01-2021)
Mila Hoekstra	Bestuurslid	2 ^e	31-12-2024	▪ Voorzitter raad van toezicht BPF Koopvaardij ▪ Voorzitter raad van toezicht Pensioenfonds Heineken ▪ Lid raad van toezicht Pensioenfonds TNO ▪ Lid raad van toezicht Pensioenfonds DSM ▪ Bestuurslid Vitp (onbezoldigd)

Raad van toezicht

Naam	Functie	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Nevenfuncties
Gérard Aben	Voorzitter	2 ^e	30-9-2023	▪ Voorzitter bestuur BPF Horeca & Catering ▪ Bestuurslid Stg. Infinity
Piet Molenaar	Lid	2 ^e	30-9-2024	▪ Bestuurslid PNO Media ▪ Bestuurslid SP Lloyds's Register Nederland ▪ Bestuurslid en voorzitter BC Stg. Pensioenfonds Notariaat ▪ Voorzitter BC Roba pensioenfonds ▪ Adviseur BC RABO PGGM PPI ▪ Adviseur BC Monuta Verzekeringen ▪ Commissaris Darwin Depositary Services ▪ Visitatiecommissie Stg. Pensioenfonds Kasbank
Orpa Bisschop	Lid	1 ^e	30-9-2021	▪ Directeur Blue Sky Group ▪ Lid raad van toezicht van Stg. Pensioenfonds PGB ▪ Adviseur risicocommissie Stg. Pensioenfonds PNO ▪ Lid auditcommissie Stg. Pensioenfonds Banden en Wielen ▪ Lid uitvoeringsraad Pensioenfederatie (onbezoldigd)

Directie bestuursbureau

Naam	Functie	Nevenfuncties
Francis van Bergenhenegouwen	Directeur	▪ Vice-voorzitter Stg. Pensioenfonds Unirobe Meeus Groep ▪ Lid raad van toezicht Nu'91 ▪ Bestuurslid Stichting Welzijn Castricum

Personalia Collectiviteitkring 1

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Daan van Baarsen	Vicevoorzitter en lid namens werkgevers	2 ^e	1-1-2025	1961	M
Valerie van den Berg	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-12-2024	1964	V
Jan-Hendrik Gualthérie van Weezel	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-12-2024	1976	M
Hans Kennis	Onafhankelijk voorzitter	n.v.t.	n.v.t.	1972	M
Bas van Tilborg	Lid namens deelnemers	2 ^e	1-1-2025	1971	M

Personalia Pensioenkring Arcadis

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Sandra Bolder	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1974	V
Breun Breunissen	Voorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2022	1950	M
Fer Saelman	Plaatsvervangend lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2021	1944	M
Gwenn van der Schee	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1970	V
Marcel Stuart	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2021	1963	M
Gabe van Wijk	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1989	M

Personalia Pensioenkring OWASE

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
René Brookhuis	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1963	M
Jan Willem Floor	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2022	1957	M
Bas van Helden	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1979	M
Truus Horstra	Lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2023	1972	V
Henk Lubbers	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1956	M
Henk Meijerink	Voorzitter en lid namens werkgevers	1 ^e	1-1-2024	1958	M
Vacature	Lid namens deelnemers	1 ^e			
Vacature	Lid namens werkgevers	1 ^e			
Aalt Doppenberg	Aspirantlid namens deelnemers	n.v.t.	n.v.t.	1962	M
Maria Malinowski	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1953	V
Dick De With	Aspirantlid namens pensioengerechtigden	n.v.t.	n.v.t.	1954	M

Personalia Pensioenkring Randstad Groep

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortejaar	Geslacht
Wil Kitslaar	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2022	1947	M
Simone Nijsen	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1962	V
Jan Hendrik Ockels	Voorzitter namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-1-2024	1952	M
Solange Overeijnder	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2022	1965	V
Robert te Riet	Lid namens gewezen deelnemers	1 ^e	1-1-2023	1968	M
Raimond Schikhof	Vicevoorzitter namens voormalig aangesloten ondernemingen	1 ^e	1-1-2024	1965	M

Personalia Pensioenkring Sweco

Belanghebbendenorgaan

Naam	Functie/ geleding	Termijn	Huidige termijn eindigt op	Geboortjaar	Geslacht
Jan Bosman	Lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2024	1953	M
Dik Doornbosch	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2022	1969	M
Miriam van Dullemen	Voorzitter en lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2024	1961	V
Karst Jan van Esch	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2022	1961	M
Wim Groenevelt	Vicevoorzitter en lid namens pensioengerechtigden	1 ^e	1-7-2023	1954	M
Alex Rombout	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2023	1966	M
Emma Strang	Lid namens deelnemers	1 ^e	1-7-2023	1983	V
Daniël Vos	Lid namens werkgever	1 ^e	1-7-2024	1987	M

Sleutelhouders, adviseurs, actuaris en onafhankelijk accountant

Sleutelfunctiehouder Interne Audit

De heer J.W. Herder RA CPE, bestuursbureau Het nederlandse pensioenfonds, te Badhoevedorp

Sleutelfunctiehouder Risicobeheer

De heer drs. B. Hulshof CIPP/ CIPM, bestuursbureau Het nederlandse pensioenfonds, te Badhoevedorp

Certificerend actuaris/ Sleutelfunctiehouder Actuariaal

De heer R. Kruijff AAG, Towers Watson, te Apeldoorn (tot 10 november 2020)

De heer B.A. Weijers AAG, Towers Watson, te Apeldoorn (vanaf 10 november 2020)

Actuarieel Adviseur

Mevrouw L. Thissen AAG, Sprenkels en Verschuren B.V. te Amsterdam

Compliance officer

De heer mr. drs. R. Ory RMFI, bestuursbureau Het nederlandse pensioenfonds, te Badhoevedorp

Externe onafhankelijk accountant

De heer J.C. van Kleef RA, KPMG Accountants N.V., te Utrecht

Rapportagenormen Code Pensioenfondsen

Conform de aanbevelingen van de Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen (MCPF) rapporteren we hieronder over 8 normen (van de 65) die altijd om een toelichting vragen, de zogenoemde "rapportagenormen").

De Code Pensioenfondsen kent acht normen (van de 65) die altijd om een toelichting vragen, de zogenoemde "rapportagenormen". Hieronder is een tabel opgenomen met daarin verwijzingen naar de vindplaatsen van deze normen in het jaarverslag. Het gaat om de volgende normen: 5, 31, 33, 47, 58, 62, 64 en 65.

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats in dit jaarverslag
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het overeengekomen ambitieniveau.	Ja	Het bestuur rapporteert over het beleid in de paragraaf <u>Bedrijfsomgeving</u> , over • <u>Uitbesteding</u> • <u>Vermogensbeheer</u> • <u>Communicatie</u> • <u>Wet- en regelgeving</u> Per kring wordt het kringbeleid toegelicht: • Pensioenbeleid in <u>Pensioenparagraaf CK1</u>, <u>Pensioenparagraaf PKA</u>, <u>Pensioenparagraaf PKO</u>, <u>Pensioenparagraaf PKRG</u> en <u>Pensioenparagraaf PKS</u> • Beleggingsbeleid in <u>Vermogensbeheer CK1</u>, <u>Vermogensbeheer PKA</u>, <u>Vermogensbeheer PKO</u>, <u>Vermogensbeheer PKRG</u> en <u>Vermogensbeheer PKS</u> De risico's worden toegelicht: • <u>Integraal Risicomanagement</u> Per kring worden de risico's toegelicht: • Risicomanagement in <u>Risicomanagement CK1</u>, <u>Risicomanagement PKA</u>, <u>Risicomanagement PKO</u>, <u>Risicomanagement PKRG</u> en <u>Risicomanagement PKS</u>
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook	Ja	Het bestuur rapporteert over de samenstelling van fondsorganen en de geschiktheid van de leden in paragraaf <u>Het bestuur</u> , <u>Raad van toezicht</u> en in paragraaf <u>Governance & Compliance</u> onder Thema 5, <u>Zorgvuldig Benoemen</u> . In paragrafen <u>Belanghebbendenorgaan CK1</u> , <u>Belanghebbendenorgaan PKA</u> ,

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats in dit jaarverslag
tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.		Belanghebbendenorgaan PKO, Belanghebbendenorgaan PKRG en Belanghebbendenorgaan PKS komen de belanghebbendenorganen van kringen aan de orde.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Deels	Het bestuur rapporteert de samenstelling van bestuur en belanghebbendenorganen in paragrafen Het bestuur, Belanghebbendenorgaan CK1, Belanghebbendenorgaan PKA, Belanghebbendenorgaan PKO, Belanghebbendenorgaan PKRG en Belanghebbendenorgaan PKS. Daar komt ook (de bevordering van) diversiteit aan bod. Zowel het bestuur en ook nog niet alle belanghebbendenorganen voldoen op dit moment volledig aan de norm.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	De raad van toezicht betreft de Code bij de uitoefening van zijn taak en rapporteert hierover in zijn rapportage intern toezicht in paragraaf Verslag van de raad van toezicht over 2020.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	In de paragraaf Missie, visie en strategie beschrijft het bestuur de missie, visie en strategie van het fonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Het bestuur licht de overwegingen omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen toe, eerst het algemeen beleid in paragraaf Maatschappelijk verantwoord beleggen en dan de invulling per kring in paragrafen Maatschappelijk verantwoord beleggen CK1, Maatschappelijk verantwoord beleggen PKA, Maatschappelijk verantwoord beleggen PKO, Maatschappelijk verantwoord beleggen PKRG en Maatschappelijk verantwoord beleggen PKS. Het MVB-beleid is gepubliceerd op de website.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	In paragraaf Governance & Compliance onder 'Gedragscode' rapporteert het bestuur over de naleving van de interne gedragscode en onder 'Werkwijze bestuur' en 'Geschiktheidsbevordering en zelfevaluatie' over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.
Norm 65	Ja	In de paragraaf Klachten- en geschillencommissie rapporteert het

Norm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats in dit jaarverslag
Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.		bestuur over de behandeling van klachten en geschillen. In 2020 waren er geen klachten of geschillen. De klachten- en geschillenregeling is gepubliceerd op de website.

"Wie snel wil,
gaat alleen.
Wie ver wil,
gaat samen."